

ΗΛΙΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ἡ γέννησίς Σου Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν
ἀνέτειλε τῷ Κόσμῳ τό Φῶς τό τῆς
Γνώσεως, ἐν αὐτῇ γάρ οἱ τοῖς ἄστροις
λατρεύοντες, ὑπό Ἄστέρος ἐδιδάσκοντο,
Σέ προσκυνεῖν τόν Ἥλιον τῆς
Δικαιοσύνης καί Σέ γινώσκειν ἐξ
ὑψους Ἀνατολήν Κύριε Δόξα Σοι.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ», Βουκουρεστίου 25
α' ὄροφος, Κωδ. 106 71

H.P. Blavatsky	Τό κλειδί τῆς Θεοσοφίας	700
»	Ἡ φωνή τῆς σιγῆς	400
Besant-Leadbetter	Ἡ Ἄτραπός τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	600
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	200
»	Αἱ βαθύτεραι ὕψεις τῆς Ζωῆς	200
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	400
An. Besant	Ὁ Ἐσωτερικός Χριστιανισμός	700
Vivekananda	Κάρμα – Γιόγκα	300
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στήν Ἄτραπό	200
Krishnamurti	Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου	200
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου	Ἄνθρωπος καί Ζωή	900
»	Ἀρχαῖοι Ἑλληνες φιλόσοφοι	900
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	600
Ἰω. Βασιλῆ	Τό Σημειωματάριό ἐνός Μύστου	600
»	Τά φυσικά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	200
K. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμός καί Μυστικισμός χαρτ. 400, δεμ.600	
»	Εἰσαγωγή στή Θεοσοφία . . . . . » 600, δεμ. 800	
»	ΜΗΤΙΣ (Τό βιβλίον τῆς σοφίας) » 800, δεμ.1000	
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α' . . . . . χαρτ. 400	
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β' . . . . . » 400	
»	Ἐκλογαί ἀπό τόν Κρισηναμούρτι . . . . . » 500	
»	Ὁ Ἰησοῦς . . . . . » 400	
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο Ἰδεῶν) . . . . . » 150	
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ» . . . . . » 50	
»	Πέντε Τεκτονικά Ὅμιλια εἰς Α' . . . . . » 200	
»	Μεγάλες πράξεις στήν Ἱστορία	
»	τῶν Ἑλλήνων . . . . . » 500	
»	Ἀρχαιοελληνικά . . . . . » 500	
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965, 1971-1985 ἕκαστος	600
»	» » 1986, 1987 »	800
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65	ἐκάστη δεμένη	1200
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογή 1966-1970	χαρτόδετος 900, δεμένη	1200

Τά ἔξοδα ἐπί ἀντικαταβολῇ ἐπιβαρύνουν τόν ἀγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 200

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 1.200. Ἐξωτερ. Δρχ. 2.000, Ἀεροπ. Δρχ. 2.500

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Ἀθήναι Τηλ. 3620702

Ἰδρυτής: ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰδιοκτησία: Θεοσοφικὴ Ἐταιρία ἐν Ἑλλάδι

Ἐκδότης-Διευθυντής: Πολ. Ἀντζακας

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Παν. Παπασλιώτης

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Π. Ἀναγνώστου, Π. Παπασλιώτης

Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ: Πολ. Ἀντζακας, Π. Παπασλιώτης

Ἔτος 33ον ● Σεπτ.-Ὀκτ.-Νοέμ.-Δεκ. 1988 ● Τεύχος 186-187

ΥΠΑΡΧΕΙ ΘΑΝΑΤΟΣ;

ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Υπάρχει γιὰ τὸν φιλόσοφον ἄνθρωπο θάνατος;

Νὰ εἶνα δυσκολοαπάντητο ἐρώτημα, στό ὁποῖον ὀφείλουμε νὰ δώσουμε μιὰ ἀπάντηση. Διότι ἡ ἀπάντηση πού θά δώση καθένας θά ρυθμίση τὸν τρόπο μέ τὸν ὁποῖο θά ἀντιμετωπίση τὴ ζωὴ. Ἀπ' αὐτὴν θά ἐξαρτηθῇ ὁ τρόπος τοῦ βίου, οἱ βιονομικοὶ κανόνες, τοὺς ὁποίους ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ ὁ ἄνθρωπος στὴν καθημερινὴ ζωὴ, εἴαν θέλῃ νὰ εἶναι ὁ βίος του ἀρμονικός καὶ ν' ἀνταποκρίνεται στὴν κοσμοθεωρίαν τὴν ὁποία ἰσχυρίζεται ὅτι παραδέχεται.

Λοιπὸν ὑπάρχει θάνατος;

Γιὰ νὰ δοθῇ σωστὴ ἀπάντηση σὲ ὁποιοδήποτε πρόβλημα, εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοηθῇ πλήρως τὸ δοθέν πρόβλημα, νὰ συνειδητοποιηθῇ τὸ περιεχόμενό του. Διότι χωρὶς νὰ διευκρινισθῇ πλήρως τὸ τιθέμενον πρόβλημα, δέν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ σωστὴ λύση. Ὄταν, λοιπὸν, διατυπώσουμε τὸ ἐρώτημα εἴαν ὑπάρχη θάνατος, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ διευκρινίσουμε τί ἐννοοῦμε λέγοντας «θάνατος».

Τί εἶναι θάνατος; Τί εἶναι ἐκεῖνο πού πεθαίνει; Πεθαίνει βέβαια τὸ ὑλικὸ σῶμα ἢ ἐξωτερικὴ μορφή τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ εἶναι φανερό καὶ ἀνα-

ντίρρητο. Ἄλλ' ἄραγε ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ σώμα; Ἡ μήπως ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἢ καὶ ἄλλα στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ σώμα, τὰ ὁποῖα νὰ ἐπιζοῦν καὶ μετὰ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ ὑλικοῦ σώματος; Τρομερὸ ἐρώτημα, στοῦ ὁποῖον ὁ μελετητὴς τοῦ θέματος πού καταπιαστήκαμε πρὲπει νὰ δώσῃ μιὰ ἀπάντησιν, χωρὶς τὴν ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ.

Ἐάν κανεὶς πιστεῦῃ ὅτι ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου ὀφείλονται καὶ γεννιοῦνται ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ σώμα, τότε εἶναι φανερόν ὅτι μετὰ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ ὑλικοῦ σώματος τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἐξαφανίζεται. Τότε θάνατος εἶναι ἡ φθορὰ τοῦ ὑλικοῦ σώματος. Τότε θάνατος ὑπάρχει.

Ἐάν ὅμως ἓνα μέρος τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀνθρώπου ὄντος, ὅπως εἶναι τὰ συναισθήματα, οἱ ἐπιθυμίες, οἱ καλλιτεχνικὲς συγκινήσεις, οἱ σκέψεις, ἡ βούλησις, δὲν ἔχει τὴν πηγὴν τοῦ στοῦ ὑλικὸ σώμα, ἀλλὰ σὲ κάποιον ἀόρατο στοιχεῖο, πού συνυπάρχει μὲ τὸ ὑλικὸ σώμα, εἴτε θέλομε νὰ τὸ ὀνομάσομε «ψυχὴ», εἴτε «πνεῦμα», εἴτε ὅπωςδήποτε τὸ ὀνομάσομε, τότε προβάλλει τὸ ἐρώτημα, μήπως μὲ τὴν φθορὰ τοῦ ὑλικοῦ σώματος συγκαταστρέφεται καὶ ἡ ἀόρατη αὐτὴ πηγὴ ἐνεργείας στὸν ἄνθρωπο, ἢ μήπως ἡ πηγὴ αὐτὴ ἐνεργείας ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει καὶ μετὰ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ ὑλικοῦ σώματος;

Ὅποτε θὰ συμπεράνομε ὅτι θάνατος δὲν εἶναι ἡ ὀλοκληρωτικὴ φθορὰ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος, ἀλλὰ μόνον ἡ φθορὰ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ σώματος. Δηλαδὴ ὅτι ὑπάρχει ἓνας ὑλικὸς φορεὺς, ὁ ὁποῖος ἀποσυντίθεται κατὰ τὸν λεγόμενον θάνατο, ἀλλ' ὅτι παράλληλα ὑπάρχει καὶ ἓνα πνευματικὸ στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο δὲν φθείρεται μὲ τὸν λεγόμενον θάνατον.

Σ' αὐτὴ τὴν περιπτώσει, στοῦ ἐρώτημα ἐάν ὑπάρχῃ θάνατος, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσομε ὅτι ὑπάρχει θάνατος γιὰ τὸ ὑλικὸ σώμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ὁ θάνατος τοῦ ὑλικοῦ σώματος δὲν περιλαμβάνει τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο πού ἐνυπάρχει στὸν ἄνθρωπο.

Συνεπῶς, γιὰ τὸν ἄνθρωπο πού ταυτίζει τὴν ὑπαρξὴν του μὲ τὸ ὑλικὸ τοῦ σώμα ὑπάρχει θάνατος. Γιὰ τὸν ἄνθρωπο ὅμως ὁ ὁποῖος ταυτίζει τὴν ὑπαρξὴν του μὲ τὸ ἐν ἑαυτῷ πνευματικὸν στοιχεῖον δὲν ὑπάρχει θάνατος ὅταν τὸ σώμα πεθαίνει.

Ἐπομένως, τὸ πρόβλημα μετατοπίζεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ ἐάν ὑπάρχῃ πνευματικὸν στοιχεῖον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ὀφείλονται ὠρισμέναι ἐκδηλώσεις τῆς ὑπάρξεώς του, ἀφ' ἑτέρου δε εἰς τὸ ἐάν ὁ ἄνθρωπος ταυτίζῃ τὴν ὑπαρξὴν του μὲ τὸ ὑλικὸ τοῦ σώμα ἢ μὲ τὸ ἐν ἑαυτῷ πνευματικὸν στοιχεῖον.

Ποιὲς εἶναι οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου οἱ ὁποῖαι ὀφείλονται, ὄχι στοῦ ὑλικοῦ τοῦ σώμα, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐν ἑαυτῷ πνευματικὸν στοιχεῖον; Εἶναι ἐν πρώτοις τὰ συναισθήματα: Ἀγάπη, συμπάθεια, ὑπερηφάνεια, ζηλοτυπία, μῖσος, περιφρόνησις, οἶκτος, ἀφοσίωσις, σεβασμὸς. Εἶναι ἐκδηλώσεις τοῦ συναισθηματικοῦ ἢ θυμικοῦ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον δρᾷ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ὑλικὸ σώμα, μολονότι ἐπηρεάζεται ἀναμφισβήτητα ἀπὸ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ ὑλικοῦ σώματος.

Είναι κατόπιν, η διανοητική λειτουργία, οι κραδασμοί της σκέψεως, η νοητική ικανότης, πού δρᾶ επίσης ανεξάρτητα από τὸ ὑλικό σῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὅμως ἐπίσης ἐπηρεάζεται. Δηλαδή τὸ ὑλικό σῶμα ἐπιτρέπει ἢ ἐμποδίζει τὴ νοητική λειτουργία νὰ ἐκδηλωθῇ, διότι ἡ νοητική λειτουργία ἐκδηλώνεται μὲ τοὺς ἐρεθισμοὺς τοῦ ὑλικοῦ ἐγκεφάλου καὶ μὲ τὴ λειτουργία τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Εἶναι ἀκόμη οἱ καλλιτεχνικές συγκινήσεις, ἡ ἀγαλλίαση στὴν ἐνατένιση ἑνὸς πίνακος τέχνης ἢ ἀγάλματος ἢ κάθε ὁμορφιάς, ἢ στὴν ἐναλλαγὴ τῶν ἤχων καὶ τὴν ἀρμονία, ἢ στὴν παρακολούθηση ἑνὸς ποιήματος ἢ μιᾶς τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου ἢ τοῦ Σαίξπηρ, ἢ στὴ δημιουργία κάθε εἶδους ἀριστουργήματος, ἢ καὶ ἀπλῶς στὴν εἰλικρινῆ καὶ ἀνιδιοτελεῆ προσπάθεια μιᾶς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

Καὶ εἶναι ἐπίσης ἡ θρησκευτικὴ ἔκσταση ἢ μιὰ δημιουργικὴ ἐμπνευση ἢ μυστικιστικὴ ἀνύψωση ἢ οἱ λεγόμενες ψυχικὲς λειτουργίες, μιὰ διαίσθηση, ἕνας ὁραματισμὸς, μιὰ ἐνατένιση τοῦ Ἄληθινοῦ, τοῦ Ὠραίου, τοῦ Ἀγαθοῦ.

Οἱ παράδοξες καὶ ἀνεξερεύνητες αὐτὲς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐπηρεάζονται μὲν ἀναμφιβόλως, δὲν ὀφείλονται ὅμως στὸ ὑλικό φθαρτὸ σῶμα. Ὀφείλονται –ὅπως νομίζουμε– στὸ πνευματικὸ στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο συνυπάρχει μαζί μὲ τὸ ὑλικό σῶμα καὶ φαίνεται πολὺ πιθανόν νὰ συνεχίζῃ τὴν ὑπαρξὴ του καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ὑλικοῦ σώματος.

Οἱ θρησκείες τὸ ὀνομάζουν «ψυχὴ». Καὶ ἀποδίδουν στὴν ψυχὴ τὴν ιδιότητα τῆς ἀθανασίας. Δὲ θὰ εἰσέλθουμε σὲ δογματικὲς συζητήσεις. Προσπαθοῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴ λογικὴ, ἂν καὶ εἶναι ὄργανον ἀνεπαρκὲς γιὰ τὴ σύλληψη τῶν μεταφυσικῶν ἀληθειῶν καὶ τῆς ὑπάτης Πραγματικότητος. Εἶναι ὅμως τὸ μόνο πού διαθέτουμε ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσουμε, μέχρις ὅτου ἀναπτυχθοῦν κάποτε –ἂν ἀναπτυχθοῦν– οἱ ψυχικὲς δυνάμεις πού φωλιάζουν μέσα μας, ὅπως εἶναι ἡ διαίσθηση ἢ ἡ ἐνόραση...

Ἄς δοῦμε τί ἐπρέσβευαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σχετικὰ μὲ τὸ θάνατο.

Ἐν πρώτοις θεωροῦσαν τὸν θάνατο διδυμο ἀδελφὸ τοῦ ὕπνου, τέκνα τοῦ Ἑρέβους καὶ τῆς Νυκτός. Κατὰ τοὺς Ὀρφικούς, εἶχαν ἀδελφὴ τὴν Λήθην. Ὁ θάνατος δὲν πρέπει νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν Ἄδην ἢ Αἰδωνέα, πού εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν νεκρῶν, οὔτε μὲ τὸν πορθμέα Χάρωνα. Ἡ γνωστὴ παράσταση τοῦ θανάτου σάν σκελετοῦ πού κρατᾷ στὸ χέρι δρέπανον, εἶναι ξένη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ σκέψη, δημιούργημα πολὺ μεταγενέστερο, βαρβαρικῆς νοοτροπίας. Οἱ Ἕλληνες παρίσταναν τὸν ὕπνο σάν ἀγένειο νεανία καὶ τὸ θάνατο σάν γενειοφόρο ἄνδρα, καὶ τοὺς δύο φτερωτοὺς.

Ὁ λαὸς ἐπίστευε ὅτι αἱ κῆρες καταφέρουν τὸ θανατηφόρο κτύπημα, ὁ δὲ ψυχοπομπὸς Ἑρμῆς ὀδηγεῖ τίς ψυχὲς στὸ βασιλεῖο τῶν νεκρῶν. Ὁ Ἄδης ἢ Αἰδωνεύς ἢ χθόνιος Ζεὺς εἶναι υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας. Μοιράστηκε τὴν ἐξουσία μὲ τοὺς ἀδελφούς του Δία καὶ Ποσειδῶνα. Ὁ Ζεὺς ἔλαβε τὸν Οὐρανὸ καὶ τὴ Γῆ, ὁ Ποσειδῶν τὴ θάλασσα καὶ ὁ Ἄδης τὸν κάτω κόσμον, τὸ σκοτεινὸ βασιλεῖο τῶν νεκρῶν. Βασιλεύει ἐκεῖ μὲ τὴ

σύζυγόν του Περσεφόνη, τήν κόρη τῆς Δήμητρας, πού τήν ἄρπαξε στή Σικελία, ἐνῶ ἐπαιζε σέ ἀνθισμένο λειμῶνα.

Ὁ Ἄδης ἢ Αἰδωνεύς εἶναι τρομερός θεός. Τόν φοβούνται ἄνθρωποι καί θεοί. Δέν τολμοῦν νά προφέρουν τό ὄνομά του καί μεταχειρίζονται γι' αὐτόν εὐφημιστικές ἐπωνυμίες: Πολυδέκτης, Πολυδέγμων, Ἀγρησίλαος, Παγκοίτης, Εὐβουλος, Ἴφθιμος, Κρατερός, Κλύμενος, Ἀδάμαστος, Πελώριος, Ἀμειλίχιος, Μέλας, Στυγερός, Ἄδμητος, Ζαγορεύς, Πλούτων.

Τό βασίλειο τῶν νεκρῶν βρίσκεται στά ἐγκατα τῆς Γῆς ἢ στή χώρα τῶν Κιμμερίων, πέρα ἀπό τή θάλασσα, πού καλύπτεται ἀπό ζόφο καί ὀμίχλη. Ἐκεῖ κατοικοῦν οἱ σκιές τῶν νεκρῶν, εἰς ἀσφοδελόν λειμῶνα. Ὁ τρικέφαλος Κέρβερος φρουρεῖ τήν πύλη τοῦ βασιλείου τῶν νεκρῶν ἀπαγορεύων τήν ἐξοδο. Τέσσαρες ποταμοί διαβρέχουν τό βασίλειο τοῦ Ἄδης: Ἡ Στύγξ, ὁ Ἀχέρων, ὁ Περιφλεγέθων, ὁ Κωκυτός. Ὑπάρχει ἐπίσης ἡ πηγή τῆς Λήθης, πού σχημάτιζε πέμπτον ποταμόν, ἀπό τά ὕδατα τῆς ὁποίας ἐπιναν οἱ θανόντες καί λησμονοῦσαν τόν ἐπίγειο βίο τους.

Ὁ γέρων πορθμεύς Χάρων, μεταφέρει μέ τό πλοιάριόν του, διά τοῦ Ἀχέροντος ποταμοῦ καί τῆς Ἀχερουσίας λίμνης τοὺς νεκρούς, λαμβάνων ἀπό τόν καθένα ἕναν ὀβολόν. Οἱ νεκροί εἶναι σκιές καί εἰδῶλα. Ὁ ψυχοπομπός Ἑρμῆς τοὺς ὀδηγεῖ στό Δικαστήριο τῶν νεκρῶν, πού τό ἀποτελοῦν ὁ Μίνως, ὁ Αἰακός καί ὁ Ραδάμανθυς. Τό Δικαστήριο τῶν τριῶν Κριτῶν κρίνει τόν ἐπίγειο βίο ἐκάστου καί τόν ἀποστέλλει στά Ἠλύσια πεδία ἢ τās νήσους τῶν Μακάρων, ὅταν πρόκειται περὶ ἀγαθοῦ ἀνδρός, ἢ στά Ἐρεβῶδη Τάρταρα, ὅπου εἶναι ὁ τόπος μαρτυρίου γιά τοὺς μεγάλους ἐνόχους. Πέντε ἥρωες, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Πειρίθους, ὁ Ὀρφεύς καί ὁ Ὀδυσσεύς κατέβηκαν ζωντανοί στό βασίλειο τῶν νεκρῶν, καθένας γιά εἰδικό λόγο. Εἰς τήν Ὀδύσσειαν (Νίκεια) περιγράφεται ἡ συνομιλία τοῦ Ὀδυσσεῶς μέ τίς σκιές τῶν νεκρῶν, πού γίνεται ἐπεῖτα ἀπό εἰδική διαδικασία. Ἀρχαιότατη περιγραφή νεκρομαντείας, πνευματιστικῆς συνεδριάσεως, ὅπως θά λέγαμε σήμερα.

Ὅλα αὐτά ὁ ἀσεβέστατος, ἀλλά καί πνευματωδέστατος Λουκιανός τὰ εἰρωνεύεται, μέ χαριτωμένο τρόπο, στοὺς Νεκρικούς Διαλόγους του. Ἐκτός ὅμως τῆς εἰρωνείας του γιά τίς μυθολογικές δοξασίες, καυτηριάζει εὐστοχῶτα ὅλες τίς ἀνθρώπινες μταιοδοξίες καί ἀνοησίες.

Δέν ἀντέχω στόν πειρασμό νά μεταφέρω ἐδῶ μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τοὺς Νεκρικούς Διαλόγους.

Ὁ κυνικός Διογένης στέλνει μήνυμα στόν Μένιππο νά ἔλθῃ στόν Ἄδη, ὅπου ἔχει νά γελάσῃ πολύ περισσότερο, παρά μέ τὰ ἐγκόσμια. Διότι ἐπάνω στή Γῆ ὁ γέλως εἶναι ἀκόμη διστακτικός καί πολλή ἡ ἀμφιβολία διά τὰ μετὰ θάνατον. Ἐνῶ στόν Ἄδη δέν θά πάψῃ νά γελάῃ μέ τήν καρδιά του, ὅταν θά βλέπῃ τοὺς πλοῦσιους, τοὺς μεγιστάνες καί τοὺς βασιλεῖς νά εἶναι τόσο εὐτελεῖς, ὥστε μόνον ἀπό τό κλάμα νά ξεχωρίζουν ἀπό τοὺς ἄλλους. Καί στοὺς πλοῦσιους παραγγέλει: Γιατί, ἀνόητοι, φυλάτε τό χρυσάφι; Γιατί βασανίζεσθε νά λογαριάζετε τόκους καί νά μαζεύετε τάλαντα, ἀφοῦ ἕνας μόνον ὀβολός θά σᾶς χρειασθῇ γιά νά ἔλθετε

σέ λίγο στον Ἄδη;

Ὁ Χάρων λέγει στους νεκρούς ὅτι τό πλοιάριον εἶναι μικρό, κάνει νερά καί κινδυνεύει νά βυθισθῆ, ἐνῶ σεις ἤλθατε πολλοί συγχρόνως καί κουβαλάτε μαζί σας πολλά πράγματα. Πρέπει, λοιπόν, νά τά πετάξετε ὅλα τά περιττά. Νά πετάξετε τό κάλλος τῆς μορφῆς καί τα μαλλιά τά πυκνά καί τό κοκκινάδι στά μάγουλα. Ἔ! ποιός εἶναι αὐτός ἐκεῖ μέ τήν πορφύρα καί τό διάδημα;

– Εἶναι ὁ τύραννος Λάμαχος.

– Διατί, Λάμαχε, ἤλθες μέ τόσες ἀποσκευές;

– Ἐπρεπε, λοιπόν, νά ἔλθω γυμνός, ἐγώ ἕνας βασιλεύς;

– Βασιλεύς δέν εἶσαι πλέον, ἀλλά νεκρός. Ὡστε νά τ' ἀφήσης αὐτά.

– Ἴδου, ἀπέριψα τόν πλοῦτον.

– Καί τήν ἀλαζονεία ν' ἀπορρίψης, καθώς καί τήν ὑπεροψία, διότι θά δώσουν πολύ βάρος στό πλοιάριο. Ἀλλά καί τήν σκληρότητα, τή μωρία, τό θράσος, τήν ὀργή, καί αὐτά νά τ' ἀφήσης. Καί σὺ, Κράτων, ἄφησε τόν πλοῦτο καί τήν τρυφηλότητα, καί μή φέρνεις μαζί σου τά πολυτελῆ σου σάβανα, οὔτε τά ἀξιώματα τῶν προγόνων σου. Ἐγκατάλειψε τήν εὐγένεια, τή δόξα καί τούς τίτλους πού σοῦ ἀπένειμε ἡ πόλις, καθώς καί τίς ἐπιγραφές τῶν ἀνδριάντων σου, καί νά μή θυμάσαι ὅτι σοῦ κατασκεύασαν μεγάλο τάφο, διότι κι' αὐτά βαρύνουν ἂν τά θυμάσαι.

– Καί αὐτός ὁ σοβαρός καί ἀγέρωχος, μέ τά σηκωμένα φρύδια, πού φαίνεται βυθισμένος σέ σκέψεις, ποιός εἶναι;

– Εἶναι κάποιος φιλόσοφος ἢ μάλλον ἀγύρτης, γεμάτος ἀπό ψεῦδη. Ὡστε γδῦσαι τον κι' αὐτόν καί θά ἰδῆς πολλά γελοῖα νά κρύβωνται κάτω ἀπό τό ἔνδυμά του.

– Ἀπόβαλε πρῶτα τή σοβαρότητα τοῦ ἦθους, καί ἔπειτα ὅλα τά ἄλλα. Πόση ἀλαζονεία καί πόση ἀμάθεια, φιλονεικία, ματαιοδοξία, ἐρωτησείαι αἰνιγματικές, λόγοι σκοτεινοί καί πολύπλοκες ἔννοιες! Ἀλλά καί πόση ματαιοπονία, κενολογία, φλυαρία καί μικρολογία! Βλέπω νά ἔχης καί χρυσάφι, ἡδυπάθεια, ἀναισχυντία, ὀργή, τρυφηλότητα. Τά βλέπω αὐτά, ἂν καί φροντίζεις νά τά κρύβης. Ἄφησε τό ψεῦδος καί τήν ἐπαρση, καθώς καί τήν ἰδέα ὅτι εἶσαι καλύτερος ἀπό τούς ἄλλους. Γιατί ἂν εἰσέλθης μέ ὅλα αὐτά, ποῖον πλοῖον, ἀκόμη καί μέ 50 κουπιά, μπορεῖ νά σέ χωρέσει; Ἀλλά κρύβεις καί κάτι ἀπ' ὅλα βαρύτερο κάτω ἀπό τή μασχάλη σου, τήν κολακεία, πού τόσο σοῦ χρησίμευσε στή ζωῆ.

Ἐκτός ὁμως ἀπό τίς λαϊκές δοξασίες καί τίς μυθολογικές παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων, ὑπῆρχαν – εὐρύτατα διαδεδομένα – στήν ἀρχαία Ἑλλάδα καί τά λεγόμενα «Μυστήρια».

Στόν Ὑμηττό τῆς Ἀττικῆς, κοντά στή σημερινή Μονή Καισαριανῆς, ἐλειτουροῦσαν τά ἀρχαιότατα μυστήρια τῶν Λυκομειδῶν. Στή Σαμοθράκη, τή Θάσο, τās Θήβας καί σέ πολλά ἄλλα μέρη τά Καβείρια. Στή Θράκη, καί ἀπ' ἐκεῖ σέ ὀλόκληρο τόν Ἑλληνισμό, τά Διονύσια καί τά Ὀρφικά. Στήν ἱερή Ἐλευσίνα, μέ τήν προστασία τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος, τά ἱερώτατα Μυστήρια τῆς Δήμητρας καί τῆς Κόρης, τά περίφημα Ἐλευσίνα.

Τί ακριβῶς ἐδίδασκαν στά Μυστήρια, κάτω από τόν πέπλο τῆς σιγῆς καί τοῦ συμβολισμοῦ, δέν εἶναι γνωστόν, διότι οἱ μεμνημένοι ἐτήρουν μετ' αὐστηρότητος τόν ὄρκον τῆς σιγῆς. Φαίνεται ὅμως ὅτι γιά τό θάνατο καί τήν μετά τό θάνατο πορεία τῆς ψυχῆς ἐδίδασκαν τή Μετενσάρκωση, τήν ὁποία ὁ Πυθαγόρας κατέστησε κεφαλαιῶδες δόγμα τῆς διδασκαλίας του εἰς τό περίφημον Ὀμακοεῖον του. Καί ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐπίσης ἐκήρυσσε τή Μετενσάρκωση. Ἄλλά καί ὁ θεῖος Πλάτων στό περίφημο διάλόγό του «Φαῖδων», ὅπου διαπραγματεύεται τό θέμα περί ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὑποστηρίζει τήν Ὀρφική καί Πυθαγόρεια διδασκαλία τῆς παλιγγενεσίας τῆς ψυχῆς.

Κατά τή θεωρία τῆς Μετενσάρκωσης, τήν ὁποία συντόμως θά ἀναπτύξουμε, ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπό τό ὑλικό σῶμα πού ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι εἶναι φθαρτό, καί ἀπό τήν ψυχή ἢ τό πνευματικό ὄν, πού ἐμψυχώνει τό ὑλικό σῶμα καί τοῦ δίνει ζωή. Τό πνευματικό αὐτό ὄν, ὁ ἀληθινός ἄνθρωπος, δέν πεθαίνει μέ τό θάνατο, ἀλλ' ἀπλῶς χάνει τό ὑλικό σῶμα καί ἐξακολουθεῖ τή ζωή του χωρίς ἐκδήλωση στόν ὑλικό κόσμο. Τό πνευματικό ὄν ἀκολουθεῖ μιά μακρά διαδρομή ἐξελιξέως. Κατά τή διαδρομή αὕτη ἄλλοτε ζῆ στόν πνευματικό κόσμο χωρίς ὑλικό σῶμα, καί ἄλλοτε προσκολλᾶται σ' ἓνα ὑλικό σῶμα, κατά τή στιγμή τῆς συλλήψεως, καί ζῆ μέχρι τοῦ θανάτου ἕναν ἐπίγειο βίο. Ἡ ἐναλλαγή τῆς ζωῆς τοῦ πνευματικοῦ ὄντος, ἄλλοτε στόν ὑλικό κόσμο μέ ἓνα ἀνθρώπινο σῶμα, καί ἄλλοτε στόν πνευματικό κόσμο χωρίς ὑλικό σῶμα, ἀποτελεῖ τή Μετενσάρκωση.

Ἡ Μετενσάρκωση συμφωνεῖ μέ τό νόμο τῆς περιοδικότητος, κατά τόν ὁποῖον ἡ ἡμέρα διαδέχεται τή νύχτα καί ἡ νύχτα τήν ἡμέρα. Χειμῶνας, Ἄνοιξη, Καλοκαίρι, Φθινόπωρο, καί πάλι Χειμῶνας. Τά δένδρα ἀνθοφοροῦν, καρποφοροῦν, ρίχνουν τά φύλλα, γιά νά ἐπαναλάβουν τήν ἴδια ἱστορία τόν ἐπόμενο χρόνο. Τά πτηνά, τά ἔντομα, βιολογικές λειτουργίες, οἱ κηλίδες τοῦ ἡλίου, ἀκολουθοῦν νόμους περιοδικότητος. Τόν ἴδιο νόμο ἀκολουθεῖ καί τό φαινόμενο τῆς ζωῆς. Τή διαδέχεται θάνατος, καί τό θάνατο, καί πάλι ζωή. Τό ἴδιο σέ μικρογραφία ἐπαναλαμβάνεται καθημερινά μέ τόν ὕπνο καί μέ τό ζύπνημα.

Ἡ θεωρία τῆς Μετενσάρκωσης ἀποκαθιστᾶ τήν ἔννοια τῆς δικαιοσύνης καί τῆς τάξεως στήν κοινωνική ζωή, οἱ ὁποῖες, χωρίς τή Μετενσάρκωση, διασαλεύονται ἐκ θεμελίων. Πῶς νά ἐξηγήσουμε, χωρίς τήν προϋπαρξη, τήν τεράστια διαφορά πού παρουσιάζουν οἱ ἄνθρωποι σέ ὅλες τους τίς ψυχοδιανοητικές ιδιότητες, ἐνώ τά ὑλικά τους σῶματα λειτουργοῦν σχεδόν ὁμοίωτυπα; Πῶς ὁ ἓνας ἔχει ζωῶδη αἰσθήματα, ἐνώ ὁ ἄλλος ἔχει τόσο λεπτά καί ἐξευγενισμένα; Πῶς ὁ ἓνας ἔχει ἀσθενική διάνοια, ἐνώ ὁ ἄλλος παρουσιάζει καταπληκτική νοητική δύναμη; Πῶς ὁ ἓνας ἔχει κακοῦργα ἔνστικτα, ἐνώ ὁ ἄλλος εἶναι ἀγνός καί ἀνίκανος νά κάμη κακό; Πῶς ὁ ἓνας ἔχει τόσον ἐλαστική τή συνειδηση, ἐνώ ὁ ἄλλος εἶναι ἀδέκαστος; Πῶς ἐξηγοῦνται αὐτές οἱ τεράστιες διαφορές πού παρουσιάζουν οἱ ἄνθρωποι στήν ἠθική καί πνευματική τους ἀνάπτυξη, ἐνώ φυσιολογικῶς εἶναι τόσον ὅμοιοι; Πῶς μποροῦν νά ἐξηγηθοῦν αὐτές οἱ

καταπληκτικές διαφορές, αν όχι στην διαφορετική ηλικία και στην πείρα τῶν ψυχῶν; Ἡ θεωρία τῆς κληρονομικότητας ἢ ἡ θεωρία τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος δὲν ἀρκοῦν. Ὅχι ὅτι δὲν ἔχουν σημαντική ἐπίδραση, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Ὑπάρχουν πολλές περιπτώσεις πού ἀποδεικνύουν ἀναντίρρητα τὴν ἀνεπάρκειά τους. Καί πῶς θὰ ἐξηγηθοῦν οἱ ἔμφυτες καλλιτεχνικές ἰδιοσυγκρασίες, οἱ ἰδιοφυίες καί τὰ παιδιά-θαύματα, ἐάν ὄχι μὲ τὴ θεωρία τῆς Μετενσαρκώσεως; Δὲν εἶναι ἡ κληρονομικότης καί τὸ περιβάλλον πού διαμορφώνουν τὸν ἕνα σὲ ἔκφυλο ἢ ἐγκληματία καί τὸν ἄλλον σὲ μεγαλοφυΐα ἢ σὲ ἅγιον. Εἶναι ἡ διαφορά ψυχοπνευματικῆς ηλικίας, ἡ διαφορά βαθμοῦ ἐξελίξεως, ἡ διαφορά βαθμοῦ ἐνσαρκώσεων.

Διότι κάθε ἐνσάρκωση ἐπάνω στὴ Γῆ χρησιμεύει γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ ὑλικοῦ σώματος. Γιὰ τὴν ψυχὴ κάθε ἐνσάρκωση ἀποτελεῖ μιὰ καινούργια ἡμέρα πού ἀνατέλει. Τὸ πρῶνὸ εἶναι ἡ παιδικὴ ηλικία, τὸ μεσημέρι ἡ ὠριμη, καί ἡ ἑσπέρα ἡ γερωντικὴ ηλικία. Θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἀναπαυτικὴ νύχτα τοῦ λεγομένου θανάτου, καί μιὰ καινούργια ἡμέρα θὰ ἀνατείλῃ καί πάλι.

Ὅπως ἡ μέλισσα ἀπὸ κάθε λουλουδί, ἔτσι καί ἡ ψυχὴ συλλέγει ἀπὸ κάθε γῆινη ἐνσάρκωσή της τὸ νέκταρ ἀπὸ τίς πνευματικές ἰκανότητες πού ἀναπτύσσονται καί τὸ ἀφομοιώνει κατὰ τὴν ἀναπαυτικὴ νύχτα τοῦ θανάτου.

Νὰ διερωτηθοῦμε γιὰτί δὲ θυμώμαστε τίς προγενέστερες ἐνσαρκώσεις μας; Μήπως θυμᾶται κανεὶς τὰ γεγονότα τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ηλικίας του; Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν τὸ διήνυσε. Ἀλλὰ καί ἄλλα σημαντικὰ γεγονότα τοῦ βίου συμβαίνει νὰ κοιμοῦνται στὰ βάθη τῆς μνήμης. Δὲν ἔπεται ὅτι δὲν ὑπάρχουν. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐνθυμούμεθα τίς προγενέστερες ἐνσαρκώσεις μας.

Κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Μετενσαρκώσεως τὸ φοβερὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου παίρνει μιὰ τελείως διαφορετικὴ ὄψη. Δὲν ὑπάρχει πιά θάνατος, δὲν ὑπάρχει τέρμα ζωῆς, ἀλλὰ μιὰ αἰώνια ἀνανέωσή της ἐπάνω στὴ Γῆ, μιὰ συνεχῆς καί ἀδιάκοπη ἐξέλιξη τῆς ψυχῆς, τοῦ πνευματικοῦ ὄντος. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐξαφανίζεται, παραχωρώντας τὴ θέσῃ του σὲ μιὰ χαρωπὴ ἐνατένιση τοῦ αἰωνίου μέλλοντος, σὲ μιὰ χαρωπὴ, ἀλλὰ σοβαρὴ ἐνεργητικὴ καί γόνιμη ἀντιμετώπιση τῆς ζωῆς, πού εἶναι τὸ σχολεῖο τῆς ζωῆς. Καμμία προσπάθεια γιὰ τὴν Ἀλήθεια, τὴ Δικαιοσύνη καί τὸν Ἀνθρωπισμὸ δὲν χάνεται, διότι μετουσιώνεται σὲ ἐξευγενισμό τῆς ψυχῆς. Ὁ ἄνθρωπος δρᾷ ἐλεύθερος, διότι ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ θανάτου, ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ ἐκμηδενισμοῦ καί τῆς ἀνυπαρξίας.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τί ἐφρόνει περὶ τοῦ θανάτου καί τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἡ φιλοσοφία ἑνὸς ἄλλου ἀρχαίου, εὐγενοῦς, πολιτισμένου καί φιλοσοφημένου λαοῦ, τῶν Ἰνδῶν.

Καί οἱ Ἰνδοὶ ἐπίστευαν στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καί στὴν τελειοποίησή της, πού συντελεῖται μὲ τὴ μετενσάρκωση σὲ διάφορα ἀλληλοδιαδόχως σώματα. Θὰ παραθέσουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ Μπαγκαμπάτ-Γκιτᾶ, τὸ ἱερὸ βιβλίο τῶν Βραχμάνων, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπιτομὴ τῆς

σοφίας τῶν Βεδῶν καί εἶναι ἓνα ἐπεισόδιο τῆς Μαχαμπαράτα, τοῦ ἀρχαιστάτου καί γιγαντιαίου Σανσκριτικοῦ Ἐπους, πού ἀριθμεῖ 200.000 στίχους.

Στὴν ἀρχὴ τῆς Γκιτᾶ, προτοῦ ἀρχίσει ἡ περιφνημὴ μάχη κοντὰ στή λιμνη Κουρουξέτρα, μεταξύ τῶν Πανδοιδῶν καί τῶν ἐξαδελφῶν τῶν Κουραβῶν, ὁ ἀκαταγώνιστος πολεμιστὴς τοῦ στρατοπέδου τῶν Πανδοιδῶν Ἀρτζούνα, κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ δικό μας Ἀχιλλέα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καταλαμβάνεται ἀπὸ ἀθυμία, ἀναλογιζόμενος τὸ αἷμα πού θά χυνόταν ἀπὸ συγγενεῖς καί φίλους ἐξ ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων κατὰ τὴν ἐπικείμενη μάχη. Τότε ὁ ἀρματηλάτης του Κριονᾶ τοῦ ὀμιλεῖ γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντος καί γιὰ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἀνεπηρέαστη ἀπὸ τὰ ὑλικά σῶματα.

Ἄλλὰ ἄς δοῦμε τὸ κείμενο:

«Ἐσύ λυπᾶσαι γιὰ ὅσα δὲν εἶναι ἄξια λύπης, καὶ λες σοφὰ λόγια. Ἄλλ' οἱ σοφοὶ οὐδέποτε λυποῦνται, οὔτε γιὰ κεινούς πού πεθαίνουν, οὔτε γιὰ κεινούς πού ζοῦν.

Ἐγώ, ἐσύ, καί ὅλοι αὐτοὶ ἐδῶ οἱ βασιλεῖς καί ἡγεμόνες λαῶν, δὲν ὑπῆρξε καιρὸς πού δὲν ὑπῆρχαμε, οὔτε θά ὑπάρξη καιρὸς πού δὲ θά ὑπάρχουμε. Ὅλοι καὶ πάντοτε ὑπῆρχαμε καὶ πάντοτε θά ὑπάρχουμε.

Ὅπως ἡ ψυχὴ παραμένει ἡ ἴδια στὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καί κατὰ τὴν παιδικὴ ἡλικία καί κατὰ τὴν νεότητα καί κατὰ τὰ γερατειά, ἔτσι καί μετὰ τὸ θάνατο ἄλλο σῶμα παίρνει. Ὡστε ὁ σοφὸς δὲν τaráσσεται οὔτε μὲ τὴν γέννηση, οὔτε μὲ τὴν καταστροφή τοῦ σώματος.

Ἐκεῖνο πού ζωογονεῖ τὸ κάθε τι, μάθε πῶς δε φθειρεται, κ' αὐτὸ τὸ ἀφθαρτο κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ καταστρέψη. Μονάχα τὰ σῶματα καταστρέφονται καί μόνον αὐτὰ μποροῦν νὰ πεθάνουν. Ἄλλὰ ἡ ψυχὴ εἶναι αἰώνια, ἀφθαρτὴ, ἀπειρη, ἀκατάλυτη, ἀπεριόριστη.

Ὅποιος νομίζει ὅτι ἡ ψυχὴ μπορεῖ νὰ καταστρέψη ἢ νὰ καταστραφῇ, τίποτε δὲν γνωρίζει. Γιατί ἡ ψυχὴ οὔτε καταστρέφει, οὔτε καταστρέφεται.

Ἡ ψυχὴ δὲν γεννιέται, οὔτε πεθαίνει, οὔτε μεταβάλλεται, γιατί εἶναι ἀπλαστὴ. Ἀγέννητη, αἰώνια, ἀμετάβλητη, ἀναρχη, ἀναλλοιώτη, δὲν καταστρέφεται ὅταν τὸ σῶμα πεθαίνει.

Γιατί ὅπως ὁ ἄνθρωπος πετάει τὰ παλιὰ του ρούχα γιὰ νὰ φορέσῃ ἄλλα καινούργια, ἔτσι καί ἡ ψυχὴ ἐγκαταλείπει τὰ παλιὰ σῶματα, γιὰ νὰ πάρῃ ἄλλα νεώτερα.

Τὴν ψυχὴ τὸ σπαθὶ δὲν τὴν κόβει, ἡ φωτιά δὲν τὴν καιεῖ, τὸ νερὸ δὲν τὴν ὑγραίνει, ὁ ἀέρας δὲν τὴν ξεραίνει.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ξέρεις πῶς ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπρόσβλητη, ἀμετάβλητη, ἀναρχη, ἀόρατη, ἀφθαρτὴ, δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη εἶχες τὴν ἰδέα πῶς ἡ ψυχὴ γεννιέται καί πεθαίνει, πάλι καί τότε δὲν θάπρεπε νὰ λυπᾶσαι.

Γιατί ἐκεῖνου πού γεννιέται, εἶναι βέβαιος ὁ θάνατος, καθὼς κ' ἐκεῖνου πού πεθαίνει ἡ γέννηση. Ὡστε δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι γιὰ κάτι πού εἶναι ἀναπόφευκτο.

Τὰ σῶματα πού προέρχονται ἀπὸ τὴν ὕλη, πάλι στὴν ὕλη διαλύονται,

ορατά μονάχα ανάμεσα στη γέννηση και στο θάνατο. Πώς, λοιπόν, μπορείτε νά θρηνηΐς γι' αυτά;»

Τώρα ἄς σταματήσουμε γιά λίγο στό Χριστιανισμό.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τή φλόγα τῆς πίστεως, ἐθεώρουν τό θάνατο σάν ἕναν ἀπλό ὕπνο καί εἶχαν καθιερώσει τήν ὠραιότατη ἔκφραση «έκοιμήθη», ὅταν ἤθελαν νά ποῦν γιά κάποιον ὅτι ἐπέθανε. Δέν ὑπῆρχε γιά τούς πιστούς αὐτούς καί ἀγνοούς Χριστιανούς οὔτε φόβος οὔτε ἀπέχθεια γιά τό σύμφωνα μέ τή σημερινή μας νοοτροπία φρικιαστικό φαινόμενο τοῦ θανάτου. Ἐπίστευαν ἀκράδαντα εἰς τήν αἰώνιαν ἐν Χριστῷ ζωήν. Καί ἀντιμετώπιζαν μέ θαυμαστή καρτερία τά βασανιστήρια καί τό θάνατο, γιά νά διαδηλώσουν τήν πίστη τους πρός τόν Ἐσταυρωμένον, τοῦ ὁποῖου τήν Ἀνάστασιν ἐθεώρουν προάγγελον καί ὑπόσχεσιν καί τῆς ἰδικῆς των Ἀναστάσεως εἰς τήν αἰώνιαν ζωήν.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία μᾶς δίνει ὠραιότατες φιλοσοφικές εἰκόνες τοῦ θανάτου, σάν κοινοῦ τέρματος τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος γύρω ἀπό τά μάτια καί τά φευγαλέα, σάν ἰσοπεδωτοῦ ὄλων τῶν ἀνθρωπίνων διακρίσεων.

«Πάντα ματαιότης τά ἀνθρώπινα, ὅσα οὐκ ὑπάρχει μετά θάνατον. Οὐ συνοδεύει ὁ πλούτος, οὐ παραμένει ἡ δόξα. Ἐπελθὼν γάρ ὁ θάνατος, πάντα ταῦτα ἐξηφάνισε. Καί εἶδον τά ὅσα τά γεγυμνωμένα καί εἶπον: ἼΑρα τίς ἐστίν; Βασιλεὺς ἢ στρατιώτης; πλούσιος ἢ πέννης; δίκαιος ἢ ἀμαρτωλός;»

Ἐν τούτοις καί ὄλοι ὅσοι συχνότατα ἀκοῦνε τίς φιλοσοφικές αὐτές ἀλήθειες, δέν παύουν νά παραμένουν προσκεκολλημένοι στίς μάταιες διακρίσεις, στό ἀκατάπαυστο κυνηγητό τοῦ χρήματος, στίς ἀπατηλές λάμπεις τοῦ προσκαίρου κόσμου, μέ τόν ὁποῖον λίγο-πολύ ὄλοι θεωροῦμε ἀναπόσπαστα συνδεδεμένη τήν ὑπαρξή μας.

Ἀλλά καί ἡ ὑπερβολική περιφρόνηση τοῦ θανάτου καί τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ἐνδέχεται νά ὀδηγήσει σέ ἐπικινδύνους φανατισμούς καί σέ παρανοήσεις, ὅπως π.χ. ὅτι ὁ κόσμος στερεῖται πάσης ἀξίας ἢ ὅτι μετά θάνατον ἀποκτᾶται παντογνωσία καί ὅτι ἀντικρύζεται ὁ Θεός πρόσωπον πρός πρόσωπον.

Πρὶν τελειώσουμε, ἄς δοῦμε τί ἔχει πῆ σχετικά μέ τό θέμα τοῦ θανάτου ἕνας σύγχρονος φιλόσοφος, ὁ Κρισναμοῦρτι, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ πάντοτε τό οὐσιώδες, καταδικάζων τήν πολυπραγμοσύνη καί τή φυγή ἀπό τή ζέουσα πραγματικότητα τοῦ παρόντος.

«Γιατί θέλετε νά ξέρετε τί γίνεται μετά θάνατον; Ὅσον περισσότερο ἐνδιαφέρεσθε γιά τό μέλλον, τόσο ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρεσθε διά τό παρόν. Ὅταν κατανοήσετε τή ζωή, θά ἔχετε νικήσει τό θάνατο» (Δελτ. Ἀστέρος, Ἰούλιος 1930).

«Ὅπως τό ἄνθος μαραίνεται, ἔτσι μαραίνεται καί τό σῶμα. Δέν ὑπάρχει τίποτα φοβερό σ' αὐτό. Ὁ θάνατος εἶναι φοβερός μόνον ὅταν προσκολλᾶσθε στήν ἐξωτερική μορφή, πού δέν εἶναι παρά ἡ ἔκφραση τῆς

ζωής. Ἄλλ' ἂν ἀγαπᾶτε τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, τότε ἡ ἔκφρασή της δὲν σᾶς δεσμεύει» (Δελτ. Ἀστέρος, Μάρτιος 1931).

«Ὅσον περισσότερο ἀσχολῆσθε μὲ τὸ θάνατο καὶ μὲ τὸ ὑπερπέραν, τόσοσιν ὀλιγώτερον συναντᾶτε τὴ Ζωή, πού βρίσκεται αἰωνίως μέσα στό παρόν. Ὅσον ἀναβάλλετε τὴν κατανόηση τοῦ παρόντος, δὲν θά κατανοήσετε ποτέ. Γιὰ νά κατανοήσετε τὸ αἰώνιο παρόν, πρέπει νά ζητε ἐντατικά, πρέπει νά ἀναλύετε, νά ἐξετάζετε, νά σκέπτεσθε, νά βρίσκετε τὴν οὐσία κάθε πείρας τῆς ζωῆς. Καὶ ὅταν ἀνακαλύψετε τὴν ἀληθινὴ ἀξία ὄλων τῶν πραγμάτων, τότε τὰ μικρὰ προβλήματα πού τώρα σᾶς βασανίζουν, θά ἐξαφανισθοῦν». (Δελτ. Ἀστέρος, Ἰανουάριος 1932).

«Εἴτε ὑπάρχει συνέχιση τῆς ἀτομικότητος μετὰ θάνατον, εἴτε ὄχι, αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία. Ὅμιλῶ γιὰ τὴν Ἀθανασία, γιὰ τὴν Αἰωνιότητα, πού βρίσκονται πάντοτε μέσα στό παρόν, καὶ ὄχι γιὰ τὴ συνέχιση τῆς προσωπικῆς περιωρισμένης συνειδήσεως. Ἐκεῖνος πού διαρκῶς ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου, εἶναι ὁ ἴδιος μισοπεθαμένος. Ἐκεῖνος πού διαρκῶς ρωτᾷ τι εἶναι πιό πέρα ἀπὸ τὸν θάνατο, ἔχει ἤδη τὸ ἓνα του πόδι μέσα στὸν τάφο. Μόνον μὲ τὴν πληρότητα τῆς ζωῆς μέσα στό παρόν, θά βρῆτε τὴν ἀθανασία. Ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία δὲν εἶναι ἡ ἐξέταση τοῦ μετὰ θάνατον, ἀλλὰ τὸ νά ζῆ κανεὶς πλήρως καὶ τελειῶς στό παρόν». (Δελτ. Ἀστέρος, Ἰούλιος 1933).

Λοιπὸν, ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει θάνατος;

Ἄς συνοψίσουμε τὴν ἀποψή μας, τὴν ὁποία στὴν ἀρχὴ ἀνεπτύξαμε:

Ἐφ' ὅσον συνδέουμε ἀδιάσπαστα τὴν ὑπαρξὴ μας μὲ τὸ ἐπιφανειακὸ καὶ τὸ πρόσκαιρο, δηλαδὴ μὲ τὸ ὑλικὸ σῶμα μας, τοῦ ὁποίου ἀναπόφευκτο μᾶς γνωρίζουμε ὅτι εἶναι ἡ ἀποσύνθεση, φανερό εἶναι ὅτι ὑπάρχει γιὰ μᾶς θάνατος.

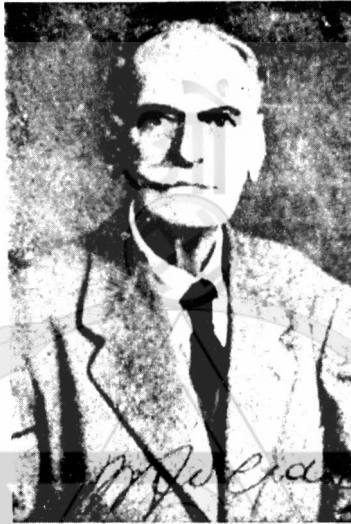
Ἐάν ὅμως συνδέσουμε τὴν ὑπαρξὴ μας ὄχι μὲ τὸ ὑλικὸ σῶμα, ἀλλὰ μὲ τὸ ἐν ἡμῖν πνευματικὸ στοιχεῖο, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ δὲν τερματίζεται μὲ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ ὑλικοῦ σώματος, φανερό εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει γιὰ μᾶς θάνατος.

Διότι ἐκεῖνο πού πεθαίνει καὶ ἀποσυντίθεται εἶναι ἡ ὑλικὴ μορφή. Ἐνῶ τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο, ἡ λεγομένη «ψυχὴ», εἶναι ἀπρόσβλητο ἀπὸ τὸ θάνατο. Ἐκεῖ βρίσκεται ὁ πραγματικὸς Ἄνθρωπος. Ἐκεῖ, λοιπὸν, εἰς τὸ ἐν ἡμῖν πνευματικὸ στοιχεῖο καὶ τὴν ἐκδήλωσή του στὴν καθημερινὴ ζωὴ πρέπει νά συγκεντρώνουμε τὴν προσοχή μας, ἐάν θέλουμε νά χάσῃ ὁ θάνατος τὴ σημασία του. Ἐάν θέλουμε νά μὴν ὑπάρχη θάνατος, ἀλλὰ ὀλοκληρωμένη ζωὴ εἰς τὸ αἰώνιο παρόν.

Ἐνας Κινέζος φιλόσοφος ὄνειρευθῆκε πῶς ἦταν πεταλούδα καὶ ὕστερα ξύπνησε. Καὶ ἀναρωτήθηκε: ἦταν ἓνας φιλόσοφος πού εἶχε ὄνειρευθῆ πῶς ἦταν πεταλούδα ἢ μιὰ πεταλούδα πού τώρα ὄνειρευόταν ὅτι ἦταν φιλόσοφος;

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΥΠΟΘΗΚΑΙ

«Τόν δέ ένδον έν τῷ στήθει ιδρυμένον δαίμονα¹ μή φέρειν, μηδέ θορυβεῖν ὄχλω φαντασιῶν· ἀλλά ἴλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπόμενον τῷ Θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρά τά ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρά τά δίκαια».

Μάρκου Ἀντωνίνου «Τῶν εἰς ἑαυτόν».

Α'.

§ 1. Ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτόν ἔχει οὐσιαστικῶς μεγάλην ἀξίαν. Διά νά παραχθῆ ἡ ἀνθρωπίνη μορφή, ἡ Φύσις εἰργάσθη ἐπὶ αἰῶνας αἰῶνων. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ Γῆ ἀποτελεῖ τήν κορωνίδα καί τό στεφάνωμα τῆς δημιουργίας. Ἐν τῇ μορφῇ αὐτοῦ ἐκδηλοῦται ἐμφανέστερον τό λογικόν καί ἐν αὐτῷ καταφαίνεται σαφῶς ἡ πνευματικότης τῆς Φύσεως. Τό ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῷ συνόλῳ του ἀποτελεῖ τό συνειδητόν Ἐγὼ τῆς Γῆς.

§ 2. Τό πνεῦμα ἐκδηλοῦται εἰς ὅλας τάς ὀργανικές μορφάς ἀποτελοῦν στοιχεῖον καί τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ὄντων. Εἰς τόν ἄνθρωπον ὅμως ἡ πνευματικότης ἐκδηλοῦται τελειότερον.

§ 3. Κατά τί ὁ ἄνθρωπος διαφέρει τῶν λοιπῶν ἐπὶ τῆς Γῆς ζῶων; Κατά

(1) Δαίμων = Θεός, πνεῦμα, παρά τοῖς ἀρχαίοις.

τόν σωματικόν ὄργανισμὸν του, ὅστις εἶναι δεξιώτερος εἰς τὸ νά δέχηται διὰ τοῦ συνόλου τῶν αἰσθήσεων του λεπτοτέρας ἐντυπώσεις καί κατά τās ἰκανότητος τοῦ πνεύματός του, αἰτίνες τοῦ ἐπιτρέπουν νά ἐκδηλοῖ περισσότεραν νόησιν, θέλησιν καί ἐλευθερίαν καί ἐντονώτερα, εὐγενέστερα αἰσθήματα.

§ 4. Ἄφ' οὗ τὸ πνεῦμα, ὅπως προαχθῆ ἐκ τῆς ζωῶδους καταστάσεως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην, ἐξεδήλωσε περισσότεραν νόησιν, περισσότεραν θέλησιν καί περισσότεραν ἐλευθερίαν, πρέπει νά συμπεράνωμεν, ὅτι διὰ νά προοδεύσῃ περισσότερον ὁ ἄνθρωπος καί διὰ νά τελειοποιηθῆ εἶναι ἀνάγκη νά καλλιεργήσῃ καί νά ἀναπτύξῃ περισσότερον τὸ νοητικόν του καί τὸ αἰσθηματικόν του μέρος, νά ἐκδηλώσῃ ἰσχυροτέραν θέλησιν καί μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν.

§ 5. Ἐάν οἱ ἰδιότητες αὗται ἀποτελοῦν τās εὐγενεστερας, τās πολυτιμότερας ἐκδηλώσεις τοῦ πνεύματος καί τῆς Φύσεως καθόλου, εἶναι προφανές, ὅτι ταύτας ὀφείλομεν νά ἐπιδιώκομεν καί εἰς αὐτās ἐγκείται διὰ τόν ἄνθρωπον ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ¹. Ἡ ἀπόκτησις τῆς σοφίας, τῆς λογικότητος ἐν παντί, τῆς θελήσεως καί τῆς ἐλευθερίας, εἶναι ἐπομένως τὰ πολυτιμότερα πράγματα, τὰ ὁποῖα δύναται νά ποθῆσῃ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἔχων ὑγιᾶ τόν νοῦν.

§ 6. Ὁ ἄνθρωπος προάγεται πνευματικῶς, ὅταν ἐξευγενίξῃ τὰ αἰσθήματά του, ἐκλεπτύνῃ τὸ νοητικόν του, ζητῇ τὴν ἀλήθειαν καί ἀσκῇ τὴν δικαιοσύνην. Τούναντίον, μένει πνευματικῶς στάσιμος, ἐνίοτε δὲ καί ὀπισθοβατεῖ, ὅταν ἐκδηλοῖ ζωῶδη ἐνστικτα, ρέπη πρὸς τὰ πάθη, ἐκτιμᾷ περισσότερον τὴν ἐξωτερικὴν λάμπιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων, ἐμμένῃ εἰς τὴν ὑποβολὴν τῶν ψευδῶν ἰδεῶν, τās ὁποῖας τὸ περιβάλλον τῷ ἐνέπνευσεν.

§ 7. Ἡ ἐσωτερικὴ, ἡ πραγματικὴ ἀξία ἐκάστου ἀνθρώπου μετράται μὲ τὸ πνευματικόν κεφάλαιον τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων, τῶν γνώσεών του, τῶν αἰσθημάτων του.

§ 8. Ἡ θέλησις εἶναι ὁ κεντρικώτερος νόμος τοῦ πνεύματος, ὅστις συγκεντροῖ περὶ ἑαυτὸν ὅλους τοὺς ἄλλους νόμους τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ὑποκειμένων οὐσίας καί τοὺς κατευθύνει πρὸς τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποῖαν αὐτός, τῇ βοήθειᾳ τοῦ νοητικοῦ, χαράσσει.

B.

§ 9. Τὸ πνεῦμα ἀποτελεῖ τὸ ἐγώ, τὴν συνειδησιν τῆς Φύσεως. Ὡς τοιοῦτον, εἶναι ἡ διευθύνουσα τās ἐνεργείας τῆς Φύσεως δυνάμις. Εἶναι ἐν τῇ φύσει ὁ βασιλεὺς¹. Σήμερον ὁ ἄνθρωπος κρατεῖ εἰς χεῖρας του καί χειρίζεται πολλάς φυσικὰς δυνάμεις. Δύναται, προαγόμενος πνευματικῶς, νά κατακτήσῃ βαθμιαίως ὅλας τās δυνάμεις τῆς Φύσεως. Δύναται

(1) Τίς οὖν οὐσία Θεοῦ; Σὰρξ; Μὴ γένοιτο. Ἄγρός; Μὴ γένοιτο. Φῆμη; Μὴ γένοιτο. Νοῦς, ἐπιστήμη, λόγος ὀρθός; Ναι. Ἐνταῦθα τοίνυν ἀπλῶς ζητεῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐπικτήτου «Διατριβαί» II, η', 1-3

(1) Πνεῦμα ἐστὶν ὁ Θεός. Εὐαγγέλιον Ἰωάννου δ. 24.

ἀκόμη νά γίνη κύριος ἑαυτοῦ, κύριος τῆς εἰμαρμένης του ἄρκει νά θελήσῃ τοῦτο, νά γνωρίσῃ πληρέστερον τοὺς νόμους τῆς Φύσεως καί νά καλλιεργήσῃ καταλλήλως τὰς προσωπικὰς δυνάμεις του.

§ 10. Τὰ πάντα δύναται ὁ ἄνθρωπος νά ἐπιτύχῃ. Ἡ θέλησίς του μόνον πρό τοῦ φυσικοῦ νόμου δέν δύναται νά ἀντιταχθῇ, διότι οἱ νόμοι τῆς Φύσεως εἶναι αἰώνιοι, ἀμετάβλητοι καί ἀπαραβίαστοι. Ἄρα, ἐν τῇ ἀνελιξίῃ τῶν δυνάμεων του ὁ ἄνθρωπος δεόν νά ἔχῃ ὡς κανόνα καί ὁδηγόν τόν φυσικόν νόμον. Διά τοῦτο ὁ Ἐπικτήτος ἐδίδαξε² «**Νόμος βιωτικός ἐστὶν οὗτος, τὸ ἀκόλουθον τῇ Φύσει πράττειν**».

§ 11. Μὴ λησμονῆς ποτέ, ὅτι ἰσχυρὸς ἐν τῇ Φύσει δύναται νά εἶναι μόνον ὁ ἐνάρετος, ὁ ἀκολουθῶν καὶ ἐφαρμόζων τοὺς νόμους τῆς Φύσεως. Τοῦ κακοῦ οἱ δυνάμεις συντρίβονται πρό τῆς ἀκαταβλήτου ἰσχύος τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Γ'.

12. Ἡ ἀσκησις τῆς ἀρετῆς δέν σημαίνει ἀσκησιν εἰς τὴν σκληραγωγίαν, τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν νηστείαν, τὴν ἀθλιότητα. Ἄρκει εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα, νά ἰσχυροποιήσῃ τὴν ψυχὴν του, ὥστε νά ὑποφέρῃ καὶ σκληραγωγίαν καὶ πτωχείαν, ἂν δέν δύναται νά τὴν ἀποφύγῃ, χωρὶς νά παραβῇ τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ χωρὶς νά χάσῃ τὸν ἀτίμητον πλοῦτον τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀτομικῆς του ἐλευθερίας. Διά νά φυλαχθῇ ἀπὸ τοῦτο, δέν χρεωστῆ νά εἶναι πένης ὡς ὁ Σωκράτης, ἢ νά κατοικῇ εἰς οἰκίαν γυμνὴν ἐπίπλων ὡς ὁ Ἐπικτήτος ἄρκει νά προετοιμάζεται, ἂν ἡ τύχη τὸν βάλῃ εἰς ὅμοιας περιστάσεις τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Ἐπικτήτου, νά προκρίνῃ τὴν μεγαλοπρεπῆ πενίαν, παρὰ νά ἀμαυρῶσῃ τὸ ἠθικόν του, ὥστε νά πωλήσῃ τὴν συνειδησίην του, τὴν τιμὴν του, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς γνώμης του κ.λ.π., διὰ νά ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν πενίαν. Ἡ ἀρετὴ συγχωρεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅλας τὰς ἀβλαβεῖς ἡδονάς, ἐάν δύναται νά τὰς ἀπολαύσῃ, χωρὶς νά βλάψῃ τινὰ καὶ χωρὶς νά τὰς πληρῶσῃ μὲ τὴν χρυσοῦν ἐλευθερίαν του¹.

Δ'.

§ 13. Ὁ ἄνθρωπος δέν δύναται νά ζήσῃ τελείαν ζωὴν, ἂν μὴ γεύηται ὅλων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἡ Φύσις παρέχει εἰς τὸ πνεῦμα, ἵνα τέρπηται ἐν τῇ καθόλου αὐτοῦ ἐξελιξίῃ. Ἐάν ἠκολουθοῦμεν ἐν παντί τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς Φύσεως, θὰ εἴμεθα εὐδαίμονες.

§ 14. Ἡ ἀπάθεια τῶν Στωικῶν, ἡ πλήρης ἀδιαφορία πρὸς τὴν χαρὰν καὶ πρὸς τὴν λύπην εἶναι καὶ θεωρητικῶς ἀβάσιμος καὶ πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος. Ἡ ἐκμηδένισις τῆς χαρᾶς στερεῖ τὴν ζωὴν τοῦ κυριωτέρου θελητήρου τῆς. Εὐδαιμονία τοῦ πνεύματος δέν δύναται νά νοηθῇ ἄνευ χαρᾶς. Ἡ λύπη εἶναι δοκιμασία, εἰς τὴν ὅποιαν μᾶς ὑποβάλλει ὁ νόμος

(2) Ἐπικτήτου «Διατριβαί» I, κατ. 1.

(1) Πρβλ. Ἀδαμ. Κοραῆς. Προλεγόμενα εἰς Ἐπικτήτου «Διατριβάς».

τῆς Φύσεως διὰ τὰς ἀπέναντι αὐτοῦ παραβάσεις, ἵνα μᾶς ἐκπαιδεύῃ. Ἡ ἔλλειψις χαρᾶς εἰς τὴν ζωὴν μας δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπογοητεύῃ, οὐδέ πρέπει νὰ ἐξαρτῶμεν τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματός μας ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον νὰ μᾶς διδάσκῃ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν τὰ μέσα τῆς διαρκοῦς χαρᾶς. Ἡ διαρκῆς γαλήνη καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος προϋποθέτουν ἀνάπτυξιν τῆς ἀντιληψεως, μεγάλην ἔντασιν τῆς θελήσεως καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς ψυχῆς διὰ μέσου τῶν δοκιμασιῶν.

§ 15. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἐμελέτα τοὺς νόμους τῆς Φύσεως καὶ προενόει, ὥστε ἡ βιολογία του καὶ οἱ κοινωνικοὶ του νόμοι νὰ μὴν ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν φύσιν του, θά ἦτο εὐδαίμων. Ὅλα τὰ ἀνθρώπινα δεινὰ πηγάζουν ἀπὸ τὴν τρομερὰν παρανόησιν τῆς μὴ ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν φυσικὸν νόμον, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐδημιούργησεν οὗτος συνθήκας κοινωνικάς, ἀντικειμένας ἐντελῶς καὶ πρὸς τὴν Φύσιν καὶ πρὸς τὴν λογικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου².

E.

§ 16. Θέλειν τὴν πρόοδον ἢ παραμένειν ἐν τῇ ζωῷ καταστάσει; Ἰδοὺ τὸ δίλημμα, ὅπερ ἐν συνειδήσει ἢ ἀσυνειδήτως τίθεται πρὸ ὀφθαλμῶν παντός ἀνθρώπου.

§ 17. Διὰ νὰ δημιουργήσῃ τις τὴν ζωὴν του, πρέπει νὰ εἶναι ζωντανός· δηλαδὴ πρέπει νὰ θέσῃ τὰς ζωτικὰς του δυνάμεις εἰς δρᾶσιν. Τοῦ παραμένουτος ἐν ἀδρανείᾳ αἱ δυνάμεις ἀτροφοῦν, παραλύουν.

§ 18. Εἰς τοῦτο πρέπει ἕκαστος ἡμῶν νὰ τεινῇ νὰ γίνῃ κάτι, ὄχι βέβαια πρὸς κορεσμόν τοῦ ἐγωΐσμοῦ του, νὰ μεγεθυνθῇ ἐν δυνάμει, νὰ καταστή σθεναρός τὸν χαρακτήρα· νὰ γίνῃ μέγας, εἰ δυνατόν, διὰ νὰ προβιβασθῇ πνευματικῶς καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πρόοδον.

§ 19. Ὁ ζητῶν νὰ καταστῇ ἰσχυρός, ἐάν ἀποβῇ τύραννος, δεσπότης τῶν ἄλλων, πίπτει. Τὸν καταρρίπτει τὸ πάθος τοῦ ἐγωΐσμοῦ καὶ αἱ κακαὶ πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας κατ' ἀνάγκην τότε ὑποπίπτει. Ὁ πράγματι ἰσχυρός σέβεται ἀπολύτως τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἄλλων καὶ ἀναλαμβάνει ἀπέναντι ἑαυτοῦ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ βοηθήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ προοδεύσουν. Δύναται νὰ φθάσῃ ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ταύτη καὶ μέχρι θυσίας.

§ 20. Ὁ γνώστης τῶν νόμων τῆς ζωῆς, ὁ ἰσχυρός, εἶναι πρόσωπον,

(2) Ὡς τρισμακάριστα πάντα καὶ τρισόλβια
τὰ θηρι, οἷς οὐκ ἔστι περὶ τούτων λόγος·
οὐτ' εἰς ἔλεγχον οὐδὲν αὐτῶν ἔρχεται·
οὐτ' ἄλλο τοιοῦτ' οὐδὲν ἔστ' αὐτοῖς κακόν
ἐπακτόν, ἦν δ' ἂν εἰσενέγκηται φύσιν
ἕκαστον, εὐθύς καὶ νόμον ταύτην ἔχει·
ἡμεῖς δ' ἀβίωτον ζῶμεν ἄνθρωποι βίον,
δουλεύομεν δόξαισιν, εὐρόντες νόμους,
προγόνοισιν, ἐκγόνοισιν· οὐκ ἔστ' ἀποτυχεῖν
κακοῦ· πρόφασιν δ' αἰεὶ τιν' ἐξευρισκομέν.

εις ὃ οἱ ἄλλοι ὑπάκουουν ἀσυναίσθητως καὶ τὸ ὁποῖον περιβάλλουν μὲ σεβασμόν. Ἐλκει πρὸς ἑαυτὸν, ὡς ὁ Ἥλιος, διὰ τῆς ἐλκτικής αὐτοῦ ἐνεργείας, διὰ τῆς ἀγάπης, τὰς ἐχούσας μικροτέραν δύναμιν ὑποστάσεις. Τὰς ἔλκει ὁμως μόνον διὰ νὰ ἐπιδαμνέσῃ πρὸς αὐτάς τὴν εὐεργετικὴν τοῦ ἐπιήρειαν, μόνον διὰ νὰ τὰς φωτίσῃ καὶ νὰ τὰς ἀνυψώσῃ.

§ 21. Οὐδεὶς δύναται νὰ μεγαλουργήσῃ, ἂν μὴ βαπτισθῇ εἰς τὸ θερμὸν ἐκεῖνο φῶς, τὸ ὁποῖον καλεῖται ἐνθουσιασμός, ἐφ' ὅσον μάλιστα οὗτος ἀποβλέπει εἰς ἰδέας ἀνωτέρας τάξεως. Ὁ ἰδεολόγος ἐνθουσιασμός ἐνισχύει τὴν πνευματικὴν ὑγείαν.

§ 22. Καὶ εἰς τὰ άτομα καὶ εἰς τοὺς λαοὺς, ὅταν τὸ ἰδανικὸν ἐκλείψῃ ἀπὸ τὰς βλέψεις των, ὅλαι αἱ ὑποθέσεις των ἀκολουθοῦν τὴν πῦσιν τοῦ ἰδανικοῦ. Ἀκολουθεῖ ἡ διαφθορά, ἡ ἀποσύνθεσις, ἡ κατάρρευσις.

§ 23. Ἡ ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας εἶναι πάθος, εἶναι νόσος τοῦ πνεύματος καὶ δύναται νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸν ψυχικὸν θάνατον¹. Ἡ ὑπερίατη δυστυχία δι' ἑν ὄν εἶναι ν' ἀπελπισθῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, νὰ χάσῃ τὴν πρὸς ἑαυτὸ πεποιθῆσθαι.

ΣΤ.

§ 24. Ὅστις θελεῖ νὰ καταστῇ σοφός, ὀφείλει ν' ἀποδεχθῇ προκαταβολικῶς, ὅτι εἶναι ἀμαθής· νὰ δεχθῇ μετὰ τοῦ Σωκράτους, ὅτι «ἐν οἴδαμεν, ὅτι οὐδὲν οἴδαμεν», ὅτι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα γνωρίζει εἶναι μηδὲν ἀπέναντι ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ μάθῃ καὶ ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦτου ἀφορμώμενος ν' ἀρχίσῃ νὰ ἐρευνᾷ τὴν ἀλήθειαν.

§ 25. Εἶναι ἐπισημὰς νὰ πιστεῖται τις πάν, ὅ,τι δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ κατὰ βάθος. Τὰ μόνον μέσα, τὰ ὁποῖα διαθέτει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, τοῦτέστι τὴν ἐν τῇ Φύσει πραγματικότητα, εἶναι οἱ αἰσθησεῖς καὶ τὸ λογικόν.

§ 26. Ἐκδηλοῦνται ἐν τῇ Φύσει φαινόμενα, ἅτινα δὲν δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς ἐνεργείας ἀντιληπτὰς ὑπὸ τῶν ὕλικῶν ἡμῶν αἰσθησεῶν, διὰ τῶν ὁποίων δὲν ἀντιλαμβάνομεθα πλήρως τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, ἀλλὰ μόνον σχετικῶς. Ἡ διανόσις ὁμως, ἡ ἀνθρωπίνη ἐφευρετικότης καὶ αἱ ἐκδηλούμεναι λανθάνουσαι δυνάμεις τοῦ πνεύματος εὐρύνουσι τὸ πεδῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως καὶ αὐξάνουσι τὸν κύκλον τῶν γνώσεών μας, ἐπιπέδουσι εἰς ἡμᾶς τὴν πεποιθῆσθαι περὶ τῆς πάντο δυναμίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

§ 27. «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς».¹

Ἡ ἀλήθεια καὶ μόνη δύναται πραγματικῶς νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ. Μόνη αὕτη δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ ψευδούς καὶ τῆς ἀμαθείας. Μόνη αὕτη δύναται νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς προλήψεις καὶ τὰς ψευδεῖς ἰδέας, μὲ τὰς ὁποίας μᾶς ἐπότισε τὸ περι-

(1) Ἀγριμῖος: ἔσο τὸν νοῦν· συγγενής γὰρ τοῦ ἀληθινοῦ θανάτου ὁ περὶ τοῦτον ὕπνος.

Πυθαγόρου περὶ Στοβαῖο

(1) Εὐαγγέλιον Ἰωάννου ἡ' 31.

βάλλον. Μόνη αυτή δύναται νά μεταδώση πρὸς τὴν ψυχὴν μας τὸ φῶς, τὸ ὅποῖον θά ἐκδιώξῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κακίαν καὶ τὸ πάθος, νά μᾶς διδάξῃ τὰ πραγματικά μας συμφέροντα καὶ τὸν δρόμον, τὸν ὅποῖον ἔχομεν νά βαδίσωμεν ὡς ὑπάρξεις, νά ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν καρδίαν μας τὴν γλυκεῖαν θέρμην τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον, τῆς συμπαιθείας πρὸς ὅλα τὰ ὄντα καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν.

Ζ΄.

Τῆς δ' ἀρετῆ; ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
 Ἄθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
 καὶ τραχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἴκηαι,
 ρηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ' εὐοῦσα.

(Ἡσιόδου. Ἔργα καὶ ἡμέραι).

§ 28. «Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι πρῶτον πιστεύσον, ὅτι κακὸς εἶ», ἔλεγεν ὁ Ἐπικτήτος¹. Ὅστις, δηλαδὴ, θέλει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, νά τελειοποιήσῃ ἑαυτὸν, πρέπει νά λάβῃ ὡς ἀφετηρίαν τὴν σκέψιν καὶ τὴν πεποίθησιν, ὅτι εἶναι ἀτελής καὶ πλήρης ἐλαττωμάτων. Ἐάν πιστεύῃς, ὅτι ἀποτελεῖς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, θά μείνης ὅπως εἶσαι, ἀποκλείεις τὴν πρόοδον, καταδικάζεις σεαυτὸν εἰς στασιμότητα μετὰ μίαν λέξιν μωραίνεις, διότι δὲν λαμβάνεις ὑπ' ὄψει, ὅτι παντὸς πράγματος ὑπάρχει ἄλλον τελειότερον.

§ 29. Ἐάν στρέψῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας σου πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν σου καὶ εἶσαι εἰλικρινῆς, ἔσο βέβαιος, ὅτι θά φριξῇς πρὸ τοῦ θεάματος. Θά ἴδῃς τότε, ὅτι εἶσαι τόσο μικρὸς καὶ τόσο κακός, τόσο ἐγώστης καὶ τόσο ποταπός, ὥστε ὑπάρχει κίνδυνος νά σε καταλάβῃ ἡ ἀπελπισία. Ἀκριβῶς ὁμῶς τοῦτο πρέπει νά ἀποφύγῃς. Χαίρου τούναντίον χαρὰν μεγάλην, διότι ἀκριβῶς ἀνεκάλυψες τὴν νόσον, ἀπὸ τὴν ὅποιαν πάσχεις. Ἀφ' οὗ ἅπαξ ἔκαμες τὴν διάγνωσιν τοῦ κακοῦ, εὐκόλος εἶναι ἡ θεραπεία· ἀρκεῖ νά τρέφῃς πρὸς σεαυτὸν σεβασμὸν καὶ αὐτοπεποίθησιν. Θά ἦτο ὀλέθριον διὰ σέ, ἂν ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ σου ἀπεκόμιζες τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι καλῶς ἔχεις.

§ 30. Ἐάν θέλῃς νά καταστῇς ἀγαθός, μὴ διστάζῃς πρὸ παντός εἰς πᾶσαν περίστασιν τοῦ βίου σου νά θέτῃς ἐνδομύχως σεαυτὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου². Μὴ ζητήσῃς ποτέ νά δικαιολογήσῃς σεαυτὸν δια ποταπῶν δικολαβικῶν σοφισμάτων. Τοῦτο δὲν εἶναι γενναῖον. Ἐάν εἰλικρινῶς ἐφαρμόσῃς τὴν συμβουλήν αὐτήν, θά ἴδῃς, ὅτι πάντοτε εἰς κατὰ θά ἔπαισες, πάντοτε θά ἔχῃς κάτι νά διορθώσῃς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ θά γίνεσαι ἐκάστοτε τελειότερος, ἐάν οἱ παρατηρήσεις αὗται σέ διδάσκουν.

(1) Ἐπικτήτου παρά Στοβαῖω.

(2) Πυνθανομένου τίνος, πῶς ἂν τις ἑαυτοῦ διδάσκαλος γένοιτο: «εἰ ὑπὲρ ὧν ἐπιτιμᾷ τοὺς ἄλλους», ἔφη, «καὶ αὐτῷ ἐπιτιμῶν μάλιστα».

§ 31. Ἄμα ὡς διαγνώσης, ὅτι ἔχεις πράγματι ἀτελείας καὶ ἀποφασίσης νὰ τὰς διορθώσης ἄμα ὡς ἀρχίσης νὰ συζητῆς ὅλας τὰς ἀντιλήψεις σου καὶ διαγιγνώσης πόσον αὐτὰ ἀπομακρύνονται τῆς ἀληθείας, τότε ἀρχίζεις ν' ἀναγεννᾷσαι ἠθικῶς. Ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ὑποχωρεῖ ἐν σοί, ἐξαφανίζεται καὶ ἐντὸς σου σχηματίζεται μία νέα ὑπαρξίς ἀγνοτέρα, ἠθικωτέρα, τελειότερα τῆς πρώτης γίνεσαι νέος, ἄλλος ἄνθρωπος.

§ 32. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ὅμως δὲν εἶναι τόσο εὐκόλος. Διὰ τοῦτο «ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἀρετὴν εἶναι κατὰ πρῶτον ἀνάτης καὶ τραχεῖα». Αἱ παλαιαὶ σου ἐξεις καὶ ἀντιλήψεις σὲ σύρουν πρὸς τὴν πρώτην σου κατάστασιν. Δημιουργεῖται ἐν σοί μία πάλη τῶν παλαιῶν στοιχείων πρὸς τὰς νέας τάσεις, πάλη τρομερὰ ἐπικρατήσεως. Ἄν θέλης ὅμως νὰ βαδίσῃς ἐμπρός, μὴ στρέψῃς ὀπίσω. Ἡ σύζυγος τοῦ Λῶτ φεύγουσα ἀπὸ τὰ Σόδομα καὶ Γόμορα, κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν παράδοσιν, ὁ Ὀρφεὺς σύρων ἐκ τοῦ Ἄδου τὴν ψυχὴν τῆς Εὐρυδικῆς, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν, παριστάνουν τὴν εἰκόνα τοῦ πνεύματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεξάγεται ἡ πάλη αὕτη. Καὶ αἱ δύο ὅμως αὗται γυναῖκες, συμβολίζουσαι τὴν ἰσχύος τὰ πάθη ῥέπουσαν ψυχὴν, ἠττήθησαν, διότι ἐστράφησαν ὀπίσω πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ χάους. Ἐάν ἐξεδήλουν τὴν ἀπαιτουμένη ἐπιμονὴν καὶ θέλησιν, θὰ ἐνίκων.

§ 33. Ἄς μὴ σὲ φέρῃ ποτὲ εἰς σύγχυσιν ἡ πάλη αὕτη τῶν νέων σου ἀντιλήψεων πρὸς τὰς προτέρας ἀντιλήψεις σου, σφαιερὰς ἐλεγχθεῖσας. Ἡ σύγχυσις τῆς διανοίας, ἂν ἐκδηλωθῇ ἐν σοί, σὲ σύρει πρὸς τὸ σκότος. Μόνῃ ἡ γαλήνη ὁδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς. Ἄν σὲ καταλάβῃ ὅμως διανοητικὴ σύγχυσις, μὴ ἀπελπίζεσαι. Τοῦτο θὰ ἦτο ὀλέθριον διὰ σέ. Παῦσε τότε νὰ συζητῆς καθ' ἑαυτὸν τὰς ἰδέας σου. Ὑπαγε εἰς τὸν ἥλιον, εἰς τὴν ἐλευθέραν φύσιν καὶ προσπάθει νὰ ἐπαναφέρῃς εἰς τὸ πνεῦμα σου τὴν γαλήνην. Τοῦτου γενομένου, προχώρει καὶ πάλιν εἰς τὸν δύσκολον αὐτὸν δρόμον σου καὶ μὴ ἀπελπισθῆς, ἂν ἡ ἐν σοί πάλη ἐξακολουθήσῃ, διότι εἶναι φυσικὸν τοῦτο. Ἡ ψυχικὴ αὕτη πάλη δὲν θὰ παύσῃ, παρά ὅταν τὸ πνεῦμα σου φωτισθῇ, ὅταν ἐν σοί τὸ ἀγαθὸν νικήσῃ τελειωτικῶς τὸ κακόν, ὅταν μορφωθῆς εἰς ἠθικὸν χαρακτῆρα μὲ φυσικὰς ἰδέας καὶ θετικὰς πεποιθήσεις, αἰτινες νὰ λειτουργῶσιν ἐν σοί ὡς νόμοι τῆς συνειδήσεως.

§ 34. Ἄν εὕρισκεσαι πρό δυσκολίας νὰ κατανικήσῃς ἐν ἐλάττωμά σου, ἐν πάθος σου, μὴ ἀπελπίζεσαι. Ἡ ἐπιμονὴ σου, ἂν σταθερῶς ἐμμένῃς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς, θὰ τὸ κατανικήσῃ μίαν ἡμέραν. Ἀρκεῖ, ὅτι ἀπαρνεῖσαι τὴν κακίαν, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔχῃς ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ τὴν ἐκκριζώσῃς ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς φωτεινὴν ὑπαρξίν δὲν εἶναι εὐκόλον πρᾶγμα, ὥστε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τις διὰ μίαν.

§ 35. Συχνὰ θὰ σὲ καταλαμβάνῃ πειρασμός. Τί εἶναι πειρασμός; Εἶναι ἡ ἀνάπτυξις σφοδρᾶς ἐπιθυμίας πρὸς ἀπόλαυσιν πράγματός τινος ἀπηγορευμένου διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον. Εἶναι ἡ ἐπιθυμία ὑπὸ μορφὴν ἰσχυροτέραν. Εἶναι αἱ κακαὶ ἐξεις καὶ ἡ πρὸς αὐτάς ἐκ συνθηείας ἀκαταμάχητος ὠθησις. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ πειρασμοῦ ὑπὸ μορφὴν οἰανδῆποτε

μη σέ τρομάζη. Ἄν τρέφης πρὸς σεαυτὸν σεβασμὸν καὶ αὐτοπεποιθήσιν, θά δύνασαι νά τὸν κατανικήσῃς ἀναπτύσσων τὴν θέλησίν σου. Πολλάκις θά εὐρεθῆς εἰς τὴν ἀνάγκην νά ὑποχωρήσῃς πρὸ αὐτοῦ, μὴ ἔχων δύναμιν ν' ἀντιστῆς ὅσον πρέπει. Καὶ τοῦτο μὴ σέ φοβίζη. Σημαίνει ἀπλῶς, ὅτι ἡ θέλησίς σου ἀκόμη δὲν ἠσκήθη ἀρκούντως, δὲν κατέστη **ἀκόμη ἀρκετά** ἰσχυρά, ὥστε νά κατανικᾷ κάθε πάθος καὶ κάθε πειρασμὸν.

§ 36. Ἡ διαρκὴς ἐγρήγορσις τῆς συνειδήσεως, ἡ προσοχὴ καὶ ἡ συνεχὴς ἀσκήσις ἐντείνουν τὴν θέλησιν καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν ἀκατάβλητον. Ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς θελήσεώς σου ἐργάζου μεθοδικῶς, ἐφαρμόζων αὐτὴν διαδοχικῶς ἐκ τῶν μικρῶν πρὸς τὰ μεγάλα. Ἡ ἐξοικειώσις τῆς σκέψεως πρὸς τὴν κατάστασιν τὴν ὅποιαν ποθοῦμεν νά ἀποκτήσωμεν, ἐντείνει τὴν θέλησιν καὶ βοηθεῖ αὐτὴν ὥστε νά ἐπιτύχη τοῦ ποθουμένου.

§ 37. Αἱ πονηραὶ πράξεις ἢ σκέψεις καταβιβάζουν τὸ ἐπίπεδον τῆς συνειδήσεως. Ἐνισχύονται τότε ὅλα τὰ πονηρὰ στοιχεῖα τοῦ πνεύματός μας· ἡ ἔντασις τῆς θελήσεώς μας μειοῦται καὶ φερόμεθα τότε μοιραίως πρὸς τὸ σκότος, πρὸς τὴν ἀτέλειαν.

§ 38. Διατῆρει πάντοτε τὴν θέλησίν σου εἰς ἔντασιν. Ὄταν ἡ θέλησίς σου χαλαροῦται, ἐκτίθεσαι εἰς τὸν κίνδυνον νά γίνῃς καὶ πάλιν λεία τῶν παθῶν καὶ τῶν πονηρῶν ἐμπνεύσεων.

§ 39. Διὰ νά ἐκδηλοῦται καὶ μεγεθύνεται ἡ θέλησις, πρέπει τὰ πάντα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ νά λειτουργοῦν φυσιολογικῶς. Ὄταν τὸ νευρικὸν σύστημα διατελῇ εἰς κατάστασιν ἐκκρυθμον, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ καλλιέργεια τῆς θελήσεως καὶ ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου.

Η'.

§ 40. Ἡ ὑπαρξις σωματικῆς, διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων καὶ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Μεταξύ σώματος, νοῦ καὶ ψυχῆς ὑπάρχει τοιαύτη σύνδεσις καὶ ἀλληλεπίδρασις, ὥστε ἀναποτρέπτως ἡ καλὴ ἢ κακὴ κατάστασις τοῦ ἑνός δὲν δύναται ἢ νά ἐπιφέρῃ ἀνάλογα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἐπιτυγχάνονται τὰ ἄριστα τῶν ἀποτελεσμάτων μόνον διὰ τῆς ἀρμονικῆς ἀναπτύξεως τῶν τριῶν τούτων στοιχείων τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως.

§ 41. Ἡ μονομερὴς ἀσκήσις τοῦ σώματος, καθὼς καὶ ἡ διαρκὴς ἀσχόλησις τῶν ἀνθρώπων εἰς χειρωνακτικὰ ἔργα, χωρὶς διανοητικὴν καὶ ψυχικὴν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν, ὠθεῖ περισσότερον πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ κτήνους, τοῦ ὑποζυγίου, ἀπομακρύνουσα αὐτοὺς ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ λογικοῦ ζώου, τοῦ ἀρτίου ἀνθρώπου.

§ 42. Διανοητικὴ καὶ ψυχικὴ ἀνάπτυξις, δηλαδὴ ἀρτία ἐκπαίδευσις τῆς διανοίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος εἶναι ἀδύνατος, ἂν μὴ ὑπάρχῃ σωματικὴ ὑγεία καὶ φυσιολογικὴ λειτουργία τοῦ ὀργανισμοῦ¹. Οἱ νευρασθενι-

(1) «Αὐξεται δὲ νόος παρεούσης ὑγείης, ἦν καλὸν προνοεῖν τοὺς ἐσθλά φρονέοντας». Δημόκριτος. Περί φύσιος ἀνθρώπου.

κοί, οί πάσχοντες ἐκ κληρονομικῶς μεταδιδομένων νοσημάτων ἔχουν νά ὑπερνικήσουν τὰς μεγαλυτέρας δυσκολίας ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς· καί μόνον ἀγνός καί φυσικός βίος καί τελεία προσήλωσις πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς Φύσεως δύναται νά βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν των. Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἶναι ὑπὸ ἴσους ὅρους οἱ περισσότερον ἐκτεθειμένοι εἰς βιωτικὰς ἀποτυχίας καί εἰς σφάλματα.

§ 43. Ὁ παρά τὴν Φύσιν βίος καί ἡ χρῆσις ἐρεθιστικῶν ἢ ναρκωτικῶν οὐσιῶν εἶναι οἱ μεγαλυτέροι ἐχθροὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου προόδου. Ἡ ὀργιαστικὴ ζωὴ, αἱ ἀγρυπνίαι, ἡ χρῆσις τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καί τῶν ναρκωτικῶν οὐσιῶν (μορφινισμός κ.λπ.), μόνον ὑπὸ ἐχθροῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἠδύναντο νά ἐπινοηθῶσι, διότι ὁδηγοῦν πρὸς τὸν ἐκφυλισμὸν, τὰς διανοητικὰς παρακρούσεις καί τὴν ἠθικὴν ἐκκλισην.

§ 44. Ἡ ἀπαιδεύσις παρακωλύει τὴν ἀνθρωπίνην πρόοδον, διότι δημιουργεῖ ἀτροφικὴν κατάστασιν διὰ τὸ πνεῦμα, τὸ κύριον δηλαδὴ μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως. Μὲ τὴν λέξιν παιδεία δὲν πρέπει νά ἐννοῶμεν, ἀπλῶς τὴν γραμματικὴν καί ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πρὸς ταῦταις καί τὴν ἀγωγὴν ἐκείνην τοῦ αἰσθήματος καί τῆς διανοίας, ἣτις συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἡμερότητος, τῆς ἐλευθέρως σκέψεως καί τῆς ἐμβριθείας, αἰτίνες καί μόναι δίδουν τὰ μέσα τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας καί τῆς πτήσεως τοῦ πνεύματος πρὸς εὐρυτέρους ὀρίζοντας. Οὕτω καί μόνον ἐκπαιδευομένη ἡ διάνοια καθίσταται ἐλευθέρα καί ἰκανὴ νά ἀπαρνηθῇ τὰς οἰασθήποτε φύσεως προλήψεις καί τὰ ψευδῆ δόγματα, τὰ ὅποια κατεργάζονται τὴν πνευματικὴν τοῦ ἀνθρώπου δουλειαν καί τὴν κακοδαιμονίαν αὐτοῦ.

§ 45. Ἡ νοσηρότης τῆς ψυχῆς δημιουργεῖ τὴν κακίαν, τὸ πάθος, τὴν ἀβουλίαν, τὸν φόβον, τὴν ἀντιφυσικὴν διάθεσιν, τὸν ἐγωισμόν, τὴν ἀλαζονίαν καί ὅλα τὰ ἐλαττώματα τοῦ χαρακτήρος, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὴν φυσιολογικὴν κατάστασιν τοῦ αἰσθήματος καί τῆς θελήσεως. Ἡ σωματικὴ ὑγεία, ἡ προσήλωσις τῆς διανοίας πρὸς τὰς φυσικὰς ἀντιλήψεις, πρὸς τὰς ἰδέας τῆς ἀληθείας, τῆς ἀρετῆς, τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης, βοηθοῦσι τὴν ἐξυγίανσιν καί τὸν ἐξαγνισμόν τῆς ψυχῆς. Ἐπὶ ἰσχυρῶν παθῶν μόναι αἱ δοκιμασίαι καί αἱ ποιναὶ εἶναι ἰκαναὶ νά φέρωσιν εἰς τὴν ψυχὴν θεραπείαν¹.

§ 46. Ὁ αὐτοματισμός, ἡ ἀντανακλαστικὴ ἐνέργεια, ἡ καθ' ἑξιν κατὰ τὰ εἰθισμένα δρᾶσις τοῦ ἀνθρώπου ναρκώνει τὸ πνεῦμα καί φέρει αὐτὸ εἰς ἐκφυλισμὸν. Ἐάν πρόκειται ποτέ νά καταστῇ τις αὐτοσυνειδησις, εἶναι ἀνάγκη νά ἐξαρτῶνται ὅλαι αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ ἐκ τῆς σκέψεως του καί τῆς θελήσεώς του.

§ 47. Ἡ ἀταραξία, ἡ γαλήνη τοῦ πνεύματος καί τῆς συνειδήσεως, ἡ συναίσθησις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, ἡ ἔλλειψις ἐξαρτήσεως ἀπὸ τῆς θελήσεως καί τῆς γνώμης τῶν ἄλλων, ἡ διαρκὴς φαιδρότης, ἡ ἀνάμνησις τῆς ὑψηλῆς πνευματικῆς μας καταγωγῆς, ἡ ἀποφυγὴ ὀργῆς

(1) Πρβλ. Πλάτωνος Γοργίας XXXIV, D, E.

καί ἐρεθισμοῦ κατὰ τῶν ἄλλων, ἢ ἔλλειψις ἀनुπομονησίας διὰ τὴν ἀπόκτησιν οἰουδήποτε πράγματος, ἢ γαληνιαία, ἤρεμος προσπάθεια πρὸς αὐτοβελτίωσιν εἶναι μέσα πρὸς ἀδιάκοπον διατήρησιν τῆς ψυχικῆς ὑγείας καὶ τῆς ἰσορροπίας τοῦ πνεύματος.

§ 48. Ἡ διαρκῆς φαιδρότης, ἢ εὐθυμος ζωὴ προδίδουν φυσικὴν ὑγείαν, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν ἠθικὴν ἰσορροπίαν¹.

Θ'.

§ 49. Μὴ ἀμελῆς νὰ ἐκπληροῖς τὰ καθήκοντά σου πρὸς τὴν Φύσιν καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Ἐκ τῶν σπουδαιότερων καθηκόντων τούτων εἶναι ἡ ὑποχρέωσις πρὸς ἀναπαραγωγὴν τῶν ὀργανισμῶν καὶ διαιώνισιν τοῦ εἴδους, καθὼς καὶ ἡ ὑποχρέωσις πρὸς ἀνάπτυξιν ὑγιῶν ὀργανισμῶν. Ἐχε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι δέν δύναται νὰ ἐξελιχθῆ τὸ πνεῦμα παρὰ μόνον διὰ τῶν ὀργανισμῶν, ἐν οἷς ἐνσαρκοῦται. Τὸ ν' ἀποφεύγῃς ἄρα τὴν τεκνογονίαν ἀποτελεῖ οὐ μόνον παράβασις τοῦ φυσικοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ παράβασις καθήκοντος πρὸς τὸ πνεῦμα καθ' ὅλου, ἥτις παράβασις ἔχει ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς προόδου τοῦ ἰδίου σου πνεύματος.

§ 50. Σέβου τὰς γυναῖκας. Ἡ ἀπονομή τιμῆς πρὸς αὐτάς καὶ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων των ἀνυψώνει ἐξευγενίζει καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος καθολικῶς.

§ 51. Ἐκπλήρωσις καθήκοντος πρὸς σεαυτὸν, εἶναι νὰ μεριμνῆς διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ διὰ τὴν ἀρμονικὴν λειτουργίαν τῶν πολιτειῶν κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ πληρῶται ὁ ἀνθρώπινος σκοπὸς ὅλων τῶν πολιτῶν. Πάρεχε πάντοτε σεαυτὸν ὑπόδειγμα οὐ μόνον ἐλευυτέρου καὶ συνετοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἀγαθοῦ πολίτου.

Ι'.

§ 52. Προσπάθησε νὰ μορφώσῃς εἰς σεαυτὸν χαρακτήρα. Χαρακτήρα ἔχει τις, ὅταν εἶναι πάντοτε συνεπὴς πρὸς ἑαυτὸν, δηλαδή, ὅταν διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, ὑπὸ τὰς αὐτάς περιστάσεις σκέπτηται, ὁμιλῆ καὶ ἐνεργῆ πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὅταν αἱ σκέψεις του, οἱ λόγοι του καὶ οἱ πράξεις του εἶναι σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας. Ὅταν τοῦτο δέν συμβαίῃ εἰς τινα, τὰ στοιχεῖα τῆς ὑπάρξεώς του ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν, τὸ ἐγὼ του ἀποτελεῖ τι συγκεχυμένον καὶ ἡ ζωὴ του δέν δύναται νὰ ἔχη κατεύθυνσιν, οὐδὲ ὠφέλιμον ἀποτέλεσμα.

§ 53. Σκέπτου πάντοτε κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἂν τις αἰφνιδίως σέ ἐρωτήσῃ, τί σκέπτεσαι, νὰ τοῦ τό εἴπῃς. Διότι δέν ἀρκεῖ νὰ μὴ προβαινῶμεν εἰς πράξεις, διὰ τὰς ὁποίας νὰ ἐντρεπώμεθα, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ ἀπασχολοῦν καὶ τὸν νοῦν μας σκέψεις ἐπαίσχυντοι.

§ 54. Ἔσο εἰλικρινὴς πρὸς σεαυτὸν. Μὴ ζητεῖ νὰ δικαιολογῆς ἐνδομύχως τὰς κακὰς σου πράξεις διὰ δικολαβικῶν ἐπιχειρημάτων, διότι

(1) Ἀνθρώποισιν εὐθυμίη γίνεται μετριότητι τέρψεως καὶ βίου συμμετρίῃ.

ἀπατᾶς τότε σεαυτόν. Ὄταν ἔλλειπη ἀπό τόν ἄνθρωπον ἡ εὐθύτης καί ἡ πρὸς ἑαυτόν εἰλικρίνεια, ἡ ψυχικὴ του ὑπόστασις ὁμοιάζει μὲ κίβδηλον νόμισμα ἐστερημένον πάσης ἐσωτερικῆς ἀξίας.

§ 55. Ἀπόφευγε νὰ λέγῃς ἢ νὰ πράττῃς οὐ μόνον ὅ,τι δύναται νὰ βλάψῃ τινά, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι δύναται νὰ τὸν ἐξερεθίσῃ.

§ 56. Ἔσο πάντοτε πρᾶος καὶ ψύχραιμος. Ἡ ψυχικὴ ταραχὴ, ἡ ὀργή, ὁ ἐρεθισμὸς τῶν νεύρων βλάπτουν πρὸ παντός σέ τόν ἴδιον, διότι σοῦ σσκοτίζουν τὸν νοῦν, διαταράσσουν τὴν ψυχικὴν σου ἰσορροπία, καὶ τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματός σου.

ΙΑ΄.

§ 57. Τὰ περιστατικὰ τοῦ βίου παρουσιάζουν κατὰ τὸ πλεῖστον σύνθετον, περιπλοκὸν ὄψιν· εὐρισκόμεθα δὲ πάντοτε εἰς δυσκολίαν νὰ διδῶμεν εἰς τὰ ζητήματά μας ἀπόλυτον λύσιν. Διαρκῶς τιθέμεθα πρὸ διλημάτων, ὅποτε ὑποχρέωσις ἡμῶν εἶναι νὰ πράττωμεν τὸ μὴ χειρόν.

§ 58. Μηδέποτε μεταχειρίσθητε τὴν βίαν, ἥτις ἀνατρέπει πάντοτε τὴν ἰσορροπία τῶν δυνάμεων, αἰτινες κινουῦσι τὸν κόσμον. Μόνον ὄπλον πρὸς διάδοσιν τῆς ἀληθείας, πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς δικαιοσύνης καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς προόδου ἔστω ὁ διαφωτισμὸς τῶν συνειδησεων διὰ τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς πειθοῦς. Ἐναντίον τῆς βίας τῶν ἄλλων ἀντίτασσε πάντοτε τὴν διαμαρτυρίαν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως.

§ 59. «Μὴ ζῆτε τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται καὶ εὐροῆσεις»¹.

ΙΒ΄.

§ 60. Ἐν τέλει ὁ σοφὸς δέν ζητεῖ μόνον νὰ χρησιμοποίῃ τὸν βίον καλῶς, ἀλλὰ καὶ δέν διστάζει, ἂν χρεια καλέσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐπίσης καλῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς τὸν βίον. Ἐπιζητῶν νὰ εἶναι πάντοτε συνεπὴς πρὸς ἑαυτόν καὶ πρὸς τὰς ἀρχάς του εἰς πᾶσαν περίστασιν τοῦ βίου, δέν φοβεῖται καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἀκόμη, ἵνα μείνῃ συνεπὴς πρὸς ἑαυτόν καὶ πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον.

(1) Ἐπικτήτου. Ἐγχειρίδιον.

ΟΝΕΙΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Άντα Μπρούμη

Όνειρεύτηκα κάτι Χριστούγεννα, πού δέν τά ἔχει ζήσει κανείς, ποτέ, πουθενά στόν κόσμο.

Φαντάζομαι μία παγωμένη νύχτα τοῦ Δεκεμβρη, ἄλλοῦ μέ χιόνια κι' ἄλλοῦ μέ καλωσύνη, ὅπου παντοῦ, σ' ὅλες τις χώρες τῆς Γῆς, πάνω στόν σκοτεινό οὐρανό, θά λάμπουν δυό πελώρια ἀστέρια, πού τό ἕνα θά εἶναι, σίγουρα, τό ἀστέρι τῆς ἀγάπης.

Άκούω τή γαλήνη τῆς νύχτας, πού κανένας θόρυβος δεν θά τήν ταραξεί, ἐκτός ἀπό τή μακρυνή φωνή ἑνός ζωντανοῦ, ἡ τό θροῖσμα τῶν φύλλων μέσα στόν ἄνεμο.

Κρότοι ὄπλου, ἡ βόμβος μηχανῆς δέν θ' ἀκούγεται πουθενά, γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς Γῆς θά ἔχουν συμφωνήσει νά σταματήσουν ὅλα: πόλεμοι, μάχες, τ' ἀεροπλάνα, τά τραῖνα, τ' αὐτοκίνητα, τά ἐργοστάσια, οἱ τηλεοράσεις, τά ραδιόφωνα, ὅλα, γι' αὐτό τό ξεχωριστό εἰκοσιτετράωρο, πού θά θέλουν νά τό γιορτάσουν ἀλλοιώτικα ἀπ' ὅλες τις ἄλλες γιορτές τοῦ χρόνου.

Τα κέντρα, ὅλα τ' ἀπρόσωπα κέντρα ὅπου πᾶνε οἱ ἄνθρωποι γιά νά «σπάσουν» τήν μοναξιά τους, θά εἶναι κλειστά. Καί σέ κάθε σπίτι, ἀπ' τό παλάτι τοῦ βασιλιᾶ, ὡς τό καλύβι τοῦ ξωμάχου, θά ἔχουν μαζευτεῖ, κοντά-κοντά, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, οἱ γνωστοί, οἱ ἀγαπημένοι, ἀλλά καί οἱ ἄγνωστοι καί οἱ ξένοι, γιατί κάθε νοικοκυρά θά ἔχει καλέσει, γιά τήν «καλή βραδυά» στό γιορτινό της τραπέζι, ὅλους ὅσους ξέρεי πῶς ζοῦν στή γειτονιά της καί πού δέν ἔχουν οἰκογένεια, φίλους ἢ γνωστούς... κι' ἄς εἶναι μερικοί ἀπ' αὐτούς ἀντιπαθητικοί, κακοί ἢ ἄρρωστοι καί κουρελιάρηδες.

Όλοι μαζί, θά σμιξουν στό ἴδιο δωμάτιο, πού θά τό φωτίζουν κεριά καί θά τό ζεσταίνει ἡ φωτιά ἀπό ξύλα καί θά τό στολιζουν ἀληθινά στολιδία: Κλαριά δέντρων, λουλουδία, φροῦτα, πολύχρωμα ὑφαντά, τό ἀσίμι στά γέρικα κεφάλια, τό χρυσάφι στίς πλεξοῦδες τῶν κοριτσιῶν.

Κάθε σπίτι θά εἶναι σά μιᾶ ζεστή ἀγκαλιά, πού θά θερμαίνει ὅλους ὅσους βρεθοῦν στή θαλπωρή της.

Κάθε σπίτι θά μοιάζει μ' ἕνα φωτεινό κεράκι, ἀναμένο μέσα στή νύχτα, πού θά κουβεντιάζει μέ τ' ἄστρα καί θ' ἀντιφεγγίζει τήν λάμψη τους.

Σ' ἐκείνη τή γιορτή, κανένας δέν θά δεχθεῖ νά σφάξει ἕνα ζωντανό, γιά νά χαρεῖ μέ τίς σάρκες του. Οὔτε γαλοπούλα, οὔτε ἄρνι, οὔτε χορινό, τίποτα! Γιατί αὐτή ἡ μέρα εἶναι ἡ γιορτή τῆς Γέννησης καί κάθε ζωῆ πού γεννιέται πρέπει νά ζήσει ὅσο τῆς ὀρισε ἐκεῖνος πού τήν ἐπλασε.

Μά τό Χριστουγεννιάτικο τραπέζι θά εἶναι πλούσιο, γιατί ἡ γῆ «καρπούς ἀνίει» γιά νά θρέψει τά παιδιά της. Τό κόκκινο λιαστό κρασί, ἡ ρετσίνα ἢ κεχριμπαρένια, τό βυσσινί γλυκό νέκταρ θά λάμπουν μέσα στά ποτήρια πού ἄλλα θά εἶναι κρυστάλλινα, ἄλλα γυάλινα, ἄλλα πήλινα, ἀδιάφορο.

Οἱ πιατέλλες θά εἶναι γεμάτες λογιῶν-λογιῶν πῆττες, σαλάτες, τυ-

ριά, πατροπαράδοτα γλυκίσματα, φρούτα, ξερούς καρπούς – κάστανα, καρύδια, μύγδαλα ή σūκα, σταφίδες και δαμάσκηνα, πού ή γεύση τους θυμίζει τό γλυκό καλοκαιράκι!

Κοντά σ' αυτά, τό άχνιστό πολυσπόρι, τό ρύζι, οι χυλοπηττες, τά γαλακτερά, τό μέλι, κι' ότι άλλο έχει νά προσφέρει ή κάθε χώρα της Γης.

Πολυτιμότερο άπ' όλα αυτά, τό ψωμί, τό άγνό σιταρένιο ψωμί, πού άμα τό μοιραστείς μέ τόν φίλο χορταίνει τό σώμα και ή ψυχή μαζί, τό ψωμί της Βίβλου, τό ψωμί του Εύαγγελίου, ό «άρτος του ούρανού».

Όστόσο, στό γιορτινό τραπέζι, λίγοι θα είναι εκείνοι πού θα νοιάζονται για τό φαγοπότι, γιατί τά Χριστούγεννα είναι πνευματική γιορτή, όπου τό σώμα πρέπει νά παραμερίζει διακριτικά μπρός στην ψυχή...

Γ' αυτό, τά δώρα πού θα δώσουν ό ένας στον άλλον ό εκείνα τά Χριστούγεννα πού όνειρεύομαι, δέν θα είναι χειροπιαστά, σαν τ' άσήμι ή άλλο πολύτιμο ή ταπεινό χάρισμα, αλλά μία προσφορά στοργής, αγάπης και συγνώμης, της θαυμάσιας εκείνης χριστιανικής συγνώμης, πού έλευθερώνει την ψυχή άπ' τό φαρμάκι της πικρής θύμησης.

Δέν μέ συγκινεί, όταν σκέπτομαι μέ την φαντασία μου εκείνη τη βραδυά, ούτε τό τρυφερό άγκάλιασμα της μάνας μέ τό παιδί της, ούτε τό φλογερό φιλί του έρωτα. Μέ συγκινεί τό φιλί πού θ' άνταλλάξουν δυό άνθρωποι πού δέν θα τους συνδέει τίποτα, πού ίσως και νά μήν γνωρίζοντουσαν καν, μά πού θα έχουν την αίσθηση πώς και οι δυο είναι άνθρωποι, μέ τους ίδιους καύμους και τους ίδιους πόθους και πώς τους ένώνει ούσιαστικά ή ίδια ή ροή της ζωής πού κυλάει και στών δυονών τό αίμα...

Ξέρω πώς άνάμεσα σ' αυτούς πού θα γιορτάσουν τά Χριστούγεννα πού όνειρεύομαι, θα υπάρχουν πολλοί γραμματισμένοι και έπιστήμονες «σοφοί, έπιστήμονες» όπως τους λένε και καλλιτέχνες και έμποροι και άμόρφωτοι μεροκαματιάρηδες και αναλφάβητοι και έξυπνοι και κουτοί, θρησκοί και άπιστοι υλιστές...

Όλοι αυτοί θα σκέπτονται και θα μοχθούν συνέχεια για νά βρουν την εύτυχία... αλλά στά μάτια τους δέν βλέπω νά λάμπει ή σπιθα της χαράς...

Και φοβάμαι πώς πολύ λίγοι θα έχουν όρεξη νά δώσουν λίγο από τόν «πολύτιμο χρόνο» τους, όπως τόν λένε, για νά κοιτάξουν τόν ούρανό, νά δουν τό ήλιοβασιλεμα, τη θάλασσα την μυριοκυματούσα, ή νά σκύψουν πάνω από την καρδιά τους, γυρεύοντας νά βρουν και εκεί μέσα τόν Θεό...

Θέλω όμως νά πιστεύω πώς εκείνη τη νύχτα, όπου ανατέλλει τ' αστέρι της αγάπης και οι βοσκοί ύψώνουν τά μάτια τους προς τό φώς του, θα γίνει πάνω στη Γη, ένα θαύμα:

Όλοι οι άνθρωποι, εκείνη την άγια νύχτα, θα νοιώσουν νά κοπάζουν μέσα τους, σιγά-σιγά, οι έγνοιες, οι φόβοι, τά πάθη, τά μιση και οι πικρες και νά ζωντανεύει ή μυστική φωνή της ψυχής, πού δέν ζητάει τίποτ' άλλο παρά ειρήνη και άρμονια.

Και όταν άνατελλει ό ήλιος τό πρωί και ξυπνήσουν από τόν βαθύ λήθαργο τών αιώνων, όλος ό νοϋς τους θα στραφεί πρός τις πανάρχαιες έννοιες της ψυχής και του Θεού, και θα λατρέψουν τότε τόν Θεό ζωντανά, στην κάθε πράξη της ζωής τους.

Τότε ή καρδιά τους θά ζεσταθει στή θέρμανση τής αγάπης, θ' άπλωθει ώς τά πέρατα του κόσμου και θ' άγκαλιάσει όλους και όλα, έτσι πού νά μήν χωράει πιά μέσα της ή παγωμένη πνοή τής κακίας.

Τότε ή ψυχή τους θ' ανασάνει ελεύθερα, θά βρει τό θάρρος και τήν τόλμη ν' άπαρνηθει όλα όσα τήν κρατούσαν φυλακισμένη στό χώμα τόσα και τόσα χρόνια, και θ' άκολουθήσει σταθερά τόν δρόμο, πού χάραζε γι' αύτήν τ' άστέρι τών Μάγων, τ' άστέρι πού οδηγεί στή χαρά!

Άχ! πώς θά'θελα νά βρεθώ κι' έγώ σ' αύτή τή Χριστουγεννιάτικη γιορτή πού όνειρεύτηκα!

ΡΩΜΥΛΟΣ Κ. ΒΑΜΒΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΝΑΓΚ ΧΑΜΜΑΝΤΙ

Ι ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Είναι γνωστόν ότι οι βασιλείς τής Αιγύπτου κατείχον μία έκτεταμένη Γνώση πού χάθηκε. Γι' αυτούς ή Βασιλική τέχνη εσήμαινε ταυτόχρονα ΣΟΦΙΑ και ΓΝΩΣΗ.

Βραδύτερα, όταν τά Όρφικά Μυστήρια παρήκμασαν, οι Έλληνες φιλόσοφοι (Σόλων, Θαλής, Δημόκριτος, Πυθαγόρας, Πλάτων), συχνάζαν στις Σχολές τών Αιγυπτιακών Μυστηρίων γιά νά λάβουν τις έσωτερικές έρμητικές διδασκαλίες⁽¹⁾.

Είναι επίσης γνωστόν ότι, οι μεμνημένοι στα διάφορα μυστήρια, διεφύλαττον τις πνευματικές έσωτερικές συλλήψεις και τις μετέδιδον σέ εκείνους μόνον οι όποιοι ήσαν ικανοί νά τις κατανοήσουν και νά τις κάνουν βίωμά των.

Έτσι και ό Ίησους έδωσε στους μαθητές του μία μυστική διδασκαλία πού δέν προοριζετο γιά όλο τόν κόσμο. Γι' αυτό και σέ μία από τις όμιλίες του ειπε (Ματθ. Ζ, 6): «μη δώτε τά άγια τοίς κυσί μηδέ βάλητε τούς μαργαρίτας ύμών εμπροσθεν τών χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αύτούς έν τοίς πόσιν αύτών και στραφέντες ρίξωσιν ύμάς»⁽²⁾.

Σχετική έν προκειμένω έπιβεβαίωση μας παρέχεται από τόν Τίτον Φλάβιον Κλήμεντα, του έξ Άλεξανδρείας, ό όποίος παρεδέχετο ότι οι Άπόστολοι μετέδωσαν σέ όλίγους μία άγραφη παράδοση, ή όποία διετηρήθη μέχρι της έποχής του, δηλ. περίπου του έτους 200 μ.Χ.⁽³⁾.

Άνάλογος βεβαίωσις άπαντάται και στον Όριγένη⁽⁴⁾.

(1) Fr. Wittemans «Ίστορία τών Ροδοσταύρων» μεταφρ. Κ. Στεφανίδη σελ. 13.

(2) Αυτόθι σελ. 13.

(3) Κλήμης ό Άλεξανδρεύς «Στρωματείς» (VI, 61).

(4) Όριγένης «Περί Άρχών» (IV, 2).

Είναι ακόμη γνωστό ότι, πολύ πριν από την εμφάνιση του Χριστιανισμού, τὰ πνεύματα στην Παλαιστίνη, την Συρία και την Αίγυπτο, είχαν στραφεί προς τόν συγκρητισμό και τόν παραλληλισμό διδασκαλιῶν ποικίλων προελεύσεων, σέ μιὰ προσπάθεια και προσδοκία νά ἐπιτευχθεῖ κάποια σύνδεση και ἐνοποίηση τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν παραδόσεων τοῦ Ἐθνισμοῦ, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ Παρισμοῦ, τῆς Βαβυλωνιακῆς θρησκείας, τῆς διδασκαλίας τῶν Ὀρφικῶν και τῆς Αἰγυπτιακῆς μυστηριοσοφίας (κυρίως Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμέγιστου).

Εἶναι δέ ἀξιοπρόσεκτο ὅτι, Φίλων ὁ Ἰουδαῖος (ὁ πολῦτιμος ἐκεῖνος κρικός μεταξύ Μωσαϊκῆς και Ἑλληνικῆς παραδόσεως, ὁ ὁποῖος ἐζησε στην Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τὸ 25 π.Χ. μέχρι περίπου τὸ 50 μ.Χ.) πού συνέταξε στην ἑλληνική γλῶσσα τίς διατριβές του, κάμνει μνεία τῶν «βαθύτερα σκεπτομένων ἀνδρῶν» χωρὶς νά διασαφηνίζει περὶ ποιῶν ἀκριβῶς πρόκειται.

Στὸ πρόβλημα αὐτὸ ἔχουν δοθεῖ σχετικὲς μόνον ὑποθετικὲς ἀπαντήσεις, εἴτε ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἑσσηίους (τοὺς ὁποῖους ὁ Φίλων ἐγνώριζε ἐκ τοῦ πλησίον) εἴτε ἄλλους διδασκάλους τῶν μυστηριοφιλοσοφικῶν κοινοτήτων τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς⁽⁵⁾. Προφανῶς μεταξύ αὐτῶν τῶν «βαθύτερα σκεπτομένων ἀνδρῶν» νά συγκαταλέγονται οἱ λεγόμενοι «Ὀφίται» και οἱ «Γνωστικοί».

II Ο ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ

Διὰ τοῦ ὅρου Γνωστικισμὸς νοεῖται τὸ σύνολο τῶν φιλοσοφικῶν, θεολογικῶν και ἐσωτερικῶν διδασκαλιῶν τῶν διαφόρων κινήσεων και ὀργανώσεων πού ἀνεπτύχθηκαν κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων τελευταίων π.Χ. αἰῶνων και συνέχισαν τὴν δρᾶσιν των, σάν διαφορὲς σχολές και κοινότητες κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς μ.Χ. αἰῶνες μέχρι τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς λειτουργίας των ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο τὸ 312 μ.Χ.

Συνήθως ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι, ἡ κίνησις τῶν Γνωστικῶν ἔκαμε τὴν ἐμφάνισή της κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ. Τὸ ὀρθὸν ὁμῶς εἶναι ὅτι προϋπήρχε τὸσον στην Αἴγυπτο, στην Παλαιστίνη και τὴν Συρία, ὅσο και σὲ ἄλλες περιοχές.

Θὰ ἦταν δὲ μάταιο νά ὑποστηριχθεῖ ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Μωυσῆ ἐχαρακτηρίζετο ἀπὸ μιὰ αὐστηρὴ ὀρθοδοξία και ἓνα ἀπόλυτο, μονοθεῖσμό⁽⁶⁾, ἐφ' ὅσον γνωρίζουμε ὅτι μετὰ τὴν τελικὴ ἐγκατάσταση τῶν Ἰουδαίων, στή Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ἡ ἀρχικὴ των θρησκεία διεσπᾶσθη σὲ τρεῖς τουλάχιστον κύριους κλάδους, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσαν τοὺς Φαρισαίους, τοὺς Σαδουκαίους και τὴν αἵρεση τῶν Ἑσσηίων.

Διὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι ἀποτελοῦσαν

(5) Π. Γράβιγγερ «Ἐγχειρίδιον Ἑσωτερικῆς Φιλοσοφίας» Τεύχος 2ον σελ. 239 (Ἄρθρον IVον Ἡ Λογοσοφία) Ἐκδόσεις Βιβλιοθήκης Σφιγγός 1969.

(6) Ἀνδρέα Κωνσταντοπούλου «Εἰσαγωγή στὸν Γνωστικισμὸ» 1952 (ὀμίλια).

τήν περιφημότερη τῶν αἱρέσεων τῆς ἐποχῆς του, ἐνῶ οἱ μεταγενέστεροι μελετηταὶ ἀποδέχονται ὅτι, στίς ἀντιλήψεις καὶ τὰ κείμενα τῶν Ἑσσοίων (πού ἤλθαν στὸ φῶς μετὰ τὸ 1945 μὲ τὴν ἀνακάλυψη τῶν Χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης), ἀνευρίσκονται σπέρματα τῶν γνωστικῶν μυστηριακῶν διδασκαλιῶν, σὲ βαθμὸ μάλιστα πού συνετέλεσαν στὴ συμπλήρωση τῆς θεωρίας τῆς Καββαλά⁽⁷⁾.

Κατὰ μία δὲ ἐκδοχὴ ἢ λέξις «Ἑσσαῖος» προέρχεται ἀπὸ συγκοπὴ τῆς λέξεως «Νασόν» πού παράγεται ἀπὸ τὴ ρίζα «νοάς» ἢ «ναός» πού σημαίνει «ὄφιν». Εἶναι δὲ δυνατόν νά λεχθεῖ ὅτι, οἱ Ἑσσαῖοι ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ΟΦΙΤΑΙ καὶ κατὰ συνέπεια οἱ πρόδρομοι τῶν μεταγενεστέρων γνωστικῶν πού ἤκμασαν στὴν Συρία καὶ φέρουν τὴν ὀνομασία «Ναασινοί». (Γ' αὐτοὺς θά ἀναφέρομεν στὴ συνέχεια τοῦ παρόντος πονήματος).

Στὴν ἀξιόλογη μελέτη του, ἡ ὁποία ἔχει δημοσιευθεῖ τὸ 1985 σὲ ἐπιφυλλίδες στὴν ἡμερήσια ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν Ἑστία, μὲ γενικὸ τίτλο «Αἱ τελευταῖα ἀνακαλύψεις Ἀρχαίων Χειρογράφων»⁽⁸⁾ ὁ Μάρκος Σιώτης, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Γνωστικισμό γράφει τὰ ἀκόλουθα:

«Εἶναι γεγονός ὅτι, εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπῆρχον κατὰ τοὺς πρῶτους Χριστιανικοὺς χρόνους ὄλαι ἐκεῖναι αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι, αἱ ὁποῖα: συγκροτοῦν τὰ δύο μεγάλα κινήματα τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων, τοῦ Συγκρητισμοῦ καὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ». Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει ὅτι, σὲ γενικὲς γραμμὲς οἱ διδασκαλίαι τοῦ Γνωστικισμοῦ περιλαμβάνον: «τὴν Ἑλληνικὴ ἐρμηνεία τῆς Αἰγυπτιακῆς θρησκείας διὰ τῶν ἐρμητικῶν κειμένων, τὴν Ἰρακινῆς προελεύσεως διαρχία τῆς ἀντιθέσεως τοῦ φωτός πρὸς τὸ σκότος, τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς τὸ κακόν⁽⁹⁾, τὴν μοιρολατρικὴ ἀστρολογία τῶν Βαβυλωνίων, τὴν ἡλιολατρεία τῶν Σύρων, τὴν Πλατωνικὴν διάστασιν ὕλης καὶ πνεύματος, ψυχῆς καὶ σώματος, τὴν τεχνικὴ τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς τῶν Πυθαγορείων, ὡς καὶ μαγικοὺς συμβολισμοὺς τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, μυστηριακὰς τελετὰς καὶ ἐορ-

(7) Νεώτερον Ἑγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου» Τόμος Η σελ. 346.

(8) Ἡ μελέτη τοῦ Μάρκου Α. Σιώτου, ὁ ὁποῖος διετέλεσε Διευ/τῆς Θρησκευμάτων κατὰ τὰ ἔτη 1960-65, διαίρεται σὲ 3 μέρη: Α' Τὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης (ἐπιφυλλίδες 2-12), Β' Τὰ Χειρόγραφα τοῦ Ναγκ Χαμμάδι (Ἐπιφυλλίδες 12-30), Γ' Τὰ Χειρόγραφα τῆς Μονῆς τοῦ Ὄρους Σινᾶ (ἐπιφυλλίδες 30-43).

(9) Σημειωτέον ὅτι μεταξὺ τῶν Χειρογράφων τῶν Ἑσσοίων (τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης) τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1945 ὑπάρχει τὸ «Βιβλίον τοῦ Πολέμου τῶν Υἱῶν τοῦ Φωτός ἐναντίον τῶν Υἱῶν τοῦ Σκότους» εἰς τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἄποψις τῶν δύο μορφῶν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ περιγράφεται ἡ πάλη μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ! (Μελέτη Ρωμύλου Βαμβακοπούλου μὲ τίτλον: «Ὁ Λαὸς τῆς Διαθήκης, οἱ Ἑσσαῖοι καὶ τὰ Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης» σὲ δέκα κεφάλαια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ πέντε πρῶτα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ Τεκτονικὰ Δελτία Ἰαν. - Δεκ. 111-114 ὁπότε καὶ διεκόπει ἔκτοτε ἡ ἐκδοσὴ τοῦ Δελτίου. (1974).

τές». «Δι' ὄλων τούτων – σημειώνει ὁ Σιώτης – ἐπεδιώκετο ἡ Γνώσις τῆς Λυτρώσεως» ἐπεξηγῶν ἀκόμη ὅτι:

«Τὴν Γνώσιν ταύτην πράγματι ποθοῦν οἱ ἄνθρωποι ὄλων τῶν ἐποχῶν, διότι δι' αὐτῆς θέλουν νὰ δώσουν ἀπάντησιν εἰς τὰ βασανίζοντα αὐτοὺς κοινὰ ζωτικά ἐρωτήματα» διὰ νὰ προσθέσει τελικὰ καὶ τὸ ἐξῆς:

«Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Γνωστικισμοῦ ὅτι παρέχει τὴν Γνώσιν ταύτην καθίστα αὐτὸν – ὡς λέγει πρῶτος ὁ Πλούταρχος – πανανθρωπίνην θρησκείαν».

Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τῆ δικῆ του σκοπιά ὁ ΠΕΤΡΟΣ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ, στὴν ἐμβριθῆ του πραγματεία, 355 σελίδων, μὲ τίτλον «Ἐγχειρίδιον Ἑσωτερικῆς Φιλοσοφίας» (τεῦχος 2ον) στὸ κεφάλαιο περὶ Γνωστικισμοῦ διατυπώνει τὴ γνώμη ὅτι, ὁ πρωταρχικὸς Χριστιανισμὸς, στερούμενος φιλοσοφικῶν ἐρεισμάτων, ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ στραφεῖ πρὸς τὶς προγενέστερες αὐτοῦ κινήσεις καὶ ἐσωτερικὲς παραδόσεις διὰ νὰ ἀντλήσει τὰ στοιχεῖα πού τοῦ ἔλειπαν.

Διὰ τοῦτο – καὶ δικαίως ὡς λέγει ὁ Γράβιγγερ – «Τὰ Ἑλληνικὰ Ὀρφικά Μυστήρια, ἡ Βαβυλωνιακὴ θρησκεία, ὁ Παρισισμὸς, ἡ Αἰγυπτιακὴ μυστηριοσοφία, ὁ Βουδδισμὸς, ὁ Ἰουδαϊκὸς καὶ Χριστιανικὸς συγκρητισμὸς τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας, πάντα ταῦτα συνέβαλλον εἰς τὴν γένεσιν πλήθους Γνωστικῶν συστημάτων, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παραδοσιακῶς ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ αἰρετικῶν ὡς πρὸς τὸ χριστιανικὸν δόγμα».

Εἶναι δὲ βεβαιωμένον πόσον οἱ Γνωστικὲς δοξασίαι κατεπολεμήθηκαν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἀπολογητὲς τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι διέβλεπον τὸν Γνωστικισμὸν ἐν γένει σάν ἓνα ἐπικίνδυνον ἀντίπαλο τῆς θεοφανοῦς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς θυμηθοῦμε ὁμῶς ἐν προκειμένῳ τὴν ἀμερόληπτη καὶ σοφὴ γνώμη τοῦ αἰδ. WILPERT, τὴν ὁποία διετύπωσε στὸ ἔργο του «Sarcofagi», ὅταν ἔγραφε ὅτι: «Ὁ Γνωστικισμὸς μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἤθελε νὰ καταστήσει ἐθνικὸν τὸν Χριστιανισμὸν ἐπεδίωκε τουναντίον νὰ ἐκχριστιανίσει τὸν Ἔθνισμόν», δηλ. νὰ παράσχει εἰς αὐτὸν στοιχεῖα ὥστε νὰ ἐμπλουτισθεῖ ἡ ἀρχαία Σοφία μὲ νέα ἐφόδια πού ὁ Χριστιανισμὸς ἤλθε νὰ προσφέρει στὴν ἀνθρωπότητα⁽¹⁰⁾.

Μεταξὺ δὲ τῶν πρῶτων χριστιανῶν διδασκάλων – θὰ λέγαμε τῶν χριστιανῶν Γνωστικῶν – οἱ ὅποιοι ὑπεραμύνοντο τῆς Γνώσεως ἐναντι τῆς Πίστεως, καταλέγονται (ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Γράβιγγερ) «περικλεέστεροι πάντων» ὁ ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ μάρτυς, ὁ ἑλληνοτραφῆς ΚΛΗΜΗΣ ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ ἐκ γενετῆς χριστιανὸς ΩΡΙΓΕΝΗΣ.

Ὁ Ἰουστίνος ἠσθάνετο τὸν Χριστιανισμὸν σάν συνέχεια καὶ συμπλήρωση τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας. Ἐλεγε ὅτι «ἡ ἀρχαία φιλοσοφία δὲν εἶναι ξένη τῆς θείας διατάξεως καὶ οἰκονομίας» καὶ ἀκόμη ὅτι «ἂν οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ ἐκαλοῦντο φιλόσοφοι, οἱ νέοι σοφοὶ καλοῦνται χριστιανοί»⁽¹¹⁾.

(10) Wilpert «Sarcofagi» II σελ. 348 (ἀναφ. ὑπὸ τοῦ J. Carcopino εἰς τὸ βιβλίον του «De Pythagore aux Apôtres» Paris σελ. 219.

(11) Ἰουστίνου «Ἀπολογία» I, 7.

Ὁ Κλήμης γεννήθηκε ἀπὸ γονεῖς ἐθνικούς κατὰ πᾶσα πιθανότητα στὴν Ἀθήνα. Ὀνομάσθηκε Ἀλεξανδρεὺς διότι ἐκεῖ περισσότερο ἐδρασε καὶ ἐδίδαξε. Εἶχε ἀποκτήσει ἐκτεταμένη γνώση τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς γραμματείας. Περιῆλθε πολλὰς χώρες μέχρι καὶ τὴν Ἀνατολή, ὅπου ἦλθε σὲ ἐπαφὴ μὲ ἐπιφανεῖς διδασκάλους. Ὅπως ὅμως λέγει ὁ ἴδιος στοὺς «Στρωματεῖς» του, ὅταν ἦλθε στὴν Αἴγυπτο, ἀνεκάλυψε τὸν «κράτιστον» διδάσκαλον ἐκεῖ ὅπου ἐκρύπτετο.

Αὐτὸς ἦταν ὁ ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ, τὸν ὁποῖον ὁ Κλήμης ἀποκαλεῖ «Σικελικὴν μέλισσαν» διότι, ὅπως λέγει στοὺς Στρωματεῖς, «δρεπόμενος τὸ μέλι ἐκ τοῦ προφητικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ λειμῶνος, ἀνεγέννα ἐν ταῖς τῶν ἀκρωμένων ψυχαῖς ἀκήρατον τι γνώσεως χρῆμα»⁽¹²⁾. Φαίνεται ὅτι ὁ Πάνταινος εἶχε μνηθεῖ στὴ Σικελία, ὅταν δὲ ἦλθε στὴν Ἀλεξάνδρεια βρῆκε τὸν δρόμο τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, τὸσον δὲ διέπρεψε ὥστε τοῦ ἀνετέθηκε ἡ νεοσύστατη τότε κατηχητικὴ Σχολή.

Πρέπει ὅμως νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι, στὴν Αἴγυπτο ἐκείνη τὴν ἐποχὴ μέχρι καὶ τὸ τέλος τοῦ 2ου αἰῶνος μ.Χ., ἦταν δύσκολο νὰ γίνῃ διάκριση μεταξύ τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν καὶ Γνωστικῶν.

Ὁ ΚΕΛΣΟΣ π.χ. καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ΠΛΩΤΙΝΟΣ ὁμιλοῦν περὶ χριστιανῶν ἐνῶ ἀναφέρονται πράγματι σὲ γνωστικούς⁽¹³⁾.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πάνταινου ὁ Κλήμης προσεκλήθει νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἡγεσίαν τῆς κατηχητικῆς σχολῆς, στὴν ὁποία ἐδίδαξε ἐπὶ δώδεκα συναπτά ἔτη σὲ πολυάριθμους μαθητὰς, μεταξύ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ ὁ ΩΡΙΓΕΝΗΣ.

Ὁ ΚΛΗΜΗΣ προέτρεπε τοὺς μαθητὰς του νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἐκλεκτικὴν, ἡ ὁποία ὅπως γράφει «περιέχει πάντα ὅσα καλῶς ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἐκάστων ἐλέγχθησαν, δικαιοσύνην μετὰ εὐσεβοῦς ἐπιστήμης ἐκδιδάσκοντα»⁽¹⁴⁾.

Ἡ φιλοσοφία ἔλεγε εἶναι «προπαιδεῖα διὰ τὸ γνωστικόν»,⁽¹⁵⁾ ἔργον θείας πρόνοιας καὶ δῶρον τοῦ Λόγου, ποῦ ὑποβοηθεῖ καὶ τελειοποιεῖ τὴν Πίστην, τὴν ὁποία ἀναπτύσσει σὲ ὑψηλότερη Γνώση, ποῦ προάγει τὸν ἄνθρωπον σὲ μίαν καθαρότερη ἐποπτεία τῆς ἀλήθειας.

Ὅπως ἡ γνώσις ὑπηρετεῖ τὴν πίστην, ἔτσι καὶ ἡ φιλοσοφία, ὡς εἰκῶν ἐναργῆς τῆς Ἀληθείας, πρέπει νὰ εἶναι ἡ θεραπαινὶς τῆς Σοφίας, μὲ ἄλλους λόγους τῆς θεολογίας⁽¹⁶⁾.

Πρὶν ὅμως προχωρήσω, νομιζῶ ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι, ὁ Γνωστικισμὸς ἀρχισε νὰ ἐκδηλώνεται στὴν Αἴγυπτο κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα π.Χ., μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Περσῶν, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν τὸ 525 π.Χ. Ἡ

(12) Κλήμεντος «Στρωματεῖς» I, 1.

(13) Μάρκου Σιώτου «Αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις ἀρχαίων Χειρογράφων» Ἐφημ. Ἑστία, ἐπιφυλλίς 24.

(14) Κλήμεντος «Στρωματεῖς» I-VII, 338.

(15) Κλήμεντος «Στρωματεῖς» I, 90.

(16) Κ. Λογοθέτη «Φιλοσ. Πατέρων καὶ Μέσου Αἰῶνος» 1930 Τόμος I σελ. 95.

κίνηση ένισχύθη και άνεπτυχθη άργότερα κάτω από την έπιρροή τών αντίληψεων και τών ιδεών πού εισέρρεον από τις χώρες τής Ανατολής και την άρχαία Έλλάδα, λόγω τής κατακτήσεως τής Αιγύπτου τό 333 π.Χ. από τόν Μέγαν Άλέξανδρον, μέ άποτέλεσμα νά έλθει στην έπιφάνεια μιά θρησκευτική θεώρηση μέ τά έξής χαρακτηριστικά:

- α. τόν δεισμό μεταξύ πνεύματος και ύλης.
- β. την αντίληψη τής ύπάρξεως ενός Ύπερτάτου Όντος αύλου, αίδιου και άσύλληπτου και του πνεύματος του άνθρώπου, ως έλάχιστον μόριον εκ του Παγκοσμίου Ύπερτάτου τούτου Όντος, έγκλωβισμένου εντός τής ύλης.
- γ. την αντίληψη ότι, ό όρατός και υλικός κόσμος δέν έπλάσθη από τό Ύπέρτατον Όν, αλλά από ένα κατώτερον Θεόν (τόν Δημιουργό)⁽¹⁷⁾, ό όποιος έχει στις διαταγές του τούς «Άρχοντας» πού κυβερνούν μέ την έπιρροή τους πάνω στις διάφορες πλανητικές σφαίρες,
- δ. την αντίληψη ότι, τό όριον μεταξύ τών άνωτερων και κατώτερων κόσμων, είναι ό Κρόνος και ότι, μέχρι τής περιοχής του Κρόνου, εκτείνεται ό κόσμος τής έπιρροής τών Άρχόντων και πέραν αύτής ό κόσμος τών πνευμάτων του καλού⁽¹⁸⁾.

Κατά την περίοδο όμως τής διαμόρφωσης του άρχέγονου Χριστιανισμού, στην Αίγυπτο, όπου υπήρχε ήδη ένα άνεπτυγμένο υπόβαθρο, μέ εύρύτερες αντίληψεις, οι νέες διδασκαλίες του Χριστιανισμού, όπως ήταν φυσικό, εύρισκαν γόνιμο έδαφος μεταξύ τών Έθνικών.

Γι' αυτό και οι Γνωστικοί τών δύο πρώτων αιώνων μ.Χ. άντλούντες στοιχεία από την Σοφία τών έσωτερικών παραδόσεων, ιδιαίτερα δε από την φιλοσοφία τών άρχαίων Έλλήνων, έπεδίωκαν ν' άνυψώσουν την άρχέγονο Χριστιανική Πίστη σέ φιλοσοφική Γνώση.

Κοινή προσπάθεια του Γνωστικισμού, του όποιου κύριοι φορείς υπήρξαν ό Σατορλίνος, ό Βασιλειδης, ό Βαλεντινος, ό Βαρδησάνης, ό Μαρκιών και άλλοι, ήταν νά δοθούν ικανοποιητικές άπαντήσεις στα προβλήματα περι άρχής του κόσμου, περι προελεύσεως του κακού και τής ουσίας τής λυτρώσεως.

Άπό την άποψη του περιεχομένου τών διδασκαλιών των, όλα τά Γνωστικά συστήματα (τά όποία ό Έπιφάνειος αναβιβάζει σέ έξήντα και πλέον) παρουσιάζουν πολλά κοινά γνωρίσματα, δίχως όμως ν' άποτελούν ένιαία διδασκαλία. Ό Πέτρος Γράβιγγερ συνοψίζει τά κοινά γνωρίσματα του έν γένει Γνωστικισμού στα έξής:

(17) Κατά τή Γνωστική θεωρία ή όρατή κτίση δέν είναι έργον τής Ύπερτάτης Θεότητας, αλλά του Δημιουργού, ό όποιος άποτελεί άπλή έκπόρευση του «Άγνώστου Πατρός» Ν. Λάσκαρι «Έγκυκλοπαίδεια Έλευθέρας Τεκτονικής» σελ. 59.

(18) Christopher Mac Intosh «The Rosy Cross unveiled». (The History, Mythology and Rituals of an occult Order) 1980 The Aquarian Press Ltd. Wellington, Northamptonshire. Editions Bervy Livres Paris 1981 σελ. 38.

1. Ἡ ὑπὲρ πᾶσα διανόηση ἀδιόριστη καὶ ἄπειρος φύση τοῦ πρώτου θείου ὄντος,

2. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκείνον ἀντικείμενη ὕλη καὶ ὁ ὕλικός κόσμος ὡς αἰτία τοῦ κακοῦ,

3. Ἡ πλήρωσις τοῦ μεταξύ Θεοῦ καὶ Ὑλης χάσματος, δι' ἱεραρχίας ὄντων καὶ θείων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι, τὸ μὲν ὡς δυνάμεις τὸ δὲ ὡς ἰδέαι, παρέχουν σὲ διάφορο βαθμὸν τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ θείου ὄντος,

4. Τὴν ἐπιστροφήν τῶν πάντων εἰς τὴν πρώτη πηγή διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως⁽¹⁹⁾.

Γιὰ τὴν διάδοση τῶν ἰδεῶν των οἱ Γνωστικοὶ διοργάνωναν σχολές ὅπου ἐδίδασκαν. Ἔθεταν δὲ σὲ κυκλοφορία συγγράμματα ὄλων τῶν λογοτεχνικῶν μορφῶν: πραγματεῖες, ὑπομνήματα, καὶ μυστηριοφιλοσοφικά καὶ ἀποκρυφιστικά βιβλία.

Ἐναντι τῆς στρατιᾶς τῶν Γνωστικῶν συγγραφέων καὶ διδασκάλων ἡ νεοσύστατη Ἐκκλησία – ὡς ἦταν ἀναπόφευκτο – ἠναγάσθη νὰ ἀντιτάξει σὰν προμάχους τῆς ἀλήθειας τῆς, μία δρᾶκα μαχητῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐξέχουσα θέση κατέχουν ὁ Εἰρηναῖος ὁ Πουγδούνου καὶ ὁ πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης Ἰππόλυτος⁽²⁰⁾.

Πάντως ὅσον ἀφορᾷ τὸν Γνωστικισμό, ὁ Π. Γράβιγγερ, τὸν χαρακτηρίζει σὰν «γέφυρα μεταξύ τῶν ἐσωτερικῶν παραδόσεων τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν καὶ τοῦ τότε γεννώμενου Χριστιανισμοῦ».

Ἐνῶ ὁ Κ. Λογοθέτης στὸ σύγγραμμά του «Φιλοσοφία Πατέρων καὶ Μέσου Αἰῶνος» (τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Γράβιγγερ) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Γνωστικοὶ ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα τοῦ Φίλωνος. Ὅπως αὐτὸς ἐπεκαλεῖτο ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ γνωμῶν μυστικὴν διδασκαλίαν, διὰ προφορικῆς παραδόσεως διαδοθεῖσαν, οὕτως ἐποίουν καὶ οἱ Γνωστικοί».

«Ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, ἐν τῇ χάριν τοῦ ὄχλου, διδομένη ἐξωτερικῇ διδασκαλίᾳ, προσηρμόζετο πρὸς τὰς ἀντίληψεις αὐτῶν, ἀνεκοίνωσε δὲ εἰς τινὰς τῶν μαθητῶν του, ἐν ἀπορρήτῳ, ἀνωτέραν ἐσωτερικὴν διδασκαλίαν, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν πραγματικὸν τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας πυρῆνα. Τὸ αὐτὸ ἔπραττον καὶ οἱ Ἀπόστολοι»⁽²¹⁾.

Καὶ περαιτέρω προσθέτει:

«Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Γνωστικῶν, ἀπλῶς ἐξωτερικὴ καὶ κατ' ἀκολουθίαν περιέχει μόνον τὴν ἀλήθειαν τὴν πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ὄχλου προσηρμωσμένην καὶ μετὰ πλανῶν μεμειγμένην. Ὁ θέλων λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν πλήρη καὶ καθαρὰν ἀλήθειαν, ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόρρητον ἐκείνην διδασκαλίαν. Ἡ γνώσις τῆς τελευταίας ταύτης εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ γνήσια Γνώσις (μὲ Γ κεφαλαῖο), ἡ

(19) Π. Γράβιγγερ «Ἐγχειρίδιον Ἐσωτερικῆς Φιλοσοφίας (Ἐσωτερικὴ Κοσμολογία) Τομ. II σελ. 245 Ἐκδόσεις Βιβλιοθήκης Σφίγγος.

(20) Νεώτερον Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου», Τόμ. Ε' σελ. 578.

(21) Κ. Λογοθέτη «Φιλοσ. Πατέρων καὶ Μ. Αἰῶνος», I, 73.

δέ Πίστις τῆς ἐκκλησίας εἶναι κατωτέρα τις βαθμὶς τῆς γνώσεως»⁽²²⁾.

Στὴ διδασκαλία τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ καὶ ἰδιαίτερα στὸ Μωσαϊκὸ νόμο οἱ Γνωστικοὶ ἀνακάλυπταν σοβαρὲς ἀντιφάσεις, ὅπως π.χ. τὸ ὅτι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε τὸν «μονογενῆ Υἱὸν του» γιὰ τὴ λύτρωση τῶν ἀνθρώπων, παρουσιάζεται νὰ εἶναι ταυτόχρονα καὶ ὁ Δημιουργὸς αὐτοῦ τοῦτου τοῦ κόσμου μας. Ἐάν – ἔλεγαν οἱ Γνωστικοὶ – ὁ κόσμος μας εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκη λυτρώσεως· ἐάν ἔχει ἀνάγκη λυτρώσεως, τότε δὲν εἶναι ἔργον τοῦ πανσόφου, παντοδύναμου καὶ πανάγαθου Θεοῦ⁽²³⁾.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα, πού ἀφοροῦν ὀρισμένες ἀπὸ τίς ἰδέες τῶν Γνωστικῶν, ὁ κάθε ἐλεύθερα καὶ ἀπροκατάληπτα σκεπτόμενος ἐρευνητὴς τῆς ἀλήθειας, θά μπορούσε νὰ δεχθεῖ τὸ ὅτι στὴν προσπάθεια τῶν Γνωστικῶν νὰ παράσχουν φιλοσοφικὴ ἐρμηνεία τοῦ ἐν γένει κόσμου, ὑπῆρχε ὅπωςδῆποτε καὶ ὁ κίνδυνος νὰ καταλήξουν σὲ ἀντιλήψεις πού θά ἤρχοντο σὲ σύγκρουση μὲ τίς ὑπὸ διαμόρφωση διδασκαλίες τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ.

Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ πού ὁ Πλωτῖνος ἔγραφε γιὰ τοὺς Γνωστικούς μαθητὲς τῆς Σχολῆς του: «ὀφείλουμε κάποια ἰδιαίτερη συμπάθεια σ' αὐτοὺς πού ἔγιναν φίλοι μας, παρ' ὅλον ὅτι δὲν γνωρίζω πὼς κατορθώνουν καὶ συνεχίζουν νὰ προσέρχονται»⁽²⁴⁾.

Πάντως μὲ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων (ὅπως παρατηρεῖ ὁ Fr. Witteman, στο σύγχρονό του βιβλίο: «Ἱστορία τῶν Ροδοσταύρων»), οἱ ἀρχικὲς διδασκαλίες τῶν Γνωστικῶν διεδίδοντο ἀπὸ ὑποψηφίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦταν πλέον ἀρκετὰ προπαρασκευασμένοι, μὲ συνέπεια νὰ μεταδίδονται κατὰ τρόπον διαστρεβλωμένο πού τίς στεροῦσε ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ καλὴ τους φήμη. Αὐτὸς ὑπῆρξε κατὰ τὸν Witteman ἓνας ἀπὸ τοὺς λόγους πού ὤθησαν τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο, μετὰ τὴ νίκη του ἐναντίον τοῦ μισητοῦ Μαξεντίου, νὰ ἀπαγορεύσῃ τὸ 312 μ.Χ., τὴ λειτουργία, ὄχι μόνο τῶν Γνωστικῶν ὀργανώσεων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν μυστηριῶν, ὅπως τοῦ Μίθρα, τοῦ Σεράπιου καὶ Βάκχου, τῶν Καβείρων, τῶν Δρυϊδῶν καὶ ἄλλων.

Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ συνεκάλεσε τὸ 315 τὴ Σύνοδο τῆς Νίκαιας, ἡ ὁποία μὲ ἀπόφασή της κατέπνιξε παντοῦ τὸ φῶς τῶν ἀρχαίων παραδόσεων καὶ μυστηριακῶν συστημάτων, διαλύοντας ταυτόχρονα, ὡς αἰρετικές καὶ τίς διάφορες Γνωστικὲς ὀργανώσεις, πού εἶχαν ἀναπτυχθεῖ στοὺς κόλπους τοῦ τότε Χριστιανισμοῦ, σπουδαιότερη τῶν ὁποίων ἦταν ὁ Μανιχαϊσμός, στὸν ὁποῖο (ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος στὶς «Ἐξομολογήσεις» του) ἀνῆκε καὶ ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος, ἐπὶ μίαν δεκαετίαν περιπου

(22) Αὐτόθι.

(23) Π. Γράβιγγερ ἐνθ. α. σελ. 247 (κεφ. Γνωστικισμός).

(24) James M. Robinson «The Nag Hammadi Library in English» Copyright 1977, by E.J. Brill, Publishers - Harper & Row, New York. (Εἰσαγωγή σελ. 8).

μέχρι τὸ 28ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Στὸ διάστημα αὐτό, ὅπως λέγει, ὑπερίσχυε στὴν ψυχὴ του ὁ πόθος τῆς θύραθεν γνώσεως.

Ὅμως, στὰ 31 του χρόνια ὁ Αὐγουστίνος ἀρχισε τὴν μελέτη τῶν Νεοπλατωνικῶν, ἡ ὁποία τοῦ ἐνεποίησε μεγάλη ἐντύπωση, ποὺ τὸν βοήθησε νὰ ὑψωθεῖ – ὅπως ἐξομολογεῖται – στὴν ἐνατένιση τοῦ πνευματικοῦ καὶ νοητοῦ κόσμου.

Ὅταν δὲ ὁ Σιμπλικίος, ὁ ὁποῖος παρέμενε τότε πλησίον τοῦ ἐπισκόπου Ἀμβροσίου στὸ Μιλάνο, τοῦ ἀνέφερε πῶς ὁ μεταφραστὴς τῶν νεοπλατωνικῶν συγγραμμάτων Βικτωρίνος προσῆλθε στὸν Χριστιανισμό καὶ προτίμησε νὰ ἐγκαταλείψει τὴ θέση τοῦ ρήτορος (μετὰ τὸ διάταγμα τοῦ Ἰουλιανοῦ ποὺ ἀπαγόρευε στοὺς Χριστιανούς νὰ διδάσκουν τὰ γράμματα καὶ τὴν ρητορικὴ), ὁ Αὐγουστίνος ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθεῖ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ ρητοροδιδασκάλου τοῦ Μιλάνου, γιὰ ν' ἀφιερῶσει τὸν ἑαυτὸ του στὴ φιλοσοφία. Μετὰ ἓνα δὲ περίπου χρόνο ἀρχισε νὰ ἐπιδίδεται στὴν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν καὶ τελικὰ, πρὸς μεγάλη χαρὰ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς του, ἐδέχθη τὸ βάπτισμα τὸ 387 σὲ ἡλικία 33 ἐτῶν.

Τότε ἐνστερνιζόμενος τὴν προσπάθεια τοῦ Ὁριγένη καὶ τοῦ Πλωτίνου ἀρχισε νὰ ἐπιδίδεται (σάν παιδαγωγός) στὴ μεταλαμπάδευση, στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη, τῶν φιλοσοφικῶν διδασκαλιῶν τῶν Νεοπλατωνικῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Στοὺς χρόνους ὅμως ἐκείνους τῆς καταπίεσης τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως, ὁ Γνωστικισμὸς παρέμεινε στὶς χώρες τῆς Δύσης ὑπὸ διάφορες μορφές ἐκδηλώσεων (ὅπως τῶν Βοντουά, τῶν Ἀλβηγινῶν – τῶν λεγομένων Καθαρῶν τῆς νότιας Γαλλίας καὶ ἄλλων), μέχρι καὶ τὸν 13ο αἰῶνα, ὁπότε ἀρχισε ὁ ἀπηνής διωγμὸς ἀπὸ τὴν Ἱερά Ἐξέταση ὅλων τῶν φορέων τῆς διδασκαλίας τῶν Γνωστικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξοντῶθηκαν κατὰ χιλιάδες μὲ τὸν τραγικὸ ἐπὶ τῆς πυρᾶς θάνατο.

Πάρ' ὅλους ὅμως τοὺς διωγμούς τοὺς ὁποῖους ἀντιμετωπίζει ἀνέκαθεν, ἀπὸ τὴν ἀμάθεια καὶ τὸν φανατισμὸ, ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας, δὲν καθίσταται ποτέ δυνατὴ ἢ πλήρης ἐξαφάνισή τους. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας ἀναγεννᾶται πάντοτε ὅπως ὁ Φοῖνιξ ἀπὸ τὴν τέφρα του.

Ἐάν ὅμως ἡ Γνώση, στὸν ἀγῶνα της πρὸς τὴν Πίστη, ἠττήθη τοῦτο ἦταν, θὰ ἔλεγα, μοιραῖο. Καὶ ἔτσι ἔπρεπε ἴσως νὰ γίνει, ἐφ' ὅσον ἡ «ὄντως Γνώσις», τὸ μυστικὸ δηλ. τῶν πραγμάτων δὲν ἀποκαλύπτεται στὸ πολὺ πληθος. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν «ὄντως» Γνώση, ἐδόθη προφανῶς τόσο ὅσο ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ στερεωθεῖ ἡ Πίστη πρὸς τὴ νέα θρησκεία· ἀπεχώρησε δὲ πάλι, ὡς ὤφειλε, στὰ παλαιὰ της ἄντρα...

Ἔτσι ἴχνη τῶν Γνωστικῶν διδασκαλιῶν διατηρήθηκαν γιὰ καλλιέργεια καὶ ἐκδήλωση κατὰ τρεῖς κύριους τρόπους:

1ον ἀπὸ τὸν **μοναστηριακὸ μυστικισμὸ** (στὴ Δύση) τοῦ Ἀλβέρτου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, τοῦ Ἀκυϊνάτη, τοῦ Πιέρ Πομπάρ, τοῦ Σέν Βκτώρ, τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσσιζης καὶ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν Whitteman μποροῦν νὰ καταταχθοῦν μετὰ τῶν Γνωστικῶν.

2ον ἀπὸ τοὺς **Ναῖτες** καὶ

3ον ἀπὸ τίς **Ἀλχημικὲς καὶ Ἑρμητικὲς παραδόσεις τοῦ Ροδοσταυ-**

ρισμού.

Θά ἔλεγα ἀκόμη καί ἀπό τὰ μυσταγωγικά συστήματα τοῦ Ἐλευθερο-τεκτονισμοῦ (σ' ὅλο τὸν κόσμο) ἰδιαίτερα μάλιστα τους φιλοσοφικούς καί ἱπποτικούς βαθμούς τοῦ Τύπου τῆς Ἰόρκης καί τοῦ Σκωτικοῦ Τύπου.

Βέβαια, οἱ Σταυροφορίες εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπαναφορά κατὰ κάποιον τρόπο τοῦ «ἔξ Ἀνατολῆς φωτός», ἐγκαινιάζοντας μιὰ νέα ἐποχή, ὅπου τὸ ἐλεύθερο μυστηριακὸ πνεῦμα δὲν μπορούσε πλέον νὰ ικανοποιηθεῖ ἀπὸ τὸ λόγο ζωῆς πού εἶχε ἀποκρυσταλωθεῖ στὴ δογματικὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, προφανῶς, ὁ Ἅγιος Μπερνάρ ντε Κλερβώ, ὁ διάσημος ἀναμορφωτὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας ἔλεγε γιὰ τοὺς Γνωστικούς: «Ἐάν ἐρωτήσετε ποιά εἶναι ἡ πίστη τους: εἶναι ἀπόλυτα Χριστιανική», «Ἐάν ἀκούσετε τίς συζητήσεις τους: δὲν ὑπάρχουν ἀθώότερες», «Οἱ δὲ πράξεις τους εὐρίσκονται πάντοτε σὲ πλήρη ἄρμονία μὲ τοὺς λόγους των».

ΚΩΝΣΤ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ**Διάχυτα σ' ὀλόκληρη τὴν Ἰνδία τὸ Ἰχνη τῆς Πανάρχαιας παρουσίας τῶν Ἑλλήνων**

Ἡ λεγόμενη «Ἰνδοευρωπαϊκὴ» ἀποτελεῖ ἓνα περίεργο φάντασμα, χωρὶς οὐσία καί ἐμφάνισι, πού ἐνθυμίζει τὰ νομικά «πλάσματα δικαίου», πλάσμα ὅμως αὐτὴ ἀδίκου. Ἀπὸ τὴν ὀνομασία της, θά ἀνέμενέ τις, ἢ ὅτι εἶναι Εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα προελθοῦσα ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, ἢ Ἰνδικὴ γλῶσσα προελθοῦσα ἐκ τῆς Εὐρώπης ἢ μίγμα Εὐρωπαϊκῆς καί Ἰνδικῆς. Ἄλλ' ἂν δεχθοῦμε ὅτι προῆλθε ἀπὸ τὴν Ἰνδική, ἡ ἀρχαία Ἰνδικὴ εἶναι ἡ Σανσκριτικὴ λεγομένη. Ἐδῶ παγιδεύονται ὅμως οἱ δόλιοι δημιουργοὶ καί ἀπολογηταὶ της, διότι Σανσκριτικὴ – εἶναι ἐννοία σύνθετος ἐκ τῶν λέξεων Ἰν-ἄν-ἔς-Κρήτην δηλαδὴ – εἶναι γλῶσσα ὅμοια πρὸς τὴν Κρητικὴν. Ἄλλὰ ποία ἡ σχέση τῆς Κρήτης μὲ τὴν Ἰνδιαν; Μεγίστη. Παρὰ τὴν Ἰνδιαν ἦτο τὸ μέγα καί ἀρχαιότατον κράτος τῶν Χετταίων ἢ Χιτιτῶν πού ἦσαν Κρήτες, ὡς καί οἱ γειτονικοὶ Σουμέριοι τῆς Μεσοποταμίας, πού μεγίστην σχέσηιν εἶχον μὲ τὴν Κρήτην. Εἰς τὸ ἔργον τοῦ André Parrot «Σουμέριοι» ἐκδ. 1984, εὐρίσκεται φωτογραφία Σουμερίου (τοιχογραφία), πού ταυτίζεται μὲ τὴ σημερινὴ γνωστὴ εἰκόνα ὄρεισιβίου Κρητὸς (ἐδημοσιεύθη καί στὴ σελ. 13 τῆς «Προϊστορίας» Ἰωάν.Πασσᾶ). Οἱ ἰδιογραφικὲς ἐπιγραφὲς τῶν Χετταίων εἶναι ἐκπληκτικὰ ὅμοιες μὲ τὴν ἰδιογραφικὴν γραφὴν τῆς Κρήτης, ὥστε νὰ θεωροῦνται στὴν πραγματικότητα ὅτι εἶναι οἱ Ἐτεοὶ ἢ Χετεοὶ Κρήτες-Ἐτεόκρητες τοῦ Ὀμήρου κ.λ.π. ἀρχαιοελλήνων ἱστορικῶν. Παραλλήλως ἡ Παγχαία ἀπέιχε πολλῶν ἡμερῶν πλοῦν. (Διόδω-

ρος Σικελιώτης: «...αὐτὴ ἔκειτο...» ἐκ τῆς εὐδαιμονος Ἀραβίας μέ πλόα διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ (Ἰνδικοῦ) πλείονας ἡμέρας... εἶχε ἱερόν τοῦ Τριφυλίου Διός καί χρυσοῦ στήλη μέ παγχαῖα γράμματα νά ἔχη γεγραμμένας τὰς τοῦ Οὐρανοῦ καί Κρόνου καί Διός πράξεις κεφαλαιωδῶς. Πρῶτος βασιλεὺς τῆς ἔγινεν ὁ Οὐρανός, ἐπιεικῆς καί εὐεργετικός καί τῆς κινήσεως τῶν ἀστρων ἐπιστήμων... (Τ.ΙΙΙ βιβλ. V σ. 212). Ἀλλά καί μέσα στήν Ἰνδία εὐρέθησαν πολλές ἀμιγῶς ἑλληνικὲς πόλεις μέ βίον πολλῶν αἰῶνων.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐνδεικτικῶς ἀναφερθέντα, οὐδαμοῦ τῆς περιοχῆς μας ἢ τῆς Εὐρώπης καί ἐγγύς Ἀνατολῆς ἀνευρέθη μέχρι σήμερον ἐλάχιστον ἶχνος ἢ μνημεῖον ἔστω καί γλωσσικό, πού νά δικαιολογῆ, ὅτι ὑπῆρξε κάποια Εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα διάφορος τῆς Ἑλληνικῆς μέ στοιχεῖα γλωσσικά Ἰνδικά ἀναμεμιγμένα. Ἀντιθέτως ὄχι μόνον ἡ γλῶσσα, ἀλλά ἀκόμη καί οἱ γενάρχαι, οἱ ἡγεμόνες καί οἱ θεοὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν φύλων καί φυλῶν ἔχουν ὀνόματα συνδεόμενα μέ τοὺς Ἑλληνας καί τὴν μητέρα τῶν γλωσσῶν, τὴν ἑλληνικὴν. Παραδόξως δὲ ἔχομεν ἀποδείξεις πλέον, ὅτι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καί μέ τὰ Ἀσιατικὰ ἔθνη καί τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς καί Εἰρηνικοῦ ἀκόμη, καθὼς καί τῶν ἄλλων Ἠπειρῶν καί νήσων (Ἀμερικὴ Βόρειος καί Νότιος, Πολυνησία).

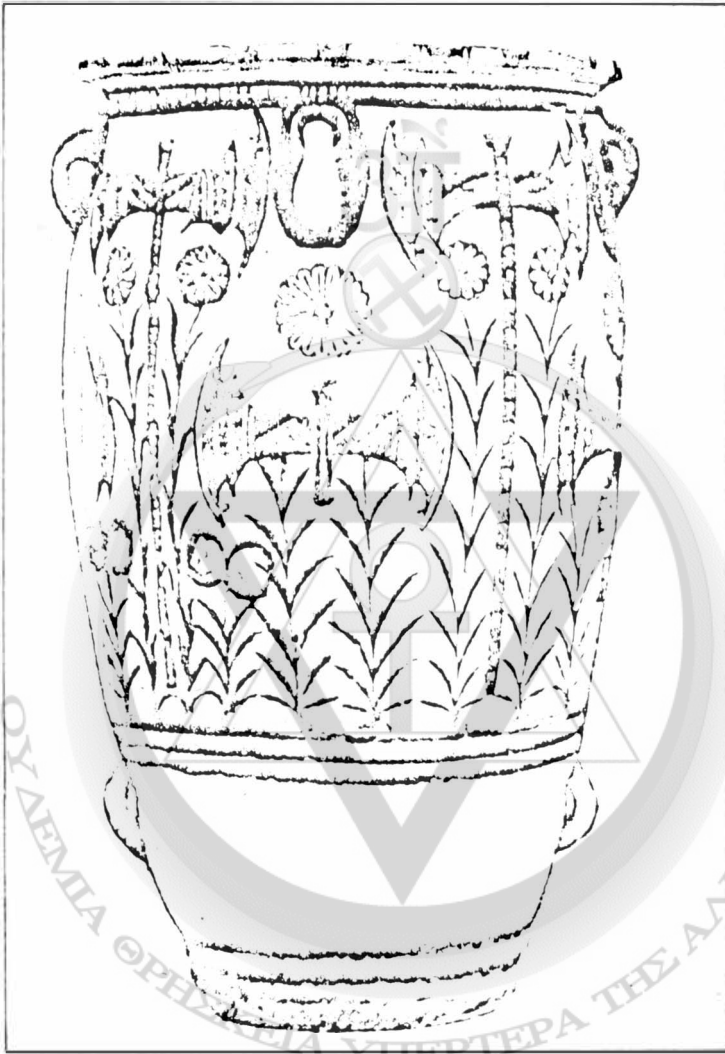
Εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀρχόμενοι ἀπὸ Βορείου Πόλου καί Ὑπερβορείων, ἐπιβεβαιούμε τ' ἀνωτέρω. Οὕτω ἡ Γροιλανδία, ἀπώτατη ξηρὰ, Greenland, προήλθεν ἴσως ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων Ἰγγρή καί Λάντη, πού ἀπέληξαν εἰς Γκρήν καί κατὰ τὴν σημασίαν (ἐκ τῆς ὑγρασίας) Πράσινη. Ἐκεῖ προϊστορικῶς οἱ Ἕλληνες ἴδρυσαν ἀποικίαν, τὴν Θούλην-Θόλος, σημαίνει, δηλ., τὸν θόλον τῆς γῆς ἐκ τῆς προσωνομίας ὅμως αὐτῆς συναγεται, τὸ, ἤδη ἀποδεδειγμένον διὰ προγενεστέρων δημοσιευμάτων μας, τῆς γνώσεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς, πού ἀπετέλεσε τὴν λυδίαν λίθον τῆς διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ διὰ τῶν ἀργοναυτικῶν ἐκστρατειῶν περὶ τὴν ὑδρόγειον, τοῦ Ἀτλαντος ἐξενεγκόντος τὸν σφαιρικὸν λόγον καί τοῦ Ἡρακλέους μετὰ ταῦτα μεταδώσαντος τοῦτον εἰς τοὺς Ἑλληνας, μετὰ τὴν καταβύθισιν Ἀτλαντίδος καί Αἰγιήδος, τῶν δύο κέντρων Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

**Ἐγκάρδιες εὐχές
γιὰ τὸ Νέον Ἔτος 1989**

ΤΟ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ

Ὁ πίθος μέ τήν ὀλοφάνερη ἀρχαιοκρητικὴ τεχνοτροπία στό σχῆμα καί τή διακόσμηση, πού βρέθηκε στά νησιά Μπαχάμας, καί συγκεκριμένα στήν περιοχή «Μπίμινι», λίγες δεκάδες μίλια ἀπό τίς ἀνατολικές ἀκτές τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ὑπολογίζεται ὅτι ὑπῆρχε μιά περιοχή τῆς καταβυθισθεῖσης Ἀτλαντίδος. Πρόκειται γιά συντριπτικὴ (χειροπιαστὴ) ἀπόδειξη ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες διέπλεαν τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ ἔφθαναν μέχρι τὴν Ἀμερικὴ. Φωτογραφία: John Kurtich. (Βλέπε καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐνριέτας Μέρτζ « Ἀτλαντὶς », ἐκδ. 1976).

«ΑΙΝΙΓΜΑ» ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΜΠΑΧΑΜΑΣ

Άλλος (δίδυμος) κρητικός διακοσμημένος πίθος, ύψους ενός μ. περίπου, της Μινωικής περιόδου, που βρέθηκε στην Κνωσό και απόκειται στο Μουσείο Ήρακλείου Κρήτης. (Βλέπε: Donald E.Strong, «The Classical World», έκδοση «Paul Hamlyn Ltd.», 1965, σ.26-27). Υπάρχουν κάποιες διαφορές μεταξύ αυτού και εκείνου των Μπαχάμας (όπως π.χ. στη λαβή του άριστερου διπλού πελέκεως, στις εγχρωμες ζώνες της βάσεως κ.λ.π.) αλλά κανείς δεν μπορεί να αμφιβάλλει ότι τα δύο εύρηματα προέρχονται από το ίδιο μινωικό εργαστήριο.

Ἡ αποδεδειγμένη πορεία πλέον τῶν Ἀργοναυτῶν (βλ. «Δαυλός» τ.76), διαχρονική, καί διὰ τῶν ποταμῶν τῆς Ρωσίας καί κινήσεων εἰς Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν κ.λπ. γενομένη, ἐπέδρασεν τόσον, ὥστε ὁ Διόδωρος διέσωσεν ἐν τ.11 βιβλ. II 43.3 σ. 26: «*μυθολογοῦσι Σκύθαι παρ' αὐτοῖς γενέσθαι γηγενῆ παρθένον, ταύτην δ' ἔχειν τ' ἄνω μέρη τοῦ σώματος μέχρι τῆς ζώνης γυναικεῖα, τὰ δὲ κατώτερα ἐχιδνης. Ταύτη δὲ Δία μιγέντα γεννήσαι παῖδα Σκύθην ὄνομα*». (Κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν Σκυθῶν εἰς αὐτοὺς ἐγεννήθη παρθένος ἐκ τῆς γῆς· αὐτὴ εἶχεν τὰ ἐπάνω μέρη τοῦ σώματος μέχρι τῆς μέσης γυναικεῖα, τὰ κάτω αὐτῆς ἐχιδνας· με' αὐτὴν συνευρέθη ὁ Ζεὺς καί ἐγέννησεν παῖδα, ποῦ τὸ ὄνομά του ἦτο Σκύθης.)

Ἡ συνεχὴς ἐπαφὴ τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Σκυθῶν καί λοιπῶν Ὑπερβορείων προκύπτει καί ἐκ τοῦ χωρίου τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου βιβλ. Περί μουσικῆς τ.ΧΙV. «*καὶ τὰ ἐξ' Ὑπερβορείων ἱερά μετὰ αὐλῶν καὶ συριγγῶν καὶ κιθάρας εἰς τὴν Δῆλόν φασὶ τὸ παλαιὸν στέλλεσθαι...*» (λέγουν ὅτι κατὰ τὰ ἱερά ἐκ τῶν Ὑπερβορείων, συνοδεῖα αὐλῶν καί πνευστῶν καί κιθάρας ἐστέλλοντο παλαιὰ εἰς τὴν Δῆλον). Ἀποδεικνύεται ὅμως καί ἀπὸ τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν, ὡς πρόσφατος ἀνακοίνωσις (τὸ 1987) τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, ποῦ διαλαμβάνει περὶ τῶν ἀνευρεθέντων τάφων ἑλληνικῶν εἰς τὰ παράλια τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ. Σχετικὴ εἶναι καὶ ἡ συμμετοχὴ μετὰ τῶν Ἐπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ Ἀνάχαρις ὀνομαζομένου Σκύθου, ποῦ τὸν συμπεριέλαβε εἰς τὰ Ἠθικά του ὁ Πλούταρχος, εἰς τὸ βιβλίον του «*Συμπόσιον τῶν Ἐπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος*», περὶ τῆς προσωπικότητος καί ἐθνότητος τοῦ ὁποίου θά δημοσιεύσωμεν προσεχῶς.

Ἀλλὰ καί οἱ Κέλτες (κατὰ Διόδωρον: Κέλτης, ὁ γενάρχης, εἶναι υἱὸς Τιτάνος καί τινος γυναικὸς ἐκ Κρήτης), ποῦ ἵππευον τοῦ κέλτης ἵππους (ταχεῖς), ἄριστα ἐγνώριζον τὸ Ἑλληνικὸν Πάνθεον καί συνήντων τοὺς Ἀργοναύτας κατὰ τὶς διαχρονικὰς στρατείας τους καὶ πλόες παρὰ τὰ παράλια των, ὡς ἀνεῦρε καί διέσωσεν ὁ πρῶτος συγγραφεὺς παγκόσμιον Ἱστορίαν Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀντλῶν ἀπὸ τοὺς παλαιούς ἱστορικούς καί ἐκ τῶν νεωτέρων ἐξ αὐτῶν σεβαστοῦ καί ἀκριβολόγου Τιμαίου (Διόδ.Σικελ.Βιβλ. IV 56.3: «*ἀποδείξεις τούτων φέρουσι δεικνύντες τοὺς παρὰ τὸν Ὠκεανὸν κατοικοῦντας Κελτοὺς σεβομένους μάλιστα τῶν θεῶν τοὺς Διοσκόρους, παραδόσιμον γάρ, αὐτοὺς, ἔχειν ὡς παλαιῶν χρόνων τὴν τούτων τῶν θεῶν παρουσίαν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ...*» (ἀποδεικνύουν αὐτὰ ἐπικαλούμενοι τοὺς Κέλτες, ποῦ ζοῦν στὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ (Βορ.Παγωμένου) ποῦ σέβονται ἐκ τῶν θεῶν περισσότερο τοὺς Διοσκόρους, διότι γνωρίζουν ἐκ παραδόσεων ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοὶ παρουσιάζοντο ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸν). Ἀξιοσημειώτος ἡ προτίμησις πρὸς τοὺς Διοσκόρους Κάστωρα καί Πολυδεύκη (ποῦ ἦσαν Ἀργοναῦτες) ὀνομαζομένους καί ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας Μεγάλους Θεοὺς ἢ Καβεῖρους με' τὰ Καβεῖρια Μυστήρια Θράκης καί Σαμοθράκης, προστάτες τῶν ναυτικῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὄχι μόνον τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἄνω.

Συνέπεια τούτων εὐεξηγήτος εἶναι ἡ εἰς τὸ Πάνθεον τῶν ἡγεμόνων καί θεῶν τῶν Ὑπερβορείων, Κελτῶν, Βρεττανῶν κ.λπ. παρουσία ἡγεμό-

νων και θεων αμεισον σχεσιν εχοντων με τας Ἑλληνικας παραδοσεις και γλωσσαν. Ουτω ο μεγας θεος των Κελτων (περαν των Μεγαλων θεων Διοσκουρων) Odin (Ἵοντιν), ειναι ἴσως ο φερων την Ὠδην Ἀπολλων και Ὀρφεύς (Ἀργοναυτης και αυτος), αλλως ο Ζην (του Ζηνος), ο διδων Ζωην, Ζεϋς, Δεϋς, Θεος, Deus. Υιός του Odin ειναι ο Θωρ συνειρικως η λεξις Θωραξ ερχεται κατα νουν. Ἐπισης ο πρωτος βασιλευς της Ἀγγλιας εις το επος The Knights of the Round Table (Οι ιπποται του στρογγυλου επιπεδου – και οχι στρογγυλης τραπεζης, ως προσεχως θα εξηγησωμεν), που ειναι αμιγως ελληνικος μυθος, ειναι ο Uther. Ὅλοι αυτοι δεν ειναι ασχετοι ἴσως προς την μητερα του πολυσημαντου ηρωος και Ἀργοναυτου Θησεως, Αιθραν. Ἀλλα Uther, Αιθρα, Θωρ συνειρικως μας οδηγουν εις την ελληνικην λεξιν Αιθηρ. Ο δε Θωραξ περικλειει αιθερα. Ἀλλα Αιθηρ κατα την μυθολογιαν μας (ρητως αναφερεται εις Πλουταρχον, Ἠθικα, Διοδ. Ιστορια κ.λπ.) ειναι Παρθενος, Ἀγνος, ταυτιζεται με την Παρθενον Ἀθηνα, την γεννηθεισα εκ κεφαλης Διος (αλληγορια της Σοφιας του Θεου και Θεα της Σοφιας).

Ἀλλα και προς Νοτον ερευνωντες, εις τας γραπτας πηγας αλλων λαων, ως την Βιβλον των Ἑβραιων, ανακαλυπτομεν την μητροτητα την Ἑλληνικην και της γλωσσης και των μυθων. Ἐκ της γνωστης ιστοριας της Κιβωτου του Νωε ανακυπτει εκ του ελεγχου του Ἑβραϊκου κειμενου και της μεταφρασεως των εβδομηκοντα, ως και της αποδοσεως των ορων εις τας λοιπας Ευρωπαικας γλωσσας, μια περιεργος αποδοσις του πλοιου του Νωε δια της αδοκιμου λεξεως Κιβωτός, που σημαίνει κουτι και οχι πλεουμένο, ενω Ἑβραϊστι η λεξις ειναι arg και στην Ἀγγλικη και Γαλλικη απεδοθη με την λεξιν arg και Ἰταλιστι arca. Τουτο πλεον εμβαλλει εις την σκεψιν, μηπως τοιουτοτροπως οι Ἑλληνες αναγνωστες θα απεμακρυνοντο απο ενδεχομενον, η βεβαιον συνειρμον με την λεξιν Ἀργω (arg– Ἀργω ταυτοσημος και ἴδια). Αυτό προφανως εσκοπουν και μεχρι σημερον επετυχον και πρεπει να οικτιρωμεν εαυτους, που δεν αντεληφθημεν οτι και η arg– Ἀργω ειναι ελληνικη λεξις, οπως ελληνικη ειναι ἴσως και η μεταγενεστερα Ἐμμανουήλ (Χριστός) (εμοι εν Ἠλι–εν εμοι ο Ἡλιος–εν εμοι ο Θεος, ἦτοι με τρεις λεξεις η διδασκαλια του Πυθαγορου...)

Τι υποκρυπτει λοιπον η arg– Ἀργω του Νωε (Νοός), δηλ. του εμφρονος Ἰασονος αρχιαργοναυτου; Ἀπλουστατα, οχι βεβαια την διασωσιν μιας οικογενειας κάποιου περιουσιου λαου και ολων των ζωνων ανα ζευγη, αλλα την δια των Ἀργοναυτικων εκστρατειων δια των διαφορων λιμενων μεταδοσιν υπο των μυστων–εξερευνητων–ηρωων– Ἀργοναυτων του πολιτισμου, της μονοθειας, των μυστηριων, των Μουσων και της Ἐπιστημης και διασωσιν ετσι της ανθρωποτητας απο τον κατακλυσμο της βαρβαροτητας, του σκοτους και της δυστυχιας.

Ἀλλα τι θα μας ειπουν οι μη ενημεροι και παραπλανηθεντες μεχρι σημερον εκ των διαστρεβλωμενων και διδαχθεντων και διδασκομενων εισετι περι...πολυθειας των Ἑλληνων, που παλαιότερον παντος αλλου, εδιδασαν την μονοθειαν, και αποδεικνυεται τουτο εξ ολων των κειμενων

πού διεσώθησαν; Ούτω εἰς τοὺς Ὀρφικούς ὕμνους (ἐκδοσις Ἰωάν. Πασσαῖ: «Ὀρφικά») πρὸς τοὺς θεοὺς βλέπει κανεὶς καθαρὰ ὅτι ἓνας εἶναι ὁ Ζεὺς, Δεὺς, Θεός, Λατινικὰ Deus, οἱ δὲ λοιποὶ 11 εἶναι μορφές τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀνελύθη π.χ. ἀνωτέρω περὶ Ἀθηνᾶς. Ἡ τρανώτερη ἀπόδειξις τοῦτου εἶναι ἡ διὰ τῆς λέξεως Ἀπόλλων, πού ὁ Πλούταρχος εἰς τὰ Ἠθικά του ἐτυμολογεῖ, ἐπεξηγῶν αὐτὴν ὡς ὁ ἓνας καὶ μοναδικός, ἐκ τοῦ στερητικοῦ α καὶ τῶν πολλῶν, δηλ. ὁ στερούμενος τῶν πολλῶν, ὁ ἓνας. Τὸ 1, ἡ μονάς, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους, εἶναι ὁ Θεός. Διὰ νὰ θέσωμεν δὲ ὅλα αὐτὰ σὲ ἱστορικὰ πλαίσια, παραθέτουμε τὸ 408 D CF χωρίον ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου βιβλ. «Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν νυν ἔμμετρα τὴν Πυθίαν»: «*Nῦν δ' ὡσπερ ἀγωνιῶντες καὶ δεδιότες μὴ τρισχιλίων ἐτῶν ἀποβάλη δόξαν ὁ τόπος καὶ τοῦ χρηστηρίου...*», δηλ. ὁμιλῶν περὶ Δελφῶν λέγει: «Τώρα δὲ ὡς νὰ ἐχῶμεν ἀγωνίαν καὶ φόβον, μήπως χάσῃ ὁ τόπος δόξαν τριῶν χιλιάδων ἐτῶν ἱστορίας καὶ τοῦ μαντείου πού δίδει χρησμούς». Κατὰ συνέπειαν, ἱστορικὴν ὑπαρξίν τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν μέχρι τοῦ Πλουτάρχου εἶχεν 3.000 ἐτῶν πλέον 2.000 ἐτῶν παρελθόντων ἔκτοτε, ἔχομεν συνόλην ἀποδεδειγμένην ἱστορικῶς ὑπαρξίν τοῦτου 5.000 ἐτῶν. Πληροφοροῦμαι δὲ ἀπὸ πανεπιστημιακῆς πηγῆς, ὅτι διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀνθρακος μετρηθέντα τὰ εὐρήματα εἰς τὸ Κωρύκειον Ἄντρον εὐρέθησαν ἡλικίας 25.000 ἐτῶν. Τούτων ὅμως προϋπήρξεν ὁ Απόλλων, ὁ ἓνας καὶ Μοναδικός. Ἀλλὰ καὶ ὁ Βούδας μετ' Ἑλληνας μαθητὲς διέδωσε τὴν διδασκαλίαν του καὶ οἱ γνωστοὶ Σοῦφοι, οὐδὲν ἴσως ἄλλο εἶναι ἢ οἱ Σοφοί. Ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ παρουσία εἶναι πανταχοῦ τῆς γῆς ὁρατὴ δι' αὐτοὺς πού γνωρίζουν ὅτι «*νοῦς ὄρα καὶ νοῦς ἀκούει...*» Οὔτω γνωστόν εἶναι ὅτι τοῦ Μυκηναϊκοῦ καὶ Μινωικοῦ Πολιτισμοῦ ἱερὸν σύμβολον εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τὰ κέρατα τοῦ βοός καὶ ὁ πέλεκυς, βουφόνος ὡς ἐλέγετο, σὴν ἠθῶς διπλοῦς.

Ἐκ τοῦ τόμου XV ἀπόπ. 106 τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου παραθέτω: «*...τὴν ὀγδόην τοῦ μηνός τοῦ Ποσειδῶνος ἱεράν, ὡς ἐπὶ τὰ τρία διαστᾶσαν πρώτην τῷ τριαιούχῳ θεῷ προήκειν εἰκότως λέγουσι καὶ τρίτην χώραν λαχόντι τῶν ἐν κινήσει στοιχείων, διὸ καὶ τοὺς ταύρους αὐτῷ φέροντες ἀνήκαν ὡς ὀρμητικούς καὶ τοὺς κάπρους, ἀμφὶ γὰρ διὰ θυμὸν ἀκαθέκτους γίνονται, πραῦννται δὲ ἐκτιμηθέντες... τὸν μὲν ταῦρον ὡς ἐκ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας κινητικῶ τὸν δὲ κάπρον ὡς τῆς ξηρᾶς...*» (θεωροῦν τὴν 8ην τοῦ μηνός ἱεράν ἡμέραν τοῦ Ποσειδῶνος, διότι ἀποτελεῖται πρώτη ἀπὸ τρία (2x2x2=8) πολλαπλάσια καὶ φυσικὰ ἀρμόζει εἰς τὸν θεὸν πού ἔχει τὴν τρίαίνα καὶ τοῦ ἔτυχε ἢ τρίτη χώρα ἐκ τῶν στοιχείων πού εἶναι ἐν κινήσει, δι' αὐτὸ καὶ τοὺς ταύρους πού ἔφερον ἀφιέρωναν ὡς ὀρμητικούς καὶ τοὺς ἀγριοχοίρους, διότι καὶ οἱ δύο ὡς θυμῶδεις γίνονται ἀκάθεκτοι καὶ πραῦννται ὅταν τοὺς γίνῃ ἔκτομή... τὸν δὲ ταυρον ὡς κινητικὸν τῆς ὑγρᾶς οὐσίας, τὸν ἀγριοχοίρον τῆς ξηρᾶς...).

Φυσικῶ τῷ λόγῳ οἱ τὴν ὑδρόγειον ἀποδεδειγμένως διασχίσαντες Ἀργοναῦτες καὶ ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος ἐξαρτῶμενοι, μετέφεραν καὶ τὸν συμβολισμόν τοῦ ἱεροῦ του ζώου, τοῦ ταύρου, παριστωμένου διὰ τῶν κερμάτων του καὶ τοῦ πελέκεως (διπλοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ). Οὔτω εἰς μὲν τὸ Ἄνκορέιτς τῆς Ἀλάσκας κατεπλάγη, ὅταν εἶδα εἰς τὰ δύο ἀρχαιότατα

τοτέμ τῶν Ἑσκιμῶν τόν ἀετόν τοῦ Διός καί τά κέρατα τοῦ βοός. Ὄταν δέ ἐφθασα εἰς Ἰαπωνίαν, ἔμεινα κατάπληκτος ἀπό τήν ἀκουστική ὁμοίότητα ἀρχικῶς τῆς Ἰαπωνικῆς μέ τήν Ἑλληνικήν, ὥστε νά νομιζῶ ὅτι ἀκούω κάποια ἀκατανόητον δι' ἐμέ διάλεκτον ἑλληνικήν, διέκρινα δέ ἀμέσως τήν συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένην κατάληξιν *-μας* καί τήν λέξιν *αρημάς*, πού μοῦ ἐξήγησαν ὅτι σημαίνει εἶμαι, προέρχεται δέ ἀπό τό *ἀρρην εἰμί*, εἶμαι δηλαδή ἄνδρας-ἄνθρωπος εἶμαι-ὑπάρχω. Περαιτέρω βρῆκα ὅτι καί οἱ μῦθοι τους εἶναι πανομοιότυποι, τό σοβαρότερο γλωσσικό ἑλληνικό μνημεῖο τους ὅμως εἶναι καί τό ἀπώτατο, ἡ ἀρχαιότατη τους θεότης, πού ταυτίζεται μέ τήν ἀρχαιότατην ἑλληνική θεότητα, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπό αὐτήν πού ἱδρυσε τά μυστήρια: ἡ *Δημήτηρ-Γῆ μήτηρ*, πού καί σ' αὐτούς εἶναι ἡ γῆ-μήτηρ, ὀνομάζεται δέ Ματαράσου (δηλ. Ματάρου-Μητέρα σου). Προχωρῶν νοτιώτερον εἰς τās νήσους Φιλιππίνας μέ ἀνέμενον ἄλλη ἐκπληξίς, ὅταν ἀντίκρυσα ξυλόγλυπτον ἀγαλματίδιον πού παρίστα τόν θεόν τῆς Ἰατρικῆς τῶν Φιλιππίνων-ἀρχαῖον, ὀνόματι *Γιασίν*, πού ταυτίζεται μέ τό ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἀργοναυτῶν Ἰάσσονος, πού ἐκεῖνη τῇ στιγμή κατενόησα ὅτι σημαίνει, ὡς μετοχή ἰάσων, αὐτός πού θά θεραπεύσῃ καί πράγματι τήν ἀνθρωπότητα ἀπό πολλά ἐθεράπευσεν, πλὴν ὅμως δέν ἀρκεῖ εἰς Ἰάσων.

Ἀλλά καί εἰς τήν Βόρειον καί Νότιον Ἀμερικῆν διάχυτος καί ἐμφανῆς εἶναι ἡ ἑλληνική παρουσία καί διὰ τῶν παραγῶν πολιτισμῶν Μάγιας, Ἰνκας, Ἀζτέκων καί διὰ τῶν εὐρημάτων, ἀλλά καί διὰ τῶν γλωσσικῶν λεγομένων μνημείων. Ἔτσι ὁ ποταμός πού διαρρέει τήν πολιτείαν Οὐάσιγκτον εἶναι ὁ Πότομακ, προφανῆς παραφθορά τῆς λέξεως ποταμός. Αὐτή καί ὅλες οἱ ἀναφερόμενες λέξεις ἀποτελοῦν ὀνομασίες προϊστορικές πού εὐρέθησαν καί ὑπῆρχον ἀπό χιλιετηρίδων. Πολλές φυλές Ἰνδιάνων φέρουν ἑλληνικές ἐπωνυμίες, ὅπως Πόντιακς (Ποντιακοί, δηλ. ἐρχομένοι ἐκ τοῦ Πόντου-θαλάσσης), Ναβάχος (Ναυαγοί), Μάντανς (Μαντινεῖς), Κροάτανς (ἴσως Κροτωνιάται), Τσίλκατς (Χαλκιδαῖοι), Ἐλεοῦτς (ἴσως Ἐλευσίνιοι) κλπ. Εἰς τήν Νότιον Ἀμερικῆν οἱ ποταμοί Ἀμαζόνιος (ἐκ τῶν Ἀμαζόνων) καί Πλατυπόταμος (Rio de la Plata μετεφράσθη ὑπό τῶν Ἰσπανῶν, δηλ. πλατύς ποταμός), εἰς τās πηγὰς τοῦ ὁποῖου ἡ ἀρχαιολόγος ἀξιωματικὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ναυτικοῦ καί δικηγόρος Ἐνριέττ Μέρτζ ἀνεῦρε 2.000 ὄστρακα μέ ἑλληνικούς χαρακτήρες εἰς τήν μεθόριον Οὐρουγουάης-Βραζιλίας, τοῦτο δέ ἐγνωστοποίησεν, ἀναδημοσιεύσας καί ὁ Ἰωάννης Πασσᾶς εἰς τὰ ἔργα του *Ὀρφικά καί Προϊστορία*, ὅπου παρατίθενται φωτογραφίες μερικῶν τῶν ὄστράκων τούτων.

Ἐν σχέσει πρὸς τās Μπαχάμας, τό Μπίμινι, πού ἡμεῖς, ἔνεκεν καί τῶν εἰς αὐτό ἐκπληκτικῶν εὐρημάτων, συνδέομεν μέ τήν Ἑλλάδα, κατὰ τήν συνήθειαν τῶν προγόνων τῆς ἐναλλαγῆς τῶν γραμμάτων, ὅπου τό Β, προφερόμενο λατινικά Μπί, γίνεται Δ καί ἀντιστρόφως, γίνεται Δίμινι, αὐτομάτως ἔρχεται κατὰ νοῦν ὁ πασίγνωστος οἰκισμὸς Διμινίου ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἑλλάδος μέ παλαιολιθικά καί νεολιθικά εὐρήματα, ἰσάξιος καί πλησίον τοῦ Σέσκλου. Ἐδῶ ἔχομεν ἐπιβεβαίωσιν καί ἄλλης συνηθείας καί ἐθίμου ἑλληνικοῦ, τῆς τυπικῆς συμπαραλαβῆς τῶν τοπωνυμίων ὑπὸ τῶν ἐκπατριζομένων Ἑλλήνων καί ὀνοματοθεσίας μέ τήν αὐτὴν προσωνυμίαν τῆς νέας οἰκήσεώς των. Οὕτω ἔχομεν εἰς Βρετανίαν

Καλυδωνίαν, Τροιζήνος Λόφον εις Κορνουάλην κλπ. Ἄλλὰ εἰς τὸ Μπίμιτι τῶν Μπαχάμας καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης ὑπάρχουν καὶ τμήματα τῶν τειχῶν τῆς Ἀτλαντίδος, κυκλώπεια, κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον δομήσεως τῶν τειχῶν, πέραν ὅμως τούτων εὐρέθη ἀνασκαφικῶς ἐκεῖ μέγας πίθος, φωτογραφία τοῦ ὁποίου ἐκ τῆς « Ἀτλαντίδος », τῆς Mertz ἀνεδημοσιεύθη εἰς τὴν *Προϊστορίαν* Ἰ.Πασσᾶ, φέρων ἐπ' αὐτοῦ παραστάσεις διπλῶν πελέκεων καὶ κρίνων Μυκηναϊκῶν-Μινωικῶν. Τὸ συγκλονιστικώτερον ὅμως ὄλων εἶναι, ὅτι εἰς εἰκονογραφημένην Ἀμερικανικὴν ἔκδοσιν – πού ἐπρομηθεύθη ἀπὸ τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον – ἀνεῦρον ἐγχρωμον φωτογραφίαν τοῦ διδύμου πίθου τοῦ Μπίμιτι, πού εὐρίσκεται εἰς τὸ... Μουσεῖον τοῦ Ἡρακλείου, εὐτυχῶς δὲ οἱ δύο πίθοι πού ὁμοιάζουν ὡς διδυμοὶ, φέρουν ἐλαφρὰς παραλλαγὰς (βλ. εἰκόνας τῶν). Ἔτσι ἡ πανάρχαια ἑλληνικὴ παρουσία εἰς ὀλόκληρον τὴν ὑδρόγειον εἶναι « γλαυκῆ », ἀκτινοβόλος (ἑλληνικὸν ῥῆμα « γλαύσω », ἐξ οὗ καὶ γλαῦξ, γλαυκῶπις κλπ., ἀλλὰ ἴσως καὶ τὸ ἀγγλικὸ glass, ἴσως δὲ καὶ τὸ ρωσικὸν γκλάσσοστ (διαφάνεια)...)

Ἄλλὰ πρό τῶν Ἀργοναυτικῶν ἐκστρατειῶν, πού ἦσαν πράγματι διαχρονικῆς, προηγήθησαν τοῦ ἀρχιαργοναυτοῦ Ἰάσονος ἄλλοι ἥρωες πού τὸν ἐνέπνευσαν. Οὕτω εἰς τ.ΙΙ, βιβλίον ΙΙΙ 40.Ι.σ. 470 Διοδ.Σικελ. διαλαμβάνεται « Ἰάσονα ὀρώντα δὲ τῶν πρό αὐτοῦ Περσέα καὶ τινὰς ἄλλους, διὰ τὰς ὑπερβορείους στρατείας καὶ τὸ παράβολον τῶν ἀθλῶν δόξης ἀειμνήστου τετευχότας... » (ὁ Ἰάσων εἶχε πρό ὀφθαλμῶν (δὲν μποροῦσε νὰ βρῆ τὸν ὕπνον του) αὐτοὺς πού προηγήθησαν αὐτοῦ, τὸν Περσέα καὶ μερικοὺς ἄλλους, διὰ τὰς ὑπὲρ τὰ ὄρη (ἴσως τὰ ὄρια) ἐκστρατείας καὶ διὰ τὸ παράτολμον τῶν ἀθλῶν ἔχουν τύχει πάντοτε μνημονευομένης δόξης). Τὸ νέον ἐδῶ εἶναι, ὄχι μόνον ὅτι τοῦ Θησέως καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφανεστάτων ἠρώων διαχρονικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Ἡρακλῆς, Ὀρφεύς, Διόσκουροι κλπ., προηγήθη ὁ Περσεύς, ἀλλὰ καὶ μερικοὶ ἄλλοι, πού προφανῶς δὲν διεσώθησαν τὰ ὀνόματά τους. Τὸ χωρίον τ.ΙΙ βιβλ. ΙΙΙ 2–2 σ. 92 Διοδ.Σικελ. λέγει: « Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον ἐπιόντας ἅπασαν τὴν οἰκουμένην... καὶ τῶν ἀρχαίων ἠρώων καὶ ἡμιθέων τοὺς ἐπιφανεστάτους πεφιλοτιμῆσθαι μεταλαβεῖν τῆς τελετῆς καὶ γάρ Ἰάσονα καὶ Διοσκούρους, ἐτι δ' Ἡρακλέα καὶ Ὀρφέα μνηθέντων ἐπιτυχεῖν ἐν ἀπάσαις ταῖς στραταίαις... » (Ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Διόνυσος περιήλθον ὄλην τὴν οἰκουμένην... καὶ ἀπὸ τούτων ἀρχαίους ἠρώας καὶ ἡμιθέους οἱ ἐπιφανεστάτοι ἐφιλοτημήθησαν νὰ μεταλάβουν τῆς τελετῆς (δηλ. νὰ μνηθοῦν εἰς τὰ μυστήρια). Καὶ διότι ὁ Ἰάσων καὶ οἱ Διόσκουροι, προσέτι δὲ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ὀρφεύς, μνηθέντες εἰς τὰ μυστήρια ἐπέτυχον εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας). Προφανῶς ὅμως οἱ ἐκστρατείες τῶν μυστῶν ἠρώων ἐξερευνητῶν δὲν εἶχον σκοποὺς κατακτητικούς, ἀλλὰ ἐκπολιτιστικούς –μυθτικούς– εἰς τὴν διπλὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν κατανόησιν τῆς φύσεως καὶ τοῦ περιβάλλοντος κόσμου καὶ τὴν τοῦ βαθυτέρου ἑαυτοῦ του, μὲ τὸν ἀπώτατο σκοπὸ τὴν βελτιώσιν του.

Σημ. Σχετικὸ καὶ τοῦ κ.Π.Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ στὸν «ΙΛΙΣΟ», 1986 σελίδα 297 μὲ θέμα «ΤΟ ΠΡΩΤΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΥ».-

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ

Ἐκδόθηκαν ὅλα τὰ ἔργα ἐπὶ τοῦ ἐσωτερισμοῦ, τῆς ἀποκρύφου Γνώσεως καὶ μυητικῆς ἀγωγῆς τοῦ κ. Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ. Ἀξιόλογο τούτων εἶναι καὶ ἡ ἐπτάτομος «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΟΥ ΓΝΩΣΕΩΣ». Χάριν τῶν ἐκλεκτῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ», οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὸ μεταμορφωτικὸ, γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὴ διάνοιά τους Φῶς, θεωρήσαμε σκόπιμο, νὰ παραθέσουμε ἀπὸ τὸ λῆμμα ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΤΥΑΝΕΥΣ, σπάνια ἐσωτερικὰ ἀποσπάσματα τῶν διδασκαλιῶν του, προκειμένου νὰ κατανοηθῆ ἡ σπουδαιότητά αὐτοῦ τοῦ ἔργου.

ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΤΥΑΝΕΥΣ.— Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Φιλόστρατου (J.MALLINGER).

Εἰσαγωγή.— Ὁ Ἀπολλώνιος Τυανεύς εἶναι, παραλλήλως πρὸς τὸν Ἐμπεδοκλῆν, εἰς τῶν μεγαλυτέρων θαυματουργῶν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ὁ Φλάβιος Φιλόστρατος πού ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος, ἐγένετο ὁ γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατείας Ἰουλίας Δόμνας, συζύγου τοῦ Σεπτήμου Σεβήρου. Ἡ αὐτοκράτειρα, θερμὴ λάτρις τοῦ Πυθαγορισμοῦ, ἀνέθεσεν εἰς τὸν γραμματεῖα τῆς νὰ συγκεντρώσῃ ὅ,τι σχετικὸν στοιχεῖον περὶ τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ νὰ συντάξῃ τὴν βιογραφίαν του. Ὁ Φιλόστρατος, λιαν πεπαιδευμένος ρήτωρ, ἐπέδοθη μετὰ ζήλου ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ συνέλεξε πλεῖστας ὄσας πληροφορίας, κυρίως ὁμως ἀνεκάλυψε τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Δάμιδος, ὅστις ὑπῆρξε μαθητὴς καὶ συνεργάτης τοῦ φιλοσόφου. Ἐγραψε κατόπιν τούτου τὴν βιογραφίαν τοῦ Α. εἰς 8 βιβλία τὰ ὁποῖα διεσώθησαν καὶ ἔσχον τεραστίαν ἀπήχησιν εἰς τοὺς κύκλους τῶν πυθαγορείων. Ὁ Φιλόστρατος ἐνεπνεύσθη ἐπίσης ἐκ τῶν χειρογράφων τῶν ἀποδιδομένων εἰς τὸν Α. ἰδίως ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν του, ἀπὸ μίαν Διαθήκην, ἓνα Βίον τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πραγματειῶν αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ συνόλῳ των ἀπώλεσθησαν. Κατὰ τὰς σχετικὰς εἰδήσεις, ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἀνεφέρετο εἰς τὰς ἀναιμάκτους θυσίας, ἡ ἕτέρα ἐμελέτα τὴν Ἀστρολογίαν. Αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Α. ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ COMMELIN τῷ 1601. Ἄλλη ἐκδοσις εἶναι ἡ τοῦ OLEARIUS, Λειψία 1709. Γαλλικὴ ἐκδ. ὑπὸ τοῦ A. CHASSANG, PARIS, DIDIER 1862 σελ. 395-426.—

II.— Αποσπάσματα.— 1) Κατὰ τῶν σοφιστῶν (Ἐπιστ. πρὸς Εὐφράτην).— «Εἶμαι φίλος τῶν φιλοσόφων, ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς γραμματικούς καὶ πρὸς ὅλην αὐτὴν τὴν ἀθλίαν γενεάν, οὐδεμίαν συμπάθειαν τρέφω καὶ ἐλπίζω οὐδέποτε νὰ αἰσθανθῶ πρὸς αὐτοὺς φιλικὰ αἰσθήματα. Σὰς λέγω: κατανικήσατε ἢ τουλάχιστον περιορίσατε τὰ πάθη σας, προσπαθήσατε νὰ γίνετε φιλόσοφοι μὴ φθονεῖτε.

2) Εἰς Δίωνα.— Κατὰ τῶν ματαίων δημοσίων λόγων.— «Μερικοὶ θέλουν νὰ μάθουν διατὶ ἔπαυσα νὰ παραδίδω δημοσίᾳ μαθήματα φιλοσοφίας. Ἐκεῖνοι πού ἐνδιαφέρονται ἄς πληροφορηθοῦν τὸ ἐξῆς: Κάθε

δημοσία όμιλία πού δέν άπευθύνεται ιδιαίτέρως εἰς ἓνα μαθητήν, δέν ἔχει κανένα αποτέλεσμα τό νά όμιλῆ κανεῖς πρὸς ὅλους άδιακρίτως, ἔχει ὡς μόνον ἐλατήριον τήν προβολήν καί τήν δόξαν.» Σημ. J.M. Ἀνάλογος συμβουλή άποκηρύττει τήν διαφήμισιν εἰς τοὺς Πυθαγορείους ἔναντι άπροετοιμαστων άμυήτων τό φῶς δέν παρέχεται παρά μόνον εἰς μικρόν άριθμόν ἐπιλέκτων μαθητῶν καί οὐχι εἰς τόν ὄχλον.—

3) Εἰς Κρίτωνα.— Περὶ τῆς τέχνης τῆς θεραπευτικῆς. Ὁ Πυθαγόρας εἶχεν εἶπει ὅτι ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἡ θειοτέρα τέχνη. Ἐάν οὕτως ἔχη, πρέπει ὁ ἱατρός νά άσχολῆται τόσον μέ τήν ψυχὴν, ὅσον καί μέ τό σῶμα. Πῶς θά ἤμποροῦσε ἓνα ὄν νά εἶναι ὑγιές, ὅταν τό σπουδαιότερον συστατικόν αὐτοῦ ἦτο ἄρρωστο;

Σημ. J.M.— Τό κείμενον αὐτό πρέπει νά συγκριθῆ μέ τήν περιφήμον περικοπήν τῆς Κατηχήσεως τῶν Ἀκουσματικῶν τοῦ Κρότωνος, ὅπου ὁ Πυθαγόρας διδάσκει τήν προτεραιότητα τῆς διπλῆς θεραπευτικῆς: τοῦ φωτισμοῦ άφ' ἑνός τῶν πνευμάτων καί τῆς θεραπείας τόσον τῶν ψυχῶν, ὅσον καί τῶν σωμάτων (ILLUMINARE ET SANARE).—

4) Κατά τῶν αιματηρῶν θυσιῶν.— Ὡ ἱερεῖς τῶν Δελφῶν! μολύνετε τοὺς βωμούς σας μέ αἶμα! Δέν πρέπει νά ἐκπληττώμεθα ὅταν οἱ πόλεις εἶναι δυστυχεῖς, άφοῦ πράττουν τό πᾶν διά νά προκαλέσουν τὰς μεγαλυτέρας δοκιμασίας καί καταστροφάς. Ὅποια παραφροσύνῃ! Ὁ Ἡράκλειτος ἦτο σοφός συνιστῶν εἰς τοὺς Ἐφεσίους νά μὴ καθαρῖζωμεν μέ τήν λάσπην, τήν λάσπην.—

Σημ. J.M.— Ἀναφορά εἰς τό περιφήμον άπόσπ. τοῦ Ἡρακλείτου ὁ ὁποῖος κατεφέρετο ἐπίσης ἔναντιόν τῶν αἰματοχυσιῶν πού ἔτελοῦντο πρὸς άπάλειψιν σφαλμάτων ἢ ἐγκλημάτων. «Προσπαθοῦν ἐπὶ ματαίῳ νά καθαρθοῦν, μολυνόμενοι άπό τό αἶμα τῶν θυμάτων. Εἶναι ὡς νά ἤθελον άφοῦ ἐρυπάνθησαν μέ λάσπην, νά θέλουν νά καθαρῖσθοῦν πάλι μέ λάσπην». (Πρβλ VOILQUIN σ.55, άπόσπ. 5).

5) Πρὸς μερικούς φιλοσόφους τῆς Ἀκαδημίας.— Ἡ μῆσις δέν άποκτᾶται μέ χρήματα. Πρέπει νά γνωρίζετε ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος οὐδέποτε θά δεχθῆ χρήματα ἢ άμοιβήν διά τὰς μυητικὰς ἀλήθειας πού παρέχῃ εἰς τοὺς μαθητάς του, άκόμη καί ἂν εὔρεθῆ εἰς οἰκονομικήν δυσπραγίαν.

6) Οἱ ψευδοπυθαγόρειοι.— «Διαδίδετε ὅτι εἶσθε μαθηταί μου! Ἀποδείξατε τότε ὅτι δέν τρέχετε άσκόπως εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅτι δέν συχνάζετε σέ δημόσια λουτρά, ὅτι δέν φονεύετε ζωά ὅτι δέν τρώγετε κρέατα. Ὅτι εἶσθε ἀπηλλαγμένοι άπό κάθε πάθος, άπό κάθε πλεονεξίαν, άπό κάθε κακότητα, άπό κάθε μοχθηρίαν, ὅτι δέν συκοφαντεῖτε, ὅτι δέν αναγκάζεσθε νά μεταμεληθῆτε, ἓν μιᾷ λέξει ὅτι εἶσθε ἀληθῶς ἄνθρωποι ἑλευθεροί. Μὴ μιμεῖσθε τοὺς σοφιστάς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ψευδολογοῦντες, θέλουν νά κάμουν τοὺς ἄλλους νά πιστεύσουν ὅτι ζοῦν σύμφωνα μέ τὰ πυθαγόρεια παραγγέλματα, ἔνῳ εἰς τήν πραγματικότητα ζοῦν κατ' ἄλλον τρόπον.»

Σημ. J.M.— Ὅλοι ἐξαγγέλουν ἢ θέλουν νά πιστεύουν ὅτι εἶναι Πυθα-

γορικοί. Ἄλλά πόσοι ἔχουν τό θάρρος **νά ζήσουν** συμφώνως πρός τās πυθαγορικās ἀρχάς;

7) SIMILE SIMILE VOCAT (Ἵμοιος ὁμοίω ἀεί πελάζει)

«Οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος ἐπικρατοῦν συνήθως ἐπὶ κάθε λογικῆς. Ἐκεῖνο πού κεῖται πλησίον, ἔλκει τό πλησίον.

Σημ. J.M. Ἡ βασική ἀρχή ὅλης τῆς ψυχοδυναμικῆς!

8) Τα πλεονεκτήματα τῆς πυθαγορείου μῆσεως.–

«Ἐκ τοῦ συγχρωτισμοῦ σας μέ ἓνα Πυθαγόρειο Διδάσκαλον, τί ἔχετε νά ὠφεληθῆτε; Θά σās τό εἶπω συντόμως: Θά μάθετε κατά πρῶτον τήν ἐπιστήμην τῶν Νομοθετῶν τήν ἐπιστήμην τῆς Γεωμετρίας, τῆς Ἀστρονομίας, τῆς Ἀριθμητικῆς τήν ἐπιστήμην τῆς ἁρμονίας, τῆς μουσικῆς ἐκείνην τῆς θεραπευτικῆς καί ὅλα τὰ θεῖα μυστικά τῆς μαντικῆς. Ἄλλά δέν εἶναι ταῦτα μόνον. Ἰδοῦ ἄλλα πλεονεκτήματα, περισσότερο σημαντικά. Θά ἀποκτήσετε εὐρύτητα πνεύματος, μεγαλοκαρδία, μεγαλοφροσύνην, σταθερότητα χαρακτήρος, μεγάλην ὑπόληψιν, τήν γνώσιν τῶν θεῶν καί ὄχι ἀπλῶς μίαν δοξασίαν περι αὐτῶν. Τήν ἔλλογον πίστιν εἰς τήν ὑπαρξίν ὠρισμένων ἀνωτέρων ὄντοτήτων (δαιμόνων). Τήν ἀγόπην πρός τοὺς πάντας καί τὰ πάντα. Τό θάρρος τῆς ὑπομονῆς. Τήν τέχνην τῆς μετριοφροσύνης καί ἐκείνην τοῦ νά μή ἔχετε μεγάλας καί πολλές ἀνάγκας. Τήν ἐγκράτειαν τῶν αισθήσεων, τήν εὐστροφίαν πνεύματος. Τήν ἐκτεταμένην καί ἀποκαταστατικὴν ἀναπνοήν, χρῶμα προσώπου ὑγιές καλὴν γενικῶς ὑγείαν, πνεῦμα ἡρεμον καί τέλος τό μυστικόν μιᾶς ἀθανάτου ὑπάρξεως. Ἀναπολήσατε τώρα τί ἐξ αὐτῶν ὅλων λαμβάνουν ἀπό εἰσᾶς ἐκεῖνοι πού σās συναναστρέφονται!»

9) Δέν ἀποθνήσκομεν. (ἐπιστ. πρός Βαλέριον).*

Οὐδεὶς ἀποθνήσκει παρά μόνον φαινομενικῶς. Ὁμοίως οὐδεὶς γεννᾶται, παρά φαινομενικῶς. Πράγματι ἡ μετᾶστασις τῆς οὐσίας εἰς τήν ὑπόστασιν (DE L' ESSENCE A LA SUBSTANCE), εἶναι αὐτό πού καλοῦμεν γέννησιν αὐτό δέ πού καλοῦμεν θάνατον, εἶναι ἀντιθέτως ἡ μετᾶστασις ἐκ τῆς ὑποστάσεως εἰς τήν οὐσίαν. Τίποτε εἰς τήν πραγματικότητα οὔτε γεννᾶται οὔτε θνήσκει. Μερικοὶ ἄνθρωποι δέν γνωρίζουν ὅτι οἱ γονεῖς εἶναι τὰ μέσα καί ὄχι αἱ αἰτίαι ἐκείνου πού καλεῖται γέννησις τέκνων, ὅπως καί ἡ γῆ βλαστάνει ἐκ τῶν κόλπων τῆς τᾶ φυτᾶ, ἀλλά δέν τὰ παράγει. Δέν ἀλλοιοῦνται τὰ ὄρατά ἄτομα, ἀλλ' ἡ παγκόσμιος οὐσία ἀλλοιοῦται εἰς ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν.

Σημ. J.M. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδιάφθορον μερίδιον τῆς παγκοσμίου ταύτης οὐσίας. Ὑπάρχει συνεπῶς μία φύσις καί μία ροπή (VOCATION) αἰωνιότητος τήν ὅποιαν οἱ μυητικοὶ τύποι τοῦ ὑπενθυμίζουν ἀδιαλείπτως καί εἰς τήν ὅποιαν τόν προετοιμάζουν.–

10) Περί τῆς φυτοφαγικῆς διαίτης.–

«Μὴ νομίζετε ὅτι δίδοντες συμβουλές εἰς τοὺς ἄλλους δέν εἰσθε ὑποχρεωμένοι νά τās τηρῆτε πρῶτα σεῖς ὁ ἴδιος. Τρέφομαι ἀποκλειστικῶς μέ ζυμαρικά (καί λαχανικά) καί σās συνιστῶ νά πράττετε καί σεῖς τό

ίδιο. Πρέπει να καταβάλωμεν προσπάθειαν να ἀρκούμεθα εἰς ἀπλᾶ φαγητά καὶ ὀλιγάριθμα, ὄχι διὰ νὰ αισθάνεται ἐξ αὐτῶν τὸ σῶμα μας ἰκανοποιημένον, ἀλλ' ἵνα ἡ ψυχὴ μας τονωθῆ μὲ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐδεσμάτων.

11) Περί τῆς σημασίας τῆς σιγῆς.— Ὁ Σιμωνίδης λέγει ὅτι οὐδέποτε μετεμελήθη διότι ἐκράτησε σιγὴν, ἀλλὰ καὶ συχνὰ διότι ὠμίλησε. Ἡ πολυλογία μᾶς ἀναγκάζει νὰ διαπράξωμεν πολλὰ σφάλματα ἔνῳ ἡ σιγὴ οὐδέποτε μᾶς ἐκθέτει.

Σημ. J.M.— Ὁ Πυθαγόρας εἶχεν ἀπολύτως δίκαιον ὅταν ἐσυνείθιζε τοὺς Ἀκουσματικούς του εἰς τὴν σιγὴν κατὰ τὴν εἰσοδοχὴν των εἰς τὸ Τάγμα. Ἡ σιγὴ πράγματι εἶναι μία ἠθικὴ ἀσκησις πού ἐπιβάλλομεν εἰς ἡμᾶς καὶ εἶναι τοσοῦτον ἀποτελεσματικὴ, ὅσον εἶναι δύσκολον νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν. Πρβ. Φιλοστράτου, Τὰ εἰς Ἀπολλώνιον, Βιβλ. VI, κ. XX καὶ XI.

12) Ἐγκώμιον τοῦ Πυθαγόρου ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου. Φιλόστρα. β. VI, κεφ. XI.

«Διέγνωσα εἰς τὰς διδασκαλίαις τοῦ Πυθαγόρου κάτι τὸ ἀληθῶς μέγα. Παρατήρησα ὅτι ἐν μέσῳ μυστηριώδους σοφίας, ἐγνώριζεν ὄχι μόνον ποῖος ἦτο, ἀλλὰ καὶ τίς ὑπῆρξεν εἰς τὸ παρελθόν ὅτι ἐπλησίαζε τοὺς βωμούς μόνον ἐν καταστάσει πλήρους ἀγνείας· ὅτι δὲν ἐμολύνετο ποτέ μὲ τροφήν πού ἦτο ἐμψυχός· ὅτι ἐφόρει μόνον ἐνδύματα πού δὲν προήρχοντο ἀπὸ ζῶα ὅτι πρῶτος ἐδέσμευσε τὴν γλῶσσαν του καὶ ἐφήρμωσε τὸν νόμον τῆς σιγῆς ὅτι ὀλοκλήρος ἡ διδασκαλία του φέρει τὴν σφραγίδα τῆς ἀνωτάτης χρησιμότητος καὶ τῆς Ἀληθείας. Ἰδοὺ διατὶ ἀπεδέχθη τὴν διδασκαλίαν του.—»

13) Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἀπολλωνίου (Φιλόστρ. IV, κεφ. XL).— «Παρακαλῶ τοὺς θεοὺς ὥστε νὰ εὐδοκήσουν καὶ ἐπικρατήσῃ ἡ Δικαιοσύνη· νὰ γίνουιν σεβαστοὶ οἱ Νόμοι οἱ σοφοὶ νὰ παραμείνουιν πτωχοὶ ὅσον διὰ τοὺς ἄλλους νὰ πλουτίζουιν, ἀλλὰ μὲ ἐντιμα μέσα. Προσερχόμενος εἰς τοὺς βωμούς, λέγω: «ὦ θεοί, παράσχετε εἰς ἐμέ ὅ,τι ἀξίζω!»

14) Ἐναντίον τῶν πολιτικῶν σοφιστῶν. (Φιλόστρ. β. VIII, κεφ. XXII). Μερικοὶ κατηγοροῦν τὸν Ἀπολλώνιον διότι ἀπέφευγε τοὺς πολιτικούς εἰς τὰς πόλεις, καὶ ὅτι ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς του εἰς ἔρημα μέρη. Εἰς ἐξ αὐτῶν λέγει σατυρίζων ὅτι ἀπέστελλε μακρὰν τὸ ποίμνιον του ὅταν ἐβλεπε νὰ πλησιάζουιν πολιτικοί. Εἶναι τοῦτο ἀληθές, ἀπήντησε ὁ Ἀπολλώνιος· διότι δὲν θέλω οἱ λύκοι νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τοῦ ποιμνίου μου. Τί ἤθελε νὰ εἶπῃ δι' αὐτῶν; Ὅταν ἐβλεπε τοὺς πολιτικούς, τοὺς ὁποίους ὁ ὄχλος θαυμάζει, νὰ μετέρχονται ἀπὸ τῆς πενίας εἰς τὴν χλιδὴν, τὸσον σπαρασσομένους ἀπὸ τὸ μῖσος καὶ μεταχειριζομένους τὸ μῖσος αὐτὸ ὡς ἐπάγγελμα καὶ ἐμπόρευμα, ἦτο ἐπόμενον νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς μαθητὰς του ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τους μὲ αὐτούς.

15.— Περί τῶν σπονδῶν (Φιλόστρ. IV, κ. XX) Ὁ Ἀπολλώνιος ὠμίλει περὶ τῶν σπονδῶν. Ἐδίδασκεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ πίνωμεν ἀπὸ τὰς σπον-

δας, αλλά νά διατηροῦμεν τό προσφερόμενον πόμα, ανέπαφον καί ἀγνόν διά τούς θεούς. Προσέθετεν ὅτι ὁ κρατήρ ἔπρεπε νά φέρῃ ἀλύσεις καί ὅτι ἔδει νά χύνωμεν τήν σπονδήν πρός τό μέρος τῶν ἀλύσεων τούτων, διότι ὁ ἄνθρωπος δέν πρέπει νά πίνη οὐδέποτε ἀπό τό μέρος αὐτό. (πρβ. Ἰάμβλ.Π.Β. 84.–Πορφύρ. Β.Π.42).

16) Περί τοῦ πυθαγορικοῦ χαρακτήρος (Φιλόστρατος β.Ι, κεφ. XXXII). Ὁ Ἄ. ἀπευθυνόμενος πρός τόν βασιλέα τῆς Βαβυλώνας, ὁμολογεῖ:

«Ὅσον δι' ἐμέ, εἶμαι μαθητής τοῦ Πυθαγόρου ἐκ Σάμου. Μέ ἐδίδαξε νά σέβωμαι τούς θεούς, νά δαισθάνωμαι τήν παρουσίαν των, εἴτε εἶναι ὄρατοί, εἴτε ἀόρατοί νά συνδιαλέγωμαι συχνά μετ' αὐτῶν νά μὴ φορῶ ἐνδύματα παρά μόνον ἐκεῖνα πού παρήχθησαν ἀπό τήν γῆν. Ὁ χιτῶν πού φορῶ δέν κατεσκευάσθη ἀπό τό δέρμα ἐριφίου, ἀλλ' ἀπό λίνον' εἶναι δῶρον ἀγνόν, ἀποτελούμενον ἀπό συστατικά ἀγνά: ἀπό ὕδωρ καί γῆν. Ὑπακούων εἰς τās παραινέσεις τοῦ διδασκάλου μου Πυθαγόρου, ἀφήνω τά μαλλιά μου μακρῶς ἀκολουθῶν δέ τήν προτροπήν του ἐπίσης, διατηρῶ τό σῶμα μου μακράν ἀπό πάσης ἐμψύχου τροφῆς.–

17) Περί τῶν ἀστρικῶν ἐπηρειῶν (Φιλόστρ.ΙΙΙ, ΧLΙ)

Ὁ Δάμις διηγεῖται ὅτι ὁ Ἰάρχας προσέφερεν εἰς τόν Ἄ. δακτυλίδιᾶ καθένα ἐξ' αὐτῶν ἔφερε τό ὄνομα ἐνός ἐκάστου τῶν πλανητῶν. Ὁ Ἄ. ἔφερεν ἕκτοτε τόν δακτύλιον πού ἀνταπεκρίνετο εἰς τήν θεότητα τῆς ἡμέρας.–

18) Ὁρισμός τῆς Φιλοσοφίας. (Φιλόστρ. IV, κ. ΧLIV)

«Εἶναι ἡ Ἐπιστήμη πού ἐπιτρέπει νά γνωρίσωμεν τούς θεούς καί τούς ἀνθρώπους, διότι εἶναι δυσκολώτερον νά γνωρίσωμεν τόν ἑαυτὸν μας ἀπό τούς ἄλλους (ὑπόμνησις τοῦ δελφικοῦ «Γνώθι σαυτὸν»).

19) Ὁ κοσμικός δυναμισμός. (Φιλ. VIII, κεφ.VII)

Πρέπει νά ὑποτασσόμεθα εἰς τήν Μοῖραν νά ὑποφέρωμεν χωρὶς ἀνυπομονησίαν καί ἀγανάκτησιν τās δοκιμασίας τοῦ Μοιραίου. Ἡ εὐκλεία τῶν ἀνθρώπων εἶναι εὐμετάβλητος. Ἡ εὐτυχία διαρκεῖ μόνον μίαν ἡμέραν ἐκεῖνος πού κατέχει κάτι, τό ἔχει ἀπό τούς θεούς ἕνας ἄλλος, κατέχει ἐκεῖνο πού κατεῖχεν ὁ πρῶτος ἕνας τρίτος, ἐκεῖνο πού κατεῖχεν ὁ τελευταῖος. Κανείς δέν ἔχει κάτι πού εἶναι ἰδικόν του.–

Πορίσματα καί συμπεράσματα ἐκ τοῦ Ἀπολλωνίου

Τόν Ἀπολλώνιον γνωρίζουν οἱ περισσότεροί ὡς μέγαν μύστην πυθαγόρειον, ἀλλά κυρίως ὡς «θαυματουργόν.» Διά τοῦτο οἱ συγγραφεῖς καί οἱ ἀναγνώσται των προστρέχουν εἰς τά ἔργα περὶ Ἀπολλωνίου διά νά ἰκανοποιήσουν τās ἀνησυχίας των καί τήν περιέργειαν περὶ τοῦ «θαυμασίου» εἰς τόν Φιλόστρατον καί τούς ἄλλους νεωτέρους συγγραφεῖς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποσπ. διαφαίνεται ἀκριβῶς ἡ ἀντίθετος ὄψις: Ὁ Ἄπολ. ἦτο σοφός ὄχι διότι ἐτέλει «θαύματα», ἀλλ', ἦτο θαυματουργός διότι εἶχε κατακτήσει τήν σοφίαν. Τό πρῶτιστον μέλημα τοῦ σοφοῦ καί αὐτό πού τόν χαρακτηρίζει, δέν εἶναι τά «θαύματα», οὔτε τά ὄραματα, καί

τά «φαινόμενα», κατά τό μάλλον ἤ ἦττον «ὑπερφυσικά», ἀλλ' ἡ κυριαρχία του ἐπί τῶν ἀνωτέρω πνευματικῶν περιοχῶν, ὅποτε εἶναι καί κύριος τῶν κατωτέρων πεδίων τοῦ ἀοράτου (π.χ. ἀστρικοῦ) καί ἐξουσιάζει αὐτά, δυνάμενος τότε νά ἐπιτελέσῃ δι' αὐτῶν καί ὑπερσυνήθη φαινόμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδουν συνήθως τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν οἱ ἀμύητοι καί καταλαμβάνονται ὑπὸ δέους καί προσωπολατρίας.

Καί ὁμως ὁ σοφὸς ἐπιβάλλεται διὰ τῆς ἀκραιφνοῦς ἀθανάτου προσωπικότητός του τὴν ὁποῖαν μὲ τόσους κόπους καί θυσίας κατέκτησε. Εἶναι τότε τό πρότυπον τοῦ τελείου Ἀνθρώπου καί ἡ ὄλη του συμπεριφορά ἐμπνέει σεβασμὸν πρὸς τό περιβάλλον του. Σεβεται τοὺς ἀνωτέρους Νόμους τῆς Φύσεως, ἐνσαρκώνει τὴν Γνώσιν τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καί συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς συνανθρώπους του μὲ μετριοφροσύνην, ἀγάπην καί συμπάθειαν. Μὴ λησμονῶμεν τό ρητὸν «ὅτι σοφώτερος εἶναι ὁ ταπεινότερος ὄλων». Ἡ ἀποκλειστικὴ ἐπιζήτησις φαινομένων καί θαυμάτων, πρὸ τῆς ὀλοκληρωτικῆς καθάρσεως (σωματικῆς, Ψυχικῆς καί πνευματικῆς) ὀδηγεῖ κατὰ τό πλεῖστον εἰς τὰ ἀντίθετα ἀποτελέσματα τῆς ἀληθοῦς μύσεως καί καθιστᾷ τὸν ἀναζητητὴν ὑπερφίαλον, ἐγωϊστὴν, ματαιόδοξον καί ὄνειροπόλον, μὲ κατάληξιν τὴν ψευδομύησιν ἢ καί ἀντιμύησιν καί συνήθως τό φρενοκομεῖον. Μὴ ἐκπλαγῶμεν λοιπὸν ὅταν εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀποσπ. «τὰ ἐμπιστευτικά» τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἄ. οὐδαμοῦ γίνεταί μνεία περὶ «ικανότητων», ἀλλὰ προτρέπεται μία ἀγωγή τοῦ ἀνθρώπου ὅστις ἐπιθυμεῖ σοβαρῶς νά γίνῃ μύστης.

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»
τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας
ἐν Ἑλλάδι

Βουκουρεστίου 25- Ἀθῆναι 106 71

Ἐκδότης-Διευθυντής:

Πολυδεύκης Ἀντζακας

Τιμὴ τεύχους Δρχ. 200

Σεπτ. - Δεκεμ. 198F

ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΕΛΕΝΗΣ ΡΟΥΖΕ

Στό Χριστιανικό ημερολόγιο έχουν τοποθετηθῆ 3 γιορτές σχετικά μὲ τὴν Γέννηση τοῦ Φωτός, γύρω ἀπὸ τὴν Χειμερινή Τροπῆ, σὲ ἀπόσταση 13 ἡμερῶν ἢ μιά ἀπὸ τὴν ἄλλη. Αὐτές εἶναι ἡ 13ῃ Δεκεμβρίου, τῆς Ἁγίας Λουκίας (στὰ Ἰταλικά SANTA LUCE, καὶ ξέρουμε ὅτι ἡ λέξη LUCE σημαίνει ΦΩΣ), ἡ 25ῃ Δεκεμβρίου, ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἡ 6ῃ Ἰανουαρίου, ἡμέρα τῶν ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ ἢ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ.

Αὐτές οἱ ἡμερομηνίες ταιριάζουν μὲ τὴν αὐξομείωση τῆς μέρας ἢ τοῦ φωτός αὐτὴ τὴν ἐποχῆ.

Ἡ 13ῃ Δεκεμβρίου εἶναι ἡ ἡμέρα ὁρόσημο ὅπου σταματᾷ τὸ μικρῆμα τῆς μέρας. Στὴ Δύση μάλιστα, ὑπάρχει μιά λαϊκὴ παροιμία πού λέγει ὅτι «ἀπὸ τῆς Ἁγίας Λουκίας, ἡ μέρα ἀρχίζει νὰ μεγαλώνῃ ὅσο τὸ πῆδημα ἑνὸς φύλλου». Στὴν Ἑλλάδα, στὴν ἐποχὴ τῶν μαμάδων ἢ τῶν γιαγιάδων μας, ὑπῆρχαν δύο ἄλλες ἀνάλογες παραδόσεις: 1ον) ὅτι «ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνα (12 Δεκεμβρίου) ἡ μέρα ἀρχίζει νὰ μεγαλώνῃ ὅσο ἓνα σπυρί» 2ον) ὅτι ἡ μέρα ἀρχίζει νὰ μεγαλώνῃ ἀπὸ τῆς Ἁγίας Ἄννης, δηλαδὴ ἀπὸ τὴς 9 Δεκεμβρίου. Αὐτὴ ἡ 2ῃ παράδοση εἶναι δεμένη μὲ τὸ παλιὸ ἡμερολόγιο, δηλαδὴ τὸ Ἰουλιανό, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει μιά καθυστέρηση 13 ἡμερῶν, ἀπὸ τὸ κανονικὸ ἡλιακὸ ἡμερολόγιο. Ἐτσι, ἂν προσθέσουμε 13 στὸ 9, θὰ ἔχουμε 22 Δεκεμβρίου, δηλαδὴ τὴν ΚΑΤΟΠΙΝΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΤΡΟΠΗΣ.

Ἄλλὰ, ἄς ἐπανέλθουμε στὴν 13ῃν Δεκεμβρίου. Ἄν ριζέτε μιά ματιὰ στὸ ἡμερολόγιο, στὴς ἀνατολές καὶ στὴς δύσεις, θὰ παρατηρήσετε ὅτι τὴν 13ῃ καὶ 14 Δεκεμβρίου, ἔχουμε αὐξομείωση 0 καὶ ὅτι ἀπὸ τὴς 15 Δεκεμβρίου, ὁ ἥλιος ἀρχίζει νὰ δῦν ἓνα λεπτό ἀργότερα. Εἶναι ἀλήθεια, βέβαια, ὅτι ἡ μέρα ἐξακολουθεῖ νὰ μικραίνει ἀκόμη, μιᾶς καὶ ὁ ἥλιος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνατέλλῃ ἀργότερα κάθε πρωί, μάλιστα καὶ περισσότερο ἀπ' ὅτι μεγαλώνῃ τὸ βράδυ, πράγμα πού δείχνει ὅτι, σὲ ἀπόλυτη ἀξία, οἱ μέρες ἐξακολουθοῦν νὰ μικραίνουν. Ἄλλὰ, νά, αὐτὴ ἡ αὔξηση, κατὰ τὴν Δύση, εἶναι σὰν μιά ΥΠΟΣΧΕΣΗ. Ἐπονται 3 μέρες μὲ ἴδια ὥρα ἀνατολῆς, ἀλλὰ μὲ καθημερινὴ αὔξηση κατὰ τὴν δύση μὲ 1'. Τὴν 4ῃ, ἔχουμε πάλι ἀνατολὴ 1 λεπτό ἀργότερα, ἀλλὰ ὅπως ἔχει προηγηθῆ ἤδη ἡ αὔξηση τῆς μέρας κατὰ τὴν Δύση μὲ 3', ἡ αὔξηση παραμένει. Μετά, ἐπακολουθεῖ σταθερὴ βραδυνὴ αὔξηση χωρὶς μείωση πρωινῆ ἕως τὰ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, ὅπου ἀρχίζει καὶ ἡ πρωινὴ αὔξηση.

Ἐτσι, παρατηροῦνται 3 ἡμερομηνίες σταθμοί, θὰ λέγαμε:

- 1ον) ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕΓΑΛΩΜΑ ΤΗΣ ΜΕΡΑΣ, ἀπὸ τὴς 13 Δεκέμβρη, μὲ τὴν ἐπιβράδυνση τῆς Δύσης, δηλαδὴ ἡ ΥΠΟΣΧΕΣΗ.
- 2ον) ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΜΕΓΑΛΩΜΑ ΤΗΣ ΜΕΡΑΣ, ἀπὸ τὴς 25 Δεκεμβρίου δηλαδὴ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ.
- 3ον) ΤΟ ΜΕΓΑΛΩΜΑ ΤΗΣ ΜΕΡΑΣ ΑΠΟ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ πού εἶναι Ἡ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ.

Καθώς βλέπετε, αυτές οι 3 γιορτές είναι, στην πραγματικότητα, αστρονομικές ή φυσικές γιορτές και γιορτάζονταν από την πιο βαθειά αρχαιότητα από όλους τους ηλιολάτρεις λαούς.

Αυτές οι 3 ήμερομηνίες του ΦΩΤΟΣ είναι συμβολικές των 3 μερών του ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΑΛΧΗΜΙΣΤΩΝ.

- 1ον) Η ΑΓΙΑ ΛΟΥΚΙΑ είναι το έργο των Άλχημιστών πάνω στο ΜΑΥΡΟ, είναι Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΚΟΤΟΣ, είναι το έργο του πνεύματος, του φυλακισμένου μέσα στην ύλη, είναι η βραδεία κύηση της ΜΑΥΡΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ μέσα στην κρύπητη της συνειδήσεως. Έδώ, πρέπει να κάνω μιά μικρή παρένθεση για να σας εξηγήσω τι και ποιά είναι Η ΜΑΥΡΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ. Υπάρχουν, ακόμη σέ πολλούς καθεδρικούς ναούς της Δύσης, αγάλματα της Παναγίας που την παρουσιάζουν μαύρη. Αυτά τ' αγάλματα προέρχονται από αγάλματα της Προχριστιανικής λατρείας σ' αυτά τα μέρη, κι' έπειδή ο λαός ήταν πολύ δεμένος με αυτά, ο χριστιανικός κληρικός που δεν μπορούσε να τ'απολεμήσει, τους έδωσε τόν χριστιανικό μανδύα. Αυτά τ' αγάλματα συμβόλιζαν την ΠΑΝΔΗΜΗ ΜΗΤΕΡΑ, ή, κατά την Έλληνική παράδοση, την ΠΑΝΔΗΜΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ.
- 2ον) ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ είναι η ΓΕΝΝΗΣΗ ΑΥΤΟΥ ΠΟΥ ΕΙΠΕ «ΕΙΜΑΙ ΤΟ ΦΩΣ». Είναι το έργο των Άλχημιστών πάνω στο ΛΕΥΚΟ. Η συνειδηση του Μύστου άνοίγει στις διαστάσεις του Σύμπαντος και η ΜΑΥΡΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ γίνεται η ΚΟΣΜΙΚΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ, ή καλυμμένη με τόν γαλάζιο μανδύα σπαρμένο με αστέρια, δηλαδή, κατά την Έλληνική παράδοση, Η ΠΑΝΔΗΜΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ γίνεται ΟΥΡΑΝΙΑ και ΑΣΤΑΡΤΗ.
- 3ον) Τέλος, με τ' ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, ο Μύστης κατορθώνει να ύψωθ' έως την κορυφή του δένδρου του Ίεσσέ, έως τ'ο ΦΩΣ που λάμπει πέρα από τ'ο ΦΩΣ (είναι εξ' άλλου και τ'ο νόημα της λέξεως ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ). Τ'α ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, λοιπόν, είναι η τελειωτική ΝΙΚΗ του ΦΩΤΟΣ πέρα από τ'α ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ. Είναι τ'ο έργο πάνω στο ΚΟΚΚΙΝΟ των Άλχημιστών που συμβολίζει ΤΟ ΠΥΡ.

Έτσι, γνωρίζουμε γιατί η 25η Δεκεμβρίου διαλέχτηκε για μέρα των ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ.

Υπάρχει όμως και κάποιος άλλος λόγος. Αρχικά, όταν έγινε η μεταρρύθμιση του ρωμαϊκού ημερολογίου από τόν Ίούλιο Καίσαρα, η 25η Δεκεμβρίου ήταν, ώσαύτως, Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΤΡΟΠΗΣ. Όταν, όμως, στο 325 έγινε η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ ή όποια απέδεχθη τ'ο ΙΟΥΛΙΑΝΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ, αρχίζοντας απλώς την χρονολογία από την ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ, και, άνεγνώριζε ταυτόχρονα τίς ατέλειες αυτής της μεταρρύθμισης, δεν άλλαξε ούτε την ήμερομηνία των Χριστουγέννων ούτε του Εύαγγελισμού, αλλά απλώς απέδεχθη ότι η ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΤΡΟΠΗ και η ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ ελάμβαναν πλέον χώραν, άντιστοιχώς, την 21ην Δεκεμβρίου και την 21ην Μαρτίου, δεδομένου ότι, από την ήμερομηνία της μεταρρυθμίσεως του ημερολογίου από τόν Ίούλιο Καίσαρα έως τ'ο 325 μ.Χ., τ'ο Ίουλιανό Ημερολόγιο έπηγαινε ήδη πίσω από τ'ο ήλιακό, 3 1/2 μέρες περίπου.

ΠΡΩΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ 16/8/1955

Η ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΑΤΟΜΙΚΗΝ ΘΕΩΡΙΑΝ

**Ομιλία ΝΙΚ. Π. ΠΑΡΑΣΧΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ**

Ἡ φωτεινότερα καὶ ἰσχυροτέρα διάννοια ἢ ὅποια ἐνεφανίσθη μέχρι σήμερον εἰς τὸν πλανήτην μας ὑπῆρξεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, ὅστις ἐγεννήθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν γῆν, τὴν νῆσον Σάμον, πρὸ 25 αἰῶνων.

Ὁ Πυθαγόρας εἶχε προικισθῆ ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης αἰσθήσεως ἢ ἐνοράσεως, διὰ τῆς ὁποίας κατῴρθωνε νὰ συνδέῃ τὸ συνειδητὸν αὐτοῦ μὲ τὴν οὐσίαν τῆς φύσεως καὶ νὰ πληροφορεῖται κατ' ἀλάνθαστον τρόπον περὶ τῆς συστάσεως τῆς οὐσίας καὶ τῶν νόμων τῶν διεπόντων αὐτήν. Διὰ τοῦτο τὸ σύστημά του ἦτο φυσικὸν σύστημα, σαφέστερον καὶ ἀκριβέστερον παντὸς ἄλλου, διερευνόν τὴν φύσιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς θεότητος.

Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ εἶπῃ ὅτι ἐάν τις εἶχε πλήρη γνῶσιν τοῦ Πυθαγορείου φιλοσοφικοῦ συστήματος, θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐπισκοπήσῃ, διερευνήσῃ καὶ γνωρίσῃ τοὺς νόμους οἱ ὅποιοι διέπουν τὰς οὐσίας καὶ τὰς μορφὰς τῆς φύσεως.

Ἐπίσης ἡ ἀριθμολογία τοῦ Πυθαγόρα εἶναι σύστημα πλήρες, τὸ ὁποῖον ἐάν ἦτο γνωστὸν εἰς τὰς λεπτομερείας του, θὰ παρεῖχε εἰς ἡμᾶς τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίσωμεν φυσικοὺς νόμους τοὺς ὁποίους σήμερον ἀγνοοῦμεν.

Ὁ Πυθαγόρας προσδιώρισεν ὅτι ἡ φύσις εἶναι ἀριθμὸς καὶ ὅτι ὡς τοιοῦτος ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου, εἴτε κατ' οὐσίαν, εἴτε κατὰ δύναμιν. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐκπροσωπεῖ τὴν φύσιν ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν ποσοτικὴν ἔκφρασιν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν κατὰ μέρος ποιοτικὴν σχετικά πρὸς τὴν δυναμικότητα τῆς οὐσίας, τοῦ εἶδους καὶ τῆς μορφῆς.

Ὁ χρόνος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ εἰσέλθωμεν καὶ ἐπεκταθῶμεν περισσότερο ἐπὶ τοῦ οὐσιωδεστάτου τούτου θέματος τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας. Θὰ παρακαλέσω ὁμως νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ σᾶς ἀπασχολήσω κατ' ἀρχὰς καὶ ἐν ὀλίγοις, μὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀριθμολογίας τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν κοσμογονίαν, ἵνα συνδέσωμεν τοῦτο μὲ τὴν πυρηνικὴν θεωρίαν τοῦ ἀτόμου καὶ ὑποδείξωμεν ὅτι ὁ Πυθαγόρας πρὸ δύο καὶ ἡμῶν χιλιάδων ἐτῶν, προσδιώρισεν τὴν πυρηνικὴν ἢ ἀτομικὴν ἐνέργειαν, καθ' ὃν τρόπον περίπου ἡ σημερινὴ ἐπιστῆμη προσδιορίζει ταύτην τῇ βοηθείᾳ τῶν τεχνικῶν μέσων τὰ ὅποια αὕτη σήμερα διαθέτει.

Ὁ Πυθαγόρας καθώρισεν, ὡς συμπερασματικῶς συνάγεται ἐκ τῆς τῶν κατ' αὐτὸν μελέτης μας, ὅτι ἡ φύσις ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο οὐσίας. Ἡ μία εἶναι συνεχῆς καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἄνωρον τῆς φύσεως. Ἡ δευτέρα εἶναι

μεριστή, ήτοι άτομική και αποτελεί την ουσίαν την όποιαν ό χώρος ούτος περιέχει.

Κοσμογονία. Τήν πρώτην, τήν συνεχή και άμεριστον ουσίαν, χαρακτηρίζει μέ τόν άριθμόν 1 και ώς τήν πρώτην Μονάδα τής φύσεως.

Τήν μεριστήν χαρακτηρίζει διά του άριθμού 2 και ώς τήν δευτέραν τής φύσεως Μονάδα.

Ό διά του άριθμού 1 προσδιορισμός τής ουσίας του χώρου έχει τήν έννοιαν του καθολικού, του ένιαίου, του συνεχούς, του όμοειδούς, του άδιαίρετου.

Ό άριθμός 2 είναι ή δευτέρα τής φύσεως μονάς, άδιαίρετος και αυτός ώς **μονάς άπλου άτόμου**, έκ του πλήθους τών όποιών αποτελείται ή ύλική ουσία τής φύσεως.

Ό άριθμός 2 προσδιορίζει ότι ή μεριστή ουσία είναι διάφορος τής συνεχούς κατά τό ότι αυτή έχει δύο ιδιότητας τας όποιας προσδιορίζει ώς κεντρομόλον μέ τήν μίαν και κεντρόφυγα τήν άλλην.

Η συνεχής ουσία εκπροσωπεί έν τή φύσει τό άρρεν, έπενεργεί δέ επί τής μεριστής διά τής μοναδικής ιδιότητός της τής έ ν ε ρ γ ε ι α ς και προκαλεί ούτω τήν έκδηλωσιν τών δύο άνωτέρω έσωτερικών δυνάμεων ή ιδιοτήτων της, τής κεντρομόλου και τής κεντρόφυγος, μέ αποτέλεσμα αι δύο αυτάι δυνάμεις νά μετατραπούν εις συστολήν και διαστολήν. Τότε ή ιδιότης τής συνεχούς προσδιορίζεται υπό του Πυθαγόρα διά του άριθμού 3, διότι ή συνεχής ουσία λαμβάνει διά τής συνεργασίας της μετά τής μεριστής τήν κυρίαν αυτής έκφρασιν, τήν έ ν ε ρ γ η τ ι κ ή ν , ή όποία εις τήν καθόλου φύσιν έμφανίζεται ώς έ ν έ ρ ε γ ε ι α .

Αποτέλεσμα τής πρώτης έκδηλωθείσης ένεργείας τής ουσίας του χώρου ή του άριθμού 3, επί τών άτόμων τής μεριστής, ήτο νά συνδεση τά άτομα αυτής εις άπλās μορφάς τών όποιών ή πρώτη μορφική έκφρασις ή σύνθεσις χαρακτηρίζεται έκτοτε ώς ύλη. Η μορφή αυτή τής ύλης χαρακτηρίζεται υπό του Πυθαγόρα διά του άριθ. 4. Επομένως **ό άριθμός 4 ώς ύλη και ό άριθμός 3 ώς ένεργεια**, αποτελούν τας δύο βασικάς μονάδας τής φύσεως, έκ τών όποιών αι πάσης φύσεως μορφαί συντίθενται.

Η ένεργητική ουσία του χώρου συνδέει και συγκρατεί τά άτομα τών στοιχείων τής ύλης ή τά πυρήνια, κατά τρόπον ώστε νά διατηρείται ή ισορροπία τών έσωτερικών δυνάμεων αυτών. Η ώς άνω **ένεργητική ουσία του χώρου πρέπει νά είναι αυτή αυτή ή άτομική ή πυρηνική ένεργεια ή όποία συγκρατεί τά διάφορα σωματίδια τών άτόμων τών στοιχείων έκλυομένη κατά τήν άτομικήν διάσπασιν.**

Επομένως ό Πυθαγόρας ώς φαίνεται, είχε έπιτύχει διά τής έσωτερικής εκείνης συνειδητής αισθήσεως, νά προσδιορίση εκείνο τό όποϊον έπειτα από 25 όλοκληρους αιώνας ή έπιστήμη διά τών συγχρόνων μέσων της κατώρθωσε νά έρευνήση. Και θά ήδύνατο κανείς νά ειπή, ότι τό άτομον τής ύλης, τό όποϊον κατά τόν Πυθαγόραν είναι άδιαίρετον, δέν έχει άκόμη άκριβέστερον προσδιορισθή υπ' αυτής και θά πρέπει νά έλπίζεται ή μελλοντική ανακάλυψις τούτου. Διότι τό άτομον τών στοιχείων τό όποϊον τέμνεται δέν είναι τό πραγματικόν άτομον αλλά δομή έκ σωματι-

δίων ή περαιτέρω έρευνα τών όποιων θ' άποκαλύψει τό άδαιρετον άρχικόν άτομον.

Όντογονία. Η ένεργητική συνεργασία της ούσίας του χώρου μετά τών άτόμων της μεριστής, ώς άνωτέρω είπομεν, έχει άποτέλεσμα τήν μετάπτωσιν της κεντρομόλου και της κεντρόφυγος ιδιότητος της μεριστής, άντιστοιχως εις συστολήν και διαστολήν. Εν τή προόδω δέ της συνεργασίας ταύτης και τή εξελίξει τών άτόμων τών στοιχείων μέχρι της άκτινοβόλου καταστάσεως αυτών, εις τά όποια ή ένεργεια και ή θερμότης λαμβάνουν τήν μεγαλυτέραν των έντασιν, έπέρχεται ταυτισμός τών δυνάμεων του πυρήνος του άτόμου της συστολής και της διαστολής και της ένεργειας της ούσίας του χώρου της συνδεούσης αυτάς, μέ άποτέλεσμα τήν μετάπτωσιν τών ως άνω δυνάμεων εις κίνησιν και ζωήν και νά δημιουργηθί νέα μορφή χαρακτηριζομένη ως ψυχικόν άτομον. Η ένεργητική ιδιότης της ούσίας του χώρου λαμβάνει ούτω δημιουργικήν έκφρασιν. Η δέ δημιουργική αυτη ικανότης της ούσίας του χώρου έχαρακτηριζετο υπό του Πυθαγόρα διά του αριθμού 5.

Ούτος είναι ο τρόπος της μεταβολής της άνοργάνου μορφής εις όργανικήν τοιαύτην. Τοῦτο διά τήν έπιστήμην είναι εισέτι άγνωστον.

Εις τό νέον τουτο άτομον, αυτη αυτη ή ένεργεια της ούσίας του χώρου, ητις δέν περικλείει τό άτομον τών στοιχείων έν αυτη, αλλά περικλείεται πλέον ή ίδια έν τω άπλουστάτω άτόμω της ύλης, τό ατομικόν σωματίδιον του πυρήνος, καθιστά τουτο **κινούμενον και ένεργητικόν είναι**, άδαιρετον, άδιάσπαστον πλέον και ως τοιοῦτον άθάνατον.

Διαφέρει δέ τό ψυχικόν άτομον από τό άνοργάνον άτομον τών στοιχείων διότι τό μέν δεϋτερον διαιρείται, διχοτομείται και τέμνεται έν τή εξελίξει του, ένω τό ψυχικόν άτομον παραμένει άδαιρετον καθ' όλην τήν εξελικτικήν αυτου πορείαν. Έκτός όμως τουτου, τό ψυχικόν άτομον διαφέρει του άνοργάνου εις τήν δημιουργίαν, διότι εις τήν περιπτωσιν του τελευταίου ή ατομική ούσία (άτομον ύλης), περιεβάλετο υπό της ούσίας του χώρου και συνειργάζετο κυρίως μετά της κεντρόφυγος ιδιότητος αυτης (περιφέρεια) της χαρακτηριζομένης ως ζωής, ένω εις τό ψυχικόν άτομον ή ούσία του χώρου εισήλθεν εις τό άτομον (σωματίδιον του πυρήνος) συνδέσασα άδιάσπαστα τήν κίνησιν και τήν ζωήν αυτου. Και έχομεν ούτω έν ένι τάς τρεις δημιουργικάς ιδιότητας, κίνησιν, ζωήν και ένεργειαν - νοῦν.

Τό ψυχικόν τουτο άτομον δημιουργεί μορφήν διά της έλξεως και συγκεντρώσεως περι έαυτω άτόμων ύλης της όποιας μορφής ή πρώτη έκφρασις είναι τό **ζωϊκόν κύτταρον**.

Από του σημείου τουτου ή ένεργητική ιδιότης της ούσίας του χώρου, εις τό ψυχικόν άτομον έμφανίζεται ως **νόησις** και από του σημείου τουτου έκκινά και φθάνει εις τά όρια της σημερινής ανθρωπίνης διανοήσεως, ή δέ κίνησις και ή ζωή του άτόμου της ύλης, από του σημείου τουτου ωσαύτως έμφανίζεται ως **αίσθημα**, τό όποιον από της πρωτογόνου κατ' αρχάς έκδηλώσεως του φθάνει εις τά όρια της σημερινής ανθρωπίνης συναισθηματικής έκδηλώσεως.

Η ως άνωτέρω δημιουργία του ψυχικου άτόμου είναι ή Τετρακτύς

του Πυθαγόρα, ἥτις παρίστατο ὑπ' αὐτοῦ διὰ τριγώνου ἐντός κύκλου, ἐρμηνευομένου τοῦ μέν κύκλου ὡς ἐκπροσωποῦντος τὸ ἀπλουστάτον καὶ ἀδιαίρετον ἄτομον τῆς ὕλης, αἱ δὲ τρεῖς τοῦ τριγώνου πλευραὶ ἐκπροσωποῦν τὰς τρεῖς τάσεις τῆς οὐσίας τοῦ χώρου, τῆς **ἐνεργητικῆς τριάδος**, ἥτοι τὸν νοῦν, τὴν γονιμοποιὸν δύναμιν καὶ τὸ φῶς.

Ὡς πρὸς τὴν ἀριθμολογίαν θὰ ἤθελα ἀκόμη νὰ προσθέσω, ὅτι πέραν τῶν ὡς ἀνωτέρω ἀναφερομένων ἀριθμῶν 1,2,3,4 καὶ 5, ὁ ἀριθμὸς 6 ἐθεωρεῖτο ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῶν αἰδίων τούτων οὐσιῶν τῆς φύσεως διὰ μέσου τῆς μορφῆς ἐν τῇ φύσει. Ὁ ἀριθμὸς 7 ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀλληλεπίδρασιν τῶν μορφῶν τῆς, τὴν ὁποίαν εὐρίσκομεν ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ὄντων αὐτῆς ἀλλὰ καὶ γενικώτερον καὶ μεταξύ τῶν πλανητικῶν σωμάτων τοῦ ἀπείρου, ὡς ἐπιβεβαιοῦται σήμερον διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν κοσμικῶν ἀκτίνων καὶ ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀγνώστων εἰσέτι ἐνεργειῶν.

Ὁ ἀριθμὸς 8 ἐσήμαινε τὴν ἐλευθερίαν τῶν μορφῶν καὶ τῶν πλανητικῶν ἀκόμη σωμάτων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλιζέται ἡ ἀτομικότης καὶ ἡ αὐθυπαρξία τῆς μορφῆς ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ὑπάρξεώς τῆς.

Ὁ ἀριθμὸς 9 ἐσήμαινε τὴν ἁρμονίαν τῆς φύσεως ἥτις καθίσταται ἐμφικτὴ ὅταν αἱ οὐσίαι καὶ αἱ μορφαὶ συνεργάζονται κατὰ ἁρμονικὸν τρόπον, συντελοῦντα εἰς τὴν ἀκώλυτον ἐκδήλωσιν τῶν ἀνευ ὀρίου ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς δυνάμεων αὐτῶν.

Τέλος δὲ ὁ ἀριθμὸς 10 ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερός ἐκπροσωπῶν τὴν πληρότητα καὶ τὴν τελειότητα τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων ἀριθμῶν καὶ ἡ ὁποία τελειότης εἰς τὴν περιπτώσιν τῆς δημιουργίας ἀναφέρεται εἰς τὴν θεότητα.

Ἡ ἀνωτέρω ἔκθεσις τῆς Πυθαγορείου θεωρίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀτομικὴν τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀποτέλεσμα μελέτης καὶ γνώσεως ἀρυσθείσης ἐκ διαφόρων πηγῶν καὶ τὸ συμπέρασμα αὐτῆς συνετάχθη καὶ διευτυπώθη ὡς ἀνωτέρω μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ κατανοητόν.

Σέ προσεχῆ τεύχη

Ρ. Βαμβακόπουλου: Γνωστικοί

Π. Παπασλιώτη: Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὡς θεία Διάνοια

Ὁ Κρῖσανομῦρτι στό Καστρί

Διδῶς Καλλέργη: ἡ Γνώση

Π. ΠΑΠΑΣΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Τό Δόγμα τής Τριάδος είναι μία από τις βαθύτερες και λαμπρότερες διδασκαλίες, πού, κάτω από διάφορες μορφές και όνομασίες, υπάρχει σέ όλες τις μεγάλες θρησκείες. Ή υπέρτατη ύπαρξη, η Θεότητα, είναι μία, μοναδική και άπειρη, πού μόνον ή ίδια αυτοαναγνωρίζεται στήν πληρότητά της. Έν τούτοις, ως έκδηλωμένη θεότητα, τό Ένα αυτό έμφανίζεται κάτω από μία τριπλή όψη. Σχηματίζει μία Τριάδα Θείων Ύποστάσεων πού, ως θεότητα είναι Μία, τριπλή όμως ως έκδηλωμένη Ίσχύς.

Ό Τριπλός αυτός Λόγος έκδηλώνεται ως Βούληση στήν πρώτη Όψη του, ως Σοφία-Άγάπη στή δεύτερη και ως Δημιουργός Διάνοια στην τρίτη. Παρ' όλη όμως τή γενική αναγνώριση τής αλήθειας τής Τριάδος, υπάρχει μία άγνοια ως προς τήν πραγματική φύση και λειτουργία της, ιδιαίτερα σέ ό,τι αφορά τήν τρίτη όψη της. Και αυτό παρατηρείται σέ παγκόσμιο επίπεδο, όπου θά λέγαμε υπάρχει μία παραγνώριση του τεράστιου έργου του τρίτου Λόγου, είτε αυτός έμφανίζεται μέ τό όνομα Άγιο Πνεύμα ή Βράχμα, είτε μέ οποιοδήποτε άλλο όνομα στις διάφορες θρησκείες.

Στό Χριστιανισμό, πολλοί Χριστιανοί έχουν κάποια ιδέα για τό τί έννοούν, όταν δοξάζουν τόν Θεό-Πατέρα ή λατρεύουν τόν Θεό-Υιό. Σέ πόσους όμως, έχει κάποιο νόημα ή λατρεία του Θεού - Άγίου Πνεύματος; Ύπάρχουν διάφορες, άοριστες μάλλον, αντίληψεις γύρω από τήν έννοια του Άγίου Πνεύματος και, κυρίως, δέν υπάρχει καμμιά ζωντανή σύνδεση ανάμεσα σέ αυτές τις αντίληψεις και τήν καθημερινή ζωή αυτών πού λένε ότι τό λατρεύουν. Ή αλήθεια είναι ότι στήν Άνατολική Έκκλησία βρίσκουμε μία μεγαλύτερη προσέγγιση προς τό τρίτο πρόσωπο τής Άγίας Τριάδος και μία μεγαλύτερη λατρεία σέ σχέση μέ τις Δυτικές Έκκλησίες τής Χριστιανοσύνης.

Όμως, δέν ήταν πάντοτε έτσι. Στα πρώτα χρόνια τής Χριστιανοσύνης τό Άγιο Πνεύμα ήταν μία πραγματικότητα στή ζωή τών Χριστιανών. Όσο ζούσε ό Χριστός στή γή ήταν, βέβαια, ή πηγή έμπνεύσεως για τους μαθητές του. Πριν σταυρωθεί τους είπε ότι, άν και έπρόκειτο νά αναχωρήσει, δέν θά τους άφηνε άβοήθητους, αλλά θά ζητούσε από τόν Πατέρα του νά τους στείλει έναν άλλο Παράκλητο ή βοηθό, τό Πνεύμα τής Άλήθειας, τό Άγιο Πνεύμα. Και έδωσε τή δύναμη τής επικλήσεως του Άγίου Πνεύματος σ' εκείνους επάνω στους όποιους έθεσε τά χέρια του, όπως γίνεται ακόμη στην έκκλησία, όταν προφέρονται οι ιεροί κανόνες. Άν και ή ιερωσύνη ήταν έτσι δεμένη από τά πρώτα χρόνια μέ τόν Θεό - Άγιο Πνεύμα, έν τούτοις, ήταν δυνατό για όλους πού έκαναν προσπάθεια, νά έλθουν σέ έπαφή μέ τή δύναμή του και νά πάρουν άπ' αυτήν αυτά πού

ἀποκαλούνται δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ὁ προφητικός λόγος, ἡ ἐμπνευσμένη διδασκαλία, ἡ θεραπεία, ὁ ἐξορκισμός τῶν πνευμάτων, ἡ ξενογλωσσία καὶ ἄλλες παρόμοιες ἐκδηλώσεις. Βέβαια, δέν ἦταν πάντοτε εὐκολο νά διακρίνει κανεὶς ἀνάμεσα στίς γνήσιες ἐκδηλώσεις αὐτῆς τῆς μεγάλης δυνάμεως καὶ τῶν συχνά ὑστερικῶν ὑπερβολῶν πού παρουσιάζοντο ὡς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐνῶ δέν ἦταν παρά σημάδια μιᾶς ἀνισόρροπης ψυχῆς. Τόν κίνδυνο αὐτό εἶχε εὐστοχα ἐπισημάνει ὁ Ἅγιος Παῦλος.

Αὐτά ὅλα ἀρχισαν νά ἀλλάζουν, καθῶς σιγά-σιγά ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐγίνε τό κέντρο τῆς Χριστιανοσύνης. Τότε ἐπικράτησε ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ-Πατέρα ὄλων τῶν ἀνθρώπων καὶ σ' αὐτή τήν ἰδέα ἔχουμε ὄλο καὶ μεγαλύτερη ἀνταπόκριση. Ἐτσι ὁ κυρίαρχος παράγοντας τῆς Χριστιανοσύνης πού ἀντιπροσωπεύετο ἀπό τήν Λατινική Ἐκκλησία, ἦταν ἡ ἀντιληψη τῆς πατρότητος τοῦ Θεοῦ πού ἀγαπώντας ὅλα τὰ τέκνα του ἐστειλε τόν μονογενῆ Υἱό του γιά νά τοὺς δεῖξει τό δρόμο πρὸς τό φῶς.

Στή Χριστιανοσύνη τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων ἔχουμε μία ἀκόμα ἀλλαγῆ, καθῶς δέν εἶναι ὁ Θεός-Πατέρας ἢ ὁ Θεός-Ἅγιο Πνεῦμα πού ἐμπνέει αὐτή τῆ βαθεῖα λατρευτική περίοδο, ἀλλά ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Ἄλλά, γιά μία ἀκόμα φορά ἡ Χριστιανοσύνη ἀλλάζει, ὅταν ὁ ἄνθρωπος περνάει ἀπό τήν ἐσωτερική ζωὴ τῆς πνευματικῆς βεβαιότητος καὶ τῆς βαθεῖας ἀφοσιώσεως, στήν προσπάθεια ἀνακαλύψεως ἑνός ἐξωτερικοῦ κόσμου πού τὸν περιβάλλει καὶ πού μπορεῖ νά ἐξερευνησε καὶ νά κατακτήσει. Ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλύπτει τόν ἐξωτερικό κόσμο εἰς βάρος τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ ἡ θρησκευτική ζωὴ γινόταν ὄλο καὶ πιό ἐξωτερική μέχρι πού πρακτικά, ἔπαψε νά εἶναι σοβαρός παράγοντας στήν κοινωνική καὶ ἀτομική ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅμως, ἡ Ἀναγέννηση σημάδεψε τήν ἀρχὴ μιᾶς μετάβασης σέ μία νέα περίοδο τῆς Χριστιανικῆς ἱστορίας, ὅπου κυρίαρχος παράγων θά ἦταν ὁ Θεός - Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ γέννηση τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ παγκόσμια ἐξάπλωση τῆς ἀνθρώπινης διάνοιας σέ δημιουργικές προσπάθειες, ἀν γίνουν σωστά κατανοητά, δείχνουν τήν ἔλευση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ-Ἁγίου-Πνεύματος.

Στή Χριστιανοσύνη τοῦ κοντινοῦ μέλλοντος ὁ Θεός-Ἅγιο-Πνεῦμα θά καταλαμβάνει τήν ἴδια σημαντική θέση, ὅπως ὁ Θεός-Πατέρας στή Λατινική Χριστιανοσύνη καὶ ὁ Θεός Υἱός στόν Μεσαίωνα. Πρέπει, λοιπόν, νά ἔχουμε μία καλύτερη κατανόηση τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Τριάδος, καθῶς καὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς τῆς ἀρχῆς στήν καθημερινή μας ζωὴ καὶ ὄχι μόνο μέσα στή Χριστιανική θρησκεία, γιὰ αὐτή ἡ ἐπιρροὴ θά γίνε αἰσθητὴ παντοῦ.

Ἐπάρχει μία ἀντιπροσωπευτικὴ ἀντιστοιχία ἀνάμεσα στή Θεία Τριάδα καὶ τήν ἀνθρώπινη τριάδα, πού ἀποτελεῖται ἀπό τήν τριπλῆ ἀρχή: ΑΤΜΑ, BUDDHI, MANAS, τῆ θεία θέληση, τῆ θεία ἀγάπη καὶ κατανόηση καὶ τῆ θεία διάνοια.

Ἐτσι, μέσω τοῦ ΑΤΜΑ, μπορούμε νά προσεγγίσουμε τήν πρώτη ὄψη τοῦ Θεοῦ, μέσω τοῦ BUDDHI τήν δεύτερη καὶ μέσω τοῦ MANAS τήν τρίτη ὄψη. Γιά νά γίνε ὅμως αὐτό, πρέπει νά ἀποσπάσουμε τῆ συνείδηση

από τὰ ὄργανα μέσω τῶν ὁποίων ἐκδηλώνονται οἱ τρεῖς αὐτές ἀρχές στόν ἄνθρωπο, δηλαδή τό φυσικό, τό ἀστρικό καί τό νοητικό σῶμα.

Ἐν τῷ ὅτι, λοιπόν, ἀπογυμνωθούμε ἀπό τήν προσωπικότητά μας, μπορούμε νά φθάσουμε στόν ὑψηλότερο ἑαυτό μας μέσω τῶν τριῶν ἀρχῶν πού ἀναφέραμε. Ἐν τῷ διαλέξουμε τό δρόμο τοῦ ΜΑΝΑΣ, μπορούμε νά ἔλθουμε σέ ἐπαφή μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μία ἐμπειρία πραγματικά θαυμάσια καί συγκλονιστική.

Ἡ πρώτη αἴσθηση αὐτῆς τῆς ἐπαφῆς εἶναι ὅτι ἀγγίζουμε ἕνα πνευματικό ζωντανό ἄγωγό. Ὑφιστάμεθα μία ἐκκένωση πού ζωογονεῖ ὁλόκληρη τήν ὑπαρξή μας καί μάς συνταράζει μιά ἐνέργεια πολύ μεγαλύτερη ἀπό ὅση ἔχουμε ποτέ αἰσθανθεῖ. Μιά τέτοια στιγμή δέν αἰσθανόμαστε μόνο ὅτι θέλουμε νά κάνουμε πράγματα, ἀλλά καί ὅτι μπορούμε νά τὰ κάνουμε. Φαίνεται σάν νά μήν ὑπάρχει ἐμπόδιο ἰκανό νά ἀντισταθεῖ σ' αὐτή τήν τρομακτική ἐνέργεια πού αἰσθανόμαστε μέσα μας, σάν νά ἔχουμε φορτισθεῖ μέ τή δύναμη τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Καί πράγματι, εἶτσι εἶναι. Ἡ ἐνέργεια αὐτή εἶναι ἡ δημιουργική ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἡ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ἐκδηλώνεται μέσα ἀπό τή Θεία μας διάνοια. Ὁ Θεός, ὡς Ἅγιο Πνεῦμα, εἶναι ὁ Θεός στή δημιουργική του δραστηριότητα, ἀκριβῶς ὅπως ἡ σκέψη στόν ἄνθρωπο εἶναι ἡ δημιουργική του δύναμη μέ τήν ὁποία διαπλάσσεται ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ σέ ὅλους τοὺς κόσμους.

Ἡ δημιουργική θέληση στή θεία Τριάδα εἶναι ὁ Πατέρας. Ὁ Θεός σταυρωμένος στήν ἴδια του τή δημιουργία εἶναι ὁ Υἱός. Καί ὁ Θεός στή δημιουργική του δράση σκεπτόμενος τό σύμπαν του καί δημιουργώντας το μέ τή δύναμη αὐτῆς τῆς θείας σκέψεως εἶναι ὁ Θεός-Ἅγιο-Πνεῦμα. Ἐν τῷ ἔχουμε τήν ἐμπειρία αὐτῆς τῆς θείας δυνάμεως μέσα μας, μέσω τῆς ἀνώτερης διάνοιας, ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι δέν ὑπάρχει παρά μία δύναμη, μία ἐνέργεια σ' ὁλόκληρο τό σύμπαν, καί αὐτή εἶναι ἡ δημιουργική ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἡ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια καί γιά τόν ἐξωτερικό κόσμο καί γιά τόν κόσμο τῆς συνειδήσεως. Κάθε δύναμη καί ἐνέργεια μέσα στή φύση, ὅπως καί μέσα στόν ἑαυτό μας, εἶναι μία ἐκδήλωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ δημιουργία δέν εἶναι κάτι πού ἔγινε ἅπαξ διά παντός, ὅπως δέχεται ἡ θεολογία, ἀλλά κάτι πού ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς καί καθημερινά. Εἶναι μέσα στή φύση καί τήν αἰτία τοῦ Θεοῦ καί δέν μπορούμε νά τόν διαχωρίσουμε ἀπ' αὐτήν, ὅπως δέν μπορούμε νά διαχωρίσουμε τόν ἥλιο ἀπό τίς ἀκτίνες του. Στήν ἰνδική φιλοσοφία λέγεται ὅτι, αὐτό τό σύμπαν εἶναι φαντασία τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅσο ὁ Θεός διατηρεῖ τήν εἰκόνα του, αὐτό ὑπάρχει, ἀλλά ἂν αὐτή ἡ εἰκόνα διαλυθεῖ, τήν ἴδια στιγμή αὐτό τό φαινόμενο στερεῖται τοῦ Θεοῦ καί θά ἐξαφανισθεῖ.

Κατά τή θεολογική ἀντίληψη τῆς δημιουργίας, αὐτή δέν εἶναι μόνο μία δημιουργική πράξη πού ἔγινε ἅπαξ, ἀλλά ἔγινε καί ἀπό ἕνα Θεό, ὡς μία μοναδική ὑπαρξή πού πραγματοποιεῖ τό σκοπό της μόνη της καί μέσω τοῦ ἑαυτοῦ της. Αὐτή ἡ ἀντίληψη εἶναι σωστή, ἂν δεχθούμε ὅτι ὁ Θεός εἶναι Ἐνα καί Πολλά συγχρόνως, ὅτι ἀκριβῶς ὅπως ἡ τριάδα, δέν

χάνει την ένότητά του, ως αποτελούμενος από μία ιεραρχία υπερανθρώπων όντων. Μέσω αυτής της ιεραρχίας πραγματοποιείται ή δημιουργική δράση του Θεού-Δημιουργού, πού μεταφέρει τή Θεία δύναμη μέχρι και τις ελάχιστες μορφές του έκδηλωμένου σύμπαντος. Μέσω της δημιουργικής ιεραρχίας πραγματοποιείται ό ρυθμός της δημιουργίας, καθώς και εκείνη ή καθημερινή εύχαριστία στην όποια ό Θεός «ως αιώνιος Άνώτατος Ίεροφάντης προσφέρει τόν έαυτό του στην αιώνια θυσία»: εκείνη την καθημερινή, εύχαριστία, όπου αιώνιως όλη ή φύση καθαγιαζεται από τή θεία ζωή που ρέει μέσα της και όπου όλα τά ξεχωριστά όντα ήμέρα με την ήμέρα ξανακερδίζουν την έσωτερική ένότητα, την άληθινή κοινωνία, πού είναι ό σκοπός του μεγάλου ρυθμού της δημιουργίας.

Η δημιουργική ιεραρχία είναι αυτή πού διαρκώς πραγματοποιεί την αιώνια λειτουργία της δημιουργίας στους ουράνιους κόσμους. Όλες οι τελετουργίες πού γίνονται στη Γη είναι άναπαράσταση των θείων τελετουργιών και μέσω αυτών μπορούμε νά συμμετάσχουμε στο θείο έργο της δημιουργίας πού θά είναι δικό μας, όταν τελειωθούμε. Με τις ανθρώπινες τελετουργίες δημιουργείται ένας διαυλος πού συνδέεται με τό ισχυρό ρεύμα του δημιουργικού πυρός, πού είναι ή έκδήλωση του Άγιου Πνεύματος, διευκολύνοντας έτσι νά φθάσουν κάποιες θείες δημιουργικές δυνάμεις στο χώρο της τελέσεως.

Στό τυπικό της Θείας Εύχαριστίας άναπαριστάται όλόκληρος ό ρυθμός της δημιουργίας, ή καθόδος της θείας ζωής στην ύλη επαναλαμβάνεται με τόν άγιασμό των στοιχείων και ή επιστροφή της θείας ζωής στην ένότητα πραγματοποιείται με την κοινωνία.

Άν κοιτάξουμε τό σύμπαν από τήν στατική και τή δυναμική του άποψη, θά διακρίνουμε μία μεγάλη διαφορά. Η μια άναφέρεται στην κατασκευή του, ή άλλη στην κίνηση. Τό σύμπαν του Θεού ως Άγιο Πνεύμα είναι ένα δυναμικό σύμπαν πού τό κλειδί του είναι ή δύναμη. Κάτω από αυτή τήν άποψη κάθε δημιουργημα, κάθε άντικείμενο, γεγονός ή χρονική περίοδος είναι ένα μέρος του αιώνιου ρυθμού της δημιουργίας, στον όποίο όλοι οι άτελείωτοι, μεγαλύτεροι ή μικρότεροι, εξελικτικοί κύκλοι μοιάζουν με τις διάφορες χορδές πού φτιάχνουν τήν συμφωνία του σύμπαντος. Είναι μία συμφωνία όπου κάθε νότα δονείται με δημιουργική ενέργεια και κάθε χορδή έχει δύναμη νά δημιουργήσει ή νά καταστρέψει.

Όλος ό κόσμος μεταμορφώνεται, πραγματικά, όταν τόν δούμε σαν ένα μέρος του δυναμικού σύμπαντος: αρχίζουμε νά ζούμε μέσα σ' ένα ζωντανό κόσμο, πού διαρκώς αλλάζει, κινείται και αναπτύσσεται, ένα κόσμο δημιουργικό σε κάθε του μόριο: είναι ό κόσμος του Άγιου Πνεύματος.

Υπάρχει μία μόνο δημιουργική ενέργεια μέσα στο σύμπαν και αυτή είναι ή δύναμη του Άγιου Πνεύματος. Ό,τι όνομάζουμε δύναμη ή ενέργεια, είτε εντός μας είτε έκτός μας, δέν είναι παρά μία μορφή αυτής της αιώνιας δημιουργικής δυνάμεως του θεού. Δέν πρέπει νά ξεχνάμε ότι, εάν έστω και για μία στιγμή αυτή ή δημιουργική δύναμη έπαυε νά δια-

χέεται μέσα στο σύμπαν, από το μικρότερο άτομο μέχρι τα ούρανια σώματα, δεν θά υπήρχε πλέον φυσικός κόσμος. Είναι η άενη επαναδημιουργία του κόσμου από τον Δημιουργό που τον διατηρεί όπως είναι και, πραγματικά, η φυσική ύπαρξη του κόσμου οφείλεται στον Θεό-Άγιο Πνεύμα.

Μέσα στον άνθρωπο, ό,τι έχει σχέση με δημιουργική ενέργεια είναι έκδηλωση του Άγιου Πνεύματος. Μία από τις εκδηλώσεις του είναι και η αναπαραγωγική λειτουργία που έμφανίζεται ως σεξουαλική επιθυμία. Ο άνθρωπος στα πρώτα στάδια της εξέλιξής του στρέφει τη μεγάλη δημιουργική ενέργεια που έχει μέσα του προς τον κόσμο της ύλης που τον περιβάλλει και αναζητεί την ένωση στον κόσμο της χωριστικότητας. Μόνο μέσω της εμπειρίας και της οδύνης ανακαλύπτει τελικά, ότι δεν υπάρχει ένωση, παρά μόνο η διαρκής ενότητα του πνεύματος. Όμως, ακόμη και σ' αυτά τα πρώτα στάδια η δημιουργική ενέργεια του Άγιου Πνεύματος είναι έκδηλωμένη και ο άνθρωπος μπορεί να δημιουργήσει μέσα στο μυστήριο του σέξ. Καθώς όμως εξελίσσεται, μαθαίνει πως να μεταφέρει αυτή τη σεξουαλική επιθυμία σε όλο και υψηλότερα επίπεδα, έτσι, ώστε διαδοχικά γίνεται δημιουργικός στον κόσμο των συναισθημάτων, της διάνοιας και, τέλος, στον κόσμο του πνεύματος. Είναι η ίδια δημιουργική ενέργεια που έμπνέει το μεγάλο έργο της τέχνης, της επιστήμης και της φιλοσοφίας, που στην κατώτερη έκδήλωσή της ήταν η δημιουργική ενέργεια του σέξ. Όμως, μόνο με τη μετατροπή και όχι με την άπωση ή καταπίεση των υλικών μας επιθυμιών και παθών μπορούμε να γίνουμε δημιουργικοί σε υψηλότερα επίπεδα. Υπάρχει μια βαθιά αλήθεια στην παλιά αληθινή συνταγή που διδάσκει τον άνθρωπο να μην καταστρέφει τα κατώτερα μέταλλα, αλλά να παίρνει την πεμπουσία τους και με τη βοήθειά της, δηλαδή με τη βοήθεια της θείας δημιουργικής δυνάμεως της κρυμμένης στα πάθη και τις επιθυμίες του, να μετατρέψει την ανθρώπινη φύση του σε θειότητα. Ο άνθρωπος χωρίς καθόλου πάθη ή επιθυμίες δεν μπορεί ποτέ να γίνει πολύ δημιουργικός, όπως και αυτός που αφήνεται στον έλεγχο τους, αλλά μόνον εκείνος που μπορεί να απελευθερώσει τη δημιουργική ενέργεια από τα χαμηλά επίπεδα της και να την ανυψώσει, ώστε να γίνει η δημιουργική δύναμη του πνεύματος. Μία δυναμική φύση μπορεί να είναι πολύ κακή, αλλά τουλάχιστον ένχει την δυνατότητα να γίνει πολύ καλή, αλλά μία φύση χωρίς δύναμη είναι πολύ αδύναμη και άσημαντη, για να είναι είτε καλή είτε κακή.

Μπορούμε τώρα να καταλάβουμε καλύτερα, πως το Άγιο Πνεύμα είναι και ο μεγάλος Έξαγνιστής. Είναι εκείνο το θείο Πύρ της δημιουργίας μέσα μας που, αν και στα πρώτα στάδια εκδηλώνεται μόνο στα χαμηλότερα επίπεδα, σιγά-σιγά και οι όλη τη γήινη σκουριά από τη φύση μας και μάς κάνει ικανούς να πραγματοποιήσουμε τη μεγάλη μεταμόρφωση προς όλο και υψηλότερα επίπεδα, μέχρις ότου παραμείνει τελικά μόνον ο άγνος χρυσός του πνεύματος.

Π.Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

Τά υπάρχοντα μνημεία εις τήν Αίγυπτον άποκαλύπτουν μίαν άρχαιοτάτην Ιστορίαν πλουσίας δράσεως καί Γνώσεως τών Μυστηρίων, τά όποία ήσαν κτήμα τών Ίερέων τής Αιγύπτου, οι όποιοι κατείχον τήν έσωτερικήν έπιστήμην τής Βασιλικής Τέχνης. Η μεγάλη Γνώσις είχε θεματοφύλακα τόν Ίεροφάντην ή Μυσταγωγόν.

Έντός τής Σιγής τών γιγαντιαίων ναών άνακαλύπτονται πολλαί άλήθειαι, ύπό έξεχουσών τινών διανοιών, έξελιγμένων πνευμάτων τά όποία ήρεύνων μακράν τής βεβήλου τύρβης τήν έπιστήμην τής Βασιλικής Τέχνης, τών Μυστηρίων. Τά πνεύματα δέ αυτά ό,τι άπεκάλυπον ή συνελάμβανον έπιμελώς τά προεφύλλασον άπό τάς μη άνεπτυγμένες διανοίαις. Τά καλύπτουν μέ συμβολικά παραστάσεις καί άλληγορικάς διδασκαλίας καί τά παραδίδουν μόνον εις τούς μεμημένους καί έφ' όσον άποδειχθοϋν ικανοί καί άξιοι εις τάς ειδικάς δοκιμασίας.

Οϋτω δημιουργοϋνται οι Μυσταγωγοί τής άρχαίας Αιγύπτου οι όποιοι παραδίδοντες άπό γενεάς εις γενεάν τάς Μυσταγωγικάς Παραδόσεις, δημιουργοϋν τούς Ίεροφάντας τής Αιγύπτου οι όποιοι καθιέρωσαν (κατά τина έκδοχήν περι τό έτος 2.600 π.Χ.) τά Αιγυπτιακά Μυστήρια, τά όποία, πρό κατακλυσμοϋ, έχουν τήν άφετηρία τους, άπό τήν Άρχαία Έλλάδα.

Άτυχώς σήμεραν άν καί διά τών πολλών άνασκαφών πλείσται σελίδες τοϋ βιβλίου τής έξελιξεως τοϋ Αιγυπτιακοϋ πολιτισμοϋ άπεκαλύφθησαν καί διηνοιχθησαν, παραμένουν κλεισται αι σελίδες εκείναι αι όποια περιέκλεισαν τάς Άποκρύφους Μυσταγωγικάς Διδασκαλίας τών Αιγυπτίων Ίεροφαντών.

Περί τών Αιγυπτιακών Μυστηρίων οϋδεις είναι εις θέσιν νά γνωρίζη απολύτως τί θετικόν. Τά μόνα υπάρχοντα στοιχεΐα είναι «ή βίβλος τών νεκρών» περιέχουσα μόνον τάς δοξασίας τών άρχαίων Αιγυπτίων περι θανάτου καί τής μετά θάνατον ζωής, έπιγραφαι καί παραστάσεις μνημείων καί έλάχιστα πληροφοριαί άρχαίων συγγραφέων.

Η μύσις εις τά Αιγυπτιακά Μυστήρια ήτο ή αύστηροτέρα καί ή περισσότερον έπιβλητική. Περί αύτης πληροφορίας τινάς, άρκετά σκοτεινάς παρέχουν οι Δούκιος Άπουλίηος (2ος μ.Χ. Αίων) καί ό νεοπλατωνικός Ίάμβλιχος (4ος μ.Χ.). Η κεντρική έδρα τών Μυστηρίων εύρίσκετο

* ΠΗΓΑΙ

- P. CHRISTIAN «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡ. ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ»
 I. ΒΗΣΙΛΗ «Η ΣΦΙΓΞ ΕΠΑΥΣΕ ΝΑ ΣΙΓΑ» ΙΛΙΣΟΣ 1957
 Π. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ «ΤΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ» 1960
 Π. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ «ΤΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ» 1973

εις τὴν Μέμφιδα πλησίον τῆς μεγάλης Πυραμίδος. Ἄλλ' ἄς κάμωμεν μίαν μικρὴν περιγραφὴν τῶν Πυραμίδων.

Αὗται εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου Γκίζα· τρεῖς τὸν ἀριθμὸν αἱ ὁποῖα σχηματίζουν διὰ τῆς θέσεως των τριγώνων τοῦ ὁποῖου ἢ μία πλευρὰ ἐκτείνεται πρὸς Βορρᾶν, ἢ ἕτερα πρὸς Δυσμάς καὶ ἢ τρίτη πρὸς Ἀνατολάς. Ἡ μεγαλύτερα κειμένη εἰς τὴν γωνίαν τῆς Ἄρκτου καὶ πρὸς τὸ Δέλτα, εἰκονίζει συμβολικῶς τὴν δύναμιν τῆς φύσεως. Ἡ δευτέρα κειμένη νοτιοδυτικῶς εἶναι τὸ σύμβολον τῆς κινήσεως, ἢ δὲ τρίτη κειμένη νοτιοανατολικῶς ταύτης παριστᾷ συμβολικῶς τὸν χρόνον.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς τελευταίας ἴστανται ἕτεροι τρεῖς μικρότεροι πυραμίδες καὶ κοντὰ εἰς αὐτάς εὐρίσκονται σορός μεγάλων ὀγκολίθων, ἐκ τῶν ὁποίων ὑποθέτομεν ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἑβδόμη πυραμῖς. Διὰ τῶν ἑπτὰ πυραμίδων ὑποτίθεται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἠθέλησαν νὰ παραστήσουν τοὺς ἑπτὰ γνωστούς τότε πλανῆτας οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν δι' ἀκτινοβολιῶν τὴν γήινην σφαῖραν μας καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχοντα ὄντα. Διὰ τὴν κτίσιν τῶν κτηρίων τούτων δὲν ὑπάρχει γνωστὴ χρονολογία. Ἡ μεγάλη κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Χέοπος, κατ' ἄλλους ὑπὸ τοῦ Χέμμη, τοῦ Σουφῆ ἢ ὑπὸ τοῦ Ἐρμοῦ τοῦ Τρισεγγίστου. Γενικῶς ὅμως σκότος καλύπτει τὴν ἀρχὴν τῶν μνημείων τούτων. Ἡ βᾶσις τῆς μεγάλης πυραμίδος ἔχει ἑκτασιν κατὰ μῆκος 720 ποδῶν, δηλαδὴ ὄγκον 75.000.000 κυβικῶν ποδῶν.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν μεγάλην πυραμίδα εὐρίσκεται ἡ Σφιγξ σιωπηλὸς πρόλογος, κλείς μυστηριώδης ἐπιμελῶς κεκρυμμένου Μυστηρίου.

Ἡ κεφαλὴ τῆς Γυναϊκὸς περιβαλλομένη ἀπὸ καλύπτραν συμβολίζει τὴν Διάνοιαν, τὴν ἀγνήν, τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀνεξάρτητον, τὴν ἐποπτεύουσαν καὶ γνωρίζουσαν τὸ Πᾶν. Στηρίζεται δὲ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ Ταύρου συμβόλου τῆς γονιμοποιῦ Δυνάμεως τῆς Ζωῆς καὶ τὸ παράγωγον αἴτιον τοῦ αἰώνιου Κάλλους τοῦ Ἐρωτος. Οἱ ὄνυχες τοῦ Λέοντος εἰκονίζουν τὴν ἀκατάβλητον φυσικὴν ἰσχύν καὶ τὸ θάρρος ἅτινα δεόν νὰ διακρίνουν τὴν Ἐλευθέραν Ψυχὴν, ὅπως κατατροπῶση τὴν ἄρνησιν καὶ διαλύσῃ τὸ σκότος. Τέλος αἱ πτέρυγες τοῦ Ἄετος συμβολίζουν τὴν δύναμιν τῆς πτήσεως, τὴν ἰκανότητα ἀνυψώσεως τοῦ πνεύματος δι' ἧς ἀποφεύγει τὴν ἔλξιν τῆς Γῆς καὶ τὰς περιπτώξεις τοῦ σκοτεινοῦ Ἄδου.

Ἡ τοποθέτησις τοῦ Ἱεροῦ τούτου συμβόλου πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν Ναῶν τῶν Μυστηρίων δεόν νὰ ἐσυμβόλιζεν δύο τινά. Ἡ τὸ ὅτι ἡ Σφιγξ μετὸν συμβολισμὸν τῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ φρουρὸς καὶ καθοδηγητὴς τῶν εἰς αὐτοὺς τελουμένων ἢ τὸ ὅτι οἱ ἐν τοῖς Μυστηρίοις εἰσερχόμενοι ἦτο δυνατόν ν' ἀποκτήσουν τὰς ἰκανότητας καὶ τὰς δυνάμεις πού συμβολίζει ἡ Σφιγξ, καθιστάμενοι Ἐλεύθεροι, Σοφοὶ καὶ Ἰσχυροί.

Τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια διακρίνονται:

- α) εἰς τὰ τῆς Ἰσιδος τελούμενα κατὰ τὴν ἑαρινὴν Ἰσημερίαν (22 Μαρτίου)
- β) εἰς τὰ τοῦ Σεράπιδος τελούμενα κατὰ τὸ θερινὸν Ἡλιοστάσιον (21 Ἰουνίου)
- γ) εἰς τὰ τοῦ Ὅσιριδος τελούμενα κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν Ἰσημερίαν (22 Σεπτεμβρίου)

Τά Μυστήρια τῆς Ἰσιδος ἀποτελοῦν τόν πρῶτον βαθμόν τῆς Αἰγυπτιακῆς μυήσεως ὁ ὁποῖος εἶναι ἀγνωστος. Τό τελετουργικόν τῆς μυήσεως ἔφευρεν ἑκστατικόν καί ἐντυπωσιακόν χαρακτήρα.

Δέν γνωρίζομεν ἐάν ὁ P. CHRISTIAN, τοῦ ὁποῖου τὰς πηγὰς χρησιμοποιοῦμεν, εἶχεν μυηθῆ εἰς παλαιὰ ἢ σύγχρονα Μυστήρια. Εἰκάζεται ὁμως ὅτι εἶχεν μυστηριακὴν κατάρτισιν δι' ἧς κατῶρθωσε νά συλλέξῃ καί συναρμολογήσῃ ἀπὸ τὰς νύξεις πού κάμνουν οἱ προγενέστεροι αὐτοῦ συγγραφεῖς καί μέ βάσιν τὴν Καββαλὰ ὥστε νά καταστρώσῃ τελετὴν μυήσεως.

Εἶναι γεγονός ὅτι περὶ τῆς οὐσίας τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων (ὡς καί πάντων ἄλλωστε τῶν Μυστηρίων) οὐδέν εἶναι γνωστόν σήμερον, λόγῳ τῆς τηρηθείσης Σιγῆς ὑπὸ τῶν Μεμμημένων. Πάντα δέ τὰ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐννοίας αὐτῶν γραφέντα ἀποτελοῦν κατὰ τό πλεῖστον ὑποθέσεις, καθότι οἱ Μῦσαι ἐτήρησαν ἀπολύτως τόν δοθέντα ὄρκον τῆς Σιγῆς. Ἡ Βίβλος τῶν νεκρῶν, ἐπιγραφαί καί παραστάσεις μνημείων εἶναι γραμμένα συμβολικῶς καί οὐδέν δύναται νά ἐξαχθῆ θετικόν περὶ τῆς οὐσίας τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων.

Τά σωζόμενα εἶναι ἱκανά, δι' ἓνα εὐφάνταστον μεμμημένον εἰς σύγχρονα Μυστήρια συγγραφέα, νά τόν βοηθήσουν νά συνθέσῃ τελετὰς μυήσεων καί δοκιμασιῶν. Ἀλλά τό Ἱερόν Μυστικόν τῶν Μυστηρίων παραμένει ἀπόρητον, ἀσύλληπτον καί μὴ ἀποκαλυπτόμενον εἰς τοὺς ἀμυήτους. Κατὰ τοὺς P. CHRISTIAN καί τόν νεοπλατωνικόν Ἰάμβλιχον μέ βάσιν τὴν Ἑβραϊκὴν Καββαλὰ καί τόν Λούκιον Ἀπουλιῖον θέλομεν σὰς παρουσιάσῃ μίαν Αἰγυπτιακὴν Μυσταγωγικὴν Τελετουργίαν καί ὡς ἐκ τούτου τὴν εὐθύνην τῶν ὄσων θέλομεν ἀναπτύξῃ δέν θά τὴν φέρομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κυρίως ὁ P. CHRISTIAN, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι ταῦτα ἠρύσθη ἐκ τῶν σωζομένων περὶ τῶν Μυστηρίων τοῦ Ἰάμβλιχου καί ἄλλων μεμμημένων, οἱ προαναφερθέντες συγγραφεῖς ὡς καί δημοσίευμα συνοπτικόν τοῦ ἀειμνήστου ἀδ. Ἰ. Βασιλῆ εἰς τόν Ἰλισόν τοῦ ἔτους 1957.

Ὁ Ἱεροφάντης ἔλεγεν εἰς τόν Μύστην:

«Ἴσθι παρατηρεῖν μετ' ἀκριβείας καί βούλεσθαι μετὰ δικαιοσύνης· γνῶθι τολμᾶν πᾶν ὅ,τι ἡ συνειδήσις ἐπιτρέπει· γνῶθι σιγᾶν ἐπὶ τοῖς σκοποῖς σου, ἂν δέ παρά τὴν καρτερίαν σου, ἡ ἐπαύριον φαίνεται οὐσα συνέχεια τῶν ἀγῶνων τῆς προτεραιᾶς πρόβαινε .....πρόβαινε ἀείποτε πρὸς τόν σκοπόν σου. Τὰ Ἑπτὰ Δαιμόνια τοῦ Ροδοσταυρίτου, οἱ φύλακες τῆς Ἱερᾶς κλειδῆς τῆς κλειούσης μέν τό παρελθόν διανοιγούσης δέ τό μέλλον θά θέσουν ἐπὶ τοῦ μετώπου σου τό στέμμα τῶν Δεσποτῶν τοῦ Χρόνου!.....»

Ἡ Σφιγξ ἦτο σύμβολον τῆς μυστηριακῆς δυναμείας τὴν ὁποίαν ἡμπορεῖ νά κατακτήσῃ ἡ Βούλησις τοῦ ἀνθρώπου καταλλήλως διευθυνομένη. Εἶναι τό ἄλφα καί τό ὦμέγα ὑψηλῆς μυσταγωγίας.

Ὁ Ἀπουλιῖος γράφει τὰ ἐξῆς μεταξύ ἄλλων:

«Ὁ Ἱερεὺς ἀφοῦ ἀπεμάκρυνεν τοὺς βεβήλους λαβῶν με ἐκ τῆς χειρὸς μέ ἔφευρεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Ἱεροῦ καί μέ περιέβαλεν μέ καινουργές ἐκ λινοῦ ἔνδυμα. Ἴσως περιεργε, ἀναγνώστα, αισθάνεσαι ἀγωνίαν νά μά-

θης τί ἐλέχθη καί ἐπράχθη ἀκολουθῶς. Θά σοῦ τό ἔλεγον ἐάν μοί ἐπετρέπετο νά σοί τό εἶπω. Θά τό ἐγνώριζες ἐάν σοί ἐπετρέπετο νά τό ἀκούσης. Ἀλλά τόσον τά ὦτα τά ὅποια θα ἤκουον τά πράγματα αὐτά, ὅσον καί ἡ γλῶσσα, ἣτις θα ἔλεγεν, θά ἔδρεπον τά κακά ἀποτελέσματα τῆς ἀφροσύνης των. Δέν θά σέ βασανίσω ἐν τούτοις πλειότερον εἰς τήν ἐκκρεμότητα εἰς τήν ὅποιαν εὐρίσκεισαι ἐν θρησκειτικῇ ἀναμονῇ. Ἄκουσον ἐπομένως ἀλλά πιστεῦε ὅ,τι εἶναι ἀληθές. Ἐπλησίασα τά ὅρια τοῦ Θανάτου, διέβην τό κατώφλιον τῆς Περσεφόνης, ὠχθήθην ἐφ' ὄλων τῶν στοιχείων, καί ἐπέστρεψα ἐπί τῆς γῆς. Εἶδον τόν Ἥλιον λάμποντα μέ τό ἀπαστράπττον γλυκό φῶς Του, ἐν μέσῃ νυκτί καί προσήγγισα εἰς τοὺς κάτω καί εἰς τοὺς ἄνω θεοὺς καί προσευχήθην πρὸς αὐτούς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἰδοῦ, σοί ἀφηγήθην πράγματα περὶ τῶν ὁποίων, καίτοι τά ἤκουσες, θά μείνης ἀναγκαστικῶς εἰς ἀγνοίαν».

«Ἰδέ Λούκιε, παρακινουμένη ἀπό τὰς παρακλήσεις σου ἐγώ ἣτις εἶμαι ἡ Φύσις, ἡ ἀρχικὴ πηγὴ ὄλων τῶν πραγμάτων, ἡ Βασίλισσα ὄλων τῶν αἰώνων, ἡ ὑψίστη τῶν Θεοτήτων, ἡ κυρίαρχος τῶν πνευμάτων τῶν νεκρῶν, ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων υπάρξεων, ἡ παγκόσμιος ὕλη, ἡ ἐνιαία καί ἐντούτοις πολύμορφος μορφή ἀδημιουργήτου υπάρξεως. Κυβερνῶ μέ το βλέμμα μου τὰς φωτεινὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, τοὺς ἀνέμους τῶν θαλασσῶν, τὴν ἡρεμίαν τοῦ κάτω Βασιλείου. Ὅλη ἡ γῆινος σφαῖρα λατρεύει τὴν Θεότητα μου κατὰ ποικίλους τρόπους μέ διάφορα δόγματα καί ὑπὸ παντοῖα ὀνόματα. Οἱ Φρύγιοι μέ ἀποκαλοῦν τὴν μητέρα τῶν θεῶν. Οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Ἀττικῆς Κεκρώπιον Ἀθηνᾶν. Οἱ Κύπριοι Ἀθηνᾶν τῆς Πάφου, οἱ βέλη φέροντες Κρήτες Ἄρτεμιν Δίκτυναν, οἱ τριγλωσσοὶ Σικελιανοὶ Στυγίαν Περσεφόνην. Οἱ Ἐλευσίνιοι ἀρχαίαν θεάν Δήμητραν. Ἄλλοι ἀκόμη μέ ὀνομάζουν Ἦραν ἢ θεά τῶν πολέμων, Ἐνηῶ ἢ Ἐκάτην ἢ Ραμουσίαν. Οἱ Αἰθίοπιοι, Ἄριοι καί Αἰγύπτιοι οἱ ὅποιοι εἶναι εἰδήμονες τῆς Ἀρχαίας Σοφίας ἀπονέμουσι εἰς ἐμέ τό ἀληθές ὄνομά μου, Βασίλισσα Ἰσις».

Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν μετώπην τοῦ Ναοῦ τῆς Ἰσιδος ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή:

«Ἐγώ εἶμι πᾶν τό γεγονός καί ὄν καί ἐσόμενον καί τό ἐμόν πέπλον οὐδεὶς πῶ θνητός ἀπεκάλυψεν».

Τὰ Μυστήρια τοῦ Σεραπίδος ἀπετέλουν τόν Β' βαθμὸν τῆς μύσεως, τὰ πρῶτα ἰσῶς, ἀναπαρίστων τὴν φθοράν καί ἀνανέωσιν τῶν δυνάμεων τῆς Φύσεως. Τὰ δευτέρα ἐνδεχομένως ἀναπαρίστων τὸν θάνατον τοῦ Ὅσιριδος.

Τὰ Μυστήρια τοῦ Ὅσιριδος ἀπετέλουν τόν Γ' βαθμὸν τῆς μύσεως παριστῶντα τὸν θάνατον καί τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, ὅστις ἦτο βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, διαδεχθεὶς τοὺς ἀπογόνους τοῦ μεγάλου Θεοῦ Ρᾶ, κατὰ τὸν Πλούταρχον, υἱὸς τοῦ γιγνίου Θεοῦ Σέμπ (Γῆς) καί τῆς οὐρανίας βασιλείσεως Νούτ (Οὐρανοῦ). Ἐλαβεν γυναῖκα του τὴν Ἰσιδα ἢ ὅποια κατήργησεν ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἀνθρωποφαγίαν καί ἐδίδαξεν τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καί τῆς ἀμπέλου. Εἶχεν ἀδελφόν ὀνόματι Σήθ (Τυφῶν). Οὗτος ὦν τό πνεῦμα τοῦ κακοῦ καί τῆς φθορᾶς συνώμοσε κατὰ τοῦ Ὅ-

σίριδος, συνέλαβεν διά δόλου αυτόν, τόν ἐφόνευσεν, κατετεμάχισεν αὐτόν ρίψας τὰ τεμάχια του εἰς τόν Νεῖλον.

Ἡ Ἴσις κατέφυγεν εἰς τόν Νεῖλον ἀναζητοῦσα τόν Ὅσιριν καί μετά πολλὰς περιπετείας εὔρεν ὅλα τὰ τεμάχια πλὴν τοῦ Φαλλοῦ, ὅστις ἔμεινεν εἰς τόν Νεῖλον. Διά τῆς δυνάμεως τοῦ σφοδροῦ Ἐρωτός της, ἀνάσυνεστησεν τό σῶμα καί τό ἐπανάφερεν εἰς Αἴγυπτον ἐμπιστευθεῖσα τοῦτο εἰς τούς ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι δικηρύξαν τήν ἀνάστασιν καί θεοποίησιν του. Τό μὴ ἀνευρεθέν γεννητικόν μόριον ἡ Ἴσις ἀντικατέστησεν διά τεχνητῆς ἀπομιμήσεως, τήν ὁποῖαν καί καθιέρωσεν ὑπό τό ὄνομα «Φαλλός» ἀνευρισκόμενος ὡς ἔμβλημα γονιμότητος εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια.

Γονιμοποιηθεῖσα ὑπό τοῦ ἀνάσταθθέντος Ὅσιριδος, ἐγέννησεν τόν Ὠρον ὁ ὁποῖος κατενίκησεν τόν Σῆθ. Ἡ ἐρμηνεία τοῦ μύθου ἔχει καί ἀστρονομικήν σημασίαν. Ὁ Ὅσιρις εἶναι ὁ ἥλιος καί ἡ Ἴσις ἡ Σελήνη. Ὁ Τυφὼν εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ χειμῶνος ὁ ὁποῖος ἐπιφέρει τήν καταστροφήν τῆς γονιμοποιῶ καί εὐφοροποιῶ δυνάμεως τοῦ Ἡλίου.

Τήν μετὰ πάροδον τοῦ Χειμῶνος ἐπάνοδον τοῦ Ἡλίου, τοῦ πολλοῦ ἡλιακοῦ φωτός καί θερμότητος διά τῶν ὁποίων ἀναζωογονεῖται ἡ Φύσις κατὰ τήν ἀνοιξιν, συμβολίζει ἡ ἀνάστασις καί ἡ θεοποίησις τοῦ Ὅσιριδος. Ὁ Ὅσιρις καί ὁ Σῆθ συμβολίζουν τὰς δύο ἀνταγωνιζόμενας ἀρχὰς τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, τοῦ φωτός καί τοῦ σκότους, τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου.

Σύμβολα διασωθέντα ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων εἶναι:

- α) Ἡ στιγμή ἐντός κύκλου παριστῶσα τήν Θεότητα περιβεβλημένη τήν αἰωνιότητα.
- β) Ἡ σφαῖρα τὸ σύμβολον τοῦ αἰωνίου Θεοῦ.
- γ) Ὁ οὐροβόρος ὄφης, τήν αἰωνιότητα.
- δ) Παιδίον καθήμενον ἐπὶ λωτοῦ τόν Ἡλιον.
- ε) Τὸ δένδρον τοῦ Φοίνικος τήν νίκην.
- στ) Ἡ ράβδος τήν ἐξουσίαν.
- ζ) Ὁ μύρμηγξ τήν γνῶσιν τῆς ἐργασίας.
- η) Ἡ αἶξ τήν γονιμότητα.
- θ) Ἡ δεξιὰ χεὶρ μέ τούς δακτύλους ἀνοικτούς τήν ἀφθονίαν καί
- ι) Ἡ ἀριστερά κλειστή, τήν προστασίαν.

Ὁ Μῦθος τοῦ Ὅσιριδος ὁμοιάζει πρὸς τόν μῦθον τοῦ Χιράμ Ἀβί.

Ἡ Μυσταγωγία μεγαλεῖον τῶν Μυστηρίων καί τῆς Γνώσεως δὲν μετεδίδετο εἰς ὅλους ἀκόμη καί τούς κληρικούς. Ὑπῆρχε καί μεταξύ τῶν ἱερέων κλίμαξ μυστικῆς διὰ προηγουμένης δοκιμασίας τοῦ Μύστου. Οἱ Βέβηλοι ὑπόκειντο εἰς αὐστηροτάτην ἐξέτασιν ὡς πρὸς τόν παρελθόντα βίον των καί ἡ εἰσοδοχὴ των ἀπεφασίζετο διά μυστικῆς ψηφοφορίας.

Ἡ πρώτη δοκιμασία ἦτο τρομερὴ ὥστε ἠναγκάζετο ὁ στερούμενος ψυχικοῦ σθένους νά ὀπισθοχωρήσῃ. Ἐάν ὁμως ὑπερνικοῦσε τὰς πρώτας δοκιμὰς ἐξαφανιζόταν εἰς μυστηριῶδες περιβάλλον σκοτεινόν.

Ὁ Πυθαγόρας, ὁ Θαλῆς, ὁ Πλάτων, ὁ Εὐδοξος ἐμυθήσαν καί ἐπέτυχον εἰς ὅλας τὰς φάσεις τῆς μυσταγωγίας. Ὁ Πυθαγόρας εἶχε διδάσκαλον τόν Σόνχιν. Ὁ Πλάτων ἐδιδάχθη ἐπὶ δεκατρία ἔτη ἀπὸ τούς μύστας διδασκάλους, Παθενεῖτβ, Ὀχόαπς, Σέχνουφιν, Ἐθωμον. Ἔτσι ἡ μεγάλη

πλατωνική διδασκαλία ἐνεπνεύσθη εἰς τόν Πλάτωνα εἰς τὰ ἄδυστα τῆς Μέμφιδος καί τῆς Ἡλιουπόλεως ἀπό τούς μύστας τῶν Πυραμίδων.

Ὁ Ἰάμβλιχος ἀναφέρει ὅτι:

«Οἱ μεμνημένοι ἀπενεκροῦντο κατὰ τό ἴδιον τῶν ἐγώ καί ἐμεταμορφοῦντο. Οὔτε τό πῦρ, οὔτε ὁ σιδηρός ἤμποροῦσαν νά βλάψουν αὐτούς καί οὐδέν φυσικόν ἐμπόδιον παρημποδίζεν τὰ βήματά τῶν. Ἡ πνοή τοῦ θείου πνεύματος ἔπνεε περὶ αὐτούς. Τά δημιουργικά τυπικά τῶν Μυστηρίων ἐκτελοῦνται ἐπακριβῶς καί οἱ Θεοὶ διευθύνουν τὰς ἐργασίας. Τά Μυστήρια περιλαμβάνουν προσευχάς καί ἐπικλήσεις, διὰ τῶν ὁποίων, διὰ μέν τῶν πρώτων ἀφυπνίζεται ἡ ἐντός ἡμῶν θεία οὐσία, διὰ δέ τῶν δευτέρων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐνωσις αὐτῆς μετὰ τῆς θείας πρώτης αἰτίας».

Ὁ δόκιμος μέ δεμένους τούς ὀφθαλμούς ὁδηγεῖται ὑπό δύο θεσμοθετῶν – δοκιμαστῶν – ἐνώπιον τῆς Σφιγγός. Μία ὀρειχάλκινος θύρα ἀνοίγει καί ἐπανακλείει ἀθορύβως ὑπό τὴν ὠθησιν ἐνός μυστηριώδους ἐσωτερικοῦ μηχανισμοῦ. Ὁ ἕνας τῶν θεσμοθετῶν λαμβάνει λύχνον ἐκ τοῦ τοίχου καί προηγείται φωτίζων τὴν ὁδόν. Ὁ δεῦτερος ὁδηγεῖ τόν δόκιμον ἐκ τῆς χειρός ὅπως κατέλθῃ κλίμακα ἐλικοειδῆ ἐξ 22 βαθμίδων. Εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα ἀνοίγεται ἐτέρα ὀρειχάλκινος θύρα διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται εἰς αἶθουσαν κυκλοειδῆ. Τό ἐσωτερικόν μέρος τῆς θύρας εἶναι ἐπενδεδυμένον ἐξ ἐπιχρύσματος γρανιτικοῦ, τοῦ ἰδίου χρώματος μέ τὰς πλευράς τῆς αἰθούσης, εἰς τρόπον ὥστε νά μὴν διακρίνεται τό διαχώρισμα τῆς θύρας. Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ δοκιμασία τῆς Μυήσεως.

Οἱ δύο θεσμοθεταὶ – δοκιμασταὶ σταματοῦν βιαίως τόν δόκιμον προσπαθοῦντες νά τόν πείσουν ὅτι εὐρίσκεται πρό κρημοῦ πού ἀπέχει ἕνα βῆμα ἀπὸ τὴν θέσιν του.

«Ἡ ἀβυσσος αὐτῆ, τοῦ λέγουν, περικυκλοῖ τόν Ναόν τῶν Μυστηρίων, προφυλάττουσα αὐτόν ἀπὸ τῆς περιεργείας τῶν ἀμυήτων. Ἦλθαμε ἐνώριτερον. Οἱ ἀδελφοί μας δὲν κατεβίβασαν τὴν κρεμαστὴν γέφυραν διὰ τῆς ὁποίας οἱ Μεμνημένοι μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἰεράν γῆν. Ἄς ἀναμεινωμεν νά ἔλθουν, ἀλλ' ἂν ἀγαπᾷς τὴν ζωὴν σου μὴ κινηθῆς χιλιούτων. Σταύρωσε τὰ χέρια σου στὸ στήθος, μὴ ἀποσύρεις τόν ἐπίδεσμον ἀπὸ τούς ὀφθαλμούς σου μέχρις ὅτου διαταχθῆς νά προχωρήσης».

Ὁ δόκιμος γνωρίζει ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν δὲν εἶναι πλέον κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καί ὅτι χωρὶς ἀντίστασιν πρέπει νά δέχεται τὰς διαταγὰς καί νά διέλθῃ τούς κινδύνους διὰ τῶν ὁποίων δοκιμάζεται τό ψυχικόν του σθένος καί ἡ κυριαρχία ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀποκτᾷ πεποίθησιν εἰς τὴν νοημοσύνην του, τὴν Βούλησιν του. Φλέγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Γνώσεως τῶν Μυστηρίων τὰ ὁποῖα θά μπορέσῃ νά ἐρμηνεύσῃ μόνον διὰ τῆς ὑπακοῆς καί τῆς ὑπομονῆς. Ὁ δόκιμος εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν εὐρισκόμενος προσπαθῆ νά συγκεντρωθῆ εἰς τόν ἑαυτόν του νά βρῆ δύναμεις ἀντιστάσεως εἰς τὰς συγκινήσεις τὰς ὁποίας διέρχεται.

Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν εὐρισκόμενος, οἱ Δοκιμασταὶ λαμβάνουν ἀπὸ ἕνα Βωμόν δύο ἐσθῆτας λινὰς καί λευκάς, δύο ζῶνας, τὴν μίαν χρυσοῦν καί τὴν ἄλλην ἀργυρᾶν καί δύο προσωπίδας, μιᾶς κεφαλῆς Λέοντος καί τῆς ἄλλης Ταύρου. Ἡ λευκὴ ἐσθῆς εἶναι τό σύμβολον τῆς Μυστηριακῆς Ἀγνότητος. Ἡ Χρυσὴ Ζώνη συμβολίζει τόν Ἥλιον καί ἡ Ἀργυρᾶ τὴν

Σελήνην. Ἡ κεφαλή τοῦ λέοντος συμβολίζει τὸ ζωδιακὸν σημεῖον τὸ ὁποῖον ἡ ἀστρολογικὴ γλῶσσα παραδέχεται ὡς θρόνον τοῦ Ἡλιακοῦ Δαιμονίου. Ἡ κεφαλή τοῦ Ταύρου συμβολίζει τὸ ζωδιακὸν σημεῖον ἐκ τοῦ ὁποῖου ἡ Σελήνη ἐπιδρᾷ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἐπὶ τῆς Γῆς.

Οἱ θεσμοθέται-δοκιμασταὶ περιβεβλημένοι διὰ τῶν μυστηριωδῶν τούτων συμβολισμῶν εἰκονίζουσι τὰ δύο Αἰγυπτιακὰ Δαιμόνια (πνεύματα) Πι-Ρέ καὶ Πι-Ίοχ τὰ ὁποῖα διέπουν τὰς κινήσεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Μυστηριακὴ Γνώσις ἀπέδιδε τὴν μεγαλειτέραν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ὄντων. Ἡ ἀποκάλυψις τῶν σημείων ἐγένετο εἰς τὸν δόκιμον μετὰ τὸ πέρασ τῶν δοκιμασιῶν.

Ὅταν οἱ Θεομοθέται-δοκιμασταὶ ἐφόρουσι τὰς προσωπίδας ἐτοιμαζόμενοι εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐν μεγάλῳ θορύβῳ καταπακτὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἐκινεῖτο δρέπανον καὶ ἐκ τοῦ βάθους ἤκουετο φωνὴ πένθιμος λέγουσα: «Οὐαὶ τῷ βεβήλῳ τῷ διαταράσσοντι τὴν ἡσυχίαν τῶν τεθνεότων!...»

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀφαιρεῖται ὁ ἐπίδεσμος τοῦ δοκίμου ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἐνώπιον τῶν τριῶν διὰ τοῦτον μορφῶν αἱ ὁποῖαι προσπαθοῦν νὰ τὸν λιποψυχήσουσι.

Ἐάν ὁ δόκιμος διατηρήσῃ τὸ θάρρος του κατὰ τοῦ δρεπάνου τὸ ὁποῖον ἐπτάκις τὸν ἀπειλεῖ, τὸ φάσμα ἐξαφανίζεται καὶ κλείνει ἡ καταπακτὴ δεχόμενος τὰ συγχαρητήρια τῶν θεσμοθετῶν-δοκιμαστῶν οἱ ὁποῖοι λέγουσι εἰς αὐτόν:

«Ἡσθάνθης τὴν ψυχρότητα τοῦ θανατηφόρου σιδήρου καὶ ὁμως δὲν ὀπισθοχώρησες, ἀντιμετώπισες ἀπὸ κοντὰ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόβον καὶ περιεφρόνησες αὐτόν. Ἐχει καλῶς. Εἰς τὴν πατρίδα σου μπορεῖς νὰ γίνῃς ἥρωας καὶ νὰ θαυμάσῃς ὡς τοιοῦτος. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ὑπάρχει ἐτέρα ἀρετὴ ὑψηλότερα τῆς ἀνδρικῆς γενναιότητος, δηλαδὴ ἡ ἐκουσία ταπεινώσις, ἡ θριαμβεύουσα τῆς ματαιοφροσύνης. Ἐχεις τὸ σθένος πρὸς τοιαύτην νίκην τοῦ ἑαυτοῦ σου;»

Ὁ δόκιμος λαμβάνει θάρρος ἀποκτᾷ περισσότεραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτόν του.

«Καλὰ λοιπόν, τοῦ λέγουσι, ἀνάγκη τώρα νὰ συρθῆς κατὰ γῆς μέχρις οὗ φθάσῃς εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἱεροῦ ὅπου οἱ ἀδελφοὶ σὲ περιμένουν νὰ σοὺ γνωρίσουν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ἀντάλλαγμα τῆς ταπεινότητός σου. Θέλεις νὰ υποβληθῆς εἰς αὐτὸ τὸ κοπιώδες ταξίδι;»

Ὁ δόκιμος δέχεται...

«Λάβε λοιπόν αὐτὸν τὸν λύχνον ὁ ὁποῖος εἰκονίζει τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ, τὸ παρακολουθοῦν ἡμᾶς ὅταν βαδίζομεν κεκρυμμένοι ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων. Πῆγαινε θαρραλέως δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῆς παρὰ τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὴν δοκιμασίαν τῆς ἀπομονώσεως.»...

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ δόκιμος λαμβάνει τὸν λύχνον παρὰ τοῦ ἐνός τῶν Θεσμοθετῶν-δοκιμαστῶν καὶ ὁ ἕτερος ἀνοίγει μυστηριωδῶς πᾶρον στενὴν καὶ χαμηλὴν διερχομένην μόνον συρτῶς.

«Ἡ ὁδὸς αὕτη, λέγουσι εἰς τὸν δόκιμον, εἶναι γιὰ σένα ἢ εἰκὼν μνήματος εἰς τὸ ὁποῖον κάθε ἀνθρώπος θά ταφῆ εἰς τὸ τέλος τῆς γηίνου ζωῆς του γιὰ νὰ ξυπνήσῃ ἐλεύθερος τῆς ὕλης εἰς τὴν αἰωνίαν αὐγὴν τῆς ζωῆς τῶν

πνευμάτων. Ἐνίκησες τό φάσμα τοῦ Θανάτου. Πήγαινε νά θριαμβεύσης τῶν καταπλήξεων τοῦ τάφου».

Οἱ ὁδηγοί ἀναμένουν ἐν σιγῇ τήν ἀπόφασιν τοῦ δοκιμοῦ καί ἐν ἀδυναμία τούτου ὁδηγοῦν αὐτόν ἔξω τοῦ Ἱεροῦ τόπου με κλειστούς ὀφθαλμούς. Ἐάν ἐδέχετο, τόν ἀποχαιρετοῦσαν εὐχόμενοι στό καλό διά τās δοκιμασίας. Ὅταν τό σῶμα τοῦ δοκιμοῦ χανόταν εἰς τόν σωλήνα κλειόταν πίσω του ἡ ὀπή μετά πατάγου ἐνώ μακρινή φωνή ἔλεγε πρὸς αὐτόν: «Ἐνταῦθα ἀπόλλυνται οἱ μωροὶ οἱ ὀρεγόμενοι τῆς Ἐπιστήμης τῶν Μυστηρίων καί τῆς Ἰσχύος!...»

Τοῦτο ἐπαναλαμβανόταν ἐπτάκις διά μυστηριώδους ἀκουστικοῦ μηχανήματος καί δημιουργεῖ ἀνησυχίαν τρόπον καί σκέψεις εἰς τόν δόκιμον. Ἡ ἀμφιβολία μέ τόν τρόπον δημιουργοῦν ἀγωνίαν καί ταραχήν καί τό ἐπικλινές τοῦ σωλήνος δημιουργεῖ τήν ἐντύπωσιν ὅτι βυθίζεται εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς.

Εἰς αὐτήν τήν κατάστασιν, προχωρεῖ καί καταλήγει εἰς τό χεῖλος μεγάλου κρατήρος εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου κώνου ἀπαστράπτοντος. Σκάλα σιδηρᾶ διαδέχεται τόν σωλήνα ἐξαφανιζομένη εἰς σκότος τρομερόν. Μπροστά τό ἀγνωστον, γεμάτο ἀγνώστων κινδύνων. Πίσω ὀπισθοχώρησις ἀπηγορευμένη... Ἡ κατάσταση αὕτη ἤμπορεῖ νά ὁδηγήσῃ εἰς τρέλλαν καί τόν στωϊκότερον τῶν φιλοσόφων. Ὁ δόκιμος ἀποφασίζει νά προχωρήσῃ βῆμα πρὸς βῆμα μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ δυνατοῦ.

Ἡ σιδηρᾶ σκάλα ἀριθμεῖ 78 σκαλιά, εἰς τό τέλος τῆς ὁποίας ὑπάρχει βάραθρον τό ὁποῖον τόν προσελκύει εἰς τό τελευταῖον μυστήριον τῆς ἀδυσωπήτου μοίρας. Ἀριστερά διακρίνει μίαν ρωγμὴν διά τῆς ὁποίας μπορεῖ νά διέλθῃ ἄνθρωπος. Ἀκολουθεῖ τήν ὁδόν αὐτήν ἡ ὁποία στρέφεται ἐλικοειδῶς. Εἰς τό 22ον βάραθρον ὑπάρχει ὀρειχάλκινον δρύφρακτον διά τοῦ ὁποίου διακρίνεται παστάς ὑποβασταζομένη ὑπὸ καρυατίδων καί εἰκονιζουσῶν 24 Σφίγγας, δῶδεκα δεξιά καί δῶδεκα ἀριστερά. Εἰς ἕκαστον διάστημα μεταξύ τῶν Σφυγγῶν ὁ τοῖχος εἶναι κεκαλυμμένος ἐκ τοιχογραφημάτων τὰ ὁποῖα παριστάνουν πρόσωπα καί σύμβολα μυστηριώδη. Αὐτοὶ οἱ 22 πίνακες τοποθετημένοι ἀνά δύο κατὰ πρόσωπον φωτίζονται ὑπὸ 11 τριπόδων ὀρειχαλκίνων, τοποθετημένων ἐντὸς γραμμῆς ἡ ὁποία διαχωρίζει κατὰ μήκος τό μέσον τῆς παστάδος. Ἐκαστος τρίπους φέρει ἀνά μίαν Σφίγγα κρυσταλλίνην, ἐν τῇ ὁποία καιεῖ θρυαλλίς ἐξ ἀμιάντου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀρωματισμένου ἐλαίου.

Εἷς Μύστης ὀνομαζόμενος Παστοφόρος (φύλαξ τῶν Ἱερῶν συμβόλων) προσέρχεται ν' ἀνοίξῃ τό δρύφρακτον καί λέγει πρὸς τόν δόκιμον: «Υἱέ τῆς γῆς, ὡς εὖ παρέστης. Διέφυγες τῆς παγίδος τῆς ἀβύσσου, ἀνεκάλυψες τήν ὁδόν τῶν Σοφῶν. Ὅλιγοι πρὶν ἀπὸ σένα ὑπερνίκησαν αὐτήν τήν δοκιμασίαν οἱ ἄλλοι ἐχάθησαν. Ἐπειδὴ ἡ μεγάλη Ἰσις σέ προστατεύει, θά σέ ὁδηγήσῃ ὡς ἐλπίζω ὑγιᾶ καί σῶν μέχρι τοῦ ἀδύτου, ὅπου ἡ ἀρετὴ στεφανοῦται. Ὄφειλν νά σέ προειδοποιήσῃ ὅτι καί ἄλλοι κίνδυνοι σέ περιμένουν. Μοῦ ἐπιτρέπεται νά σ' ἐνθαρρύνω καί νά σοῦ ἐξηγήσω μερικά σύμβολα τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις ὀπλιζει τήν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐλα νά ἴδῃς αὐτάς τās Ἱεράς εἰκόνας. Ἄκουσε τὰ λόγια μου μέ προσοχήν. Μάθε νά συγκρατήσῃς αὐτά εἰς τήν μνήμην σου, οἱ Βασιλεῖς

τοῦ κόσμου ὅταν ἐπανεέλθῃς εἰς τὴν γῆν θά εἶναι ὀλιγώτερον ἀπὸ σένα Ἰσχυροί».

Καὶ ὁ Παστοφόρος ἐξακολουθεῖ τὴν κατωτέρω διδασκαλίαν περὶ τῶν 22 σχεδιογραφημάτων.

« Ἀρχὴ πάσης Σοφίας καὶ πηγὴ πάσης δυνάμεως εἶναι ἡ Βούλησις. Ἡ Ἐπιστήμη τῆς βουλήσεως περιλαμβάνεται εἰς 22 μυστήρια ἢ Ἱερογλυφικούς συμβολισμούς, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἰδιότης καλύπτει μίαν ἔννοιαν καὶ τῶν ὁποίων τὸ σύνολον ἀποτελεῖ μίαν διδασκαλίαν ἀπόλυτον, ἐντυπωμένην εἰς τὴν μνήμην διὰ τῆς ἀναποκρίσεως αὐτῶν εἰς γράμματα τῆς Ἱερᾶς γλώσσης καὶ πρὸς τοὺς ἀριθμούς οἱ ὁποῖοι συνεννοῦνται πρὸς αὐτὰ τὰ γράμματα. Κάθε γράμμα καὶ κάθε ἀριθμὸς ὅταν τὸ βλέμμα τοὺς παρατηρεῖ ἢ ὁ λόγος τοὺς προφέρει ἐκφράζει μίαν πραγματικότητα τοῦ θείου κόσμου, τοῦ ἀοράτου κόσμου καὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Κάθε μυστηριῶδες σύμβολον, ὁρατὸν καθιστάμενον εἶναι ὁ τύπος ἑνὸς νόμου τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὰς πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς δυνάμεις τῶν ὁποίων ὁ συνδυασμὸς παράγει τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς».

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ 1. ΓΡΑΜΜΑ ΑΘΩΙΜ (Α)–ΑΡΙΘΜΟΣ 1.

$A = 1$. Ἐκφράζει ἐν τῷ θεῷ κόσμῳ τὸ Ὄν τὸ ἀπόλυτον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπορρέουν ἅπαντα τὰ δυνατὰ γενέσθαι. Ἐν τῷ κόσμῳ τῷ νοερῷ τὴν Μονάδα, τὸ στοιχεῖον καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἀριθμῶν. Τὴν Βούλησιν ἀρχικὸν στοιχεῖον τῶν πράξεων. Ἐν τῷ κόσμῳ τῷ φυσικῷ τὸν Ἄνθρωπον, τὸν ὑπεράνω τῶν ἄλλων σχετικῶν ὄντων τεθειμένων, τὸν κεκλημένον ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὰς ὁμοκέντρους σφαιρας τοῦ ἀπολύτου, διὰ τινος συνεχοῦς ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων του.

Τὸ μυστηριῶδες σύμβολον 1 παριστᾷ Μύστην, τύπον τοῦ τελείου ἀνθρώπου κεκτημένου τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις του. Εἰκονίζεται ὀρθίος καὶ δηλοῖ τὴν στάσιν τῆς Βουλήσεως πρὸς Δράσιν. Ἡ ἐσθῆς του εἶναι λευκὴ καὶ συμβολίζει τὴν Ἀγνότητα. Ὁφίς οὐροβόρος χρησιμεύει ὡς ζῶνι του καὶ εἶναι τὸ σύμβολον τῆς Αἰωνιότητος. Τὸ μέτωπόν του στέφεται διὰ κύκλου Χρυσοῦ καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ Φῶς.

Ὁ κύκλος ἐκφράζει τὴν Παγκόσμιον Περιφέρειαν ἐντὸς τῆς ὁποίας περιφέρονται πάντα τὰ κτίσματα. Ἡ δεξιὰ τοῦ Μύστου κρατεῖ Σκῆπτρον Χρυσοῦν, Ἐμβλημα Ἐξουσίας καὶ ὑψοῦται εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς σημεῖον ἐφέσεως καὶ ἀνυψώσεως πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων, τὴν Σοφίαν, τὴν Ἰσχύν καὶ τὸ Κάλλος. Ἡ ἀριστερὰ ἐκτείνει τὸν λιχανόν πρὸς τὴν γῆν καὶ τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ τελείου ἀνθρώπου εἶναι τὸ Βασιλεύειν ἐπὶ τοῦ Ὑλικοῦ Κόσμου.

Ἡ διπλῆ αὐτῆ χειρονομία ἐκφράζει ἐπίσης ὅτι ἡ Ἀνθρωπίνη Βούλησις ὀφείλει ν' ἀντανაკλᾷ ἐδῶ κάτω τὴν θεῖαν Βούλησιν παραγωγῆς τοῦ ἀγαθοῦ. Μπροστὰ εἰς τὸν Μύστην ἐπὶ τῆς Κυβικῆς Πέτρας κείνται ποτήριον, ρομφαία (ξίφος) καὶ Σιγλος (νόμισμα χρυσοῦν), ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγλυμμένος Σταυρός.

Τὸ Ποτήριον συμβολίζει τὰ Πάθη. Ἡ Ρομφαία τὴν Ἐργασίαν, τὴν πά-

λην ἢ ὁποία παραμερίζει τὰ προσκόματα καὶ τὰς δοκιμασίας τοῦ πόνου. Ὁ Σιγλος νόμισμα ὠρισμένης ἀξίας παριστᾷ τὰ τελειωμένα ἔργα, τὴν Κτηθείσαν Δύναμιν καὶ τὴν Δραστικότητα τῆς Βουλῆσεως. Ὁ Σταυρός Σφραγίς τοῦ Ἀπειρου τοῦ ὁποίου ὁ Σιγλος φέρει τὸ σημεῖον, ἀναγγέλει τὴν μέλλουσαν ἀνύψωσιν αὐτῆς τῆς Δυνάμεως, εἰς τὰς Σφαίρας τοῦ Μέλλοντος.

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι ὁ Ἄνθρωπος ὀφείλει, ὅπως ὁ Θεός, νά δρᾷ συνεχῶς. Μηδέν βούλεσθαι, μηδέν πράττειν εἶναι ὁμοίως ὀλέθριον ὅπως τὸ βούλεσθαι ἢ πράττειν τὸ κακόν. Τόν Μύστην πρέπει νά διακρίνη σταθερά βούλησις καὶ ἐμπιστοσύνη εἰς τόν ἑαυτὸν του, διευθυνόμεναι παρά τοῦ Λογικοῦ καὶ τῆς Ἀγάπης τῆς Δικαιοσύνης, διὰ νά τόν ὀδηγήσουν εἰς τόν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ νά τόν προφυλάξουν ἐκ τῶν κινδύνων τῆς πορείας ἐν τῇ ζωῇ.

ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑ ΒΕΙΝΘΙΝ (B) – ΑΡΙΘΜΟΣ 2

B = 2. Ὑποδηλοῖ ἐν τῷ θεῷ κόσμῳ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Ἀπολύτου ὄντος, τοῦ περιλαμβάνοντος τοὺς τρεῖς ὅρους πάσης ἐκδηλώσεως: Τὸ Παρελθόν, τὸ Ἐνεστώς, τὸ Μέλλον. Ἐν τῷ νοερῷ κόσμῳ τὴν Δυάδα, ἀνταύγειαν τῆς Μονάδος. Τὴν Ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων, κατανόησιν τῶν ὀρατῶν καὶ ἀορατῶν. Ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ τὴν Γυναῖκα, τύπον τοῦ Ἀνθρώπου καὶ συνενουμένην τῷ Ἄνδρι πρὸς διαιώνησιν τοῦ εἶδους διὰ τοῦ νόμου τοῦ Ἐρωτος.

Τὸ ΙΙ μυστηριῶδες σύμβολον εἰκονίζεται διὰ γυναικὸς καθημένης εἰς τὸν ναόν τῆς Ἰσιδος μεταξύ δύο κίωνων. Ὁ πρὸς δεξιά κίων εἶναι Ἐρυθρός καὶ δηλοῖ τὸ Καθαρόν Πνεῦμα καὶ τὴν φωτεινὴν ἀνύψωσιν του ὑπὲρ τὴν Ὑλιν. Ὁ ἀριστερός κίων εἶναι Μέλας καὶ συμβολίζει τὴν Νύκτα τοῦ Χάους, τὴν ἔλξιν, φυλάκισιν τοῦ Ἀκαθάρτου Πνεύματος εἰς τὰ δεσμά τῆς Ὑλης. Ἡ γυνὴ στέφεται διὰ Τιάρας φεροῦσης ἡμισέληνον καὶ σκεπάζεται διὰ πέπλου τοῦ ὁποίου αἱ πτυχαὶ πίπτουν ἐπὶ τοῦ προσώπου της. Φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους της τὸν Ἡλιακὸν Σταυρόν, εἰς δὲ τὰ γόνατα βιβλίον ἀνοικτόν τὸ ὁποῖον ἡμικαλύπτει διὰ τοῦ μανδύου.

Αὐτὸ τὸ συμβολικόν σύνολον προσωποποιεῖ τὴν Ἀπόκρυφον Ἐπιστήμην τὴν ἀναμένουσα τὸν Μύστην εἰς τὸ ἄδυτον τῆς Ἰσιδος ἵνα φανερώσῃ τὰ Μυστήρια τῆς παγκοσμίου Φύσεως. Ὁ Ἡλιακὸς Σταυρὸς σημαίνει τὴν Γονιμοποίησιν τῆς Ὑλης διὰ τοῦ Πνεύματος. Σημαίνει ἐπίσης, ὡς Σφραγίς τοῦ Ἀπειρου, ὅτι ἡ Ἐπιστήμη προέρχεται ἄνωθεν παρά τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἄνευ ὀρίων, ὅπως ἡ πηγὴ τῆς.

Ὁ πέπλος ὁ καλύπτων τὴν Τιάραν καὶ μεταπίπτων ἐπὶ τοῦ προσώπου ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ Ἀλήθεια ἀποκρύπτεται ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀμύητων καὶ τῆς βεβήλου περιεργείας. Τὸ ἡμικεκρυμμένον βιβλίον δηλοῖ ὅτι τὰ Μυστήρια δὲν ἀποκαλύπτονται παρά εἰς τὴν μόνωσιν, εἰς τὸν Σοφὸν τὸν ἐν Σιγῇ «τὸν Νοῦν εἰς ἑαυτὸν συλλέγοντα καὶ κρατοῦντα καρτερῶς καὶ ἡσυχῶς ἑαυτοῦ».

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι τὸ πνεῦμα φωτίζεται ἀναζητοῦν τὸν Θεόν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς Βουλῆσεως. Ὁ Θεὸς εἶπεν «Γεννηθῆτω τὸ φῶς»

καί ἐγεννήθη τό φῶς. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά λέγη: «Ἐκδηλωθήτω μοι ἡ Ἀλήθεια, γένοιτό μοι τό Ἄγαθόν.» Ἐάν δέ ὁ ἄνθρωπος κατέχει ὑγιᾶ Βούλησιν θά ἴδῃ τήν Ἀλήθειαν λάμπουσας καί ὀδηγοῦσας αὐτόν.

Ἄν τό σύμβολον II ἔχει κατανοηθῆ ὑπό τῆς διανοίας σου, κρούσον θαρραλέως τήν θύραν τοῦ μέλλοντος καί ἀνοιγήσεται, ἀλλά σπούδασον ἐπί πολύν χρόνον τόν δρόμον εἰς τόν ὅποιον θά εἰσέλθης. Στρέψε τό πρόσωπον εἰς τόν Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης καί ἡ Γνώσις τῆς Ἀληθείας θά σοῦ δοθῇ. Ἀπόκρυπτε τήν Ἀλήθειαν ἀπό τοῦς ἀνωρίμους γιά νά μὴν περιέλθῃ εἰς τήν ἀτροφικὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων, διαστραφῇ καί κατακάυσῃ αὐτούς.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ III. ΓΡΑΜΜΑ ΓΟΜΟΥ (Γ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 3

Γ = 3. Δηλοῖ ἐν τῷ θεῷ κόσμῳ τήν Ὑπερτάτην Δύναμιν, τόν αἰωνίως ἐν ἐνεργείᾳ Νούν, τήν ἀπόλυτον Σοφίαν. Ἐν τῷ νοερῷ κόσμῳ, τήν Παγκόσμιον Γονιμότητα τοῦ ὄντος. Ἐν τῷ Φυσικῷ Κόσμῳ, τήν Φύσιν ἐν ἐργασία, τήν βλάστησιν τῶν πράξεων τῶν ἐκ τῆς βουλήσεως ἀναφυομένων.

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι τό ἐπιβεβαιοῦν καί θέλειν τό δικαίον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό δημιουργεῖν σχεδόν αὐτό. Τό ἀντίθετον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό παραδίδειν ἑαυτόν εἰς τήν ἀπώλειαν. Ἄν τό III μυστήριον κατανοηθῇ ὑπό τῆς διανοίας σου ἔλπιζε εἰς τήν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν σου, ἀρκεῖ νά γνωρίζῃς νά συνενοῖς τήν γονιμοποιόν δρᾶσιν πρὸς τήν ὀρθοφροσύνην τοῦ πνεύματος, τήν ἐπιφέρουσας τήν καρποφορίαν τῶν ἔργων.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ IV. ΓΡΑΜΜΑ ΔΙΝΑΙΝ (Δ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 4

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι οὐδέν ἀνθίσταται εἰς τήν στερρὰν Βούλησιν τήν ὡς μοχλόν ἔχουσα τήν γνώσιν τοῦ ἀληθοῦς καί τοῦ Δικαίου. Τό μάχεσθαι πρὸς τό «ἀφικνεῖσθαι εἰς πέρας τῆς εὐχῆς», εἶναι κάτι τι πλεόν τοῦ δικαίου εἶναι καθῆκον. Ὁ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ θριαμβεύων ἐκπληροῖ τήν ἐπί γῆς ἀποστολήν του, ὁ δέ ὑποκύπτων ἐν τῇ ἀφροσύνῃ του κληρονομεῖ τήν ἀθανασίαν. Ἄν τό μυστηριώδες σύμβολον IV κατανοηθῇ ὑπό τῆς διανοίας σου σημαίνει ὅτι ἡ πραγμάτωσις τῶν ἐλπίδων σου ἐξαρτᾶται ἀπό κάποιο ὄν ἰσχυρότερόν σου: ζήτησον νά τό γνωρίσῃς καί θά ἔχῃς τήν ὑποστήριξιν του.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ V. ΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙ (Ε) ΑΡΙΘΜΟΣ 5

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι πρὶν ἢ εἰπῆς διά τινα ὅτι εἶναι εὐτυχῆς ἢ δυστυχῆς πρέπει νά γνωρίζῃς πῶς ἐχρησιμοποίησεν τήν θέλησίν του, διότι κάθε ἕνας δημιουργεῖ τόν βίον του κατὰ τήν εἰκόνα τῶν ἔργων του. Τό Δαιμόνιον τοῦ Ἀγαθοῦ εἶναι δεξιὰ σου, τό δέ τοῦ κακοῦ ἀριστερά σου. Ἡ φωνή των δέν ἀκούγεται παρά ὑπό τῆς Συνειδήσεώς σου. Συγκεντρώσου εἰς ἑαυτόν τόν Νούν σου καί θέλει σοῦ μιλήσῃ ἡ φωνή τῆς Συνειδήσεώς σου.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ VI. ΓΡΑΜΜΑ ΟΥΡ (U-Y)–ΑΡΙΘΜΟΣ 6

Μέμνησο ὅτι εἰς τόν κοινόν ἄνθρωπον τό θέλημα τῆς Κακίας προσελκύει μᾶλλον παρά ἡ αὐστηρά ὁμορφία τῆς Ἀρετῆς. Πρόσεχε εἰς τὰς ἀποφάσεις σου. Τα προσκόμματα ἐμποδίζουν τόν δρόμον τῆς Εὐτυχίας τήν ὅποιαν ἐπιδιώκῃς. Αἱ ἐναντιότητες σέ περιτριφυρίζουν ἡ δέ Βούλησις σου ἐνδοιάζεται μεταξύ τῶν δύο ἀντιθέτων μερῶν. Ἡ ἀσάθεια τῆς γνώμης εἰς πᾶν πρᾶγμα, εἶναι ὀλεθριωτέρα τῆς κακῆς ἐκλογῆς. Ἐμπρός λοιπόν ἤ πίσω, ἀλλά μὴ διστάζεις καί μάθε ὅτι ἄλυσσος ἐξ ἀνθέων εἶναι μᾶλλον ἰσχυρά παρά σιδηρά τοιαύτη.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ VII. ΓΡΑΜΜΑ ΖΑΙΝ (Z) – ΑΡΙΘΜΟΣ 7

Μέμνησο ὅτι τό κράτος τοῦ κόσμου ἀνήκει εἰς τοὺς κατέχοντας τήν Κυριαρχίαν τοῦ Πνεύματος, δηλ. τό Φῶς τό ὅποιον φωτίζει τὰ Μυστήρια τῆς ζωῆς. Συντριβῶν τὰ προσκόμματα, συντριβεις τοὺς ἐχθρούς σου, αἱ δέ εὐχαί σου θά πραγματοποιηθοῦν ἐάν ἀτενίζεις τό μέλλον μέ θάρρος ὀπλισμένον διά τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ δικαίου σου.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ VIII. ΓΡΑΜΜΑ ΗΛΗΤΑ (H) – ΑΡΙΘΜΟΣ 8.

Μέμνησο ὅτι τό νικᾶν καί δεσπόζειν τῶν ὑποβληθέντων προσκομμάτων, εἶναι μέρος τί μόνον τῆς ἀνθρωπίνης ὑποχρεώσεως. Ἀλλά πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς πρέπει νά ἰσοσταθμισθῇ κανεὶς ὅλας τὰς ἐν ἐνεργείᾳ τεθεισᾶς δυνάμεις τῆς ψυχῆς σου. Πάσης δράσεως παραγούσης μίαν ἀντίδρασιν, ἡ Βούλησις τοῦ μεμνημένου ὀφείλει νά προεἶδῃ τήν σύγκρουσιν τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων ἵνα τήν μετριάσῃ ἡ ἐξουδετέρωσιν. Πᾶν μέλλον ἀμφιταλλαντεύεται μεταξύ τοῦ Ἀγαθοῦ καί τοῦ Κακοῦ. Πᾶσα Διάνοια ἀγνοοῦσα τήν διά τῆς ἰσορροπίας ἐδραῖωσιν τῆς ὁμοιάζει πρὸς Ἥλιον εἰς ἐξάμβλωσιν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ IX. ΓΡΑΜΜΑ ΘΗΤΤΑ (Θ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 9

Μέμνησο ὅτι ἡ Σύνεσις εἶναι ὁ ὀπλισμός τοῦ Σοφοῦ. Ἡ Περίσκεψις συντελεῖ εἰς τήν ἀποφυγὴν τῶν σκοπέλων ἡ τῶν ἀβύσσων καί τήν προαίθησιν τῆς προδοσίας. Λάμβανε αὐτήν ὡς ὁδηγόν εἰς ὅλας τὰς πράξεις καί αὐτάς τὰς ἐλαχίστας. Οὐδέν ἀδιάφορον ἐνταῦθα, Χάλιξ δύναται ν' ἀναποδογυρίσῃ τό ἄρμα ἡγεμόνος. Μέμνησο ὅτι ἂν ὁ Λόγος εἶναι Ἀργυροῦς, ἡ Σιγὴ ὅμως εἶναι Χρυσός.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ X. ΓΡΑΜΜΑ ΙΟΡΙ (I) – ΑΡΙΘΜΟΣ 10

Μέμνησο ὅτι διά νά δύναται τις δεόν νά θέλῃ, διά νά θέλῃ δέ ἀποτελεσματικῶς πρέπει νά τολμᾷ, διά νά ἐπιτύχῃ τολμῶν δεόν νά μάθῃ νά Σιγᾷ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς δράσεως. Διά νά ἔχῃ τό δικαίωμα νά κατέχῃ τήν Ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων καί τήν δύναμιν αὐτῆς πρέπει νά ἔχῃ ὑπομονήν. Καί διά νά συγκρατῆσαι ἐπὶ τῶν ἀκροτήτων τῆς ζωῆς, ἂν ἤθελες φθάσῃ ἐκεῖ, πρέπει νά μάθῃς νά ἐμβαθύνῃς δι' ἑνός βλέμματος ἄνευ σκοτοδίνης εἰς τὰ μεγαλύτερα βάθη.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XI. ΓΡΑΜΜΑ ΚΑΡΤΑ (Κ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 20

Μέμνησο ὅτι διὰ νὰ δύνασαι δέον νὰ πιστεύης ὅτι δύνασαι προχωρεῖ με ἐμπιστοσύνην: Τὸ ἐμπόδιον εἶναι σκιά. Διὰ νὰ καταστής Ἰσχυρὸς πρέπει νὰ ἐπιβάλλῃς Σιγὴν εἰς τὰς ἀδυναμίας τῆς καρδίας, πρέπει νὰ σπουδάσης τὸ Χρέος, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ κανὼν τοῦ Δικαιώματος καὶ νὰ ἀσκήσῃς τὴν Δικαιοσύνην μόνο ἀπὸ ἀγάπην πρὸς αὐτήν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XII. ΓΡΑΜΜΑ ΛΟΥΖΕΝ (Λ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 30

Μέμνησο ὅτι ἡ Ἀφοσίωσις εἶναι νόμος θεῖος, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς θ' ἀποφύγη. Ἄλλὰ μὴν περιμένης ποτέ ἄλλο τίποτα ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἀχαριστίαν. Ἄς εἶναι λοιπὸν ἡ Ψυχὴ σου ἑτοιμὴ πάντοτε νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν Αἰώνιον. Ἄλλ' ἂν ὁ κόσμος προσβάλλει τὴν ἐπίγειον ζωὴν σου, σὺ μὴν ἀφίνης αὐτὴν παρὰ νὰ δεχθῆς με ὑπομονὴν τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συγχωρήσῃς καὶ τοὺς σκληρότερους τῶν ἐχθρῶν σου, διότι ὁ μὴ συγχωρῶν ἐδῶ κάτω θὰ καταδικασθῇ, πέραν αὐτῆς τῆς ζωῆς, εἰς τὴν αἰώνιαν ἀπομόνωσιν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XIII. ΓΡΑΜΜΑ ΜΑΤΑΛΟΘ (Μ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 40

Μέμνησο ὅτι τὰ ἐπίγεια ἐπ' ὀλίγον διακοῦν καὶ ὅτι αἱ ἀνώταται τῶν ἡγεμονιῶν δρεπανίζονται ὅπως τὰ χόρτα τῶν ἀγρῶν. Ἡ διάλυσις τοῦ ὑλικοῦ σου ὀργανισμοῦ θὰ γίνῃ ἀργὰ ἢ γρήγορα, ἀλλὰ μὴν φοβᾶσαι αὐτήν, διότι ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἡ Ἀναγέννησις εἰς ἄλλην ζωὴν. Τὸ Σύμπαν ἐπαναρροφᾷ διαρκῶς πᾶν ὅτι ἐκ τοῦ κόλπου του ἐξεληθὸν δὲν ἐπνευματοποιήθη. Ἡ ὑπὸ τῶν ὑλικῶν ἐνστίκτων ἀπελευθέρωσις, δι' ἐλευθέρως καὶ ἐκουσίας προσχωρήσεως τῆς Ψυχῆς μας, πρὸς τοὺς νόμους τῆς παγκοσμίας τάξεως συνιστοῦν ἐν ἡμῖν τὴν πλάσιν δευτέρου ἀνθρώπου, τοῦ αἰθερικοῦ οὐρανοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατάρχεται τὴν ἀθανασίαν μας.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XIV. ΓΡΑΜΜΑ ΝΑΤΝ (Ν) – ΑΡΙΘΜΟΣ 50

Υἱὲ τῆς Γῆς δοκίμασον τὰς δυνάμεις σου, ὄχι διὰ νὰ ὀπισθοχωρήσῃς ἐναντι τῶν ἔργων σου ἀλλ' ἵνα καταστρέψῃς τὰ προσκόμματα, ὅπως τὸ ὕδωρ πίπτον κατὰ σταγόνας φθειρεῖ καὶ τὴν σκληροτέραν πέτραν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XV. ΓΡΑΜΜΑ ΞΙΡΩΝ (Ξ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 60

Υἱὲ τῆς Γῆς οἰοσδήποτε καὶ ἂν εἶσαι ἰδὲ τὰς γηραιάς δρῦς πῶς περιφρονοῦν τὸν κεραυνόν, καὶ τὰς ὁποίας ὁ κεραυνὸς κατασυνέτριπεν ἀφοῦ τὰς ἐσεβάσθη πλέον τοῦ αἰῶνος.

Μὴ ἐμπιστεύεσαι εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν δύναμιν σου, παρὰ τότε μόνον ὅταν ὁ Θεὸς θὰ σοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ κατέχῃς τὴν κλειδα τῶν Μυστηριῶδων Συμβόλων, τῶν δεσμευόντων καὶ αὐτὴν τὴν Εἰμαρμένην.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XVI. ΓΡΑΜΜΑ ΟΛΕΛΑΘ (Ο) – ΑΡΙΘΜΟΣ 70

Μέμνησο ὅτι πᾶσα ἀτυχὴς δοκιμασία, ἀποδειχθεῖσα ὑπό σου δι' ὑπομονῆς, εἰς τὴν Ὑπερτάτην Βούλησιν τοῦ Παντοδυνάμου, εἶναι πρόοδος συντελεσθεῖσα, διὰ τὴν ὁποῖαν θέλεις ἔχη τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβήν.

Τὸ πάσχειν, εἶναι ἐργάζεσθαι πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὕλης, εἶναι περιβάλλεσθαι τὴν ἀθανασίαν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XVII. ΓΡΑΜΜΑ ΠΙΛΩΝ (Π) – ΑΡΙΘΜΟΣ 80

Μέμνησο ὅτι ἡ Ἐλπίς εἶναι ἀδελφὴ τῆς Πίστεως. Ἀπεκδύσου τὰ πάθη καὶ τὰς πλάνας γιὰ νὰ σπουδάσης τὰ Μυστήρια τῆς Ἀληθινῆς Σοφίας, καὶ ἡ κλεῖς αὐτῶν θὰ σοῦ δοθῇ.

Τότε ἀκτίς τοῦ θείου Φωτός θὰ ἐκλάμψη ἀπὸ τοῦ ἀποκρύφου Ἀδύτου διὰ νὰ διαλύσῃ τὰ σκότη τοῦ μέλλοντός σου καὶ νὰ σοῦ δείξῃ τὸν δρόμον τῆς Εὐτυχίας, ὅτι καὶ ἂν σοῦ συμβῇ μὴν συντριβεῖς τὰ ἄνθη τῆς Ἐλπίδος, καὶ θὰ δρέψῃς τοὺς καρπούς τῆς Πίστεως.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XVIII. ΓΡΑΜΜΑ ΤΣΑΔΙ (ΤΣ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 90

Μέμνησο ὅτι ὁ περιφρονῶν τὸ ἄγνωστον σπεύδει εἰς τὴν ἀπώλειαν. Τὰ ἐχθρικῶς διακείμενα πνεύματα, ἐξεικονιζόμενα διὰ τοῦ λύκου, τὸν περικυκλοῦσι δι' ἐνεδρῶν. Τὰ δὲ δουλοπρεπῆ, τὰ διὰ τοῦ κυνός εἰκονιζόμενα, τῷ ἀποκρύπτουσι τὰς προδοσίας των διὰ χαμαιζήλου κολακίας καὶ τὰ νωθρὰ πνεύματα, τὰ ὑπὸ ἔρποντος καρκίνου εἰκονιζόμενα, θὰ διέλθουν ἄνευ συγκινήσεως παρά τὴν πτώσιν του. Παρατῆρει, Ἄκουε, καὶ γίνωσκε νὰ Σιγᾷς.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XIX. ΓΡΑΜΜΑ ΡΑΣΙΘ (Ρ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 100

Μέμνησο ὅτι πᾶσα εὐτυχία εἶναι ἀστατος, καὶ ἡ φαινομένη μᾶλλον ἐδραία. Ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ καρπὸς ὃν δέον νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὴ ἐκ τῶν ἀλληλοδιαδόχων δοκιμασιῶν τῆς. Ἐλπίζε ἐν τῇ ὀδύνῃ ἀλλὰ δυσπίστει ἐν τῇ εὐημερίᾳ. Μὴ κοιμοῦ μήτε ἐν τῇ ὀκνηρίᾳ μήτε ἐν τῇ λήθῃ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἣν ἀγνοεῖς πιθανόν νὰ στραφῇ ὁ τροχὸς τῆς Τύχης. Θὰ ἀνυψωθῆς τότε ἢ θὰ καταρριφθῆς παρά τῆς Σφιγγός.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XX. ΓΡΑΜΜΑ ΣΙΧΕΝ (Σ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 200

ΣΙΓΗ.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XXI. ΓΡΑΜΜΑ QUITOBATH (Q) – ΑΡΙΘΜΟΣ 300

Μέμνησο ὅτι τὸ Φῶς τῶν Μυστηρίων εἶναι ρευστὸν τρομερὸν, ὅπερ ἡ Φύσις παρέχει πρὸς χρῆσιν τῆς Βουλῆσεως τοῦ μεμνημένου. Φωτίζει τοὺς γινώσκοντας νὰ τὸ διευθύνουν κεραυνοβολεῖ δὲ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν Ἰσχύν Του ἢ τοὺς καταχρωμένους αὐτό, τοὺς ἀναξίους ἂν ποτὲ τὸ πλησιάσουν.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ XXII. ΓΡΑΜΜΑ ΤΩΤ (Τ) – ΑΡΙΘΜΟΣ 400

Αυτό τό υπέρτατον σύμβολον τῆς Μυήσεως εικονίζεται διά στεφάνου ἐκ Ρόδων Χρυσῶν, περικλείοντος ἀστέρα καί τεθειμένου εἰς κύκλον πέριξ τοῦ ὁποίου κατατάσσονται ἐν ἰση ἀποστάσει τέσσαρες κεφαλαί Ἀνθρώπου, Ταύρου, Λέοντος καί Ἄετοῦ. Εἶναι τό σῆμα ὅπερ φέρει ὁ Μύστης ὁ ἀνελθὼν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς Μυήσεως.

Μέμνησο Υἱέ τῆς Γῆς ὅτι τό κράτος τοῦ Κόσμου ἀνήκει εἰς τό κράτος τοῦ Φωτός καί εἶναι ὁ Θρόνος ὃν ὁ Θεὸς προώρισε διά τὴν Ἁγιασθεῖσαν Βούλησιν. Ἡ Εὐτυχία εἶναι, διά τὸν Μύστην, ὁ καρπὸς τῆς γνώσεως τοῦ Καλοῦ καί τοῦ Κακοῦ, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει τό δρέπειν αὐτὸν τὸν ἄφθαρτον καρπὸν ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν δεσπάζοντα ἑαυτοῦ καί δυνάμενον οὕτω νά προσπελάσῃ πρὸς αὐτὸν χωρὶς νά τὸν μολύνῃ.

Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν ἤδη αὐτὰ τὰ 22 Μυστήρια, ἐν 22 συμβολικὰς Ἐρμηνείαις.

Τό 1ον ὀνομάζεται ὁ Μύστης καί εικονίζει συμβολικῶς τὴν Βούλησιν

Τό 2ον ἢ Θύρα τοῦ ἀποκρύφου Ἀδύτου, εικονίζει τὴν Ἐπιστήμην τῆς Βασιλικῆς Τέχνης ἧτις ὀφείλει νά διευθύνῃ τὴν Θέλησιν

Τό 3ον ἢ Οὐράνιος Ἴσις, εικονίζει τὴν Δράσιν ἧτις ὀφείλει νά ἐκδηλοῖ τὴν Βούλησιν συνηνωμένην πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων.

Τό 4ον ὁ Κυβικός Λίθος, εικονίζει τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, τό τετελεισμένον ἔργον, τὴν ἠθικὴν κάθαρσιν

Τό 5ον ὁ Κύριος τῶν Μυστηρίων, συμβολίζει τὴν Ἐμπνευσιν ἣν ὁ ἀνθρώπος λαμβάνει παρὰ τῶν ἀνωτέρων καί ἀποκρύφων Δυνάμεων

Τό 6ον Καλεῖται αἱ Δύο Ὅδοι, εικονίζει δέ τὴν δοκιμασίαν εἰς ἣν ὑπόκειται πᾶσα Βούλησις ἐνώπιον τοῦ Ἀγαθοῦ καί τοῦ Κακοῦ

Τό 7ον Τό Ἄρμα τοῦ Ὄσιριδος, εικονίζει τὴν Νίκην δηλ. τὴν Ἐκλογὴν τοῦ Καλοῦ, ὅπερ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς Ἀληθείας καί τοῦ Δικαίου

Τό 8ον Θέμις, εικονίζει τὴν Ἰσορροπίαν, ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὴν πλάστιγγα ἧτις εἶναι τό σύμβολον τῆς Δικαιοσύνης

Τό 9ον Καλεῖται ὁ κεκαλυμμένος Λύχνος, εικονίζει δέ τὴν Σύνεσιν, ἧτις συγκρατεῖ τὴν Ἰσορροπίαν.

Τό 10ον ἢ Σφιγξ, εικονίζει τὴν Μοῖραν, εὐδαίμονα ἢ κακοδαίμονα, ἧτις συνοδεύει πᾶσαν ζωὴν.

Τό 11ον ὁ Δαμασμένος Λέων, εικονίζει τὴν Ἰσχύν, ἣν πᾶς τις κέκληται νά κατακτήσῃ διά τῆς ἀναπτύξεως τῶν διανοητικῶν καί ἠθικῶν δυνάμεων του.

Τό 12ον καλεῖται ἡ Θυσία, εικονίζει δέ τὸν βίαιον θάνατον.

Τό 13ον ἢ Ἄρπη, εικονίζει τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Ἀνθρώπου, δηλ. τὴν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν μετάβασιν διά τοῦ Φυσικοῦ Θανάτου.

Τό 14ον τό Ἠλιακὸν Δαιμόνιον, εικονίζει τὴν Ἐτοιμότητα (τὴν δύναμιν πρὸς τό ἐφευρίσκειν ἀμέσως τὸν κατάλληλον τρόπον τῆς δράσεως) τοῦ μεμυημένου ἀνθρώπου διά τῆς Βουλῆσεως, τῆς Ἐπιστήμης τῶν Μυστηρίων καί τῆς δράσεως συνδυασμένων.

Τό 15ον καλεῖται Τυφὼν, εικονίζει δέ τό Πεπρωμένον, τό πατάσσον ἀπροσδοκῆτως.

Τό 16ον ὁ Κεραυνόπληκτος Πύργος, εἰκονίζει τήν Καταστροφὴν ὑφ' ὅλας τὰς μορφάς

Τό 17ον ὁ Ἀστήρ τῶν Μάγων, εἰκονίζει τήν Ἐλπίδα, ἥτις ἄγει πρὸς τήν Σωτηρίαν διὰ τῆς Πιστεως.

Τό 18ον τὸ Σκιόφως, συμβολίζει τὰς Ἀποπλανήσεις, αἰτινες μᾶς γνωρίζουν τήν ἀδυναμίαν μας.

Τό 19ον τὸ ἀπαυγάζον Φῶς εἰκονίζει τήν Ἐπίγειον Εὐδαιμονίαν

Τό 20όν ἡ Ἀφύπνησις, τῶν τεθνεότων, εἰκονίζει τήν Ἀνανέωσιν, τήν μεταβάλλουσαν τὸ Κακὸν εἰς Ἀγαθόν, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν δοκιμασιῶν τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς πᾶν στάδιον.

Τό 21ον ὁ Κροκοδειλος, εἰκονίζει τὸν Ἐξίλασμόν τῶν πλανῶν ἢ τῶν ἐκουσιῶν σφαλμάτων.

Τό 22ον καλεῖται ὁ Στέφανος τῶν Μυστῶν, εἰκονίζει δὲ συμβολικῶς τήν Ἀνταμοιβήν, τήν εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀπονεμομένην ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἐν τῇ γῇ ἀποστολῆς του καὶ τῷ ἐπ' αὐτῆς ἀπαυγασματικῶν σημειῶν τινῶν τῆς εἰκότος τοῦ Θεοῦ.

Συνδέοντες ἤδη τὰς ἐρμηνείας τῶν 22 τούτων συμβόλων δυνάμεθα ν' ἀποτελέσωμεν τήν σύνθεσιν τῆς Μυήσεως διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων.

Ἡ ἀνθρωπίνη Βούλησις (1) διαφωτιζομένη παρὰ τῆς Γνώσεως (2) καὶ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς Δράσεως (3), δημιουργεῖ τὴν Πραγματῶσιν (4) δυνάμεως τινός ἢ χρᾶται καὶ καταχρᾶται, κατὰ τὴν καλὴν ἢ κακὴν Ἐμπνευσίν (5), ἐν τῷ Κύκλῳ τῷ διαγεγραμμένῳ παρὰ τῶν νόμων τῆς Παγκοσμίου Τάξεως. Ἀφοῦ ὑπερνήκησεν τὴν Δοκιμασίαν (6), τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Θείας Σοφίας, κτᾶται διὰ τῆς Νίκης τοῦ (7) τὸ Ἔργον ὅπερ ἐδημιούργησε, καὶ ἀποκαθιστῶσα τὴν Ἰσορροπίαν τῆς (8) ἐπὶ τοῦ ἀξονοῦ τῆς Συνέσεως (9), δεσπόζει τῶν ταλαντώσεων τῆς Μοίρας (10). Ἡ Δύναμις (11) τοῦ ἀνθρώπου, ἐξαγιασθεῖσα διὰ τῆς θυσίας (12), ἥτις εἶναι ἡ ἐκουσία αὐτοῦ προσφορά ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τῆς ἀφοσιώσεως, ἢ τοῦ ἐξαγνισμοῦ, θριαμβεῖ τοῦ θανάτου. Ἡ δὲ θεία Μεταμόρφωσις του (13) ἀνυψοῦσα αὐτὸν μετὰ θάνατον, εἰς τὰ γαλήνια πεδία τῆς ἀεναίου προόδου, ἀντιτάσσει τὴν πραγματικότητα ἀθανάτου τινός Ἐτοιμότητος (14) τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ αἰώνιον ψεῦδος τῆς Εἰμαρμένης (15). Ὁ ροῦς τοῦ Χρόνου ἀναμετρεῖται διὰ τῶν καταστροφῶν. Ἀλλὰ πέραν τῆς ἐκάστης Καταστροφῆς (16), βλέπει τις ἀναφαινομένην τὴν αὐγὴν τῆς Ἐλπίδος (17) ἢ τὸ σκιόφως τῶν Παραπλανήσεων (18). Ὁ ἀνθρώπος ἐποφθαλμιᾷ ἀπαύστως πρὸς ὅ,τι τοῦ διαφεύγει, ὁ δὲ Ἥλιος τῆς Εὐτυχίας δὲν ἀνατέλλει δι' αὐτὸν ἢ ὀπισθεν τοῦ τάφου, μετὰ τὴν Ἀνανέωσιν (20) τοῦ ὄντος αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, τοῦ διανοίγοντος αὐτῷ ἀνωτέραν τινὰ σφαῖραν βουλήσεως, νοημοσύνης, δράσεως. Πᾶσα βούλησις ἀφαινομένη νὰ διευθύνηται ὑπὸ τῶν ἐνστικτῶν τοῦ σώματος εἶναι ἀπάρνησις τις τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἀφιερῶται εἰς τὸν Ἐξίλασμόν (21) τῆς πλάνης ἢ τοῦ σφάλματος. Πᾶσα ἀπεναντίας βούλησις ἐνουμένη πρὸς τὸν Θεὸν πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς Ἀληθείας καὶ ἀσκησιν τῆς Δικαιοσύνης, μετέχει ἐπ' αὐτῆς τῆς ζωῆς, τῆς θείας Ἰσχύος ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων, Ἀνταμοιβῆς (22) αἰώνιου τῶν ἀπελευθερωμένων πνευμάτων.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Παστοφόρος ὠδήγησε τὸν δόκιμον εἰς

τό βάθος τῆς Στοᾶς τῶν Μυστηρίων καί τῷ ἀνοίγει θύραν τινά ἀγουσαν πρὸς νέον θόλον, στενόν καί μακρόν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου φαίνεται κάμινος καίουσα. Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς τρομερᾶς θεᾶς, ὁ δόκιμος τρέμει. « Ποῦ ὀδηγοῦμαι;.....διερωτᾷ τὸν ἑαυτό του χαμηλῇ τῇ φωνῇ. Εἶναι κίνδυνος ἀδιέξοδος...εἶναι ὁ θάνατος!.....»

« Ἰέ τῆς Γῆς, ἐπαναλαμβάνει ὁ Παστοφόρος, οἱ κίνδυνοι καί αὐτός ὁ θάνατος δὲν ἐκφοβίζουν ἢ τὰς ἐξαμβλωματικὰς φύσεις. Ἄν εἶσαι φαῦλος, ἄνανδρος πρὸς τί ἤλθες ἐνταῦθα;... Ἴδὲ ἐμέ, διέβην ἄλλοτε αὐτὴν τὴν φλόγαν ὡς πεδιὸν ἐκ ρόδων.»

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ καλοκάγαθου μειδιάματος τοῦ Μύστου, ὁ δόκιμος ἀναθαρρεῖ καί προχωρεῖ, ἐνῶ ἡ παστάς τῶν Μυστηρίων ἐπανακλείεται ὀπισθὲν του. Ἡ σκέψις ἢ παρακολουθοῦσα πᾶσαν συγκίνησιν ἐν τῇ ἀρχῇ, τοῦ λέγει, ὅτι εἰς μάτην ἤκουσε πρὸ ὀλίγου τὴν διδασκαλίαν ἀφοῦ πρόκειται ν' ἀποθάνῃ... Ἄγνοεὶ πῶς θά περατωθῇ ἡ νέα αὐτῆ δοκιμασία. Ἀλλὰ μήπως εἶχεν προῖδει πῶς θ' ἀπηλλάσσετο ἐκ τῶν πρώτων;

Ἐφ' ὅσον πλησιάζει πρὸς τὸ διάφραγμα τῆς πυρᾶς, ἡ ἐμπιστοσύνη του αὐξάνει, ὁ κίνδυνος φαίνεται μειούμενος. Ὁ κλίβανος καθίσταται ὀπτική τις ἀπάτη, ἐνεργηθεῖσα ἐξ ἐλαφρῶν τινῶν περιέλεξεων ρυτινοδῶν ξύλων, τεθειμένων διαστοιχηδῶν ἐπὶ κιγκλίδων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων σχηματίζεται διοδος τὴν ὁποίαν σπεύδει νὰ διέλθῃ ἀφόβως. Ὁρμῶν, νομίζει τὴν δοκιμασίαν περατωθεῖσαν ἀλλ' αἴφνης τὸ ἀπρόοπτον τὸν καταλαμβάνει. Ἡ θολωτῇ διοδος καταλήγει ἀποτόμως πρὸς ὕδωρ στάσιμον, οὐτινος ἡ εὐρεῖα ἐπιφάνεια καλύπτει ἀγνώστον βάθος. Ὅπισθεν του πίπτουσι ἐκ τοῦ ἡμιοιχθέντος θόλου ρεύματα ἐλαίου ἀσφαλτώδους, ὑγρὸν πῦρ, σχηματίζοντος λάβαν πεपुरακτωμένην: ὁ κλίβανος ἐγένετο πραγματικότης. Εὐρεθεὶς οὕτω μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ ἐκ φωτός παραπετάσματος, καί τοῦ ἀποκρύπτουτος ἴσως παγίδα τινά ὕδατος ὁ δόκιμος προτιμᾷ εἰκὴ νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ἀγνώστου ὕδατος. Τὰ πόδια του βαδίζουν ἐπὶ ὀλισθηρᾶς κατωφερείας, βυθίζεται ἄνα πᾶν βῆμα ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος φαίνεται ὑψομένη... φθάνει εἰς τὸ στήθος του... ὑψοῦται ἀκόμη... φθάνει εἰς τοὺς ὠμούς του: ἐν βῆμα ἀπομένει καί θά βυθισθῇ!... Ἄλλ' ἡ λάμπις τοῦ κλιβάνου δεικνύει ὅτι ἀφίκετο ἤδη εἰς τὸ μέσον αὐτῆς τῆς λίμνης. Πρὸς τὰ μπρὸς ἢ κατωφέρεια ἰσοπεδοῦται, ἀνυψοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καί ὑποστηρίζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καί τὴν ἀπέναντι ὄχθην τὴν κλίμακα ἐνός πτερυγίου περικυκλουμένου ἐκ τῶν τριῶν μερῶν ὑπὸ τινος ὑψηλῆς ἀψίδος.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ βάθους ἐξεχει θύρα ὀρειχάλκινος, ἣν φαίνεται διαιρούσα εἰς δύο δικλείδας λεπτὸς τις κίων, εἰκονίζων στόμα λέοντος κρατοῦντος κρῖκον τινά. Ἡ θύρα αὕτη εἶναι κεκλεισμένη. Ὁ δόκιμος καταβρεγμένος καί ριγῶν ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἀνέρχεται κοπιωδῶς τὴν κλίμακα. Φθάσας πρὸ τοῦ πτερυγίου ἐκπλήσεται ἐπὶ τὸ ὅτι βαδίζει ἐπὶ μετάλλου ἠχοῦντος. Σταματᾷ παρὰ τὴν θύραν ἵνα συνέλθῃ. Πέραν τῶν ὕδατων ἄτινα διέβη, ἡ ἀντανάκλασις τοῦ κλιβάνου ὠχρῖα, καί μετὰ ἐξαφανίζεται, ἢ πυρκαϊὰ σβύνει. Τὸ σκότος βασιλεύει ἐκ νέου, ἡ Σιγὴ προκαλεῖ τρόμον, οὐδεὶς φαίνεται. Πῶς νὰ κινηθῇ;...

Ἄλλ' ἐδῶ ἀκούγεται μυστηριώδης φωνή:

« Τό μή προβαίνειν, εἶναι ἀπώλεια. Ὅπισθεν εἶναι ὁ θάνατος. Ἐμπροσθεν δέ ἡ Σωτηρία!..»

Φαντάζεται τις τήν ἀγωνίαν τοῦ δοκίμου. Βιαζόμενος ὑπό τοῦ φόβου, ψηλαφεῖ, τρέμων εἰς τό σκοτός, τὰ ἀνάγλυφα τῆς θύρας ἵνα ἀνακαλύψῃ τό μυστικόν τοῦ ἀνοίγματος αὐτῆς. Μήπως ὁ κρίκος τόν ὁποῖον εἶχεν ἴδει πρό ὀλίγου ἐν τῷ στόματι τοῦ λέοντος καί τοῦ ὁποῖου τό καλύτερον μέρος εἰκονίζει κεφαλῆν ὄφεως οὐροβόρου εἶναι εἶδος τι στηριγματος; Ὅταν ὅμως ἔπιασε αὐτόν διά τῶν χειρῶν, τό μεταλλικόν δάπεδον ἐκφεύγει ὑπό τούς πόδας τοῦ δοκίμου ὅστις ἔμεινεν αἰωρούμενος εἰς τό ἀχανές κενόν.

Ἡ δοκιμασία αὕτη ἦτο λιαν ἐπικίνδυνος διότι πιθανόν νά ἐξέφευγε τῶν χειρῶν τοῦ δοκίμου ὁ κρίκος. Ἄλλ' οἱ Μῦσαι προεῖδον τήν περιπτώσιν αὐτήν. Τό βάθος τοῦ ὑπογείου ἐντός τοῦ ὁποῖου κατήρχετο τό μεταλλικόν δάπεδον διηρεῖτο εἰς πολλά διαφράγματα ἐξ ὀθονῶν τετρωμένων τάς ὁποίας τό βάρος τοῦ σώματος θά διέσχιζεν τήν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης. Ἐκτός δέ τούτου πολλοί παστοφόροι ἦσαν ἔτοιμοι νά δεχθῶν αὐτόν εἰς τάς ἀγκάλας των. Ἐάν δέν συνέβαινεν πτώσις τοῦ δοκίμου τό κινητόν δάπεδον ἐπανήρχετο εἰς τήν πρώτην θέσιν του διά τινος μηχανισμοῦ καί τότε ἠνοίγετο ἡ ὀρειχάλκινος θύρα.

Ὁ ἀρχηγός τῶν δώδεκα νεωκόρων ἐπέδενε ἐκ νέου τούς ὀφθαλμούς του, ἦτοι τόν ὠδήγει εἰς τάς τελευταίας αἰθούσας. Αἱ αἰθούσαι αὗται κλείνονται κατά διαστήματα διά μυστικῶν θυρῶν, τάς ὁποίας οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ναοῦ εἰς οὐδένα ἀνοίγουσι παρά μόνον μέ σύνθημα.

Τό συνέδριον τῶν Μυστῶν ἀνέμενεν τόν νέον Μύστην εἰς κρύπτην τινά, ὑπωρυγμένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς Πυραμίδος. Ἐπί τῶν στιλβόντων τοίχων τῆς κρύπτῆς ταύτης συμβολικά ἰχνογραφήματα ἀπεικόνιζον τὰ 48 Δαιμόνια τοῦ ἔτους, τὰ 7 Δαιμόνια τῶν πλανητῶν, τὰ 360 Δαιμόνια τῶν ἡμερῶν. Ἦτο βιβλος εἰκονογραφημένη τῆς ὁποίας αἱ εἰκόναι διαχωριζόμεναι διά χρυσῶν ἐλασμάτων περιελάμβανον ἀπάσας τάς παραδόσεις τάς ὁποίας τὰ Μυστήρια παρέλαβον παρά τοῦ Ἑρμοῦ-Θῶθ, τοῦ μέγα Ἰδρυτοῦ, διδασκάλου καί ἀποκαλυπτοῦ. Ἀπασα ἡ Ἱερατική Ἐπιστήμη ἦτο γεγραμμένη κάτωθεν ἐκάστου πίνακος. Ἄλλὰ ἡ γραφή αὕτη δέν ἦτο δυνατόν ν' ἀναγινώσκηται εἰ μή παρά τῶν Μυστῶν εἰς τούς ὁποίους ὁ Ἱεροφάντης ἐνεπιστεύετο τήν κλειδα μυστηριώδους τινός ἀλφαβήτου τοῦ ὁποῖου τό ἀπόρρητον ἔτηρεῖτο διά τρομεροῦ ὄρκου. Ὁ Ὅρκος αὐτός συνέδεν ὅλους τους προσηλύτους ἀπό τοῦ Ζηλωτοῦ (πρώτου βαθμοῦ) μέχρι τοῦ Ροδοσταυρίτου (9ου βαθμοῦ), ὅστις ἐλάμβανε τήν Σφραγίδα τῆς ὑπερτάτης Μυσταγωγίας.

Εἰς τάς τέσσαρας γωνίας τῆς κρύπτῆς ἴσαντο τέσσαρα ὀρειχάλκινα ἀγάλματα ἐπί κίωνων τριγωνικῶν. Το πρῶτον παρίστα Ἄνθρωπον, τό δεύτερον Ταῦρον, τό τρίτον Λέοντα, τό τελευταῖον Ἀετόν, συμβολικάς ὑποδιαίρέσεις τῆς Σφιγγός. Ἐπί τῆς κεφαλῆς ἐκάστης μορφῆς ὑπάρχει δοχεῖον ἐν σχήματι στεφάνου περιέχον φῶς. Ἐπτά τρίφωτοι λυχνία, ἀνηρημένα ἐκ τοῦ θόλου μετά κορύμβων Χρυσῶν, συνεπλήρουν τόν φωτισμόν.

Ὁ Ἱεροφάντης, ντυμένος πορφύραν, φέρων ἐπὶ τοῦ μετώπου Χρυσοῦν Στέφανον κεκοσμημένον δι' ἑπτὰ ἀστέρων, ἐκάθειτο ἐπὶ Ἀργυροῦ θρόνου ἐδραιομένου ἐπὶ οκρίβατος εἰς τὸ μέσον τῆς συνελεύσεως. Οἱ λοιποὶ Μῦσαι μέ λευκά στιχάρια, μετὰ Χρυσοῦ Στεφάνου ἄνευ κοσμημάτων, ἐτοποθετοῦντο ἐν τριπλῶ ἡμικυκλίῳ δεξιά καὶ ἀριστερά ἐπὶ χαμηλοτέρων καθισμάτων.

Ὅπισθεν τοῦ Ἱεροφαντικοῦ θρόνου, ὑπὸ πορφυροῦν θόλον, ἐφαίνετο τὸ κολοσιαῖον ἄγαλμα τῆς Ἴσιδος, προσωποποιήσεως τῆς Φύσεως, συγκείμενον ἐκ μείγματος Μολύβδου (μέταλλον καθιερωμένον εἰς τὸ Ρεμφά, Δαιμόνιον τοῦ πλανήτου Κρόνου) Κασσιτέρου (καθιερωμένον εἰς τὸ Πι-Ζέους, Δαιμόνιον τοῦ Διός) Σιδήρου, (ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἐρτοσι, Δαιμόνιον τοῦ Ἄρεως) Χρυσοῦ (εἰς τὸν Πι-Ρέ τοῦ Ἡλίου) Χαλκοῦ (εἰς τὸ Συρῶθ, τῆς Ἀφροδίτης) Ὑδραργύρου στερεοῦ (εἰς τὸν Θῶθ ἢ Πι-Ἐρμῆν, τοῦ Ἐρμού) Ἀργύρου (ἀφιερωμένον εἰς τὸν Πι-Ἰόχ, Δαιμόνιον τῆς Σελήνης). Ἡ Ἴσις ἔφερε διάδημα τριγωνικόν ἐξ ἀργύρου κ.λ.π. μετάλλων. Ἐμπροσθεν τοῦ Ἱεροφάντου ἐν τῷ μέσῳ τῆς κρύπτῃς ἔκειτο μεγάλη κυκλοτερὴς τράπεζα, ἐφ' ἧς ἦτο ἐγκεχααραγμένη ἡ θεωρητικὴ εἰκὼν τυροσκοπίου. Ἡ τράπεζα αὕτη ὑπεβαστάζετο ὑπὸ 12 καρυατιδῶν ἐκάστη συμβολίζουσα ἐν τῶν Ζωδιακῶν Σημείων. Τὰ ἴδια Ζωδιακὰ Σημεῖα ἦσαν χαραγμένα ἐν μονογράμμασι ἐπὶ μεγάλου Χρυσοῦ Κύκλου συνηρμοσμένου ἐντὸς ὀλκοῦ γεγλυμμένου πέραξ τῆς τραπέζης.

Ὁ Κύκλος οὗτος διηρημένος εἰς 12 μέρη καὶ μηχανικῶς κινούμενος ἐστρέφετο κατὰ βούλησιν ἵνα παρουσιάζει εἰς τὸ σημεῖον τῆς Ἀνατολῆς τὰ 12 σημεῖα τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐποχὴν γεννήσεως τινός. Εἰς τὸ κέντρον τῆς τραπέζης εὐρίσκετο ἄξων διερχόμενος τῶν κορυφῶν 7 κινητῶν βελονῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦντο ἐκ τῶν μετάλλων τῶν ἀντιστοιχοῦντων εἰς τὰ 7 Πνεύματα τῶν 7 Πλανητῶν.

Ὅταν ὁ Ζωδιακὸς Κύκλος ἐστερεοῦτο, διηύθυνον τὸν πλανήτην τὸν παρ' ἐκάστης βελόνης δηλοῦμενον ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ ὠρισμένου ὑπὸ τῶν μυστηριακῶν ὑπολογισμῶν. Ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις αὐτοῦ τοῦ οὐρανογραφικοῦ ἐπιπεδοσφαιρίου ἐσημειοῦντο διὰ δύο ὄρειχαλκίνων κρηπίδων, ἐφ' ὧν ἦσαν δύο πίνακες ἐκ κηρώματος. Ἐπὶ τῶν πινάκων τούτων ὁ παρατηρητὴς Μύστης ἐσημειῶνεν τὰ ἀποτελέσματα τῶν μελετῶν του. Ἡ γνώσις αὕτη ἐπιστοποίη τὴν ὑπερτάτην δοκιμασίαν τῆς μυσταγωγίας.

Ὁ Ἱεροφάντης ὑπέβαλλεν ἐν πλήρει συνεδρία εἰς τὸν ὑποψήφιον Μύστην πρόβλημα τοῦ ὠροσκοπίου ἵνα τὸ χαράξῃ καὶ λύσῃ, ὧφειλε δὲ νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο ἄνευ σφάλματος, ἄλλως ἀνεβάλλετο ἐπ' ἄοριστον ἡ παραδοχὴ του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μύστου Ροδοσταύρου. Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸν δόκιμον εὐρίσκομεν οὗτον ὀδηγούμενον ἐν ὄδυνηρᾳ καταστάσει ἔνεκα τῆς ταραχῆς πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ Φυσικῶν καὶ Πνευματικῶν ἐνώπιον τῶν Μυστῶν. Οἱ 12 νεωκόροι τοποθετοῦνται ἐκαστέρωθεν αὐτοῦ, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν δρᾶνται τῶν χειρῶν του ἵνα τὸν κρατήσουν ἀκίνητον.

« Ἰὲ τῆς Γῆς, τῷ λέγει ὁ Ἱεροφάντης, οἱ ἄνθρωποι τῆς πατρίδος σου ὁ ἔθεώρου σοφὸν καὶ φρόνιμον, σὺ δε συνησθάνεσο διὰ τοῦτο ἔξαψιν

μεγαλύτεραν τοῦ θαυμαστοῦ τῶν συμπατριωτῶν σου. Ἦκουσας νά λέγουν ὅτι ἡμεῖς κατέχομεν θησαυρόν γνώσεων ὑπερφυσικῶν καί δέν ἤσυχασες πρὶν ἢ κατορθώσης νά εἰσέλθης μεταξύ ἡμῶν. Ἰκανοποιήθησαν ἤδη οἱ ἄβουλοι πόθοι σου;... Εἰς τί σοῦ ἐχρησίμειυσαν ἡ ἀδηφάγος δοξομανία καί ἡ μάταιος εὐπιστία σου;... Ἴδου ὅτι κατέστης ἄθλιος καί αἰχμάλωτος, παραδοθεὶς σὺ ὁ ἴδιος εἰς τὴν διάκρισιν ἀγνώστου εταιρείας, τῆς ὁποίας τὰ Μυστήρια ἐπεθύμεις νά μάθης καί ἡ ὁποία διὰ πρώτην τιμωρίαν τῆς αὐθαδεῖας σου σέ ἐνέκλεισεν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς Γῆς!...

Ἦκουσας νά λέγουν περὶ τῶν δοκιμασιῶν μας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ Μυστήριά μας καλῶς τηροῦνται, ἐνόμιζες ἐν τῇ πενιχρᾷ σου σοφίᾳ ὅτι οἱ δόκιμοι θά ὑποβάλλονται εἰς ἄνευ περιεχομένου τερατουργίας, ἰκανὰς νά ἐκπλήξουν τὰ χαμηλά μόνον πνεύματα, μετὰ δέ ταύτας θά ἔβλεπες τὴν ἀναλαμπὴν τῆς ἀποθεώσεως τῆς εὐχεροῦς τόλμης σου. Δέν ἐσκέφθης ὅμως ὅτι ἡμεῖς κύριοι τῆς Ζωῆς καί τοῦ Θανάτου ἠδυνάμεθα νά διαψεύσωμεν οἰκτρῶς τὴν ὑπερήφανον ταύτην ἀπερισκεψίαν σου. Δι' ἐνός μόνο σημείου δυνάμεθα νά σέ καταβυθίσωμεν εἰς τὰ βάθη τῶν ὑπογείων μας ζῶντα, ὅπου θά κατατρώγῃς τὸν ἄρτον τῆς ὀδύνης καί θά πίνῃς τὸ ὕδωρ τῆς ἀγωνίας μέχρι τῆς τελευταίας σου ἡμέρας!...

Ἄλλ' ἡ ἐπιεικεία μας ἀνέχεται ν' ἀναδειχθεῖ ἀνωτέρα τῆς εὐπιστίας σου. Δέν θ' ἀξιώσῃ μάλιστα παρὰ σοῦ ὅπως σοὶ ἀποδώσῃ τὴν Ἐλευθερίαν, παρὰ τὸν ἐπίσημον ὄρκον σου, ὅτι οὐδέποτε εἰς οἰονδήποτε θ' ἀποκαλύψῃς τὸ ἐλάχιστον τῶν ὄσων εἶδες καί ἤκουσες τὴν ἐσπέραν ταύτην. Ὁρκίζεσαι λοιπόν;... Ὁ δόκιμος ἀπαντᾷ: «Ὁρκίζομαι»...

Ὁ Ἱεροφάντης διατάσσει τότε τοὺς Νεωκόρους νά τὸν ὀδηγήσουν ἐνώπιον τοῦ Θυσιαστηρίου καί ἐκεῖ νά γονυπετήσῃ. Εἶτα ὑπαγορεύει μεγαλοφώνως, ὁ δὲ δόκιμος ἐπαναλαμβάνει, φράσιν πρὸς φράσιν τὸν ἐξῆς τυπικὸν περιπόου ὄρκον:

« Ἐνώπιον τῶν ἑπτὰ Δαιμονίων τῶν τελούντων τὰ θελήματα τοῦ Ἀφάτου ὄντος, τοῦ αἰώνιου καί ἀπείρου: Ἐγὼ ὁ ....., Υἱὸς τοῦ....., γεννηθεὶς ἐν....., ὁμνῶ νά κρατήσω Σιγὴν εἰς ὅτι εἶδον, ἤκουσα, θά ἴδω καί θά ἀκούσω ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ τῶν ἱερῶν τῆς θείας Σοφίας. Ἄν δέ ποτέ παραβῶ τὸν ὄρκον μου, καθίσταμαι καταδικαστέος νά σφαγιασθῶ νά μ' ἀποσπᾶσῃ τὴν γλῶσσαν καί τὴν καρδίαν, νά ἐνταφιασθῶ ἐντὸς τῆς ἄμμου τῆς θαλάσσης ἵνα τὰ κύματα μέ καλύψωσι δι' αἰωνίας λήθης.»

« Εἶμεθα μάρτυρες τοῦ λόγου σου ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἱεροφάντης, καί ἂν ποτε ἤθελες καταστῆ ἐπίορκος, ἀόρατος ἐκδικησὶς τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, θά παρακολουθῇ τὰ βήματά σου. Θά σέ συλλάβῃ ἐν παντὶ τόπῳ, εἰς πᾶν μέρος, ἔστω καί εἰς τὸν ὑψηλότετον τῶν θρόνων ἐάν ἀναβῆς, ἵνα σέ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ παραδεδεγμένον σοι πεπρωμένον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης συγκαταριθμεῖσαι μετὰ τῶν μαθητῶν τῆς Σοφίας, καί θά φέρῃς, μετὰ τῶν ἡμῶν τὸν τίτλον τοῦ ζηλωτοῦ, μέχρις οὐ, διὰ τινος μεγάλης πράξεως ὑπακοῆς ἢ αὐταπαρνήσεως, ἀξιωθῆς νά ἀνέλθῃς εἰς ἀνώτερον βαθμὸν...»

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν λόγων τούτων, δύο Δοκιμασταὶ φέροντες ἕκαστος ἀνά ἓν ποτήριον, τοποθετοῦνται ἀθορυβῶς ἐκατέρωθεν τοῦ

Βωμοῦ. Τρίτος τις τίθεται ὀπισθεν τοῦ δοκίμου, ἵνα λύση μετ' ὀλίγον τὸν ἐπίδεσμον, ὀλίγον δὲ πῖο πίσω τέσσαρες Μελανοφόροι ἐκτυλίσσουν μέλαιναν ὀθόνην.

« Οἱ Μῦσται ἅπαντες, ἐξακολουθεῖ ὁ Ἱεροφάντης, ὀφείλουσι μοι ὑποταγὴν ἀπόλυτον. Ὀρκισθητὶ μοι λοιπὸν καὶ σύ ὁμοίαν ὑποταγὴν!.....» Ὁ δοκιμος ὀρκίζεται καὶ πάλιν.

« Πρόσεξε καλὰ!.....ἀναφωνεῖ ὁ Ἱεροφάντης. Ἄν δὲν ὠρκίσθης διὰ τῆς καρδίας ἀλλὰ διὰ τῶν χειλέων, ἀναγιγνώσκομεν ἐν ταῖς καρδίαις, τὸ δὲ ψεῦδος, μεταξύ ἡμῶν τιμωρεῖται διὰ θανάτου!.....»

Τρομερὸς τότε θευελλώδης πάταγος, προξενούμενος παράτινος ἀοράτου μηχανισμοῦ, ἀκούγεται εἰς τὰ βάθη τῆς Πυραμίδος. Ἐκρήξεις νάφθας φλεγούσης μιμοῦνται τὰς λάμπεις τοῦ κεραυνοῦ, αἱ ἐπτὰ λυχνιαὶ τοῦ θόλου σβέννυνται αἰφνης, ἡ κρύπτη φωτίζεται μόνον ἐκ τῶν ὠχρῶν πυρῶν τῶν ἐπὶ τῶν μορφῶν τῶν σφιγγῶν τρεμόντων. Κατὰ τὴν τεχνητὴν ταύτην θύελλαν, ὁ ἐπίδεσμος τοῦ δοκίμου ἀποσπώμενος παρά τοῦ τρίτου Δοκιμαστοῦ, πίπτει κατὰ γῆς. Τὸ βλέμμα του παρατηρεῖ ἐν φανταστικῇ λάμπει ὅλους τοὺς Μύστας ἐπὶ ποδὸς καὶ διευθύνοντας ρομφαίας κατὰ τοῦ στήθους του: Θέαμα Μεγαλοπρεποῦς Μυσταγωγίας ἀλλὰ τρομακτικόν.

« Αἱ ρομφαῖαι αὗται, ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἱεροφάντης, εἶναι συμβολικαὶ τῆς ἀνθρωπίνης Δικαιοσύνης· ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη Δικαιοσύνη εἶναι ἐνίστε βραδεῖα, σφαλερὰ, ὁ δὲ παρ' αὐτῆς ἐμπνεόμενος φόβος οὐδόλως ἀναχαιτίζει τὰς θρασεῖας καρδίας..... Ἡμεῖς θελομεν ἵνα καὶ ὁ Οὐρανὸς μᾶς ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῶν νέων Μυστῶν. Μοὶ ὠρκίσθης ἀπόλυτον ὑπακοήν: ὀφείλεις ν' ἀποδείξης τὴν εἰλικρινεῖαν σου, ἀποδεχόμενος δοκιμασίαν τινὰ ἐξ ἧς μόνον ὁ Παντοδύναμος δύναται νὰ σὲ προφυλάξῃ, ... ἂν σὲ κρινῇ ἄξιον νὰ ζήσης.....»

Οἱ Μῦσται τότε καταβιβάζουν τὰς ρομφαίας, οἱ δὲ Δοκιμασταὶ φέροντες τὰ δύο ποτήρια πλησιάζουν πρὸς τὸν ὑποψήφιον.

« Ἴδε ταῦτα τὰ ποτήρια, ἐξακολουθεῖ ὁ Ἱεροφάντης, τὸ ποτὸν τοῦ ἐνός εἶναι ἀκίνδυνον, ἐνῶ τὸ τοῦ ἑτέρου εἶναι δηλητηριώδες. Σε διατάσσω νὰ λάβῃς τὸ ἐν κατὰ τύχην καὶ νὰ τὸ πῖῃς διὰ μίδης!.....»

Ἄν ὁ ὑποψήπιος, κατάπληκτος ἐκ τοῦ πράγματος, ἀποποιηθῇ νὰ ὑπακούσῃ, νέος βόμβος βροντῆς ἀναγγέλει ὅτι ἡ Μυσταγωγία διεκόπη. Οἱ τέσσαρες Μελανοφόροι ρίπτουν ἐπ' αὐτοῦ τὴν μεγάλην μέλαινα ὀθόνην, τὸν καταρρίπτουν κατὰ γῆς, τὸν κυλίουν εἰς τὰς πτυχὰς αὐτῆς καὶ τὸν ἀπαγάγουν.

Ὁ φοβηθεὶς νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὴν ὀρκισθεῖσαν ὑπόσχεσιν διὰ διπλοῦ ὄρκου ἐξευτελίζει εἰς αἶε ἑαυτόν. Θὰ τῷ ἐπιτραπῇ λοιπὸν νὰ ἐπανάλθῃ μεταξύ τῶν συμπολιτῶν του καὶ νὰ τοῖς εἴπῃ:

« Ἡθέλησα νὰ μνηθῶ εἰς τὰ Μυστήρια αὐτῶν τῶν διασήμων Μυστῶν, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὑποκλίνεται ἅπανα ἡ Αἴγυπτος, ὡς ἐνώπιον ἡμιθέων, ἀλλ' αὐτοὶ εἶναι κακοῦργοι ἢ τρελλοὶ καθότι οὐδεὶς συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν ἂν δὲν διαφύγῃ τυχαιῶς τὴν περιπτώσιν τῆς δηλητηρίασεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐπανέστην κατὰ τοιαύτης δοκιμασίας μὲ ἀπέβαλλον περι-

φρονητικῶς, ἀλλ' ἐγὼ κατακρίνων τὴν περιφρόνησιν των καταγγέλω καὶ αὐτοὺς ὡς θηρία εἰς τὴν φρίκην τῶν Ἑθνῶν!.....»

Ὅχι ἡ ἀποδειλίασις ἢ ἡ ἀντίστασις ἑνὸς ὑποψηφίου δεδεμένου ἤδη διὰ τοῦ ὄρκου δὲν ἐπέτρεπε πλέον νὰ τῷ δοθῇ τοιαύτη ἐλευθερία ὅπως καταχρασθῇ αὐτὴν ὡς ἀνωτέρω. Δὲν τὸν ἐφόνευον μὲν οἱ Μύσται, ἀλλὰ τὸν ἐνέκλειον ἐπὶ ἑπτὰ σελήνας ἐντὸς ὑπογείου τινός Πυραμίδος, μὲ μίαν λυχνίαν, ἄρτον καὶ ὕδωρ, ἀνανεουμένων καθ' ἐκάστην ὑπὸ δύο σιγῆλων ἐπισκεπτῶν. Πλησίον τοῦ κατετιθετο βιβλίον τι ἐξ' ἀποφθεγματικῶν γνωμολογιῶν, περιέχον τὰ Καθήκοντα τοῦ Ἀνθρώπου πρὸς τὸ Ὑπέρτατον Ὄν, τοὺς ὁμοίους τοῦ καὶ πρὸς ἑαυτὸν. Ἡ μελέτη τοῦ βιβλίου τούτου, γεγραμμένου παρὰ τοῦ Ἐρμού-Θῶθ πρὸς στοιχειώδη κατήχησιν τοῦ Μύστου, ἦτο διὰ τὸν αἰχμάλωτον δόκιμον στοιχεῖον παρηγορίας, δυνάμεως, ἐλπίδος. Παρετήρει ἐν αὐτῷ καιτοὶ κεκαλυμμένως πως, τὴν πιθανότητα τοῦ νὰ ἐπανορθωθῇ ἐκ τῆς πτώσεώς του.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ἑπτὰ σελήνων τῷ προσεφέροντο πάλιν τὰ δύο ποτήρια. Ἐάν τὴν φοράν ταύτην παρεδέχτο τὴν δοκιμασίαν ἔστω καὶ τρομαγμένος ἰκανοποιεῖτο ἢ ἀπαίτησις τῆς Μυήσεώς του, ἀπελευθεροῦτο καὶ διέμενεν, ἀπλοῦς Ζηλωτῆς, μὴ δυνάμενος ν' ἀνέλθῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν. Ὅταν δὲ ἡ δοκιμασία τῶν δύο ποτηρίων ἐγένετο θαρραλέως παραδεκτὴ καὶ ἐξετελεῖτο ἐν τῇ κρύπτει ἐνώπιον ὄλου τοῦ συνεδρίου (ὡς συνέβη κατὰ τὴν μῆσιν τοῦ Πλάτωνος) ὁ Ἱεροφάντης ἐσπευδεν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸν μουσόμενον ὅτι οὐδένα κίνδυνον διέτρεχεν, καθ' ὅτι ἀμφότερα τὰ ποτήρια περιεῖχον ἄκρατον οἶνον, εἰς ὃν μικρὰ δόσις σμύρνας ἐδίδεν ἐλαφρὰν τινα πικρότητα.

Μετὰ τὴν τόσσην ἔντασιν τῶν φυσικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων ἡ ἀνάπαυσις ἀπέβαινεν ἀναπόφευκτος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάπαυσις αὕτη ὑπέκρυπτεν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ μουσόμενου, τελευταίαν τινα δοκιμασίαν ἣτις ἦτο ἡ μόνη ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ζωὴν του. Οἱ Δοκιμασταὶ τὸν ὠδήγουν εἰς ἐτέραν αἴθουσαν πολυτελῶς διακοσμημένην ὡς βασιλικὸν κοιτῶνα. Ὑπέρταται ἐκδύουν αὐτὸν ἐκ τῶν βρεγμένων ἐνδυμάτων του, κάμνουν ἐντριβὴν δι' ἄρωματικῶν ἐλαίων, τὸν ἐνδύουν δι' ἐσθῆτος λευκῆς καὶ τοῦ παραθέτουν τράπεζαν ἀπὸ ἐκλεκτὰ ἐδέσματα καὶ ἐκλεκτὸν οἶνον.

Καθ' ὅλον τὸ γεῦμα μουσικὴ τις ἀόρατος καὶ ὑπερκόσμιος, ἑναρμόνιος προσελκύει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν φαντασίαν τοῦ μουσόμενου εἰς ἡμιενυπνιώδη τινὰ κατάστασιν, ποικιλλομένην δι' ἐρωτικῶν ὄπτασιῶν. Αἱ πτυχαὶ παραπετάσματος τινός πρασίνου, πεποικιλμένου διὰ κλάδων μυρτιάδος (χρῶμα καὶ φυτὸν ἀφιερωμένα εἰς τὴν Ἀφροδίτην), διαστελλόμενα σιγὰ εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης, ἀποκαλύπτουν παστάδα ὅπου διασταυροῦνται ἀντορχηστικῶς, ἐν μέσῳ αἰολοστίλπνου φωτισμοῦ, ὄμιλοι νεανίδων ὄρχουμένων καὶ συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλας διὰ στεφάνων ἐκ ρόδων. Αἱ νεανίδες αὗται ἦσαν θυγατέρες τῶν Μυστῶν, ἀνατρεφόμεναι ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀφιερωμένα εἰς τὴν Ἴσιδα μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ γάμου των.

Αἱ σαγηνεύουσαι αὗται ἐμφανίσαις ἔφερον προσώπιδα προσδεδεμένην ἐπὶ τοῦ μετώπου διὰ χρυσοῦ κύκλου, ἵνα μὴ δύναται ὁ μουσόμενος κατόπιν νὰ τὰς ἀναγνωρίσῃ, ἂν ὑπερνίκα τὴν δοκιμασίαν. Ἀλλὰ δὲν ἔφερον

ώς σκέπην ἢ μόνον κοντόν χιτωνίσκον τρεμουσοκέντητον ἐκ χρυσῶν μελισσῶν, καὶ ἄνθη.

Ἡ μουσικὴ ἐξηκολούθει παιανίζουσα μετὰ γοητευτικῆς ἁρμονίας, ἀρώματα μεθυστικά εὐωδίαζον, τὸ ἔλκυστικόν τῆς θεᾶς τὸν προσήλυκε βῆμα πρὸς βῆμα, πρὸς αὐτὸ τὸ μαγικόν τῶν σχημάτων, τὴν αἰώνιον Κίρκην τὴν δεσπόζουσαν τὸ ἀνθρώπινον λογικόν εἰς τὰ σκότη τοῦ ὑλικοῦ καὶ ἀμμήτου κόσμου.

Ἄμα τῇ υπερβάσει τοῦ κατωφλίου τῆς παστάδος, δύο ἐκ τῶν φιλοπαιγμόνων τούτων χορευτριῶν τὸν περιέπλεκον ἐντὸς τῆς ἐκ ρόδων ἀλύσσεως τῶν ἐνῶ ταυτοχρόνως αἱ ἄλλαι ἐξηφανίζοντο ὡς ἀγέλη περιστερῶν ἐκπλαγείσων. Τὸ φῶς αἴφνης ἐλαττωθέν, παρήγεν ἀμυδρὸν σκιοφῶς, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου αἱ δύο πειράστρια ἐξακολουθοῦν τὸν προκλητικὸν χορὸν, ἀνακινούσαι ἐκ περιτροπῆς τὴν ἄλυσσον, ὡσάν νά προκαλοῦν τὴν ἐκλογὴν τοῦ μουσμένου.

Ἐάν δι' ἐλαχίστου σημείου ἀδυναμίας, ὁ ἀσύνετος ἐτόλμα νά βεβηλώσῃ τὴν Ἄγνότητα καὶ Ἱερότητα τῶν Μυστηρίων, εἰς τῶν Δοκιμαστῶν ὀπισθὲν του καὶ ἐν ἀγνοία του εἰσδύσας, τὸν πατάσσει θανασίμως. Ἄν ὁμως ὁ μουσμένος παραμεινῇ ἀκίνητος καὶ ἐπιφυλακτικὸς ἢ ἐάν διέσπα τὴν ἐκ ρόδων ἄλυσσον, τότε ὁ Δοκιμαστής ἀπέπεμπε διὰ σημείου τὰς δύο νεάνιδας ἐνῶ ταυτοχρόνως οἱ Μύσται εἰσηρχοντο ἐν πομπῇ καὶ συνέχαιρον τῷ νέῳ ἀδελφῷ ἐπὶ τῷ ὑπερανθρωπίνῳ θριάμβῳ, τῷ προκαλέσαντι μὲν ἀλλὰ μὴ κλονίσαντι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ.

« Ἄξιε ζηλωτά, τῷ λέγει ὁ Ἱεροφάντης, τὰ Μυστήρια συνίστανται ἐκ δύο στοιχείων, τῆς Ἐπιστήμης τῆς Βασιλικῆς Τέχνης καὶ τῆς Δυνάμεως. Ἄνευ τῆς ἐσωτερικῆς Ἐπιστήμης δὲν ὑπάρχει Ἰσχύς πλήρης, ἄνευ τῆς δυνάμεως οὐδεὶς ἀνέρχεται εἰς τὸν κατώτερον βαθμὸν τῆς Ἐπιστήμης αὐτῆς. Τὸ νά γνωρίζῃ τίς νά πάσχη εἶναι νά καταστῇ ἀπαθής. Τὸ νά γνωρίζῃ νά ἀποθάνῃ εἶναι νά καταστῇ ἀθάνατος. Τὸ νά εἶναι ἐγκρατής νά ἀξιωθῇ τῆς ἀπολαύσεως. Ἰδοῦ τὰ τρία πρῶτα Μυστήρια τῆς νέας ζωῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἐμμήθης διὰ τῆς δοκιμασίας.

Πᾶς Μύστης καλεῖται νά γίνῃ ὁ Ἱερεὺς τῆς Ἀληθείας, ὁ ἐμπιστος τῶν Μυστηρίων Της καὶ ὁ κλητῆρ τῶν Δυνάμεων της. Ὀλίγοι ὁμως πραγματοποιοῦν αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Μάθε λοιπὸν ἀδιαλείπτως νά δεσπάζῃς τῶν αἰσθησῶν σου, ἵνα διατηρήσῃς τὴν Ἐλευθερίαν τῆς Ψυχῆς σου, τοῦτο εἶναι ὁ πρόλογος τῶν Ἱερῶν μας σπουδῶν. Ἡ Ἐμφυτος καὶ κατ' Ἐποπτεῖαν κατανόησις τοῦ Θεοῦ ἔσται ἡ κορωνίς, ἂν γινώσκῃς νά εἶσαι ὑπομονητικὸς. Αἱ υψηλαὶ διάνοιαι ἀφικνοῦνται μεταξὺ ἡμῶν μέχρι τῆς Προφητείας καὶ τῆς Θεουργίας. Ἡ πρώτη αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἀνεγείρει τὸ παρελθόν, διεισδύει εἰς τοὺς λόγους τοῦ παρόντος καὶ ἀποκαλύπτει τὸ μέλλον. Ἡ δευτέρα δύναμις δημιουργεῖ ἔργα προσόμοια τῶν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ἐπ' ἀπειρον προοδευτικῆς ἀποκαλύψεως τῶν Μυστηρίων τῆς παγκοσμίου ζωῆς.»

« Δύνασαι ν' ἀνυψωθῆς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Προφήτου καὶ τοῦ Θεουργοῦ, διὰ ἑπτὰ ἐτῶν ἐργασίας, σιωπηλῆς καὶ μονήρους καθὼς καὶ διὰ βαθμολογικῶν ἐξετάσεων ἐφ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς Γνώσεως, τῶν εἰς τὸν ἀνθρώπινον προσιτῶν. Ἐξακολούθη τὸ στάδιον τοῦ Μύστου ὅπως τὸ ἄρχισες

καί εἶθε ἡ μεγάλη Ἴσις νά ἦ σοι βοηθός!... Ἀλλά εἴτε δεχθῆς νά ζήσης μεταξύ μας ἐν γλυκεία καί παντοτεινῇ ἀδελφοσύνη, σπουδάζων πάντοτε ἡ ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα θά σοῦ ἀνατεθοῦν, ἂν φανῆς ἄξιος, εἴτε προτιμήσεις νά ἐπανέλθης εἰς τήν πατρίδα σου ἵνα διδάξης ἐκεῖ εἰς τοὺς συμπολίτας σου τήν Ἀλήθειαν καί τήν Δικαιοσύνην, ἐνθυμοῦ τοὺς ὅρκους σου. Καί ἵνα μηδέποτε ἐξαλειφθῆ τῆς μνήμης σου, ἐλθέ νά παρατηρήσης, πρὶν ἀνέλθης εἰς τήν γῆν τήν μεταξύ ἡμῶν ἐπιφυλασσομένην ποιήν τῆς ἐπιπορκίας.».....

Ὁ Πλάτων ἐζησε δεκατρία ἔτη μεταξύ τῶν Μυστῶν τῆς Μέμφιδος καί τῆς Ἡλιουπόλεως. Πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ Πλάτωνος ὁ Μωϋσῆς ἐξαπαιδεύθη παρά τῶν Μυστῶν, παραλαβὼν ἐκ τῶν μυστικῶν τῶν διδασκαλιῶν, τὰς θρησκευτικὰς πολιτικὰς καί κοινωνικὰς ἰδέας αἱ ὁποῖαι ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Πολλὰ τῶν νόμων καί τῶν Ἱεροτελεστιῶν τῶν Μυστῶν μετεβιβάσθησαν εἰς τὸ Θεοκρατικὸν σύστημα τοῦ Μωϋσέως. Ἀπορίας ἄξιον εἶναι πῶς νά μὴν ὑπάρχη ἐν τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ ἡ ὑψηλὴ διδασκαλία τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

Αὐτὸ ἐδιδάσκετο παρά τῶν Αἰγυπτίων Ἱεροφαντῶν σαφῶς καί ἐλευθέρως. Οὗτοι μεταδῶσαντες ὡς θεματοφύλακες τὴν διδασκαλίαν των, τὰς ἐπιστήμας καί τὰς τέχνας εἰς τὴν Ἑλλάδα καί τὴν Ἀσίαν δὲν ἐλησμόνησαν τὴν κρίσιν τῶν Ψυχῶν. Ὁ Μῦθος τοῦ Μίνως, τοῦ Αἰακοῦ καί τοῦ Ραδαμάνθους, κριτῶν τῶν τεθεῶτων, εἶναι μυστηριακῆς πηγῆς. Ὁ Τάρταρος καί τὰ Ἡλύσια τῶν ἀρχαίων προγόνων μας καί ἄλλων Ἐθνῶν, εἶναι ἐπίσης ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, ἀναλόγως τῶν γλωσσῶν, ἀναμνήσεις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Ἀμενθί, δηλ. τοῦ Ἄδου εἰς τὸν ὁποῖον διενεργεῖτο κατὰ τὴν θεολογίαν τῶν Μυστηρίων, ἡ διάβασις τῶν Ψυχῶν ὅσαι ἐγκαταλείπουν τὴν γῆν ἵνα μετενσαρκωθοῦν εἰς νέαν ὑπαρξιν.

Ἡ Εἰσοδος τοῦ Ἄδου εἶχεν ὡς φύλακα θηρίον ὀνομαζόμενον Ὅρις ἡ κύων τοῦ τυφῶνος. Ἦτο τρίμορφον συγκείμενον ἐκ κροκοδείλου, ἵπποποτάμου καί κυνός, ἐξ οὗ οἱ Ἕλληνες ἔκαμαν τὸν Τρικέφαλον Κέρβερον. Ἡ Ψυχὴ ἐξελθοῦσα τοῦ σώματος μετέβαινεν ἐκεῖ, ὀδηγουμένη ὑπὸ Δύο Δαιμονίων, ὧν τὸ ἓν ἐκαλεῖτο Ἀλήθεια, τὸ δὲ ἕτερον Δικαιοσύνη. Εἰσήγετο δὲ παρά Τρίτου Δαιμονίου τῆς Τμεί, θυγατρὸς τοῦ Ἡλίου (τῆς Περσεφῶνης τῶν Ἑλλήνων), ὅστις προῆδρευεν δικαστηρίου ἐκ Τριάκοντα Δύο Δικαστῶν. Οἱ δικασταὶ οὗτοι ἔφερον κεφαλὰς διαφόρων ζῶων, ἐκ τῶν ὁποίων, ἕκαστος τύπος εἰκόνιζεν ἀρετὴν τινὰ ἢ ἐλάττωμα, ὧν ἦσαν οἱ Ἐξετασταί. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἔκειτο τριτάνη, ἐφ' ἧς ἐτίθεντο αἱ καλαὶ καὶ κακαὶ πράξεις χωριστά, εἰκονιζόμεναι παρά βαρῶν κατατεθειμένων παρά τοῦ θεοῦ Ἑρμού-Θῶθ, τοῦ πρώτου νομοθέτου τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἀγαθότης τοῦ Ὑπερτάτου ὄντος, εἰκονιζομένου διὰ τοῦ Ὅσιριδος, ἐδέχετο τὰς καθαρὰς Ψυχὰς ἐντὸς Σφαιράς Εὐτυχίας... ἀπέστειλε δὲ τὰς ἐνόχους Ψυχὰς νά ἐξαγνισθοῦν εἰς ἑτέραν Σφαιρὰν Ἐξίλασμοῦ.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἡ τόσο ἀπλῆ, ἐκπεφρασμένη διὰ συμβόλων ἐκ τῆς Ὁρατῆς Φύσεως, ἠλλοιώθη κατόπιν παρ' ἀμαθῶν ἐρμηνευτῶν ἀγνοούντων τὴν κλεῖδα τῶν Μυστηρίων καί παρασχόντων οὕτως ἀφορμὴν νά πιστευθῆ ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὰ ζῶα. Ὁ Μέγας Ἑρμῆς-Θῶθ προεἶ-

δεν τήν τοιαύτην παρερμηνείαν και διαστροφήν γράφας αὐτοὺς τοὺς προφητικούς λόγους:

« Ὁ Αἴγυπτος, θέλει ἔλθῃ καιρὸς καθ' ὃν ἀντί τῆς ἀγνῆς θρησκείας και τῆς λογικῆς λατρείας, ἔξεις γελοίους μύθους, ἀπιστεύτους παρά τῶν μεταγενεστέρων. Δέν θά σοῦ ἀπομείνῃσι ἡ λέξεις γεγλυμμένα ἐπὶ τοῦ λίθου, μνημεῖα βωβά και ἀνεξιχνίαστα τῆς ἀρχαίας σου εὐσεβείας.»

Οἱ Υἱοὶ τῶν Μυστῶν ἤρχοντο τῶν σπουδῶν τῶν ἀπὸ τοὺς 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας, ἡ δὲ πλήρης ἐκπαίδευσις διήρκει εἴκοσι και ἔν ἔτη. Ἡ περίοδος αὐτῆ περιελάμβανεν ἀπάσας τὰς Ἐπιστήμας. Ἡ φυσική και ἡ γεωγραφική ἱστορία τῶν φυτῶν ἀπετέλει τὰς πρώτας γνώσεις. Ταῦτη συνεδέετο ἡ Ἰχνογραφία. Μετά ἤρχοντο τὰ μαθηματικά, ἡ φυσική, ἡ Χημεία, ἡ Ἰατρική, ἡ Χειρουργική, ἡ Γλυπτική, ἡ Ἀρχιτεκτονική, ἡ Μουσική, ἡ Μηχανική. Μετά τὰς γνώσεις ταύτας ἐφαρμοζομένης και εἰς τὸν πρακτικόν βίον ἡ διδασκαλία ἐπεκτείνετο εἰς τὴν γενικὴν Ἱστορίαν τῶν λαῶν, τῶν γλωσσῶν και νομοθεσιῶν. Ἀνήρχετο μετὰ ταῦτα εἰς τὰς Μυστηριακάς Ἐπιστήμας διαιρουμένης εἰς Λαϊκὴν Ἀστρολογίαν και εἰς Ἰεράν, εἰς τὴν ὠροσκοπίαν, τὴν συμβολικὴν γραφήν, τὴν φιλοσοφίαν τῆς Δικαιοσύνης και τῆς Βουλήσεως, τὰς Ἱεροτελεστίας τῶν Ναῶν, τὴν Προφητικὴν και τὴν Θεουργίαν.

Οἱ Υἱοὶ τῶν Μυστῶν δέν ὑπεβάλλοντο εἰς φυσικὰς δοκιμασίας, διότι αὐτῆ αὐτῆ ἡ ἐκπαίδευσις ἀπετέλει τὴν μύσην τῶν, δεδεμένοι πρὸς τὸ Ἱερατεῖον δικαίωματι οἰκογενείας, τρεφόμενοι ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν και ζῶντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἱερῶν πομπῶν, ἐμάνθανον τὴν ἔννοιαν και εἰσέδυσον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀκόπως. Δέν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθῆ εἰς αὐτοὺς τὸ μυστικόν ὡς τρομερὸν σύστημα. Ἡ διάκρισις παρ' αὐτοῖς ἀρετῆ οἰκογενειακῆ, δι' ἣν ἐκαυχῶντο ἐκ μικρᾶς ἡλικίας: ἦτο ὁ Στέφανος τῶν Γνώσεων αὐτῶν και ὁ Ἑγγυητὴς τοῦ Σεβασμοῦ τῶν Λαῶν.

Ἡ Τάξις τῶν Μυστῶν καθὸ θεματοφύλαξ τῶν ὑψηλοτέρων γνώσεων και φροντίζουσα περὶ τῆς συνεχοῦς ἐπεκτάσεως αὐτῶν ἐχάραξεν τὸ ὄνομά της ἐν τῇ Ἱστορίᾳ διὰ Χρυσῶν Γραμμάτων. Εἶναι ἡ μόνη ἀνθρωπίνη Ἐταιρεία τῆς ὁποίας τὰ ἔργα τῶν μνημείων της μᾶς ἀποκαλύπτουν ἀκόμη και μᾶς ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξίν τεχνῶν, παραχθειςῶν μέχρι τῆς ἀνωτάτης τελειότητος ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἐνῶ μήτε αἱ Ἰνδία, μήτε ἡ Σινική, μήτε ἡ Ἀσυρία, μήτε ἡ Περσία δέν ἔχουν νὰ προβάλλουν τί πρὸς σύγκρισιν. Ἡ δὲ νεωτέρα ἐπιστήμη οὐδὲν ἄλλο ἡδυνῆθη νὰ κατορθῶσῃ μέχρι τοῦδε παρά ὡς Τυμβορῦχος νὰ συλᾶ τοὺς τάφους Της.

Εἶδομεν ὅτι ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὸν ξένον, ἀφοῦ ὑπερνίκα τὰς φυσικὰς δοκιμασίας τῆς ὑποψηφιότητος, ἐλάμβανεν ἀμέσως τὸν τίτλον τοῦ Ζηλωτοῦ. Ἄν ἤθελεν ν' ἀνυψωθῆ ὑψηλότερον ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ, ὠφελετο νὰ ὑποχρεωθῆ νὰ παραμείνῃ δώδεκα ἔτη ἐν τῇ σχολῇ τῶν Μυστῶν, ὑποβαλλόμενος εἰς αὐστηράν δαιταν και εἰς μόνωσιν. Ἐν ὅσῳ προῶδευεν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ ἡξιοῦτο τοῦ Β' βαθμοῦ τοῦ Θεωροῦ, τοῦ τρίτου βαθμοῦ τοῦ Πρακτικοῦ τοῦ Δ' βαθμοῦ τοῦ Φιλοσόφου κλπ. μέχρι τοῦ 9ου τοῦ Μύστου Ροδοσταυρίτου. Ἄλλ' ὅ τελευταῖος οὗτος βαθμὸς ἀνταποκρινόμενος πρὸς πλήρη ἐκπαίδευσιν δέν ἦτο προσιτός ἢ εἰς Πνεύματα πεπροικισμένα δι' ἐκτάκτου ἰκανότητος και μνήμης, διότι περιελάμβανεν

τάς Ἱερατικές Ἐπιστήμας, ἄς ὁ Θρησκευτικός νόμος ἀπηγόρευε ρητῶς καί ἀπολύτως νά ἀνακοινοῦν ἐγγράφως ἢ νά λαμβάνουν ἐγγραφον σημειώσιν πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῶν. Ὁ τέλειος Μύστης ὤφειλεν νά γνωρίζη τὰ πάντα.

Ἡ Ἀστρολογία θύρα τῶν Ἀποκρῦφων Κόσμων τοῦ ἀνοίγειν αὐτή καί μόνη, χιλιάδας Μυστηρίων, εἰς τὰ ὅποια ὤφειλεν νά γνωρίζη νά ἐφαρμόζη ἀμέσως καί θετικῶς τὴν μίαν τῶν ἐπτὰ κλειδῶν τοῦ παγκοσμίου συμβολισμοῦ, τοῦ ἀποκαλυφθέντος παρά τοῦ Ἑρμοῦ. Μόνον οἱ Μύσται τοῦ 9ου βαθμοῦ ἐδικαιοῦντο νά διοικοῦν τὸ Κράτος καί τὰ τῆς Δικαιοσύνης.

Ὅτε ἐξεθρονίσθησαν ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς φυλῆς, ἡ δεσποτεία των δὲν ἀπώλεσθη, διότι ἐκ τοῦ βᾶθους τῶν Ἱερῶν, ἐνθα ἐπανεκρύφθη αὕτη, ἐδέσποζε πάντοτε διὰ τῆς γοητείας τῶν ὑπερφυσικῶν τεχνῶν, οἱ δὲ βασιλεῖς τῆς Ρομφαίας δὲν ἐτόλμων οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν πρὶν συμβουλευθοῦν τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἐπιστήμης τῶν Μυστηρίων.

Ἡ διανοητικὴ δύναμις τούτων ἐμεγεθύνετο ἀδιαλείπτως καθ' ὅσον καθίστατο Ἀπόκρυφος καί ἐπέβαλλε μακρόθεν τοὺς χρησμούς της εἰς τὴν ἀλλαζονεῖαν τῶν κυρίων τοῦ Κόσμου. Ἀπαιτεῖται κοπιώδης καί ὑπομονητικὴ θέλησις διὰ νά σπουδάσῃ τις καρποφόρως αὐτὰ τὰ παράδοξα ἐρρειπία τῆς Ἀνωτάτης ταύτης Ἐπιστήμης τῆς Βασιλικῆς Τέχνης, ὡς τὴν ἀπεκάλουν καί κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἡ ὅποια σήμερον παρέμεινεν ἀνάμνησις παρακμασθεῖσα καί καταδικασμένη ὑπὸ τῆς ἀμαθείας.

Ποῦ εἶναι τὰ φωτεινά τὰ σιωπηλά, τὰ μυσταγωγημένα ἐκεῖνα πνεύματα τὰ ὅποια διατηροῦν ἀκόμη τὴν παράδοσιν αὐτῆς τῆς Ἐπιστήμης;... Ὑπάρχουν βεβαίως ἐξ αὐτῶν καί σήμερον, ἀλλὰ τὰ βιβλία των, εἶναι δυσανάγνωστα. Διότι αὐτὰ τὰ ἀλλόκοτα ἔργα δὲν ἀπευθύνοντο εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν, ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν ὑπὸ τύπον τυπικῶν βιβλίων ἀφεῶρα εἰς τὸ ἀνακουφίζειν τὴν μνήμην τοῦ γηράσκοντος Διδασκάλου, ἢ τὸ προφυλάττειν ἐκ ψευδῶν βημάτων μαθητὴν τινά παραπλανηθέντα μακρὰν τῶν κανόνων. Τὰ τοιαῦτα βιβλία ἐκλάμπει μὲν φωτὸς διὰ τὴν διδαγμένην ψυχὴν ὄντα, λυκαυγὲς δὲ διὰ τὸν Ἰσχυρὸν Ἑρευνητὴν καί **νύχτα βωβὴ καὶ ἀνευ ὁρίων διὰ τὸ πλῆθος**, εἶναι τὰ τελευταῖα τῶν χρησμῶν.

Ἄλλὰ ποῦ οἱ Ἱερεῖς ἢ αἱ Σιβύλλαι, οἵτινες ἐγίνωσκον νά τοὺς δώσουν φωνήν!... Τί ἀπέγιναν οἱ παράδοξοι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Τριγώνου καί τοῦ Τετραγώνου, Τριπλῆς Κλειδὸς τῶν Ἐπτὰ κινητῶν Κύκλων συγκειμένου ἐκάστον ἐξ 22 Γραμμάτων συνδεδεμένων πρὸς 22 Ἀριθμούς καί 78 Σύμβολα ἤρκει νά προσαγάγωσιν ἐνώπιον τοῦ νεογεννήτου τοῦς Ἀγγέλους τῆς ζωῆς, τῆς καλῆς ἢ κακῆς τύχης καί τοῦ θανάτου!... Αὐτὴ ἡ Ἐπιστήμη καί ἡ Δύναμις διπλοῦν στήριγμα τοῦ ἀποκρῦφου ἱεροῦ τῆς Ἰσίδος καί τῶν Μυστηρίων, κατέρρευσαν καθ' ὅλοκληριαν εἰς τοὺς κατακλυσμούς τοῦ ἀρχαίου κόσμου!...

Ὅμως μὴν ἀπογοητεύεσθε, ἀδελφοί μου, ρίψατε μίαν ματιὰν εἰς τὰ ἐργαστήριά μας καί θά ᾄητε τοὺς συμβολισμούς τοῦ ἀπώλεσθέντος λόγου τῶν Μυστηρίων, τοὺς κληρονόμους τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων καί πάντων τῶν Μυστηρίων τοῦ Σύμπαντος, ἀναμένοντα τοὺς ἰκανοὺς ν' ἀποκαλυφθοῦν μὲ ὅλην τους τὴν δύναμιν καί μεγαλοπρέπειαν ἰκανά νά

δώσουν τό ἀληθινόν Φῶς εἰς τοὺς ζητοῦντας αὐτό, νά ἀποκαλύψουν τήν κεκρυμμένην Ἀλήθειαν εἰς τοὺς πράγματι ἰκανοὺς Μύστας.

Ὁ κάθε μεμημένος στις μυσταγωγικές Ἀλήθειες ὀφείλει νά καλλιεργήσῃ τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὅπως ἐκδηλωθοῦν δυναμικῶς, ὅπως σπουδάσῃ τήν ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων, ὑποστῆ τήν ἀπαιτούμενην ἠθικὴν κάθαρσιν καὶ γίνῃ Μύστης πραγματικὸς.

Ὅταν ἐπιτευχθῇ τοῦτο κάθε Μύστης καθίσταται ἐξηγιασμένος καὶ μόνον οἱ ὑποστάντες τήν τοιαύτην μεταμόρφωσιν δύνανται νά εἶναι οἱ πραγματικοὶ διδάσκαλοι τοῦ ἐσωτερισμοῦ, διότι τότε μόνον εἶναι πράγματι σοφοὶ καὶ κατὰ τὸν ἀείμν. ἀδ. Ἄντ. Ἀδριανόπουλον,

« Εἶναι Μύσται πραγματικοὶ κατέχουν τήν Ἀλήθειαν καὶ τότε εἶναι πράγματι καὶ Κραταῖοι καὶ Ἐνδοξοί », δυνάμενοι νά χειρίζονται τὰς κραταιὰς καὶ ἐνδόξους δυνάμεις τῆς Θεῆας φύσεως καὶ τῆς Θεῆας Πνευματικῆς Ἱεραρχίας.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ;

ΑΙΔ. ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ

Πηγή τής θρησκευτικής πίστης είναι τό ΕΝΣΤΙΚΤΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΘΟΣ ΓΙΑ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΗ ΖΩΗ! Γιά τούτο ζητάει τήν Θεϊαν προστασίαν.

Καί μέσα στά προχριστιανικά θρησκευτικά πιστεύω βρίσκομε έντονην αúτην τήν ψυχοτρόφον φωνήν Μυστικοπαθοῦς όρμης χωρίς νά ρωτάει τόν ΛΟΓΟΝ που συνήθως στεγνώνει τήν πίστην πρós τό ΘΑΥΜΑ!

Αúτη ή θρησκευτική πίστις βοηθάει τόν Άνθρωπο καί στη κοινωνική του ζωή μέ άμοιβαίαν άγάπην, αλλά καί τούς διαιρεί, όταν οι άλλοι έχουν διαφορετικά θρησκευτικά πιστεύω! Καί συχνά είναι υπερβάρβαρα τά θρησκευτικά μίση καί πάθη πρós τούς άκολουθοῦντας άλλα θρησκευτικά πιστεύω.

Τούτο διότι οι θρησκευτικοί φανατισμοί έκφράζουν καί τόν άτομικόν τους έγώισμόν καί γιά τούτο ή Ίστορία μās όμιλεϊ μέ ντροπήν γιά τούς τρομοκρατικούς θρησκευτικούς πολέμους. Ένώ σκοπός τής θρησκευτικής πίστης είναι νά βάλει ΗΘΙΚΗΝ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΝ ΣΤΟ ΤΙΜΟΝΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Καί αúτη είναι ή κυρία όδός τής Χριστιανικής θρησκείας ή ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΓΑΠΗ, ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΙΝ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Είναι πικρή άλήθεια ή ΕΚΚΛΗΣΙΑ βάζει ξύλα... στη φωτιά τών συγκινήσεων του άνθρώπου καί δέν του βάζει όσο πρέπει ΠΝΕΥΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥ.

ΣΕ ΦΩΤΕΙΝΟΤΕΡΟΥΣ ΚΟΣΜΟΥΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ

Πλήρης ημερών μετέστη στην αιώνια Ανατολή, στη χώρα των τέκνων του ΦΩΤΟΣ ο αδελφός μας, ΠΕΤΡΟΣ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ, την 27/11/1988.

Γεννήθηκε τό 1904 στην Αθήνα. Σπούδασε Χημεία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Ηλεκτρολογία στη Γερμανία. Από νεαρής ηλικίας αισθάνθηκε έλξη προς τόν έσωτερισμό και μυήθηκε στον Τεκτονισμό όπου έφθασε μέχρι τόν 32ο βαθμό.

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Θεοσοφικής Έταιρείας της Ελλάδος και της Έταιρείας Ψυχικών Έρευνών.

Είχε τάξει σαν σκοπό της ζωής του νά έμπλουτίσει την έλληνική έσωτερική βιβλιογραφία με έκλεκτά και σοβαρά βιβλία τά όποια όχι μόνον μετέφρασε στην έλληνική αλλά και συνέγραψε πολλά έξ' αυτών με τόν τίτλο «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ». Παράλληλα υπήρξε και ό ιδρυτής της «ΣΦΙΓΓΟΣ».

Κυριώτερο από τά έργα του είναι ή Έπτάτομος «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΟΥ ΓΝΩΣΕΩΣ», «Ο ΙΛΙΣΟΣ και ή Θεοσοφική Έταιρεία στερούνται ενός πολυτίμου συνεγάτη τους και ευχονται νά είναι έλαφρύ τό χώμα της Αττικής για τόν φθαρτό όργανισμό του και για την ψυχή του ή κατοικία τών τέκνων του φωτός.

Π.Δ.ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία ἐν Ἑλλάδι
Βουκουρεστίου 25, 106 71 Ἀθήνα

Συνεδριάσεις Στοῶν
Ἰανουάριος – Φεβρουάριος 1989 (ὥρα 8 μ.μ.)

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

9	Δευτέρα	ΕΛ. ΣΚΕΨΙΣ	Π. Ἀναγνώστου « Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ Θεοσοφία »
10	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασλιώτης « Μυστικὴ Διδασκαλία Ε.Π. Μπλαβάτσου »
12	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Α. Τριανταφυλλόπουλος « Τό ἐσωτερικὸ στοιχεῖο στὴ Θεία Κωμωδία τοῦ Δάντη » Α΄
13	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Π. Ἀντζακας « Κρισναμούρτι »
17	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος « Ἀσπίδες τῶν μικρῶν πυρήνων (Διδασκαλίες Ναοῦ Ἀρτιζάν) »
19	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ. Σιβρῆς « Ἐσωτερικὴ Ἐπίγνωση » Β΄
23	Δευτέρα	ΕΛ. ΣΚΕΨΙΣ	Π. Ἀναγνώστου « Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ Θεοσοφία »
24	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασλιώτης « Μυστικὴ Διδασκαλία Ε.Π. Μπλαβάτσου »
26	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Χρ. Καμαρωτάκης « Θεοσοφία καὶ Διαλογισμός » α΄
27	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Π. Ἀντζακας « Κρισναμούρτι »
31	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Κ. Ἡλιάδης « Ὁ ἀριθμὸς 7 »

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

2	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Α. Τριανταφυλλόπουλος « Τό ἐσωτερικὸ στοιχεῖο στὴ Θεία Κωμωδία τοῦ Δάντη » Β΄
6	Δευτέρα	ΕΛ. ΣΚΕΨΙΣ	Π. Ἀναγνώστου « Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ Θεοσοφία »
7	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Κ. Ἡλιάδης « Ὁ ἀριθμὸς 4 »
9	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Χρ. Καμαρωτάκης « Θεοσοφία καὶ Διαλογισμός » Β΄
10	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Π. Ἀντζακας « Κρισναμούρτι »
14	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ν. Παπαγεωργάκης « Διάλογος παλαιῶν Ἑλλήνων Θεοσόφων »
16	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ. Σιβρῆς « Ἐσωτερικὴ Ἐπίγνωση » Γ΄
20	Δευτέρα	ΕΛ. ΣΚΕΨΙΣ	Π. Ἀναγνώστου « Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ Θεοσοφία »
21	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασλιώτης « Μυστικὴ Διδασκαλία Ε.Π. Μπλαβάτσου »
23	Πέμπτη		ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΜΕΛΩΝ Θ.Ε.
24	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Π. Ἀντζακας « Κρισναμούρτι »
28	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ν. Παπαγεωργάκης « Διάλογος παλαιῶν Ἑλλήνων Θεοσόφων »

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Για αναγγελία της εκδόσεως να στέλνετε ένα αντίτυπο. Για βιβλιοκρισία, χωρίς να δεσμεύεται το περιοδικό, δύο αντίτυπα, από τα οποία το ένα απευθείας στον κριτικό του Ιλισού κ. Νίκο Α. Τέντα, Παλαιών Πατρών Γερμανού 46, Θεσσαλονίκη 546 22.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΦΑΙΔΩΝΙΑ ΓΙΑΓΚΙΟΖΗ

«ΑΘΩΣ»: Μελέτη

Ο Καθηγητής της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ν. Μουτσόπουλος – στον οποίο οφείλονται και τα ζηλευτά σχέδια – σημειώνει στο μεστό προλογικό του σημείωμα: «Τό Άγιον Όρος είναι και γεωγραφικώς χώρος και «ψυχής κατοικία» και τόπος προσευχής. Είναι και Ιστορία και Τέχνη που έρχονται από τα βάθη των αιώνων και αψηφούν τον χρόνο». Κυρίως, όμως, είναι το Περιβόλι της Παναγίας. Αυτόν, πρωτίτως, καταγράφει ο δημοσιογράφος Φαίδων Γιαγκιόζης με μοναδική επαγγελματική συνέπεια. Η θεματική συμβαδίζει με την άμεση δημοσιογραφική εντύπωση: έχει την παρθενικότητα του στιγμιαίου και την αιωνιότητα της ομορφιάς. Παρελθόν και παρόν, δένονται με ένα απροσμέτρητης γοητείας τοπίο, για να συνυψάνουν την ιστορία της κατάνυξης. Είναι συνεχής η επισήμανση: τον πνευματικό κόσμο της νοεράς προσευχής κατανοεί μόνον ο προετοιμασμένος επισκέπτης· ο αγνός στις προθέσεις περιηγητής που πιστεύει πως ο εσωτερικός σκολιός μονόδρομος οδηγεί στη φωτισμένη Αποκάλυψη. Την Αλήθεια.

Άλλωστε αυτόν υποδεικνύουν και οι ασκητές: «Είσαι μόνος εδώ με τον εαυτόν σου, τα βράχια, τη θάλασσα, κι έχεις την αίσθηση ότι υπάρχουν μόνον εσύ κι ο Θεός.... Η αληθινή επανάσταση ξεκινάει από τον εαυτόν μας».

Αν και η μοναστηριακή ζωή «δεν αφήνει περιθώρια για διανοούμενους» σήμερα στα Μοναστήρια, στις σκήτες, στις καλύβες και στα ερημητήρια θα συναντήσεις μοναχούς καθηγητές Πανεπιστημίων και εκατοντάδες Μοναχούς πτυχιούχους Ανωτάτων Σχολών από τις ΗΠΑ, Γαλ-

λία, Αγγλία, Γερμανία, Ολλανδία, Άπω Ανατολή, Λατινική Αμερική, Καναδά και Αυστραλία. Ανάμεσά τους μηχανικοί του διαστήματος από το Χιούστον αλλά και πολεμιστές του Βιετνάμ και της λεγεώνας των Ξένων. Όλοι διακονούν την Ορθοδοξία, μαζί με τους Έλληνες πνευματικούς ταγούς, σταθερά αμετακίνητοι στα «όρια ἃ οἱ πατέρες ἔθεντο». Για την πνευματική τους άσκηση ο καθηγητής κ. Ν. Μουτσόπουλος, σημειώνει: «Η ζωή του μοναχού είναι σκληρή... Ατέλειωτες ώρες αγρύπνιας, προσευχής, νηστείας και εργασίας, που εναλλάσσονται σε τακτά διαστήματα, σύμφωνα με απαράβατους κανόνες... Ο Αθωνίτης μοναχός αποτελεί υπόδειγμα τέλειης ταπείνωσης... Είναι ο ίδιος ένα ολοκαύτωμα πίστεως και αυταπαρνήσεως για τη σωτηρία της ψυχής του και των συνανθρώπων του».

Δεν ιστορεί μόνον την μοναξιά «χιλίων χρόνων» ο δημοσιογράφος Φ. Γιάγκ. Θρύλοι, παραδόσεις και σύγχρονη πνευματική ζωή, εξεικονίζονται με μνήμη βυζαντινή. Και παρουσία Βυζαντινή. Το Άγιο Όρος εξακολουθεί να είναι η Κιβωτός της Ορθοδοξίας και το θησαυροφυλάκιο της αγιοσωστικής Τέχνης, σε όλες τις εκφάνσεις. Κυρίως στην εικόνα.

Η ειδική αναφορά στη ζωή, τη Διοίκηση και τα κειμήλια των είκοσι μοναστηρίων, δοσμένη με τετραχρώμια και καλλιτεχνικές φωτογραφίες, αποτελεί ένα κατατοπιστικό κεφάλαιο ιστορίας, δημιουργού Ιστορίας. Τουλάχιστον εκδοτικής. Είναι τόσο το φως στην εκτύπωση, τόσο παναρμόνια συνταιριασμένο με το κείμενο, ώστε ο λόγος συνεχώς να γίνεται «Μυστική Συνομιλία» με την αγιότητα τον Άθω.

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΑΧ. ΞΕΝΑΚΗ

«ΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ» Ανθολόγιο

Απόψεις 390 φιλοσόφων και ερευνητών, για 46 θέματα, είναι τα αποφθέγματα – σημειώσεις που με ιδιαίτερα φροντίδα ανθολόγησε ο Α. Ξενάκης, προκειμένου να ευρύνει τη σκέψη των ασχολούμενων με τα Μυστήρια και τα Μυητικά Τάγματα.

Η θεματογραφία του πρώτου τόμου είναι μια ευσύνοπτη αναφορά στις έννοιες και τους σκοπούς του Ελευθεροτεκτονισμού, των Ροδοσταύρων, των Μυστηρίων, των Θρησκειών και τους βασικούς δημιουργικούς φυσικούς νόμους. Παρά το γεγονός ότι ο συγγραφέας ανήκει στο Μικτό Τεκτονικό Τάγμα «Το Ανθρώπινο Δίκαιο», κατάφερε να αποφύγει τους ιδιότυπους δογματισμούς με αποτέλεσμα ικανοποιητικό: οι κρίσεις εμπεδώνουν την αλήθεια που αποκλειστικά διακονούν. Παράδειγμα η

αναφορά στα Τυπικά: «Αδιάλειπτος σκοπός των τεκτόνων είναι ο εκπολιτισμός της Κοινωνίας μέσα από τη διάδοση των Επιστημών και η βελτίωση του ανθρώπινου γένους με την Ηθική» και στην ιστορική έρευνα όπως η μνεία της πληροφορίας του Θ. Τάσιου: «Κατά τον Πλούταρχο: τον 8ο αιώνα π.Χ., υπήρχαν εννέα Συντεχνίες οικοδόμων που εκτός από την ανάπτυξη της τέχνης τους εφρόντιζαν για την ηθική και πνευματική ζωή των μελών τους». Ακόμη η παράθεση σκέψεων ανδρών ενασχολούμενων «δια ζωής» με τη θεματογραφία των «σημειώσεων», όπως η γνώμη του Κωστή Μελισσαρόπουλου: «Ο Ελευθεροτεκτονισμός προερχόμενος από τα Επαγγελματικά Σωματεία των Οικοδόμων του Μεσαίωνα, είναι μια νεώτερη μορφή του Πανανθρώπινου θεσμού των Μυστηρίων της αρχαιότητας. Οι σκοποί και οι μέθοδοι παραμένουν οι ίδιοι: η εξέλιξη και τελειοποίηση της ανθρώπινης ψυχής. Η παράλληλη με τη διεύρυνση της Διάνοιας, επιμελής σφυρηλάτηση του ηθικού Όντος», προσδίδουν στο πόνημα κύρος αναμφισβήτητο.

Τέλος η πρόταση των Πορισμάτων περι Τεκτονισμού της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, σύμφωνα με την οποία: «ο Μασωνισμός δεν είναι θρησκευτική οργάνωση ουδέ σωματείο επιδιώκον θρησκευτικούς σκοπούς... δεν έχει αντιχριστιανικό χαρακτήρα, σέβεται απολύτως τον Χριστιανισμό... και ενεργόν επεδείξατο ενδιαφέρον κατά τε το παρελθόν και κατά τας ημέρας ημών εις πάσας τας εθνικάς ανάγκας και εις πάσας τας συμφοράς αίτινες έπληξαν την πατρίδα και την Κοινωνία», δίνει την πρέπουσα απάντηση στους στοχεύοντες «φραγκοδίφραγκα» με την πώληση σκοταδιστικής παραπληροφόρησης ή τη συντήρηση θέσεων μισαλλοδοξίας από τους φυσικούς φορείς της Αγάπης! Μία είναι η αλήθεια: «Οι Τέκτονες συνέρχονται ίνα επικρατήσει επί της Γης η Βασιλεία του Αγαθού... με την εργασίαν ήτις είναι φύλαξ των ηθών».

Κι αυτήν, ακριβώς, διακονεί το Ανθολόγιο του Α. Ξενάκη με συνέπεια και ευθύνη. Η περί «Τεκτονικής Ανατολής» ευχή του, υλοποιείται με την άριστη επιλογή των αφορισμών: «Η ιδιότητα του Τέκτονα δεν είναι τίτλος που χαρίζεται, αλλά κατακτιέται με τις αγαθές πράξεις, που έχουν σχέση με την ηθική και πνευματική ανύψωση».

N.A. ΤΕΝΤΑΣ

ΝΙΝΑ ΚΟΚΚΑΛΙΔΟΥ-ΝΑΧΜΙΑ

«ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ» Διηγήματα

«Αστροκέντητη και πουπουλένια. Σύννεφο του άναρχου πάνω στο κορμό του δέντρου. Με το αγριόμελο στην κρύπτη της καρδιάς της. Πάρε το μαντήλι της τρανής τρανής Μαγδαληνής και πέρασέ το στο λαιμό σου, ουράνιο τόξο».

Αφήγηση λιτή. Κινηματογραφική εξεικόνηση του χώρου με το κυματοειδές ρευστό δυναμογόνου πάθους. Στη λεκτική διαφάνεια σχίζονται οι ίσκιοι, φωτίζεται η σιωπή!

Η διηγηματογράφος Ν. Κοκ-Ναχ, έχει μιαν ικανότητα μοναδική: ανακαλύπτει τη μυστική στράτα μαιάνδρου νυχτερινού. Και αποκαλύπτει: «Με πατούσε στο στήθος η αστυνομία με τα ελεφαντίσια πόδια της». Το ρίγος αλλοτινής εποχής κατόρθωμα σημερινό: «Αχ η λευτεριά σου είναι και λευτεριά μου!».

Δεν εξαιρεί μόνο την ηρωική πράξη. Ταυτίζεται, κυρίως, με τον λαϊκό αγωνιστή που μεταβάλλει τη φοβισμένη ανάσα σε καυτερή πνοή ξεσηκωμού. Καθώς και με όλους τους καθημερινούς ανθρώπους της χαμοζωής, στις πιο καταδικές τους στιγμές: της πίκρας και του πόνου. Η χρονική ταύτιση άγει σε εσωτερική συνταύτιση, ώστε παραστατική να είναι η καταγραφή των τύπων και στις πιο ευκυμάντες αναδιπλώσεις της ψυχής τους: «Άσε πια τι μπάλο θα χορέψω... Έτσι επικοινωνεί ο άνθρωπος με το Θεό...».

Η σύγχρονη ιστορία εμπλέκεται με τον αρχαϊκό μύθο για να σκιαγραφηθεί με συνέπεια ο ερειδόμενος στην πολιτιστική καταβολή ανθρώπινος χαρακτήρας. Ο ελληνικός τύπος, ο τωρινός, της αλλοτριωμένης, από τις μηχανές, πόλης, και του κατακτημένου από αλλόγλωσσους νησιού.

Ο ίδιος ο άνθρωπος, ο συγκαιρινός, με τις ευαισθησίες και τις κακοδοξίες του. Τους αγώνες με τη ζωή και τα πάθη του...

Η γραφή της Νίνας Κοκ-Ναχ είναι μια «λιωμένη φλόγα κόμπος κόμπος. Δεν προδίδει ούτε την ελευθερία ούτε την αγάπη»

N.A. ΤΕΝΤΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΟΥΤΑΚΟΥ

«ΚΟΝΣΟΥΕΛΟ» Ποιήματα

**Μπορείς να ζεστάνεις στο χέρι σου
της Ειρήνης το χέρι**

Εαρινή συμφωνία «σύμπαντος κόσμου», είναι ο τριπλοφωτισμένος στίχος του Παν. Τσουτάκου: για την Ειρήνη, τον άνθρωπο και τη φύση. Η τριαδικότητα στην μονιστική ενότητα: την Ύπαρξη. Την Ελευθερία!

Έχει ένα θείο χάρισμα ο ποιητής: ξέρει να μεταβάλλει την παγερή αδιαφορία ρόδινη χαρά σε μάτια γελούμενα. Είναι μια παρηγοριά ή όπως θα το έλεγαν οι Κολομβιανοί «Κονσουέλο». Παρηγοριά και ελπίδα μαζί της ανυπόταχτης καρδιάς. Η φωτοχαρά της αλήθειας είναι που υπηρετεί

με όραμα παγκόσμιας συνέχειας τον άνθρωπο:

Αν της καρδιάς σου θες αναπαμό
κράτα το χάδι των παιδιών για φυλαχτό σου.

Η ανέγγιχτη σιωπή προσεγγίζεται με σιωπηλό εκστασιασμό. Η ενδό-
κρυφη σκέψη υψώνεται δέηση μυστική και σημαδεύει τις ώρες με το
χτυποκάρδι μελίχροης κοπέλλας:

Νύχτα των ανοιχτών του έρωτα ροδόφυλλων,
νύχτα του μύρου και του Μάη των αστεριών!
Ας ήταν οι ώρες σου να γίνονταν αμέτρητες
και νάστεκε ασάλευτος ο χρόνος...

Είναι η πανήδονη στιγμή όπου τα χείλη «αναθρώσκουν» υπόσχεση
της καρδιάς και του ονείρου. Και μιαν εύφορη επιστροφή στις χελιδονο-
φωλιές της πρώτης μας άνοιξης, με την ολόγλυκη βροχή των γιασεμιών.
Ο ερωτικός του φθόγγος είναι ξίφος φωτός στα περιστέρια του πόθου.

Δεν προλαβαίνει μόνο τους ψιθύρους των ονείρων ερωτικής θάλασ-
σας ο ταλαντούχος ποιητής. Αλλά και στολίζει τα λιγοστά εναπομείναντα
δέντρα με τα χρώματα του ουρανού. Έχει δάκρυα για κάθε πληγή. Κι
ένα μήνυμα για όσους αντιλαμβάνονται τη ματωμένη κραυγή της θύελ-
λας:

Τώρα που ενωτίστηκες το μήνυμα
μπορείς να στοιχηθείς για την πορεία στο φως.
Μην περιμένεις τους παλινδρομους.
Έχουν γίνει σκουλήκια που ηδονίζονται
να τα πατούν.

Οι παλινδρομοί αρκούνται, κυρίως, στη σοδειά των υποσχέσεων. Αυ-
τοπαγιδεύονται στη φενάκη της λεξιμαγίας. Του αγοραίου συνθήματος.
Γι' αυτό είναι «φρικτή η αγωνία» του ποιητή, που θέλει τον λαό χωρίς την
αυταπάτη του παρόντος, με ακήρατο κι αλώβητο τον αμπελώνα της ψυ-
χής του! Έτσι, μαζί του, σε αυγή μυστικής ημέρας, ξεδιπλώνει τα φτερά
για τον ήλιο. Πυρφόρος και πυρπολητής μαζί...

Ν.Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΠΟΠΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ-ΣΦΑΛΑΓΚΑΚΟΥ

«ΣΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΗΣ ΤΕΦΡΑΣ»

Ποιήματα

Έχει δίκιο η ποιήτρια να θεωρεί την Ύπαρξη μονάδα του απείρου η
οποία τείνει στο μηδέν, μια και ο γυμνωμένος από όνειρα άνθρωπος, κα-

θημερινά θύει κομπασμό και αλαζονεία στις μηχανές του. Έτσι φυσικό είναι να μετουσιώνεται συνεχώς σε ανώνυμο πλήθος που «ψάχνει» ασταμάτητα το χαμένο εγώ του.

Έχουμε ξανασχοληθεί με την ανθρωπιστική απλότητα της ποιήτριας: «Νίψου αγάπη να γιάνεις τις πληγές». Είναι, πράγματι, η έμπνευσή της δέσμια στάλα αγάπης καθώς ο έρωτας σκαλώνει στ' αγριολούλουδα:

Η άνοιξη στα χέρια σου
μυρίζει κοριτσάκι.

Η αθωότητα παραμένει πάντα κρυμμένη σε ονειρικά λημέρια. Ακόμη κι όταν το ώριμο κορμί μεταπλάθεται σε αιώνιο καλοκαίρι... Μα η ποίηση «μυρίζει» και θάνατο, σαν η σιωπή παγερή ανταμώνει το βλέμμα. Τότε η ζωή γίνεται φλογισμένη έρημος δίχως όαση:

Βρέχει συχνά στη γη μας.
Σκοτάδι, Μοναξιά, Πόλεμο, Πείνα.

Κυρίως η μοναξιά σε υποχρεώνει «να εφευρίσκεις μύρια ελαττώματα για να πληθαινεις τους καημούς!». Γι' αυτούς τους αδύναμους που συνωστίζονται στη σκιά της μοίρας είναι πονετικός ο λόγος της Πόπης Αν-Σφαλ. Και προφρεπτικός ν' αλλάξουν τον μεταλλικό πια ρυθμό της καρδιάς τους:

...ν' ανακαλύψης το θαύμα που γεννιέται, πεθαίνει κι ανασταί-
νεται
την κάθε μian ανεπανάληπτη στιγμή της ζωής.

Είναι πάντα μια μυστική κραυγή ο εμπνευσμένος στίχος της λεπταίσθητης ποιήτριας. Για τον άνθρωπο του Μηδενός και του Άπαντος και την μοναδική ψυχή του, που κορφολογεί τον σφυγμό της ζωής με τον ρυθμό αντάρτη έρωτα. Κι ακόμη μian ανάμνηση φεγγερή η οποία πυρπολεί με λαχτάρα τον κόσμο:

Μοιάζει η φωνή σου βόγγο ωκεανού
όταν ακράτητος με τ' ακρογιάλι σμίγει
και του καταφιλεί τη γύμνια!
Λόγος ηδονόχαρος φλογισμένου νου!...

ΝΙΚ. Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ

«ΑΝΑΛΟΓΙΟ»

Ποιήματα

Η ζωή
τρεμάμενη φλόγα.
Στο καντήλι της
λάδι της η ψυχή μας!

Είναι ο νικητήριος της ζωής ήχος που ειρηνεύει με την ευλογία της αγάπης τον κόσμο. Σε ολάνθιστες ημέρες γίνεται η ποίηση ιέρεια της ζωής για να κοινωνήσει, τους άξιους, με την αλήθεια. Και είναι άξιοι όσοι έχουν απέθανη, φωτοανέσπερη ψυχή. Οι ποιητές.

Κύριο γνώρισμα των ποιητών του Λαού, είναι η ευκολοκατανόητη ειλικρίνεια. Η εικονοπλασία τους θέλγει με την ονειρογέννηση του καθημερινού λόγου, τη στιγμή που η έμπνευση δεσμεύει ερωτικά τη σαρκωμένη διάσταση. Τότε ο τρυγητής, σε χρυσομέλανα νερά, ήλιος, δεν είναι σάρκινη ανταύγεια· καρπός του πνεύματος είναι για να φωτίσει δρόμους τριβολόσπαρτους, προκειμένου ν'αποφύγουν οι θνητοί, τη δουλική στην Ειμαρμένη υποταγή:

Άνθος η σκέψη μου
 Άνθος η ζωή
 Που η Συντέλεια;

Η γοητεία του λόγου της Ελ. Μαυρ., στηρίζεται σε έναν άνθινο παλμό. Μ' αυτόν, συνεχώς ζωογονεί την ομορφιά. Που παίρνει μορφή ελληνική στη μέθη δημοτικού αχού, γιγαντωμένου από ηλιόχαρο τραγούδι:
 Πριχού χαρείς κι αποχαρείς κι από χαρά χορτάσεις
 ... τώρα π' ανθίζει η σκέψη μου στου λογισμού τη χάρη
 τώρα π' ακέριος ουρανός ανθεί για με και θάλλει...

Η Ελευθερία Μαυρίδου «ξέρει να λαλεί στου αηδονιού το φθόγγο» εξίσου ικανοποιητικά με τη μικρόστιχη και λιγόστιχη πηγαία δημιουργία. Είναι απόσταγμα, η έμπνευσή της, αείζωου πνεύματος, ηλιοβλημένη από το σπαθί της τιμής και πλουτισμένη με λαϊκή χρυσοβελονιά...

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Π. ΚΟΝΤΟΥ

«ΠΡΙΣΜΑΤΙΚΑ»

Ποιήματα

Αιωρούμαι στο κενό
 της τωρινής ερημιάς
 μια χούφτα μήμες.

Οι φρυγμένες εκτάσεις του άγχους εκβλαστώνουν γοερό το υπαρκτικό άλγος. Η προαιώνια αγωνία συνθέτει τον αέναο κύκλο μιας διαδρομής χωρίς αρχή και τέλος. Και δεν υπάρχει πουθενά σταυροδρόμι να ακουμπήσει η άδεια μας ανάσα:

Στην απύθεμνη χοάνη της αιωνιότητας
 χάθηκαν οι ώρες.

Ο Γερ. Κοντ. κεντρίζει τα ανθισμένα κρίνα της σκέψης με ωραιόξαν-
 θες αστραπές, για να καρπίσει, στον ανηλέητο λαβύρινθο του σύμπα-
 ντος, πληρότητα το φως. Στίχοι ωριμασμένοι στον ουρανό την απλω-
 σιά, προσεγγίζουν του καιρού το μύθευμα, με ανθρώπινη ζεστασιά:

Όλα συμμετέχουν στο ζωντάνεμα
 εκείνου του πένθιμου
 δειλινού του χαμού σου...

Στοχαστικός αναδιπλώνεται ο στίχος του Γ. Κον. έξω και μέσα από
 τους φράχτες του μικρού μας κόσμου. Στο ζωηφόρο θρόισμα της ψυχής
 του το άπειρο κοσμεύεται με ανθρώπινα οράματα. Οι χρυσακτίνες τους
 γαλouxούν την αρμονία με αγάπη και καημό. Με λόγο δημιουργικό...

N.A. ΤΕΝΤΑΣ

ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

- Κος Άνδρέας Παπαπαναγιώτου δρχ. 2.000
- Κος Λευτέρης Μωραϊτης δρχ. 3.000

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

- Κα Θέκλα Λίβα δρχ. 5.000

ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

.....ΠΟΛΙΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ 1.200 Στέλλονται δι' έπιταγής στον ΠΟΛΥΔ.ΑΝΤΖΑΚΑ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 10671

ΕΓΓΡΑΦΗ ΝΕΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

.....ΠΟΛΙΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

.....ΠΟΛΙΣ

Ο ΙΛΙΣΟΣ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «Ίλισου», Βουκουρεστίου 25, α΄ όροφος, Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά καθημερινώς πλην Σαββάτου 10 - 1

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, αποστέλλετε μέ ταχυδρομικήν ή τραπεζικήν επίταγήν εις την διεύθυνσιν: «Πολυδευκην Ἄντζακα, Βουκουρεστίου 25, α΄ όροφος Κωδ. 106 71, Ἀθήνας». Ἀποστολαί με τραπεζικάς έντολάς μᾶς δυσκολεύουν πολύ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στους κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπό τό Ταχυδρομείον μέ την σημείωσιν: «μετώκησε» ή «ἀγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τούς γνωρίζουν να τούς ειδοποιήσουν ή νά μᾶς δώσουν τάς διευθύνσεις των:

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Τεκτονική Στοά Δ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἰω. Μαρμαράς, Ζάκυνθος

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ

ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Ἄριστ. Γραμματικός, Καλαμάτα

Φίλιπ. Τζάλλας, Δράμα

Ναπ. Μαυρογιάννης, Βόλος.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Πετρούλα Ἄλ. Παναγιωτίδη «Ἐπιλογές» (ποιήματα) Ἀθήνα 1988.

Μαριάννα Σταθούλη «Γιατί Κωνσταντίνε;», «Μυθιστόρημα» Ἀθήνα 1988.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Τό κουτί τής Πανδώρας» Διευθ. Κα-

τερίνα Τσαλίκη Μάρτιος - Μάιος '88.

«Φίλοι Φυλακισμένων» Ἐκδότης Στυλ.Ε. Μπουρμπαχάκης Ἰντρίλ. Ἰούν. 88.

«Ἡπειρωτική Ἔστια» Διευθ. Γεωργ. Δημοσθ. Κόκκινος Ἰουλ.-Αύγ.-Σεπτ. 88.

«Ὁ Φυσιολάτρης Ἰουλ.-Αύγ.-Σεπτ., Ὀκτώβ.-Νοέμβ.-Δεκ. 88.

«Δαυλός» Διευθ. Δημ. Ι. Λάμπρου, Αύγ.-Σεπτ., Ὀκτωβρ., Νοέμβρ. 88.

«Ἰσραηλινά Νέα» Σεπτ, Ὀκτωβρ.-Νοεμβρ., 88.

«Χρονικά» Ἰγρευθ. Ἰωσήφ Λόβιγγερ, Σεπτ.-Ὀκτ., Νοεμβρ.-Δεκέμβρ. 88.

«Προβλήματα» Διευθ. Παῦλος Κυριαζής Ὀκτωβρ.-Δεκέμβρ. 88.

«Ἑλληνίδων τής Βόρειας Ἑλλάδας» Ἰγρευθ. Ρούλα Παπαδημητρίου, Νο 171.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΊΛΙΣΟΥ

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος

Ἡράκλειον: Βασ. Βασιλείου

Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης

Καβάλα: Μιχ. Παράσχου

Κέρκυρα: Ἀλεξ. Λούβρος

Κομοτινή: Ἰω. Σαμουρκασιδης

Λαμία: Ἀντ. Τριανταφύλλου

Λάρισα: Ἰσ. Φελλούς

Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης

Ξάνθη: Μάριος Κουτσουριδης

Πάτρα: Ἀθ. Κοντοσάκης

Ρέθυμνο: Ἀντ. Βιστάκης

Ρόδος: Ἀντ. Βεργωτής

Σέρραι: Ἀνέστης Σάββας

Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης

Χαλκίδα: Στ. Ἀλιφέρης

Χανιά: Ἐμμ. Νοδaráκης

Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου,

2 Ὁθωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 474815

Τουρκία: Ἐλευθ. Καρακάσης

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΙΔΕΑ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ...

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΡΧΟΝΤΑΙ. ΑΙ ΙΔΕΑΙ ΜΕΝΟΥΝ. ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΙΨΟΥΝ ΓΙΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ. ΤΙ ΕΚΑΜΕΣ ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ;

ΑΝ ΔΕΝ ΤΟ ΣΚΕΦΤΗΚΕΣ
ΟΔΗΓΗΣΕ ΤΟΥΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΙΔΕΕΣ, ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΟΝΤΩΝ, ΣΤΗ ΘΕΟΣΟΦΙΑ. ΔΕΙΞΕ
ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΩΝ ΥΨΗΛΩΝ ΙΔΕ-
ΩΝ ΚΑΙ ΙΔΑΝΙΚΩΝ. ΕΤΣΙ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙΣ ΝΑ
ΣΩΘΟΥΝ ΤΑ ΝΕΙΑΤΑ ΑΠΟ... ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ,
ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ... «ΙΘΑΚΗ». ΕΚΑΜΕΣ ΚΑΜ-
ΜΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΝΑ ΟΔΗΓΗ-
ΣΗΣ ΤΑ ΝΕΙΑΤΑ ΚΟΝΤΑ Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΙΔΕΑ;
ΚΑΜΕ Ο,ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΣ, ΑΣ ΚΑΜΟΥΜΕ Ο,ΤΙ ΜΠΟ-
ΡΟΥΜΕ, ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ, ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΑ
ΝΕΙΑΤΑ... ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΡΓΑ.-

Π.Δ.Α.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ 1988

	σελ.
Ἀνδριανοπούλου Ἄντ.: Εὐτυχία	10
» » : Ὑποθήκαι	251
Ἀναγνώστου Παναγ.: Ἀρχαία Μυστήρια καὶ Θεοσοφία	29
» » : Ἡ Θεολογικὴ Τριάς	173
» » : Ἐπιλογές Κ. Μελισσαρόπουλου	199
» » : Αἰγυπτιακά Μυστήρια	299
Ἀντωνίου – Σφαλαγκάκου Πόπη: Στὸ Ἄγνωστο Κοριτσάκι	171
Βλαχοπούλου Π.: Τὰ Ἀντίθετα	20
» » : Φῶς τῆς Σκέψης	93
Βαμβακοπούλου Ρ.: Γνωστικισμός	264
Γεωργανά Κων.: Ἡ παρουσία των Ἀρχ. Ἑλλ. στὴν ὑδρόνειο	273
Γουγούτας Ζάνος Αἰδεσίμ: Ἡ Φωνὴ τῆς Σιωπῆς	59
Γράβιγγερ Πέτρος: Ἀπολλώνιος Τυανεύς	282
Θανασουλοπούλου Κ.: Ὁ Ἡλιακὸς Συμβολισμός	24
Ἰβου Αἰμιλία: Ἡ Ὁραιότητα τῶν Νεκρῶν	22
» » : Ὁ Μέγας Διάκοσμος	65,29
» » : Κατατεμαχ. Σῶμα τοῦ Ὁσίρι	81
» » : Τα παιδάκια στὸ Ἄσουάν	171
Ἰωαννίδη Δημ.: Ἡ Κἄθαρσις	11
Καλεντιάνου Κ.: Ἀνάμνηση ἀπὸ ἓνα ταξίδι	19
Καμαρωτάκη Χρ.: Κ. Μελισσαρόπουλος	196
Κοκκινάκη Σπ.: Ἡ Κοιλιάδα τῶν Ρόδων	33
Κουτσοχέρα Γ.: Τὸ Ὑστατο χαίρε Κ. Μελισ.	197
Κυριάκη Δημ.: Περὶ τοῦ πῶς Βιωτέον	52
» » : Ὁ Κρισηναμούρτι διὰ παιδείαν	82,160
Μαστραντώνη Τάκη: Γνώση Ἠθικῆς Συνειδησεως	175
Μελισσαρόπουλου Μ.: Βιογραφία Κ. Μελισ.	187
Μελισσαρόπουλου Κ.: Ἀπολώνιος ὁ Τυανεύς	96
» » : Σοφές περικοπές ἀπὸ ἔργα του	199
» » : Πῶς λειτουργεῖ ὁ νόμος τῆς Μετενω.	210
» » : Ἐλευσινια Μυστήρια	218
» » : Περὶ τῆς ἔννοιαις τοῦ Θεοῦ	226
» » : Ἐξέλιξη ἢ Ἀνακύκλιση;	234
» » : Ὑπάρχει Θάνατος;	241
Μέλλου Ἐρατώ: Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς	124
Μπιλιάρη Στυλ.: Προσευχὴ στὸ Δάσος	94
Μπρούμη Ἄντα: Κ. Μελισσαρόπουλος	193
» » : Ὀνειρο Χριστουγέννων	262
Παπασλιώτης Π.: Τὸ Ἄγ. Πνεῦμα ὡς δημιουργὸς ἐνέργεια	294
Παπαχατζή Γ.: Ἡ Κοιλιάδα τῶν Ρόδων	103
Παράσχη Νικ.: Πυθαγ. Φιλοσοφία – Ἀτομ. Θεωρία;	290

Ρουζέ Έ.: Έορτές Φωτός	288
Τέντας Ν.: Βιβλιοκρισία	45,117,182
» »: Άθηνάγορας	77
» »: Άγαπᾶν καὶ ὑπηρετεῖν Κ.Μ.	198
Χαλκιώτη Γ.: Κ. Μελισσαρόπουλος	195

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ίλιός: Ευρετήριο 1984–1987	2
Έορτή Λώτου: Άντζακας Π. Ἡ Θεοσ. στήν Πράξη	152
» » : Καμαρωτάκη Χ.: Γιά τό Λωτό	146
» » : Παναγιώτου Καλ.: Γιά τήν Έορτή	150
» » : Παπασλιώτη Π.: Γιά τήν έορτή	158
» » : Σιβρή Γ.: Ἡ Έλ. Π. Μπλαβάτσου	155
Μνήμη Κ. Μελισ.: Άφιέρωμα τ. 185 τοῦ Ίλιου	185-239

3Π
**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ**

Ἡ ἔκδοσι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ θά συνεχισθῆ βελτιούμενη καὶ θά εἶναι ἡ καλύτερη πνευματικὴ προσφορά, στή μνήμη τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἡ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

**Ο ΙΛΙΣΟΣ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΣ
ΕΙΝΑΙ
ΜΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
ΜΕ ΕΚΛΕΚΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ
ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΛΕΙ
ΝΑ ΕΜΒΑΣΟΥΝ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥΣ.
ΔΡΧ. 1.200
ΓΙΑ ΤΟ 1989**

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Βιβλία Κρισμαμοῦρτι
εἰς Βιβλιοπωλεῖον Καστανιώτου
Ὀδός Ζωοδόχου Πηγῆς

ΙΛΙΣΟΣ

Συνδρομή 1989 δρχ. 1.200
Ἐξωτερικοῦ Δρχ. 2.000, ἀεροπορικῶς Δρχ. 2.500

Ἐγγράψατε νέους συνδρομητὰς

«Ἐπιλογαί» ΙΛΙΣΟΥ

Α΄ Τριετίας 1956–1957–1958

Β΄ Τριετίας 1959–1960–1961

Γ΄ Τετραετίας 1962–1965

ἐκάστη δεμένη πρὸς δρχ. 1200

Δ΄ Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 900, δεμένη δρχ. 1200

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ
τραπεζικὴν ἐπιταγὴν -ὄχι μὲ ἐντολὴν- ἐπ' ὀνόματι Πολυδεύκη Ἄντζακα, Βου-
κουρεστίου 25, Τ.Κ. 106 71 - Τηλ. 3620702

Ἡ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.
Τηλ. 9217513 - 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Κ. Μελισσαρόπουλου: Ὑπάρχει θάνατος;	241
Α. Ἀνδριανόπουλου: Ὑποθήκαι	251
Ἄ. Μπρούμη: Ὀνειρο Χριστουγέννων	262
Ρ. Βαμβακόπουλου: Γνωστικοί	264
Γεωργανά: Ἴχνη πανάρχαιας παρουσίας Ἑλλήνων	273
Π. Γράβιγγερ: Ἀπό τή βιβλιοθήκη Σφιγγός	282
Ἐ. Ρουζέ: Ἐορτές Φωτός	288
Ν. Παράσχη: Πυθαγόρειος Φιλοσοφία	290
Π. Παπασλιώτη: Ἅγιον Πνεῦμα	294
Π. Ἀναγνώστου: Αἰγυπτιακά Μυστήρια	299
Γουγούτα: Πηγὴ θρησκευτικῆς Πίστης	326
Πρόγραμμα ἐργασιῶν Θ. Ἐταιρίας	328
Ν. Τέντα: Νέα βιβλία	329
Μεταξύ μας	339
Περιεχόμενα ἔτους	340

ACADEMIA ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΛΟΘΕΙΑΣ

